ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา

Characteristics Workers Hired Labor in the Rubber Plantations of Rubber Farmers Households in Songkhla Province

วาสนา ประสมศรี

Wassana Prasomsri

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นางสาววาสนา ประสมศรี

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

……ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

……ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)

คณะกรรมการสอบ

……ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฆนัท ธาตุทอง)

……..….....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สายัณห์ สดุดี)

……..…….....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ)

……..…….....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

……..……
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรรัตน์ พงศ์ดารา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นางสาววาสนา ประสมศรี

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา1)พลวัตเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพและเงื่อนไขในการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา 2)ลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา3)เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยศึกษาใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม และอำเภอบางกล่ำ ของจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนเกษตรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา จำนวน 395 คน โดยใช้แบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 60 คน

ภาวะราคายางพาราที่สูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งผลกระทบทางบวกทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ผลกระทบทางลบทำให้ครัวเรือนเกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานกรีดยางพารา ทั้งปัญหาด้านปริมาณและคุณภาพแรงงาน จากการศึกษาพบว่า แนวโน้มครัวเรือนเกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานกรีดยางพารามากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดรูปแบบการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของสวนยางพารากับแรงงานจ้างกรีดยางพาราเปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่า มี 3 รูปแบบได้แก่ การแบ่งผลประโยชน์แบบสัดส่วน แบบค่าจ้างรายวัน และแบบค่าจ้างตามกิจกรรม ตามลำดับ โดยการแบ่งผลประโยชน์แบบสัดส่วนระหว่างเจ้าของสวนยางพารา กับแรงงานจ้างกรีดพบในพื้นที่ศึกษา 4 สัดส่วนคือ 60:40, 55:45, 50:50 และ 70:30 ซึ่งการจะตัดสินใจเลือกสัดส่วนใดขึ้นอยู่กับ ลักษณะพื้นที่ สถานการณ์แรงงานในพื้นที่ และอายุยางพารา และสำหรับการดูแลและการบำรุงรักษาสวนยางพารา โดยส่วนใหญ่เจ้าของสวนยางพาราจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง สำหรับแหล่งที่มาของแรงงานจ้างกรีดพบว่ามาจาก 2 แหล่งใหญ่คือ แรงงานจ้างในชุมชน ซึ่งเป็นแรงงานที่เป็นเครือญาติและไม่เป็นเครือญาติที่อยู่ในชุมชน และแรงงานภายนอกชุมชน ซึ่งพบว่าเป็นแรงงานจากภาคอีสานและแรงงานข้ามชาติได้แก่ แรงงานพม่า มอญ ลาว และกัมพูชา ซึ่งกิจกรรมในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีดยางเริ่มตั้งแต่ การลับมีดกรีดยาง การเตรียมอุปกรณ์การกรีด การดำเนินการกรีด การเก็บน้ำยาง การเตรียมผลผลิต (เช่น น้ำยางสด หรือทำยาง

แผ่น) และการนำผลผลิตไปขาย ณ จุดขายยางพารา ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมดของแรงงานจ้างกรีดยางพาราเฉลี่ย 6-8 ชั่วโมง สำหรับผลจากภาวะราคายางที่สูงขึ้นต่อแรงงานจ้างกรีดยางพาราพบว่ามีการแข่งขันจ้างแรงงานที่มีฝีมือมากขึ้น อัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง การต่อรองค่าจ้างที่มากขึ้น และกิจกรรมการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีดเปลี่ยนแปลง

Thesis Title	Characteristics Workers Hired Labor in the Rubber Plantations of Rubber Farmers Households in Songkhla Province
Author	Miss Wassana Prasomsri
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2012

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1)The dynamics of economics social physical biological terms and conditions of employment of household workers rubber planters. 2)Nature of work and wages of labor employment household rubber planters 3)Guidelines to improve the performance of labor,employment, household rubber planters. by a study in six districts namely Sadao District, Hatyai District, Rattaphum District, Kuanniang District, Namom District and Bangklum District of Songkhla Province. The sample is to workers hired labor in the rubber plantations of rubber planters was 395 households, were sampled by a particular data were collected using structured questionnaires. Descriptive statistics used to analyzies quantitative data on the frequency the data were collected using unstructured interviews with 60 people

Higher rubber prices have both positive and negative impacts on rubber farmers' socio-economic system and production, i.e. the positive effect is the farmers' higher incomes while the negative effect is labor shortage, particularly the problems of quantity and quality of rubber tappers. The result of this study revealed that farmer households were likely to hire more tapping labor, which would change patterns of sharing benefits between rubber plantation owners and share tappers. Three payment patterns were found: ratio, daily wage, and activities. The share cropping tapping systems settled between rubber owners and the contract tappers found in the study area were 60:40, 55:45, 50:50 and 70:30 ratios. The choices of ratio depend on the plantation area, the labor situation in the area and the trees' age. Generally, the owner is responsible for care and maintenance of the plantation. It was also found that rubber tappers were from two main sources: local tappers, who were the owner's relatives and non-relatives, and tappers from outside, mainly from Northeastern Thailand and other countries e.g. Myanmar, Laos, and Cambodia. The rubber tapping activities include sharpening a tapping knife, preparing tapping tools, tapping, collecting rubber latex, preparing yields (e.g. latex or rubber sheets), and taking yields to the selling site. A share tappers average working period is 6-8 hours. The impacts of higher rubber prices on share tappers

are higher competition in hiring skilled tapping labor, wage rate change, wage bargaining, and changes in share tappers activities.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (3)

ABSTRACT (5)

กิตติกรรมประกาศ (7)

สารบัญ (8)

รายการตาราง (10)

รายการภาพประกอบ (13)

บทที่

1 บทนำ **1**

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา 1

วัตถุประสงค์การศึกษา 3

คำถามในการวิจัย 3

ประโยชน์ของการวิจัย 4

นิยามศัพท์เฉพาะ 4

ขอบเขตของการวิจัย 5

2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง **6**

แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน 7

แนวคิดแรงงานข้ามชาติ 11

แนวคิดแรงงานไทยและแรงงานในภาคเกษตร 12

กิจกรรมของแรงงานในการผลิตยางพารา 18

การทำสวนยางพาราในประเทศไทยและภาคใต้ 36

ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสงขลา 41

การปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา 49

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 62

3 วิธีดำเนินการวิจัย **69**

สถานที่ทำการวิจัย 70

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 71

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง 75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 75
การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 76
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 78
การวิเคราะห์ข้อมูล 79
4 ผลการวิจัย 80
พลวัตการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา 80
พลวัตของแรงงานจ้างกรีด 88
เศรษฐกิจ สังคม การใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา 89
ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา 106
ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้าง 149
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 166
สรุปผลการวิจัย 166
อภิปรายผล 171
ข้อเสนอแนะในการวิจัยเชิงนโยบาย 179
ข้อเสนอแนะในการวิจัยเชิงปฏิบัติ 181
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 182
บรรณานุกรม 183
บุคลานุกรม 193
ภาคผนวก 205
ภาคผนวก ก แบบสอบถามรายบุคคลสำหรับแรงงานจ้างกรีดยางพารา 206
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา 231
ประวัติผู้เขียน 232

รายการตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1 สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา 21

2 สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา (ต่อ) 23

3 หลักเกณฑ์การแนะนำปุ๋ยสำหรับยางพาราหลังเปิดกรีด 24

4 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชในสวนยาง 25

5 มาตรฐานยางแผ่นรมควันชั้น 1-3 34

6 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานฯ สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตน้ำยางสด 51

7 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานฯ สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตยางแผ่นดิบ 52

8 ช่วงเวลาการทำงานของแรงงานกรีดยางพารา 54

9 จำนวนชั่วโมงการทำงานของแรงงานกรีดยางพารา 55

10 ความสามารถปฏิบัติงานของแรงงานกรีดยางพารา 56

11 แหล่งที่มาของแรงงานกรีดยางและการเลือกจ้างแรงงานกรีดยางพารา 57

12 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแรงงานจ้างกรีดยางพาราฯ 59

13 ลักษณะค่าจ้างแบบสัดส่วน 61

14 ลักษณะค่าจ้างแบบรายวัน 62

15 ครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา 71

16 ครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา(ต่อ) 73

17 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา(ต่อ) 74

18 พลวัตทางเศรษฐกิจ สังคมกายภาพ ชีวภาพของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา. 87

19 อาชีพหลัก 90

20 อาชีพรอง 90

21 รายได้ 91

22 ประสบการณ์ทำสวนยาง 92

23 สมาชิกในครัวเรือน 93

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

24 การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน 94
25 ภูมิลำเนา 96
26 การอาศัยในหมู่บ้าน 96
27 ประเภทของแรงงานในสวนยาง 99
28 แรงงานในการทำสวนยาง 101
29 การใช้แรงงานในสวนยาง 102
30 แผนการจ้างแรงงาน 103
31 การจ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช 103
32 การหาแรงงานจ้างกรีดยางพารา 104
33 ความยากลำบากหางานภาคเกษตร 104
34 การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานภาคเกษตร 105
35 แรงงานภาคเกษตร 105
36 แนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานนอกภาคเกษตร 105
37 ประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง 106
38 ความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยาง 107
39 พื้นที่กรีดยาง 107
40 การใช้แรงงานกรีดยางพารา 108
41 ตารางเวลากรีดยางต่อวัน 112
42 สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน 114
43 ผลผลิต/ความสามารถของแรงงานกรีดยางต่อวัน 121
44 ปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยาง 124
45 ฤดูกาลกรีดยาง จำนวนวันกรีด ความถี่ในการกรีด 125
46 การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต 127
47 รูปแบบผลผลิต 128
48 การเปลี่ยนสวนยาง 129
49 ประสบการณ์หยุดกรีดยาง 129
50 การเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีด 130

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

51 การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต 130
52 ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด 132
53 การต่อรองสัญญาจ้างกรีด 133
54 การพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นในหมู่บ้าน 133
55 ความสัมพันธ์ 133
56 อาชีพยั่งยืน 134
57 การเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดในอนาคต 135
58 ทักษะกรีดยาง 135
59 การรู้จักระบบกรีด 136
60 การใช้ระบบกรีด 137
61 การเปลี่ยนระบบกรีด 140
62 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานฯ (น้ำยางสด) 140
63 รูปแบบการเลือกใช้แรงงาน(ยางแผ่นดิบ) 141
64 ช่วงเวลาทำงานของแรงงานจ้างกรีด 142
65 จำนวนชั่วโมงของแรงงานจ้างกรีด 143
66 ความสามารถของแรงงานจ้างกรีด 143
67 แหล่งที่มาและการเลือกแรงงานจ้างกรีด 144
68 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกจ้างแรงงานกรีด 145
69 ลักษณะค่าจ้างแบบสัดส่วน 147
70 อัตราค่าจ้างแบบรายวัน 148
71 อาชีพหลัก 149
72 อาชีพรอง 150
73 การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน 151
74 ภูมิลำเนา 152
75 การอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 153
76 ความสัมพันธ์ 154
77 การใช้แรงงานกรีดยางในปัจจุบัน 155

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

78 สภาพพื้นที่ 155
79 เงื่อนไขข้อตกลงค่าจ้างที่เป็นธรรม 156
80 การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด 156
81 การจ้างงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต 157
82.ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด 157
83 การต่อรองสัญญาจ้างกรีด 158
84 การพิจารณาสัญญาจ้างกรีดฯ 158
85 อาชีพยั่งยืน 158
86 การเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดในอนาคต 159
87 การใช้ระบบกรีด สกย 159
88 การเปลี่ยนระบบกรีด 160
89 การใช้ระบบกรีดในสวนยาง 161
90 การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต 163
91 รูปแบบผลผลิต 164

รายการภาพ

ภาพประกอบที่ **หน้า**

1 พื้นที่ปลูกยางพาราในภาคใต้ 36

2 พื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดสงขลา 41

3 พื้นที่ศึกษาใน 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา 70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ยางพาราเป็นพืชที่นิยมปลูกในทวีปเอเชียรวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากเป็นพืชปลูกง่าย ไม่ต้องดูแลรักษามาก โรคและจำนวนของศัตรูพืชมีน้อย (นุชนาฏ กังพิสดาร2549)ซึ่งทั้งนี้ในรูปผลผลิตของยางพาราสามารถขายและแปรรูปได้ทุกส่วน ในอดีตเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้แรงงานครัวเรือนในการจัดการสวนยางพาราในรูปทุกกิจกรรมเนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าที่มีอยู่พื้นที่ในงานทำการเกษตร ทั้งนี้บางคนไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและไม่มีอาชีพอื่นรองรับรับจึงทำงานภาคเกษตรตามบิดามารดา (ชุมสิน ทองมิตร2543) ผลจากการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้มีความมั่นคงด้านรายได้ และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นมาตามลำดับ(ฐานันศักดิ์ เทพญา2542)หลังจาก พ.ศ.2425 รัฐบาลให้ความสำคัญกับครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราและมีการใช้แรงงานกรีดยางมากขึ้น จัดตั้งกรมวิชาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สุภาพร อัศวไชยชาญ2541)ประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ระบบเกษตรกรรมเข้าสู่สมัยการปฏิวัติเขียว (The Green Revolution) เริ่มมีเทคโนโลยีการผลิต เช่น การผสมพันธุ์พืชสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง แต่มีการใช้สารเคมีชนิดต่างๆ และการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น ซึ่งได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนสุขภาวะอนามัย และระบบนิเวศวิทยา(พลชิต บัวแก้ว 2550)จุดเด่นของการปฏิวัติเขียว คือ อยู่ที่การนำเอาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตสินค้าเกษตรจนเกิดผลชัดเจน แต่ในสำหรับจุดอ่อน คือละเลยต่อผลกระทบระบบนิเวศวิทยา ทำให้ตลอดระยะเวลา 40ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราทั้งในด้านการผลิต และในเรื่องของระบบการตลาด แม้ว่าในรัฐบาลทุกสมัยจะพยายามแก้ปัญหามาตลอดในเรื่องของปัญหาราคายางพาราโดยเฉพาะในที่เกษตรกรชาวสวนยางพาราถูกชักจูงให้ยอมรับระบบการเกษตรแนวใหม่ เช่น ในระบบของวิธีการใส่ธาตุอาหารในรูปของปุ๋ยเคมีและการแก้ปัญหาศัตรูพืชจำพวก โรครา แมลง วัชพืชหรือสัตว์อื่นๆ ด้วยวิธีทำลายโดยใช้สารเคมีมีพิษชนิดต่างๆ(อ้างถึงใน เดชา ศิริภัทร 2554)และมีผลให้ชุมชนเกษตรกรรมเริ่มมีเปลี่ยนแปลงจากการผลิต

เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นมุ่งเน้นการผลิตเพื่อขายผลผลิตเป็นหลัก ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นภาวะหนี้สินเริ่มเกิดขึ้น วงจรการหมุนเงินเพื่อการใช้หนี้เริ่มแคบลงมาเนื่องจากภาวะเงินฝืด ภาวะสังคมเปลี่ยนแปลง ไร้หลักยึดในการดำรงชีพ(ไพรัตน์ ทรงพาณิชย์ 2550)โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชีพทำสวนยางนับว่าเป็นอาชีพหลักของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ภาคใต้ คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้วทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราเริ่มปลูกพืชร่วมยาง เช่น ผักเหมียง และเลี้ยงสัตว์ จำพวกวัว ควาย แล้วนำมูลสัตว์มาเป็นปุ๋ย ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแบบรายวัน รายเดือน และรายปี (ชุมสิน ทองมิตร2543) เพื่อลดภาระด้านหนี้สิน ต่อมาในปี 2505 เกิดน้ำท่วมใหญ่ รัฐบาลแก้ไขปัญหาร่วมกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์วางนโยบายการทำเกษตรแผนใหม่เน้นการเกษตรเพื่อใช้เศรษฐกิจและการส่งออก หลังจากทำการเกษตรมาระยะหนึ่ง ได้เกิดผลกระทบทางบวกต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรที่เคยปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นเริ่มแปรสภาพพื้นที่นิเวศวิทยามาปลูกสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้น เพราะเชื่อว่าจะให้ผลผลิตและรายได้ดีกว่าเดิม(อ้างถึงใน สตันยรักษณ์ พรหมขวัญ 2541)หลังจากปี 2505มีวาตภัยเกิดขึ้นที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชส่งผลให้ต้นยางพาราที่เกษตรกรชาวสวนยางปลูกไว้พังทลายและชาวบ้านเดือดร้อน ทำให้กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางต้องให้ทุนทำกินและส่งเสริมการปลูกผลไม้อื่นๆ เช่น มังคุด ทุเรียน ลองกองแซมสลับกันในแปลงยาง (ปิยดา สุริยะการ2550) พ.ศ. 2532เศรษฐกิจระยะนั้นของประเทศทำให้ราคายางพาราตกต่ำ ชุมชนเริ่มมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น ถึงความไม่ยั่งยืน และการทำลายทรัพยากรของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทำให้มีการปลูกพืชร่วมยางพาราจำพวกไม้พุ่มมาทดแทนไม้ยืนต้น เช่น ผักเหมียง ผักหวาน สัปปะรด เป็นพืชแซมยางมากยิ่งขึ้น และเกิดเกษตรแผนใหม่ตั้งแต่ปี 2532-2552อย่างไรก็ตาม 2 ปีที่ผ่านราคายางแผ่นดิบ(Unsmked Sheet)และราคาน้ำยางสด(Latex)เริ่มมีแนวโน้มราคายางตกต่ำลง ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนค่อนข้างสูง ทำให้แรงงานครัวเรือนบางส่วนเริ่มเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกภาคเกษตร ลูกหลานเกษตรกรมีการเคลื่อนย้ายออกไปจากท้องถิ่นสูงขึ้นเพื่อศึกษาต่อเมื่อได้งานแล้วส่งเงินกลับมาบ้านโดยไม่ได้สนใจแรงงานภาคเกษตร สำหรับอาชีพที่ได้รับความนิยม คือ ลูกจ้างบริษัท ห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น(กาญจนา ศักดิ์เกษม2540)แต่ปัจจุบันพบว่าเมื่อภาวะราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้นส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจสังคมและการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมีผลกระทบทั้งด้านบวกและทางลบ ซึ่งผลกระทบทางบวกทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นในขณะที่ผลกระทบทางลบทำให้ครัวเรือนเกษตรกรประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะปัจจุบันแนวโน้มครัวเรือนเกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานกรีดยางพารามากขึ้นทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ได้มีรูปแบบการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของสวนยางพารากับแรงงานจ้างกรีดยางพาราจากผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้รายได้ของครัวเรือน

เกษตรกรชาวสวนยางเปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพลวัตเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพ ในการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา ลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา รวมทั้งรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พลวัตเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพ และเงื่อนไขในการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา
2. ศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา
3. เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

คำถามการวิจัย

1. มีพัฒนาการการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราอย่างไร
2. การจ้างแรงงานจ้างของครัวเรือนมีปัญหาและข้อจำกัดอย่างไร
3. แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติงานอย่างไร
4. มีปัจจัยหรือเงื่อนไขอะไรในการจ้างแรงงานของครัวเรือนเกษตรกร
5. จะมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีดและระบบการจ้างอย่างไร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เกษตรกรชาวสวนยางพาราตระหนักถึงความสำคัญของเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพ และเงื่อนไขในการใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา เพื่อแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

2. กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ๆและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลของการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในอนาคต

3. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลของการศึกษาไปพัฒนารูปแบบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิบัติงานในระบบการผลิต หมายถึง แรงงานสวนยาง(อายุยาง 0-1 ปี)การจัดการฟาร์มและการจัดการแรงงาน(อายุยาง 2ปี - เปิดกรีดครั้งแรก)แรงงานกรีด(เริ่มจากการเปิดกรีดการกรีดและแปรรูปผลผลิต)และตลาดผลผลิต(เริ่มจากการเปิดกรีดการกรีด แปรรูปผลผลิตและตลาดผลผลิต)

2. แรงงานจ้าง หมายถึง แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินหรือสิ่งของตอบแทนจากการปฏิบัติงานในครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนยางพาราทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ

3. ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา หมายถึง ครัวเรือนเกษตรกรที่ใช้เวลาในกิจกรรมและมีรายได้หลักจากผลผลิตยางพารา สามารถแบ่งพื้นที่ถือครองออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้ พื้นที่สวนยางขนาดเล็กน้อยกว่า 15 ไร่ ขนาดกลาง 15-50 ไร่ และขนาดใหญ่มากกว่า 50 ไร่

4. พลวัต หมายถึง วิวัฒนาการ/ประวัติความเป็นมาของการจ้างแรงงานในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษานี้มุ่งศึกษา ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสงขลาโดยจำแนกเป็น4 ประเด็นหลัก คือ แรงงานสวนยาง(อายุยาง 0-1 ปี)กิจกรรมแรงงานสวนยางได้แก่ การเตรียมที่ดิน การวางแนวปลูก การเตรียมวัสดุปลูกและการใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อม การจัดการฟาร์มและการจัดการแรงงาน(อายุยาง2 ปี - เปิดกรีดครั้งแรก)กิจกรรมแรงงานสวนยางได้แก่ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช โรคพืชและการจัดการ เชื้อรา การจัดการอื่นๆ แรงงานกรีด(เริ่มจากการเปิดกรีดการกรีดและแปรรูปผลผลิต)ได้แก่ แรงงานกรีด อุปกรณ์การกรีดการแปรรูปผลผลิต การจัดการผลผลิต

(การขายน้ำยางสด/ตระเตรียมยางแผ่นดิบ) และผลผลิตที่ขาย (เริ่มจากการเปิดกรีดการกรีด แปรรูปผลผลิต และตลาดผลผลิต)ได้แก่ การเตรียมผลผลิตเพื่อนำไปขาย การขนส่งผลผลิตและการขายผลผลิต

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียง อำเภอนาหม่อม และอำเภอสะเดา ของจังหวัดสงขลา

3. ขอบเขตด้านประชากร คือ แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวน 29,169 ราย

4. ขอบเขตด้านเวลา คือ เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์-เดือนเมษายน 2554

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา” สามารถแก้ปัญหาและเล็งเห็นถึงแนวทางในการพัฒนาแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในอนาคตจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา และในงานการศึกษาเรื่อง “ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน
2. แนวคิดแรงงานข้ามชาติ
3. แนวคิดแรงงานไทยและแรงงานในภาคเกษตร
4. กิจกรรมของแรงงานในการผลิตยางพารา
5. การทำสวนยางพาราในภาคใต้
6. ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในจังหวัดสงขลา
7. การปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน

1.1 แรงงาน

แรงงาน คือ กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ(ธนิต พงศ์อินทร์วงศ์ 2547)บุคคลจะใช้กำลังกายและกำลังความคิดทำงานเพื่อให้ได้ผลตอบแทน อาจเป็นเงิน สิ่งของ หรือสิ่งอื่นๆที่สามารถบำบัดความต้องการของบุคคล แรงงานหมายถึง ลักษณะทางกายภาพและจิตใจ ลักษณะทางกายภาพเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย ความแข็งแรงสมบูรณ์ในการทำงาน สำหรับด้านจิตใจเกี่ยวกับทัศนคติ อุดมการณ์ ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบในการผลิต ลักษณะของแรงงานแยกออกเป็นสามประเภท คือ แรงงานคน แรงงานสัตว์และแรงงานเครื่องจักรกลทางการเกษตร(ประคอง ส่งเสริม2542)ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ หมายถึงมนุษยชาติทั้งชายและหญิงที่กระทำกิจกรรมต่างๆเพื่อการดำรงชีวิต สรุปว่า แรงงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้กำลังกายและกำลังความคิดดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลตอบแทน เช่น เงิน สิ่งของ ดังนั้น การพัฒนาแรงงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ(ชัยพร วงศ์พิศาล 2541)แต่แรงงานก็มักจะประสบกับปัญหา เช่น ปัญหาในการเลิกจ้าง ปัญหาค่าแรงขั้นต่ำ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและแรงงานไม่มีความรู้ตามที่ต้องการ ปัญหาการย้ายแรงงาน และปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติโดยผิดกฎหมาย

1.2 คุณภาพแรงงาน

คุณภาพแรงงาน(ชัยภัทร รัชคุปต์ 2544)คือ ผลิตภาพของแรงงานหรือปริมาณของผลผลิตต่อแรงงานเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ การย้ายถิ่น การหางาน ดังนั้น คุณภาพแรงงานหมายถึงผลิตภาพแรงงานทุนมนุษย์และสมรรถนะอุปทานของแรงงานด้านปริมาณและคุณภาพขึ้นอยู่กับราคาหรือค่าจ้างทั้งนี้หากจ่ายค่าจ้างสูงจะได้แรงงานที่มีคุณภาพดีในด้านสิ่งแวดล้อมและพรสวรรค์(สธนธร เบญจหิรัญ2552)การศึกษาหรือในการฝึกอบรมประสบการณ์หรือทักษะแรงจูงใจและสิ่งแวดล้อมในการทำงานเทคโนโลยีการค้นคว้าวิจัยผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อคุณภาพแรงงาน เช่น รัฐ องค์กรเอกชนเกี่ยวข้องทั้งนายจ้างและแรงงาน ลักษณะคุณภาพของแรงงานในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ลูกจ้างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ต้องมีความกระตือรือร้น อดทน มีความขยันหมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์และยอมรับกฎเกณฑ์ ดังนั้นหากนายจ้างคัดเลือกลักษณะของแรงงานจ้างได้ตรงกับความต้องการในลักษณะงานของตนแล้วก็จะส่งผลให้องค์กรหรือสถานประกอบการประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว(อ้างถึงใน อัจฉริยา สุกใส 2550) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะแรงงานที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรม พบว่า ลักษณะ

พิเศษที่นายจ้างต้องการนั้น ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ความสามัคคี ความอดทน การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด ความชำนาญในวิชาชีพ และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พัฒนวดี ชูโต(2540) กล่าวว่า คนทำงานที่ดีต้องมีคุณมีนิสัยรักการทำงาน มีทัศนคติที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดีและมีเป้าหมายเป็นทิศทางช่วยในการสร้างแรงจูงใจ ผู้ที่ประกอบอาชีพจะมีคุณลักษณะที่สำคัญในการปฏิบัติงาน คือ ความรักในงานที่ทำความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ รู้จักประหยัดอดออม สรุปว่า ลูกจ้างควรมีลักษณะเด่นใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานหรือทักษะการทำงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ จากคุณลักษณะทั้งห้าประการที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีผู้ศึกษาและให้ความหมายเพิ่มเติมดังนี้

(1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพทุกอย่าง อาจมาจากสถาบันการศึกษา การแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ หรือประสบการณ์ที่สั่งสมมานาน แล้วสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาการงานหรืออาชีพของตนให้ดียิ่งขึ้น เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่างๆที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมไว้ สุรางค์ โค้วตระกูล (2548)ให้ความหมายของความรู้หรือพุทธิพิสัยว่าเป็นพฤติกรรมทางสมองอันเป็นผลของการใช้ความคิด สำหรับความรู้เพื่ออาชีพเกษตรในปัจจุบันมีสองลักษณะ คือ ข้อที่หนึ่ง ความรู้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้ต่างๆที่ใช้ในการประกอบการผลิต เช่น ที่ดิน แรงงาน ทุน และวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงแต่ลงทุนน้อย รวมทั้งความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพ การขนส่ง การแปรรูป และวิธีการกำหนดราคาที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ผลิตมากที่สุด และข้อที่สอง คือ ความรู้ทางวิทยาการด้านการเกษตรทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เช่น การคัดพันธ์ วิธีการปลูก การบำรุงรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช เครื่องทุ่นแรง ปุ๋ย และยาป้องกันศัตรูพืช-สัตว์ เป็นต้น เมื่อประกอบกับความรู้ทางเศรษฐกิจแล้ว ทำให้มีโอกาสพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้พื้นฐานในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการเริ่มประกอบอาชีพ ทักษะในการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ จากคำกล่าวของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่างๆที่มนุษย์ได้รับและทำหน้าที่ในการบันทึกเก็บรวบรวมไว้

(2) ทักษะการปฏิบัติงาน คือ เป็นความชำนาญที่ใช้ความสามารถที่แสดงออกทางกาย และมีประสบการณ์ที่สังเกตได้มี 5 ประการ ประการแรก คือ การรับรู้จุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน สามารถทำได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประการที่สอง คือ การลงมือทำตามแบบ โดยมี

พฤติกรรมปรับตัวเพื่อให้เข้ากับชนิดของงานที่ทำ ประการที่สาม คือ ยอมรับปรากฏออกมาภายหลังการแนะนำ สามารถแสดงออกอย่างถูกต้องและมีความคล่องแคล่วว่องไว ประการที่สี่ คือ การทำงานโดยได้รับคำแนะนำเล็กน้อย หรือไม่ได้รับการช่วยเหลือ และประการที่ห้า คือการปฏิบัติต่อสิ่งซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่มีความสับสน และไม่ได้รับการช่วยเหลือใด ทิศนา แขมมณี(2540) กล่าวว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานมี 8 ขั้นตอน คือการเรียนรู้เทคนิคและทักษะใหม่ การปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน การทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด การแก้ปัญหาระหว่างการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์อย่างถูกต้อง ความตระหนักในความปลอดภัย คุณภาพในการทำงานปริมาณงานที่ครบตามกำหนด และความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สรุปว่า ทักษะในการปฏิบัติงาน เป็นความชำนาญในการปฏิบัติงาน ฝึกฝนอบรมงานอยู่สมอ แล้วสามารถที่จะนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาประยุกต์ใช้ทำให้งานมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรตั้งไว้ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ

(3) คุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์

เสาวนิจ รัตนวิจิตร(2547)อธิบายว่า คุณธรรมเป็นวิถีของความดีงามในการดำรงชีวิตต่อตนเองและผู้อื่น มีด้านจริยธรรมที่สำคัญต่อการปฏิบัติตนด้านความดีต่อเพื่อนมนุษย์สังคมและชุมชน

กล่าวโดยสรุป คุณธรรม หมายถึง หลักการที่สนับสนุนให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิต

เสาวนิจ รัตนวิจิตร (2547) อธิบายว่า จริยธรรมเป็นหลักการทำความดีในจิตสำนึกของคนในชุมชน ทำให้คนมีจิตใจที่มุ่งคิดดี ทำดี ประพฤติปฏิบัติดี ตามลักษณะนิสัยของคนทั่วไป

กล่าวโดยสรุป จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ทำให้คนมีจิตใจคิดดี ทำดี มีความคิดสร้างสรรค์ และปฏิบัติดี แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ความมีระเบียบวินัย การอ่อนน้อมถ่อมตน การมีสัมมาคารวะ การแสดงกิริยาวาจาไพเราะอ่อนหวาน เป็นต้น

เสาวนิจ รัตนวิจิตร (2547) อธิบายว่า ความซื่อสัตว์เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองและผู้อื่น มีสัจจะวาจาและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม สำหรับคำว่า คนซื่อสัตย์ หมายถึง บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ในจิตใจและแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏจนผู้อื่นรับรู้ได้โดยทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันและสมาชิกในชุมชนเกิดการยอมรับว่าบุคคลดังกล่าวมีความซื่อสัตย์และมีความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปราศจากอคติหรือความคิดที่มุ่งร้าย และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ท้องถิ่นและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

กล่าวโดยสรุปความซื่อสัตย์ หมายถึง การไม่คดโกง ความประพฤติตรงไม่มีมารยา มีความจริงใจรักษาคำมั่นสัญญา มีความตั้งใจจริง เมื่อพูดสิ่งใดไปก็ทำตามที่พูดออกไปจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

(4) ความรับผิดชอบ คือ เอาใจใส่ติดตามผลงาน ไม่ทอดทิ้ง ยอมรับข้อผิดพลาดหรือข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นที่มีต่อหน้าที่การงานของตนทั้งส่วนดีและไม่ดี

เสาวนิจ รัตนวิจิตร (2547) อธิบายว่า ความรับผิดชอบ มี 3 ด้าน คือ

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลยอมรับผลแห่งวาจาและการกระทำของตนเอง ไม่ว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นความผิดหรือชอบ จะสะท้อนให้ตนเองได้รับผลประโยชน์หรือได้รับโทษ ไม่โยนความผิดหรือป้ายความผิดให้ผู้อื่น

2) ความรับผิดชอบต่อการงาน หมายถึง เมื่อบุคคลได้รับมอบหมายงานให้ทำงานอะไรก็ปฏิบัติงานนั้นด้วยความเต็มใจ มีความตั้งใจในการทำงาน มุมานะพากเพียร ขยันอดทน และละเอียดรอบคอบ จนกระทั่งงานนั้นสำเร็จเรียบร้อยโดยไม่ทอดทิ้งงาน

3) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง เมื่อบุคคลได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใดแล้วก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเคร่งครัด ไม่ต้องให้ใครบังคับ สามารถปฏิบัติจนเป็นนิสัยทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป ความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ มีความตั้งใจมุ่งมั่นต่อการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายภายในเวลาที่กำหนด

(5) ระเบียบวินัย คือ ควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามระเบียบที่วางไว้ มีระเบียบในชีวิต ตรงต่อเวลา (อ้างถึงใน ปุรทิพย์ สุระมนตรี 2551) ทำงานในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบและได้รับมอบหมายจนบรรลุผลและเกิดความไว้วางใจ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานนำพาตนเองให้ประสบความสำเร็จ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

กล่าวโดยสรุป ระเบียบวินัย หมายถึง การยึดถือกฎระเบียบที่กำหนดไว้และปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลจนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงานและมีประโยชน์ต่อสังคม

2. แนวคิดแรงงานข้ามชาติ

แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านสามสัญชาติเช่น พม่า ลาว และกัมพูชาที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย มักจะทำงานประเภทงานกรรมกร ปัญหาแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจตลอดเวลาที่ผ่านมาเป็นแรงงานที่ถูกละเลยและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการด้านต่าง ๆ ในสังคมไทยแรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาเรื่องของสถานภาพทางกฎหมายจนไม่เข้าใจในกฎหมาย ที่มีเรื่องการถูกโกงค่าแรงการมีระยะเวลาการทำงานมากกว่าที่กฎหมายแรงงานของไทยกำหนดไว้ การโดนเอารัดเอาเปรียบการไม่สามารถรวมกลุ่มเพื่อสร้างกลการเจรจาด้านแรงงานสัมพันธ์รวมทั้งทัศนคติของสังคมไทยต่อตัวแรงงานข้ามชาติซึ่งทำให้เกิดการละเมิดสิทธิด้านต่างๆของแรงงานข้ามชาติในสังคมไทย

2.1 การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ

ในการขยายตัวทางด้านของเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและการบริการของไทยมีอัตราการเจริญเติบโตสูงขึ้น ทำให้ต้องการแรงงานเพิ่ม และแรงงานไทยก็ไม่ทำงานที่ใช้แรงงานทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะในส่วนของแรงงานภาคเกษตรกรรมเช่น สวนปาล์ม สวนยางพารา เป็นต้นทำให้นายจ้างต้องนำแรงงานต่างด้าวมาใช้แรงงานซึ่งส่งผลต่อประเทศไทยทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข อภิชาต จงกล (2554) กล่าวว่า แรงงานที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านเช่น พม่า ลาว กัมพูชา ที่มารับจ้างทำงานในประเทศไทยมักจะเข้ามาค้าแรงงานทำงานโรงงานอุตสาหกรรมประมงทะเลการก่อสร้าง งานแม่บ้าน งานเกษตร บริการงานเสิร์ฟจนถึงหมอนวดแผนโบราณซึ่งได้มีข้อมูลล่าสุดของจำนวนแรงงานต่างด้าวในกระทรวงแรงงานระบุว่า ปัจจุบันแรงงานต่างด้าวที่มาลงทะเบียนแล้วมีประมาณ 7 แสนกว่าคน ซึ่งในประเทศไทยมีการจ้างแรงงานข้ามชาติในภาคเกษตรเป็นหลัก ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ ภูเก็ต ตาก ระนอง สมุทรปราการ ชลบุรี นครปฐม และสงขลา

2.2 สถานการณ์ปัญหาของแรงงานข้ามชาติ

กระบวนการจดทะเบียนเพื่อขออนุญาตทำงานของแรงงานข้ามชาติรัฐบาลมีนโยบายจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติต่อเนื่องมาทุกปีแต่แรงงานข้ามชาติที่มาต่ออายุทำงานปีถัดไปมีน้อยลงซึ่งปัญหาคือแรงงานไม่รู้ข้อมูลในเรื่องการจดทะเบียนเนื่องจากประชาสัมพันธ์ภาครัฐเน้นนายจ้างไม่มีเอกสารที่มีจัดข้อมูลที่เป็นภาษาของแรงงานข้ามชาติมากนักกระบวนการจดทะเบียนมีความซับซ้อนทำให้ส่วนของแรงงานและนายจ้างจำนวนมากไม่เข้าใจในขั้นตอน และในที่สุดไม่สามารถจดทะเบียนได้ทันแรงงานส่วนหนึ่งได้ทำการเปลี่ยนนายจ้างโดยไม่สามารถจะดำเนินการ

เปลี่ยนอย่างเป็นทางการได้ เนื่องจากข้อจำกัดต่างๆ เช่น นายจ้างเดิมยึดบัตรไว้ ทำให้แรงงานขึ้นทะเบียนก็ไม่สามารถต่ออายุได้เกิดการจ้างงานแบบไม่ถูกกฎหมายมีค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายแพง แรงงานเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายเองแรงงานไม่ได้รับค่าจ้างล่วงเวลาที่มีชั่วโมงการทำงานและมีสภาพการทำงานตามที่กฎหมายกำหนด เช่น แรงงานบางส่วนทำงานเกินวันละ 8 ชั่วโมงโดยได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำไม่มีค่าล่วงเวลานายจ้างยึดบัตรประจำตัวของแรงงานไว้จึงทำให้เกิดปัญหาถูกจับกุมเมื่ออยู่นอกสถานประกอบการหรือมีปัญหาเมื่อไปใช้บริการสาธารณสุขแรงงานถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจล่วงละเมิดทางเพศแต่ไม่สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้เนื่องจากขั้นตอนมีความยุ่งยากต้องทนอยู่กับการจ้างงานที่เลวร้าย หรือหนีไปทำงานที่อื่นแบบผิดกฎหมายข้อจำกัดของกฎหมายแรงงานถูกหักค่าจ้างเป็นสวัสดิการรวมถึงค่าอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงาน

2.3 ปัญหาของแรงงานข้ามชาติในภาคเกษตร

แรงงานข้ามชาติที่ได้เข้ามารับจ้างทำงานภาคเกษตรจะถูกจัดให้อยู่ในประเภท 3 ส. คือ สุดเสี่ยง แสนลำบาก และสกปรกในขณะเดียวกันต้องทำงานหนักและได้ค่าแรงที่ไม่เป็นธรรม เป็นงานที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับฤดูกาล กล่าวคืองานในภาคเกษตรได้รับค่าแรงต่ำไม่มีความแน่นอน เพราะเป็นงานตามฤดูกาลนอกจากนี้แรงงานในภาคเกษตรกรรมไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายการคุ้มครองแรงงานของไทยจะมีปัญหา คือ ไม่ได้ค่าแรงจากนายจ้างเนื่องจากนายจ้างจะบ่ายเบี่ยงไม่ยอมจ่ายค่าแรงด้วยการอ้างว่าหักค่าใช้จ่ายจากส่วนอื่นๆแล้วหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมแรงงานเหล่านี้รวมทั้งในเรื่องของปัญหาภาษาเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของแรงงานข้ามชาติ เมื่อแรงงานข้ามชาติไม่สามารถสื่อสารกับนายจ้างไม่ได้มากนัก จึงทำให้นายจ้างหลายรายไม่เข้าใจและเกิดความรู้สึกไม่พอใจเกิดขึ้น ทำให้แรงงานข้ามชาติจึงมักจะถูกนายจ้างด่าทออย่างหยาบคาย ทั้งนี้เนื่องด้วยอคติทางชาติพันธุ์ประกอบบางครั้งถึงกับลงมือทำร้ายแรงงานข้ามชาติอย่างรุนแรง บางกรณีจนถึงขั้นเสียชีวิตแรงงานข้ามชาติบางรายถูกนายจ้างหรือคนในบ้านของนายจ้างข่มขืนล่วงละเมิดทางเพศหรือบางครั้งนายจ้างที่เป็นผู้หญิงเองก็เพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น

3. แนวคิดแรงงานไทยและแรงงานในภาคเกษตร

3.1 แรงงานไทย

(1) การว่างงานแฝงหรือการไม่ยอมทำงานต่ำคือ แรงงานจบใหม่ไม่ยอมทำงานที่ใช้ความรู้ความสามารถต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่จบมาหรือรายได้จากการทำงานต่ำ แต่ในทางตรงข้ามในระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่ามีสัดส่วนผู้ว่างงานต่ำ เพราะว่าสถานประกอบการมีความต้องการแรงงานมากกว่า

(2) ปัญหาค่าจ้างที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าครองชีพปัจจุบัน คือ แรงงานจำนวนมากไม่ยอมเข้าตลาดแรงงานแต่ไปประกอบธุรกิจของตนเองแบบแรงงานนอกระบบ ค่าตอบแทนที่สูงกว่า

(3) การจ้างแรงงานต่างด้าว คือ แรงงานที่ถูกเลิกจ้างไม่อยากกลับเข้าไปทำงานอีก เนื่องจากนายจ้างไม่มีความมั่นคงในการจ้างงาน ไม่มีมีเงินเดือนและสวัสดิการที่ดี นอกจากนี้นายจ้างบางส่วนต้องการใช้แรงงานต่างด้าวแทนแรงงานไทยเพราะว่ามีค่าแรงถูก

(4) ขาดทักษะฝีมือเฉพาะ คือ ปัจจุบันภาคธุรกิจเอกชนมีความต้องการช่างเทคนิคที่ฝีมือและประสบการณ์ แต่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ไม่มีประสบการณ์และการขาดแคลนด้านกำลังคนในระดับสูงโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(5) ไม่มีการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน คือผลิตบุคลากรด้านที่ไม่ต้องการออกมาเป็นจำนวนมาก แต่ขาดแคลนแรงงานประเภทกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(6) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่กลุ่มผู้สูงอายุคือ ประชากรวัยทำงานและวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น(เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา2544)อายุเฉลี่ยของเกษตรกรสูงขึ้นสำหรับแรงงานภาคอุตสาหกรรมอายุเฉลี่ยแรงงานต่ำกว่าภาคเกษตร

3.2 แรงงานในภาคเกษตร

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพราะว่ารายได้หลักของประเทศมาจากภาคเกษตรกรรม(อ้างถึงใน ฉลาด นันทโพธิเดช 2546)เมื่อเกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ต้องลดพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกษตรกรในเขตชานเมืองประสบปัญหาจากการขยายเมืองก่อให้เกิดรุกล้ำ มีเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบการผลิตแบบใหม่ทำให้ชุมชนในชนบทถูกผนวกเข้าสู่เศรษฐกิจระดับชาติและระดับโลก (อ้างถึงใน อภิสมา เย็นบุตร2544)ในอดีตเกษตรกรใช้แรงงานของตนเองในการประกอบกิจการเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน(สุขุม วงษ์เอก 2543)แต่ปัจจุบันการการเกษตรได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นการทำการเกษตรเพื่อการค้าจึงจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานแต่แรงงานส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จันทวรรณ คงเจริญ (2546) กล่าวว่า ลักษณะการผลิตและการใช้แรงงานในการเพาะปลูกมีจำนวนมากที่สุด เพราะการเกษตรของไทยนั้นอาศัยการเพาะปลูกเป็นหลัก ลักษณะที่พบเห็นเป็นการทำการเกษตรระดับครัวเรือน(Farm Household)คือการทำการเกษตรเป็นฤดูกาล(Seasonal)เท่านั้น เมื่อหมดฤดูกาลแล้วก็จะหยุดพักการทำการเกษตร หรือไปทำงานนอกครัวเรือน

(อ้างถึงใน อร จุนถิระพงศ์ 2543) ได้ทำการศึกษา ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมของการผลิตยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า

(1) กิจกรรมการเพาะปลูก คือ คนทำงานเกษตรส่วนใหญ่ทำงานในที่โล่งแจ้งหรือกลางแดด กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์จะอยู่ภายในอาคาร ส่วนการเลี้ยงสัตว์น้ำจะอยู่ในที่ร่มและกลางแจ้ง

(2) การปฏิบัติงานในภาคเกษตรยาวนาน คือเริ่มตั้งแต่เช้ามืดไปจนถึงเย็นขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน กิจกรรมเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์สามารถรู้เวลาทำงานที่แน่นอน ยกเว้นกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ต้องทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน โดยเฉลี่ยชั่วโมงทำงานจริงๆจะไม่แตกต่างจากภาคอุตสาหกรรม คือประมาณวันละ 8 ชั่วโมง

(3) การทำงานล่วงเวลา คือ กิจกรรมเพาะปลูกมีลักษณะการทำงานต่อเนื่องจนเสร็จในแต่ละขั้นตอน ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์การทำงานล่วงเวลาจะได้รับค่าตอบแทน ใช้เวลาทำงานล่วงเวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง

(4) วันหยุดต่างๆ คือ การทำงานภาคเกษตรจะทำงานตามฤดูกาล ลูกจ้างจะทำงานแทบทุกวันในแต่ละสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจไม่มีวันหยุดเลย ซึ่งลูกจ้างประจำรายเดือนเท่านั้นที่มีวันหยุด ส่วนวันหยุดตามประเพณีนายจ้างจะเป็นผู้กำหนดเป็นบางวันเท่านั้น

3.3 สาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตร

การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคเกษตร คือการเคลื่อนย้ายออกไปหางานทำนอกฤดูการเกษตร แล้วกลับมาทำงานในภาคการเกษตรเฉพาะช่วงการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย 2542) ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลของแรงงานย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา พบว่าสาเหตุที่ทำให้แรงงานเกษตรอพยพ คือ ปัญหาความยากจน รายได้จากภาคเกษตรไม่พอกับรายจ่าย สภาพที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร(เสียงชัย เปรมกระสิน 2542)โดยการอพยพของแรงงานส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นฤดูกาล คือ หลังจากที่เกษตรกรปลูกพืชผลเรียบร้อยแล้ว ก็จะออกเดินทางไปหางานทำ และพอใกล้ถึงช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวเกษตรกรก็จะเดินทางกลับมา หลังจากเก็บเกี่ยวพืชผลเสร็จแล้วก็จะเดินทางไปหางานทำอีก และจะกลับมาอีกครั้งเมื่อถึงช่วงฤดูกาลเพาะปลูกในรอบถัดไป งานที่แรงงานอพยพไปทำ ได้แก่ ช่างฝีมือ ช่างไม้ และช่างปูน ลักษณะการจ้างงานของนายจ้างเป็นการจ้างงานแบบชั่วคราว แม้ค่าจ้างต่ำแต่แรงงานส่วนใหญ่ก็พอใจ(บัญชา สมบูรณ์สุขและอภิญญา จันทร์เจริญ 2538) ได้ทำการศึกษา การเคลื่อนย้ายแรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นในสวนยางพาราของเกษตรกรที่พ้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา พบว่า สาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงานการกรีดยางพาราและการทำยาง

แผ่นของครัวเรือนที่สำคัญ คือ เพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน สาเหตุที่แรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นเคลื่อนย้าย คือ สาเหตุทางเศรษฐกิจ เช่น การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมืองความแตกต่างในเรื่องรายได้และค่าจ้างของแรงงานระหว่างชนบทและเมือง และความต้องการการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเอง และสาเหตุทางสังคม เช่น โอกาสทางการศึกษา โอกาสในการรับบริการของรัฐที่จัดสรรให้ และค่านิยมส่วนตัว

สรุปสาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคเกษตรกรรม คือ ปัญหาความยากจน การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมือง ความแตกต่างในเรื่องรายได้และค่าจ้างของแรงงานระหว่างชนบทและเมือง และความต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเอง โอกาสทางการศึกษาและสังคม โอกาสในการรับบริการของรัฐที่จัดสรรให้ และค่านิยมส่วนตัว เป็นต้น

3.4 การปรับตัวของแรงงานภาคเกษตร

การปรับตัวของเกษตรกรขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรม ประกอบด้วยการปรับตัวในระยะสั้นและการปรับตัวในระยะยาว(อ้างถึงใน ดิลก แสวงแก้ว 2546)การปรับตัวของแรงงานในภาคเกษตร มีดังนี้

(1) สร้างความหลากหลายในผลผลิตทางการเกษตร คือเปลี่ยนจากการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เชิงเดี่ยวกลับมาสู่การปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ที่มีหลากหลายมากขึ้นเพื่อต่อสู้กับระบบตลาดที่ผู้บริโภคมีความต้องการหลากหลายการเพิ่มระดับความเข้มในการผลิตของเกษตรกรโดยเพิ่มรอบการผลิตปุ๋ยและสารเคมีเสริมเข้าไปในกระบวนการผลิตทำให้ผลผลิตทางการเกษตรสามารถทันช่วงเวลาที่ต้องการเกิดกำไรแก่เกษตรกรอย่างสูงสุด

(2) การเปลี่ยนชนิดของพืชหรือพันธุ์สัตว์ให้สอดรับกับสภาพพื้นที่ คือสภาวะการตลาดและการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดลดต้นทุนและเวลาในการผลิต

(3) การลดความเสี่ยงทางการตลาดด้วยการศึกษาความต้องการทางการตลาดต่อผลผลิตคือ ในทางการเกษตรจะเน้นคุณภาพของสินค้ามากกว่าปริมาณในการผลิตในแต่ละรอบการผลิตซึ่งจะส่งผลทำให้สินค้าทางการเกษตรมีราคาที่ดีขึ้นกว่าสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน

(4) การเปลี่ยนช่วงเวลาในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร คือปรับเปลี่ยนการไถพรวนดินมาเป็นการอนุรักษ์ความชื้นและความอุดมสมบูรณ์ของดินและผลผลิตมีความหลากหลาย

(5) การลงทุนจากแหล่งเงินทุนสาธารณะเพื่อใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำ คือ การเกษตรการปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกให้มีความอุดมสมบูรณ์

(6) การพัฒนาพันธุ์พืชชนิดใหม่มีความหลากหลายที่มีเพิ่มมาทำให้ผลผลิตมากกว่าเดิม คือ สามารถเจริญเติบโตได้ดีทุกลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และเป็นที่ต้องการของตลาด

(7) การลดต้นทุนการผลิตที่สูง คือ เกิดจากอัตราค่าจ้างแรงงานปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นซึ่งเกษตรกรก็จะมีการปรับตัวโดยใช้แรงงานจากเครื่องจักรแทนการจ้างแรงงานคนด้วย ซึ่งมักจะพบได้ในกรณีที่เกษตรกรทำการเกษตรในพื้นที่มีขนาดใหญ่(ธงชัย คำโคตร 2544)เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตรเนื่องจากเครื่องจักรลงทุนครั้งเดียวมีอายุการใช้งานยาวนานและมีค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าแรงงานคนที่มีการอพยพไปทำงานในภาคการผลิตด้านอื่นกันมากขึ้น

(8) การลดขั้นตอนในการผลิต คือ เพื่อลดการใช้แรงงานคนซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดต้นทุนในการผลิตที่สูงตามมาโดยที่เกษตรกรจะทำการเปลี่ยนวิธีการปลูกพืชและเปลี่ยนพันธุ์พืช

(9) การเลือกเทคโนโลยี คือ เป็นการปรับตัวอีกลักษณะหนึ่งเพื่อให้เข้ากับสภาพปัจจุบันนอกจากนี้ เกษตรกรปรับช่วงเวลาในการผลิตให้มีความเหลื่อมล้ำกับช่วงเวลาการผลิตเดิมเพื่อนำผลผลิตไปขายในตลาดแล้วได้กำไรหากเกษตรกรไม่สามารถที่จะปรับช่วงเวลาในการผลิตให้มีความเหลื่อมล้ำกับฤดูกาลผลิตเดิมเกษตรกรจะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยแปรรูปผลผลิตซึ่งจะทำให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น

(10) การยอมรับนวัตกรรม คือ การยอมรับของเกษตรกรที่จะมีการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มผู้บุกเบิกคือ เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้มีสถานภาพในสังคมอยู่ในระดับสูงเป็นผู้นำทางความคิดของสังคมไม่ยึดติดกับแนวคิดเดิมกล้าเสี่ยงและมักมีความกระตือรือร้นในการค้นหานวัตกรรมใหม่มีการติดต่อสื่อสารกันเป็นเครือข่ายกับบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้บุกเบิกเช่นเดียวกันมีความอดทนและมีความสามารถในการจัดการกับความเสี่ยงของความไม่แน่นอนของตัวนวัตกรรมได้เป็นอย่างดีกลุ่มผู้ยอมรับก่อนคือเป็นกลุ่มที่มีความเป็นผู้นำของระบบสังคมประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆมาก่อนคนในสังคมให้ความนับถือสามารถอธิบายและให้ความรู้กับคนในสังคมเกี่ยวกับรูปแบบของนวัตกรรมใหม่เพื่อให้คนในสังคมเกิดความรู้ความเข้าใจและยอมรับนวัตกรรมในอนาคตกลุ่มผู้ยอมรับส่วนใหญ่คือเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาพิจารณาถึงผลดีและผลเสียของนวัตกรรมซึ่งจะดูตัวอย่างจากกลุ่มผู้บุกเบิกและกลุ่มที่ยอมรับเร็วกลุ่มผู้ยอมรับช้าคือมีความเคลือบแคลงสงสัยนวัตกรรม มีการใช้ระบบที่ศึกษาจากกลุ่มผู้บุกเบิกกลุ่มผู้ยอมรับและกลุ่มผู้ยอมรับส่วนใหญ่แต่ว่าไม่แน่ใจในผลที่เกิดขึ้นทำให้ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และไม่มีความ

สนใจติดตามข่าวสารกลุ่มผู้ยอมรับล้าหลังคือเป็นกลุ่มหัวโบราณที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่นแยกตัวออกจากสังคมโดยยึดแนวทางในอดีตเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม

(11) การหารายได้นอกภาคเกษตร คือ เป็นการปรับตัวทางเกษตรในการสร้างรายได้ประกอบด้วยการค้าขายการรับจ้างใช้แรงงานเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเกษตรกรออกนอกพื้นที่เพื่อไปทำงานสร้างรายได้นำมาใช้เป็นเงินทุนในกิจกรรมทางการเกษตรในช่วงฤดูกาลผลิตที่จะถึงและดำรงชีวิตประจำวัน(จิระ สุวรรณประเสริฐ 2549)และเกษตรกรส่งบุตรหลานศึกษาต่อที่สูงขึ้นเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วบุตรหลานของเกษตรกรได้ประกอบอาชีพภาคนอกภาคเกษตรกรรมแล้วส่งเงินกลับมาที่บ้านเกิด เพื่อให้ผู้ปกครองได้ใช้สำหรับเป็นทุนประกอบกิจกรรมทางการเกษตร

3.5 การจ้างงานในภาคเกษตร

แรงงานจ้าง หมายถึง แรงงานที่ได้รับค่าจ้างเหล่านี้อาจจะเป็นเงินหรือสิ่งของก็ได้ ทั้งนี้การจ้างแบบตัวเงินจะมีการจ้างงานเป็น 2 ประเภท คือ

(1) แรงงานที่มีการจ้างงานตลอดปี คือ มักจะมาเป็นรูปแบบของการจ้างประจำทั้งปี พอสิ้นสุดฤดูกาลก็เลิกจ้าง

(2) การจ้างเป็นฤดูกาล หรือครั้งคราว คือมักจะมาเป็นรูปแบบการจ้างเฉพาะฤดูกาล เช่นการจ้างเฉพาะเดือน การจ้างรายวันหรือชั่วโมง หรือแม้กระทั่งการจ้างเหมาตามปริมาณงาน โดยให้ทำงานตามชิ้นงานหรือช่วงเวลาที่กำหนดเท่านั้น

3.6 ลักษณะการใช้แรงงานจ้างในภาคเกษตร

เกษตรกรในระบบสังคมเกษตรการผลิตยางพาราตามความสมดุลของการใช้ที่ดินกับแรงงาน(อ้างถึงใน ศิริจิตร ทุ่งหว้า 2541)จำแนกออกเป็น 6 ประเภท คือ

(1) เกษตรกรมีที่ดินไม่เพียงพอ คือ เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในครัวเรือนเกษตรกรประเภทนี้จะมีแรงงานบางส่วนทำฟาร์มร่วมกับงานอื่นๆหรือไม่ก็ทำงานนอกภาคเกษตรในช่วงฤดูกาลเกษตรหรือนอกฤดูกาลเกษตร

(2) เกษตรกรแบบครอบครัว คือ เป็นเกษตรกรที่มีปริมาณที่ดินทำการเกษตรเพียงพอกับแรงงานในครัวเรือน เป็นเจ้าของหรือเช่าที่ดินแรงงานทำการผลิตในฟาร์มของตนเองอาจมีแรงงานอื่นเล็กน้อย หากพื้นที่ทำสวนยางยังไม่ให้ผลผลิต แรงงานนี้ในส่วนหนึ่งของเกษตรกรกรีดยางรับจ้างให้แก่เกษตรกรรายใหญ่ ขณะเดียวกันอาจมีการจ้างแรงงานนอกฟาร์มเข้ามาด้วย

(3) เกษตรกรมีที่ดินมากกว่าปริมาณแรงงานในครัวเรือน คือ เกษตรกรให้เช่าที่ดินส่วนใหญ่เกษตรกรมีอายุวัยกลางคนขึ้นไป และมีการจ้างแรงงานกรีดยางแบบถาวร

(4) เกษตรกรที่ให้ผู้อื่นทำการกรีดยางในแบบแบ่งครึ่งผลผลิตในที่ดินทั้งหมด คือ เนื่องจากเกษตรกรประเภทนี้มีแหล่งรายได้อื่นเป็นหลักอยู่แล้ว เช่น รับราชการ หรือทำธุรกิจต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับธุรกิจเหล่านั้น

(5) นายทุนสวนยาง ที่มีที่ดินมากกว่า 500ไร่ คือเกษตรกรประเภทนี้มักใช้เครื่องจักรในการแปรรูปน้ำยางและใช้แรงงานจำนวนมาก

(6) เกษตรกรที่เป็นลูกจ้างสวนยางเต็มเวลา คือ มักจะเป็นเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินทำกินแต่มีน้อยมาก เป็นเกษตรกรที่อพยพมาเป็นลูกจ้างกรีดยางและแปรรูปยางเต็มเวลา ส่วนใหญ่เป็นแรงงานหนุ่มสาวและสามีภรรยา

4. กิจกรรมของแรงงานในการผลิตยางพารา

การปฏิบัติงานในระบบการผลิต แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือแรงงานสวนยาง การจัดการสวนยางและการจัดการแรงงาน แรงงานกรีด และตลาดผลผลิต (Somboonsuke B 1997)

4.1 แรงงานสวนยาง (อายุยาง 0-1 ปี)กิจกรรมแรงงานสวนยาง ได้แก่ การเตรียมที่ดิน การวางแนวปลูก การขุด การเตรียมวัสดุปลูกและการใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อมแซม

(1) การเตรียมที่ดิน คือ พื้นที่ดินต้องเป็นพื้นที่มีความลาดชันไม่เกิน 35 องศา ถ้าความลาดชันเกินกว่า 15 องศา จำเป็นต้องทำขั้นบันได โดยหน้าดินที่จะขุดลงจะต้องมีความลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร มีการระบายน้ำดี ไม่มีชั้นหิน หรือชั้นดินดาน ระดับน้ำใต้ดินในระดับต่ำกว่า ระดับผิวดินมากกว่า 1 เมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวถึงร่วนทราย ไม่เป็นดินเกลือหรือดินเค็ม รวมทั้งไม่เป็นพื้นที่นาหรือที่ลุ่มน้ำขัง สีของดินควรที่จะมีลักษณะสีสม่ำเสมอตลอดหน้าตัดดิน ทั้งนี้ดินจะต้องไม่มีชั้นกรวดอัดแน่นหรือแผ่นหินแข็งในระดับสูงกว่า 1 เมตร เพราะจะทำให้ต้นยางไม่สามารถใช้น้ำในระดับรากแขนงในฤดูแล้งได้ และหากช่วงแล้งยาวนานจะมีผลทำให้ต้นยางตายจากยอด ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 600 เมตร หากสูงเกินกว่านี้อัตราการเจริญเติบโตของต้นยางจะลดลง และมีค่าความเป็นกรด-ด่าง(PH)ระหว่าง4.5 -5.5ไม่มีลักษณะเป็นดินด่าง ดังนั้นการเตรียมพื้นที่ปลูกสร้างสวนยางเป็นการปรับพื้นที่ให้มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยาง ทั้งในด้านการปฏิบัติงานในสวนยางและอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงจำเป็นต้องวางแผนในการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสะดวกในการดูแลรักษาต้นยางและรวบรวมผลผลิต โดยไถแปร 1-2 ครั้ง และไถพรวนอีก 1 ครั้ง เพื่อช่วยในการระบายน้ำและทำแนวกันไฟ แต่ถ้าหากพื้นที่มีความลาดเอียงควรมีแถวยางขวางกับทิศทางการลาดเทเพื่อลดและป้องกันในเรื่องของการชะล้างพังหน้าผิวดิน ส่วนพื้นที่ไม่ลาดเท การวางแนวปลูกควรจะพิจารณาถึงทิศทางลมโดยการวางแถวยางพาราที่ไม่

ต้านทานทิศทางลมหรือวางแถวยางให้อยู่ตามแนวตะวันออก และเพื่อสะดวกต่อการปลูกพืชแซมยางรวมทั้งมีการเตรียมพื้นที่ปลูกเป็นการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม ที่มีเหมาะสมสำหรับการปลูกสร้างสวนยาง ด้วยการตัดต้นยางเก่าหรือไม้ยืนต้นบางชนิด โดยการเผาปรนและเก็บเศษไม้วัชพืชที่เหลือในพื้นที่ออกให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำจัดจุดแหล่งแพร่เชื้อโรค และราต่างๆ ควรเริ่มโค่นในช่วงฤดูแล้งเพื่อความสะดวกในการเก็บเศษไม้และตอไม้ออกจากพื้นที่ (อ้างถึงใน ชวลิตร ธุรพิพัฒน์พงศ์ 2550)วิธีที่นิยมโค่นมี 2 วิธี คือ

1) โค่นด้วยเครื่องจักร เป็นวิธีการโค่นล้มต้นยางและไม้ยืนต้นด้วยรถแทรกเตอร์ดันต้นยางเก่าให้ล้มไปในทิศทางเดียวกัน โดยถอนรากขึ้นมาด้วย แล้วจึงจะตัดท่อนไม้ใหญ่และเล็กที่ใช้ประโยชน์ได้ออกจากแปลง เผาเศษรากและกิ่งไม้เล็กๆไถพรวนอย่างน้อย 2 ครั้ง

2) โค่นด้วยแรงคน เป็นวิธีการตัดต้นยางให้เหลือตอซึ่งยังไม่ตายต้องทายาฆ่าตอเหล่านั้นให้ตายและผุพังโดยรวดเร็วเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานของเกษตรกร และต้องป้องกันการเกิดโรครา เก็บกิ่งไม้เล็กๆ และวัชพืชออกจากแปลงทำการเผาปรน แล้วไถพรวนดินบ่อยๆ อย่างน้อย 2 ครั้ง เนื่องจากไม้ยางมีราคาดี เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนิยมโค่นต้นยางแบบแนบชิดพื้นดินและไม่ทาสารเคมีทำลายตอ ปล่อยให้ต้นยางพาราผุพังตามธรรมชาติจากนั้นตัดท่อนไม้ยางพาราที่ใช้ประโยชน์ออกจากแปลงและเผาเศษกิ่งไม้เล็กๆ อย่างไรก็ตาม ในแหล่งพื้นที่ไม่เคยเป็นจุดแหล่งโรคระบาดของโรครากหากไม่มีการเผาเศษกิ่งไม้ในระหว่างการเตรียมพื้นที่ ย่อมจะส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อม มีผลทำให้ระดับปริมาณอินทรียวัตถุและปริมาณธาตุอาหารในดินเพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเผาเศษกิ่งไม้ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน นอกจากนี้การปล่อยเศษซากพืชและกิ่งไม้เล็กๆไว้ในแปลงจะช่วยคลุมผิวดิน ทำให้ลดการชะล้างพังทลายของหน้าดินและรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เกษตรกรชาวสวนยางยังนิยมการใช้ยาฆ่าตอในกรณีใช้แรงงานคนโค่นจะเหลือตอซึ่งยังไม่ตาย จำเป็นต้องทำลายตอเหล่าเหล่านี้ให้ตายผุพังโดยเร็ว ซึ่งกระทำได้โดยใช้สารเคมีทารอบตอสูงจากพื้นดิน 30เมตรโดยทาก่อนโค่น1วัน สารเคมีที่มีประสิทธิภาพ คือไทรคลอเพอ อัตรา 2.21 กรัม และการ์ลอน 5 ซีซี ผสมน้ำ 95 ซีซี

(2) การวางแนวปลูก เป็นการกำหนดว่าจะปลูกยางในทิศทางใดมีวิธีปฏิบัติ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดระยะปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบเขตปลูกยาง คือ 2.5 x 8 หรือ 3 x 7 เมตร จำนวนต้นยางทั้งหมด 80 ต้น หรือ 76 ต้นต่อไร่ สำหรับการปลูกยางในเขตปลูกยางใหม่ คือ 2.5 x 7 หรือ 3 x 8 เมตร ต้นยาง 91 ต้น หรือ 76 ต้นต่อไร่ สำหรับระยะปลูกยางในพื้นที่ลาดเทควรเป็น 3 x 8 เมตรต้นยาง 67 ต้นต่อไร่

2) การกำหนดแถวหลัก ควรวางแนวหลักตามแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก และให้ขวางทางการไหลของน้ำเพื่อการลดการชะล้างหน้าดิน การพังทลายของดิน กำหนดแถวหลักให้ห่างจากแนวเขตสวนยางเก่าไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และขุดคูตามแนวเขตสวนเพื่อป้องกันโรครากและการแก่งแย่งธาตุอาหาร หลังจากนั้นวางแนวปลูกและปักไม้ชะมบ ตามจำนวนที่ระยะปลูกที่กำหนด สำหรับพื้นที่ลาดเทมากว่า 15 องศา จะต้องวางแนวปลูกตามแนวระดับและทำขั้นบันได

(3) การขุด เมื่อปักไม้ชะมบตามระยะปลูกเรียบร้อยแล้ว ทำการขุดหลุม โดยต้องขุดดินด้านใดด้านหนึ่งของไม้ชะมบโดยตลอด ไม่ต้องถอนไม้ออก หลุมที่ขุดมีขนาดกว้าง x ยาว x ลึก 50x50x50 เซนติเมตร ดินที่ขุดแบ่งเป็น 2 ชั้น ดินบนกองด้านหนึ่ง ดินล่างกองไว้อีกด้านหนึ่ง ผึ่งแดดไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อดินแห้งแล้ว ย่อยดินบนให้ละเอียดพอควรใส่ลงก้นหลุมแล้วตามด้วยดินล่างที่ผสมด้วยปุ๋ยหินฟอสเฟต (สูตร 0-3-0, 25%Total P_2O_2)อัตรา 170 กรัม และปุ๋ยอินทรีย์ประมาณ 3-5 กิโลกรัมต่อหลุมใส่ไว้ด้านบน

(4) การเตรียมวัสดุปลูกและการใส่ปุ๋ย

1) การเตรียมวัสดุปลูกคือขนาดต้นพันธ์สำหรับปลูกซึ่งควรเป็นยางชำถุงขนาด1 ฉัตร และใบ 2 ฉัตร ฉัตรใบยอดควรจะแก่เต็มที่เพื่อป้องกันในการช๊อคจากแสงแดดและยอดอ่อนเสียหายจากการปลูกและขนส่ง กรณีที่ต้องการขนส่งยางชำถุงจากแหล่งอื่นมาปลูกต้องระมัดระวังไม่ให้ต้นยางกระทบกระเทือน ก่อนปลูกควรพักยางถุงไว้อย่างน้อย 1-2 สัปดาห์ โดยเก็บไว้ในที่ร่มเงาและรดน้ำทุกวัน เมื่อต้นยางแข็งแรง จึงนำไปปลูกทั้งนี้การปลูกด้วยต้นยางแบบชำถุงนับว่าเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมสูงสุดของเกษตรกรชาวสวนยางพาราลดระยะเวลาดูแลรักษาต้นยางอ่อนให้สั้นลง สามารถกรีดยางได้เร็วกว่าการปลูกด้วยต้นตาและการติดตาในแปลง (อ้างถึงใน Arshard N.L and Ismal T 2009) นอกจากนี้ยางชำถุงสามารถใช้เป็นต้นปลูกซ่อมได้ดีที่สุด อย่างไรก็ตามการปลูกด้วยต้นตายางชำถุง จะต้องมีความระวังในเรื่องของระบบการขนย้ายเนื่องจากว่าหากดินในถุงชำแตกจะทำให้ต้นยางตายได้ ดังนั้น ควรใช้ต้นยางชำถุงใบ 1-2 ฉัตร และฉัตรจะต้องแก่เต็มที่ หลังจากเลือกต้นได้แล้ว ทำการตัดแต่งส่วนรากที่ได้แทงทะลุถุงชำออกมา เก็บต้นยางชำถุงไว้ในโรงเรือนที่มีร่มเงารำไรประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อให้ต้นยางปรับตัว และรดน้ำให้ชุมอยู่เสมอจึงย้ายปลูก

2) การใส่ปุ๋ย คือ นำปุ๋ยฟอสเฟต (0-3-0) คลุกดินบนไว้บริเวณปากหลุม เพื่อใช้เตรียมปลูกในอัตรา 170 กรัมต่อหลุม แล้วนำยางชำถุงขนาด 1-2 ฉัตร ลงวางในหลุมที่เตรียมปลูก โดยก่อนนำวางควรตัดก้นถุงประมาณ 1 นิ้วทิ้ง เพื่อตัดปลายรากที่คดงอและม้วนเป็นวงอยู่บริเวณก้นถุงทิ้งทำให้รากงอกใหม่แทงหยั่งลึกลงในดินได้รวดเร็ว ในขั้นตอนนี้อย่าเพิ่งกรีดบริเวณข้างถุงเพื่อป้องกันดินในถุงยางแตกออก ควรกรีดถุงพลาสติกบริเวณด้านข้างเมื่อนำยางลงไปวางใน

หลุมปลูกเรียบร้อยแล้ว การวางยางในหลุมปลูกต้องวางโดยให้ก้นถุงแนบชิดกับดินวางต้นยางให้ตรงกับแนวต้นอื่นๆ ในแถว เมื่อจัดวางต้นยางเรียบร้อยแล้วให้ใช้มีดเล็กๆ กรีดบริเวณด้านข้างถุงพลาสติกแต่ยังไม่ให้ดึงถุงพลาสติกออก เพื่อป้องกันดิน (อ้างถึงใน ชุติมา ฐิติพงศ์กรพัฒน์ 2544) กลบดินบนที่คลุกปุ๋ยหินฟอสเฟตไว้แล้วลงในหลุมประมาณครึ่งหนึ่งของถุง อย่าเพิ่งกดแน่น ต่อจากนั้นดึงถุงพลาสติกที่กรีดไว้แล้วออก โดยการดึงขึ้นตรงๆอย่างระมัดระวังหลังจากดึงถุงพลาสติกออกแล้ว จึงใช้เท้าเหยียบกดดินที่ถมข้างถุงไว้แล้วให้แน่น โดยระวังอย่าให้ดินที่ชำยางแตก ต่อจากนั้นจึงเติมดินให้เต็มหลุม (ดินที่ใช้เติมนี้ถ้าเป็นปุ๋ยหมักจะช่วยให้ดินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยใช้อัตรา 3-5 กก.ต่อหลุม) แล้วเหยียบดินให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากกลบหลุมปลูกยางแล้วใช้เศษวัชพืชหรือวัสดุเหลือใช้คลุมดินบริเวณโคนต้นเว้นเป็นรัศมีประมาณ 5 -10 ซม.

สูตรปุ๋ยยางพารา กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้ใช้อยู่ในปัจจุบันมี 6 สูตรแต่ละสูตรจะเหมาะสมกับเนื้อดินและอายุของต้นยางแตกต่างกัน(อ้างถึงใน บัญชา สมบูรณ์สุข 2548) ซึ่งมีรายละเอียด ตามตารางการศึกษาที่ 1

ตารางที่ 1สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา

หมายเลขสูตรปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	ชนิดของดิน	อายุยาง
สูตร 1	ปุ๋ยผสม 8-14-3 ปุ๋ยเม็ด 11-6-4 หรือ 18-10-6	ดินร่วน	น้อยกว่า 42 เดือน
สูตร 2	ปุ๋ยผสม 13-19-4 ปุ๋ยเม็ด 18-4-9	ดินร่วน	46-76 เดือน
สูตร 3	ปุ๋ยผสม 8-13-7 ปุ๋ยเม็ด 10-5-9 หรือ 16-8-14	ดินทราย	น้อยกว่า 42 เดือน
สูตร 4	ปุ๋ยผสม 11-10-7 ปุ๋ยเม็ด 14-4-9	ดินทราย	42-76 เดือน
สูตร 5	ปุ๋ยผสม 15-0-18	ทุกชนิด	ต้นยางหลังเปิดกรีดเคยปลูกพืชคลุมและใส่ปุ๋ยฟอสเฟตบำรุง
สูตร 6	ปุ๋ยผสม 12-5-14 ปุ๋ยเม็ด 15-7-18	ทุกชนิด	ต้นยางหลังเปิดกรีด ไม่เคยปลูกพืชคลุม

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร 2554

(5) การปลูกซ่อมแซมคือหลังจากที่มีการปลูกยางไปตามจำนวนที่ต้องการต้องมีการปลูกซ่อมต้นยางที่ตายให้เร็วที่สุด เพื่อให้ต้นยางเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ แต่ในการปลูกซ่อมนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดต้นยางชำถุงที่มีขนาดเท่ากันกับต้นยางเดิมที่ตายหรืออาจจะมีขนาดที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้ยางมีความเป็นระเบียบ แต่ต้นยางที่ปลูกมีอายุมากกว่า 2 ปี ไม่ควรปลูกซ่อมเพราะว่าต้นยางจะมีการเจริญเติบโตไม่เท่ากัน โดยการปลูกซ่อมควรทำต้นฤดูฝน

5.2 การจัดการสวนยางและการจัดการแรงงาน(อายุยาง: 2 ปีหรือระยะเวลาก่อนเปิดหน้ากรีด จนกระทั่งเริ่มต้นจ้างแรงงานกรีด) กิจกรรมแรงงานสวนยาง ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดวัชพืช การจัดการและโรคพืช เชื้อราและการจัดการอื่นๆ

(1) การใส่ปุ๋ยการกรีดยางแต่ละครั้งจะมีธาตุอาหารบางส่วนสูญเสียไปกับน้ำยางโดยน้ำยาง 1 ตันจะสูญเสียธาตุไนโตรเจน 20 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 5 กิโลกรัม โพแทสเซียม 25 กิโลกรัม และแมกนีเซียม 5 กิโลกรัม หากไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อชดเชยธาตุอาหารในดินจะทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง นอกจากนี้การปลูกยางซ้ำในที่ดินเดิม การสลายตัวของอินทรียวัตถุตามธรรมชาติ การชะล้างพังทลายของดิน ทำให้ต้องมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีมาผสมผสานกันเพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มอินทรียวัตถุให้แก่ดิน ทั้งนี้การใส่ปุ๋ยในสวนยางจะมีการใส่ 2 ช่วงคือ ช่วงที่หนึ่ง ก่อนเปิดกรีด มีการใช้ปุ๋ย 2 ประเภท คือ 1.ปุ๋ยรองก้นหลุม คือเป็นปุ๋ยเร่งให้รากงอกและแผ่ขยายเร็ว ปุ๋ยรองก้นหลุมปลูกยางที่สำคัญได้แก่ ปุ๋ยหินฟอสเฟต (0-3-0) ปริมาณฟอสเฟสทั้งหมดประมาณร้อยละ 25 ปริมาณฟอสเฟสที่เป็นประโยชน์ร้อยละ 3 วิธีใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม จะขุดดินแยกเป็น 2 ส่วน คือ ดินชั้นบนและดินชั้นล่าง ใช้ดินชั้นบนกลบลงในหลุมก่อน ส่วนดินล่างใช้คลุกกับปุ๋ยหินฟอสเฟตอัตรา 170 กรัมต่อหลุม แล้วกลบดินล่างที่คลุกปุ๋ยลงไปให้เต็มหลุมและ 2.ปุ๋ยบำรุง คือ เป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็ว จึงสามารถเปิดกรีดได้ภายใน 6 ปี โดยมีปริมาณธาตุอาหารที่ยางพาราต้องการ โดยมีสูตรปุ๋ย 2 สูตร คือ ปุ๋ยสูตร 20-8-20 สำหรับเขตปลูกยางเดิม และสูตร 20-10-12 สำหรับเขตปลูกยางใหม่ และอัตราการใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับยางพาราก่อนเปิดกรีดซึ่งมีรายละเอียดตามตารางการศึกษาที่ 2

ตารางที่ 2 สูตรปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้สำหรับยางพารา

ปีที่	ปุ๋ยสูตร 20-8-20 กรัม/ต้น		
	ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	ดินทุกชนิด
ปีที่ 1	300	410	240
ปีที่ 2	450	620	340
ปีที่ 3	460	640	360
ปีที่ 4	480	660	360
ปีที่ 5	520	720	400
ปีที่ 6	540	740	400

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร 2554

ช่วงที่สอง หลังเปิดกรีด มี 2 ขั้นตอน คือ

1) การใส่ปุ๋ยเคมี คือ เมื่อต้นยางสามารถเปิดกรีดได้จะต้องใส่ปุ๋ยต่อไปทุกปี เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีความสม่ำเสมอ (นุชนารถ กังพิสดาร 2548)ธาตุอาหารที่เหมาะสมสำหรับการเปิดกรีด คือ ไนโตรเจน 300 กรัม/ต้น/ปี (25 กิโลกรัม/ไร่/ปี) ฟอสฟอรัส 50 กรัม/ต้น/ปี (4 กิโลกรัม/ไร่/ปี) โพแทสเซียม 180กรัม/ต้น/ปี (14.4 กิโลกรัม/ไร่/ปี) หรือปุ๋ยเคมีสูตร 30-5-18 อัตรา 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี แบ่งใส่ 2 ครั้งในช่วงฤดูฝนและปลายฤดูฝน ใส่ปุ๋ยบริเวณกึ่งกลางระหว่างแถวยางแล้วคราดกลบ สำหรับดินที่ขาดแมกนีเซียมควรใส่คีรีเซอร์ไรท์ (26 % MgO) เพิ่มในอัตรา 80 กรัม/ต้น/ปี

2) การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี สำหรับสวนยางที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำ เช่น เศษซากพืชคลุมดิน เศษกิ่งไมที่ร่วงหล่นทับ หรือไม่มีการปลูกพืชคลุมดิน ดังนั้นจึงควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 2-3 กิโลกรัม/ต้น/ปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามอัตราแนะนำ และสำหรับการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในส่วนปริมาณที่มีความสูงจะช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ สำหรับสวนยางที่มีอินทรียวัตถุในดินสูง และปริมาณธาตุอาหารปริมาณเพียงพอ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 3 กิโลกรัมต่อต้นสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ร้อยละ 50ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรควรผลิตเองจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ฟางข้าว เศษใบไม้ กิ่งไม้ เศษพืช มูลสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต แต่ก็ไม่ควรใช้ปุ๋ยอินทรียวัตถุมากเกินไปเพราะจะทำให้ขาดความสมดุลของธาตุอาหาร(บัญชา สมบูรณ์สุข 2546) ขณะเดียวกันไม่ควรใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปเพราะจะทำให้ดินเป็นกรด แต่ควรที่จะใช้ปุ๋ยทั้งสองชนิด

ร่วมกันด้วยเพื่อให้ปุ๋ยเคมีมีประสิทธิภาพและเพียงพอกับความต้องการของยางพารา (IRSG 2007) โดยมีหลักเกณฑ์การแนะนำปุ๋ยสำหรับยางพาราหลังเปิดกรีด ตามตารางการศึกษาที่ 3

ตารางที่ 3 หลักเกณฑ์การแนะนำปุ๋ยสำหรับยางพาราหลังเปิดกรีด

ธาตุอาหารระดับวิกฤตในใบ		ปริมาณธาตุอาหารที่ใส่ (ก.ก./ไร่/ปี)			
		>ระดับวิกฤต	<ระดับวิกฤต	>ระดับวิกฤต	<ระดับวิกฤต
ไนโตรเจน	3.31	150	300	12	24
ฟอสฟอรัส	0.20	50	100	4	8
โพแทสเซียม	1.36	180	240	14.4	19.2
แมกนีเซียม	0.20	0	20	0	1.6

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร 2554

(2) การป้องกันกำจัดวัชพืช มีวัชพืช 3 ประเภทคือ วัชพืชฤดูเดียว เป็นวัชพืชที่ครบวงจรชีวิตในฤดูเดียว ส่วนมากขยายพันธ์ด้วยเมล็ด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัชพืชประเภทใบแคบ มีลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ ใบจะเรียวยาวเส้นใบจะขนานกัน ระบบรากเป็นรากฝอยไม่มีรากแก้วได้ เช่น หญ้าตีนนก หญ้าตีนกา หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนติด หญ้าใบไผ่ หญ้ามาเลเซีย หญ้าหวาย และวัชพืชประเภทใบกว้าง มีลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ เส้นใบแตกเป็นร่างแห ระบบรากมีทั้งรากแก้วและรากฝอย เช่น หญ้าเขมร สาบแร้งสาบกา หญ้ายาง วัชพืชข้ามปี เป็นวัชพืชที่ส่วนมากขยายพันธ์ด้วยต้น ราก เหง้า หัวและไหล ได้ดีกว่าการขยายพันธุ์พืชด้วยเมล็ด คือ วัชพืชใบแคบ เช่น หญ้าคา หญ้าขจรจบดอกเหลือง หญ้าแพรก และวัชพืชประเภทใบกว้าง เช่น สาบเสือ ขี้ไก่ยานและเฟิร์น เป็นวัชพืชชั้นต่ำขยายพันธ์ด้วยสปอร์ ไม่มีดอก ไม่มีเมล็ด ใบอ่อนจะม้วนงอ ลำต้นเป็นเหง้า เช่นลิเภา โชน ผักกูด ต้นสามร้อยยอด โดยจะมีการใช้แรงงานคน แรงงานเครื่องจักรกลแต่หากมีวัชพืชมากจำเป็นต้องใช้สารเคมี มี 4 ขั้นตอน คือ

1) ใช้แรงงาน ขุด ถาก ดายหรือตัดวัชพืชที่ขึ้นในแถวยาง และควรทำก่อนวัชพืชออกดอก

2) ใช้วัสดุคลุมดิน โดยนำวัสดุเหลือใช้ต่างๆ เช่น เปลือกถั่ว ฟางข้าว ซังข้าวโพด หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ คลุมโคนต้นยางเฉพาะต้น หรือตลอดแนว เว้นระยะพอควรไม่ชิดโคนต้นยาง

3) ปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว ได้แก่ คาโลโปโคเนียม เซ็นโตรซีมา เพอราเรียและซีรูเลียม ห่างจากแถวยางประมาณ 2 เมตร

4) ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชเมื่อจำเป็นและใช้ตามคำแนะนำอย่างปลอดภัย

ตารางที่ 4 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชในสวนยาง

วัชพืช	สารป้องกันกำจัดวัชพืช	อัตราการใช้/ไร่	วิธีใช้
หญ้าคา	ไกรโฟเสท (Glyphosate) (48 % SL)*	750-1,000 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 100 ลิตร	อัตราที่แนะนำขึ้นกับความหนาแน่นของวัชพืช
วัชพืชอื่นๆ	พาราควอต(Paraquat)	400 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 50 ลิตร	ใช้กำจัดวัชพืชใบแคบและใบกว้าง พ่นวัชพืชอายุน้อย ระวังอย่าให้สัมผัสส่วนยอดหรือส่วนที่มีสีเขียวของพืชปลูก
	ไกรโฟเสท (Glyphosate) (48 % SL)* (27.6 % SL)*	200 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 50 ลิตร	ใช้กำจัดวัชพืชใบแคบผสมน้ำสะอาดและเครื่องพ่นชนิดที่ทำจากอลูมิเนียม ทองเหลือง ทองแดง สแตนเลส หรือพลาสติกเท่านั้น

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร 2554

(3) การจัดการและโรคพืช คือ โรคระบาดของต้นยางพาราที่ระบาดในประเทศไทยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเชื้อรา(อ้างถึงใน นุชนารถ กังพิสดาร 2548)สามารถจำแนกตามส่วนต่างๆของต้นยางที่ถูกเชื้อเข้าทำลายได้แก่ โรคใบ โรคกิ่งก้านและลำต้น และโรคราก

1) โรคใบ ได้แก่ หนึ่ง คือโรคใบจุดตานก (Bird's Eye Sport) กล่าวคือ ถ้าเชื้อราชนิดนี้ เข้าทำลายในระยะใบยังอ่อนมาก จะเกิดแผลช้ำน้ำสีดำ แผ่นใบหงิกงอ เหี่ยวแห้งและมีการร่วงหล่น แต่ถ้าเชื้อเข้าทำลายใบที่ขยายตัวเต็มที่แล้วแต่ยังไม่แก่จัด จะปรากฏจุดแผลค่อนข้างมีลักษณะกลม ขอบแผลมีสีน้ำตาลล้อมรอบรอยซึ่งโปร่งแสง ขนาดของจุดมีเส้นผ่าศูนย์กลางอยู่ที่1-3 มิลลิเมตร เมื่อใบเจริญต่อไปจนแก่เต็มที่ จะพบว่าขอบแผลมีสีเหลืองล้อมรอบและหากเข้าทำลายที่ใบยางแก่ จะเห็นจุดเป็นเพียงรอยสีน้ำตาลเข้มการป้องกันกำจัดคือใส่ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยคอกเพื่อช่วยปรับสภาพดินให้อุ้มน้ำได้ดีหลีกเลี่ยงการปลูกกล้ายางในพื้นที่ดินทราย ดินร่วนปนทรายถ้าโรคระบาดรุนแรง แนะนำให้ใช้สารเคมีฉีดพ่นทุกสัปดาห์ติดต่อกันจนกว่าจะเริ่มมีใบฉัตรใหม่สมบูรณ์สอง คือโรคใบจุดนูน (Colletotrichum Leaf Spot) คือ บนใบยางจะมีจุดแผลทั้งลักษณะวงกลม หรือรูปร่างไม่แน่นอน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 1-8 มิลลิเมตร จนถึงมีแผลขนาดใหญ่ กลาง แผลมีสีน้ำตาลอ่อน ขอบแผลสีน้ำตาลเข้ม และมีวงสีเหลืองล้อมรอบรอยแผล เส้นใบจะมีเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหรือดำมีลักษณะเป็นก้างปลา ทำให้ใบร่วง ถ้าเชื้อราเข้าไปทำลายที่เป็นใบย่อย ใบจะไม่หลุดร่วง จึงพบเห็นลักษณะคล้ายก้างปลาอย่างชัดเจนบนใบ ถ้าโรคระบาดที่จะไม่รุนแรงจะแสดงแค่อาการใบจุด แต่ในกรณีที่ระบาดรุนแรงจะทำให้ใบอ่อนไหม้ แห้งเหี่ยว และใบจะร่วง เมื่อแตกยอดใหม่ก็จะถูกเชื้อเข้าทำลายและใบร่วงซ้ำอีก จึงทำให้ต้นยางชะงักการเจริญเติบโตเร็วและเกิดอาการตายจากยอด เชื้อสามารถทำให้เกิดรอยแผลสีดำบนก้านใบ เป็นสาเหตุให้เกิดใบร่วง แปลงกล้าที่เกิดโรคระบาดจะไม่สามารถติดตาได้ตามกำหนดเวลา ระยะที่ใบยางพาราค่อนข้างแก่ อาจพบแผลมีขนาดเล็กเท่าหัวเข็มหมุดการป้องกันกำจัด ควรหลีกเลี่ยงการปลูกพืชแซมหรือพืชร่วมที่เป็นพืชอาศัยของเชื้อราต้นยางที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี ใช้สารเคมีพ่นพุ่มใบเมื่อได้สังเกตพบอาการของโรคสามคือ โรคราแป้ง (Powdery Mildew) คือ เชื้อราเข้าทำลายใบอ่อนทำให้ใบยางบิดงอ เน่าดำและร่วง ในระยะใบเพดลาดจะเกิดเป็นแผลขนาดค่อนข้างใหญ่และมีขอบเขตบริเวณไม่จำกัด บริเวณแผลพบกลุ่มเส้นใยและสปอร์เชื้อราสีขาวเทาคล้ายผงแป้ง ซึ่งเนื้อเยื่อบริเวณที่เชื้อราที่เจริญจะค่อยๆเปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีน้ำตาลอ่อน ถ้าหากเชื้อราเข้าทำลายดอกยางก็จะทำให้ดอกร่วงการป้องกันกำจัด คือ ใส่ปุ๋ยยางที่มีธาตุในโตรเจนสูง บำรุงต้นยางในช่วงปลายฤดูฝน เพื่อเร่งให้ใบยางที่ผลิออกมาใหม่แก่เร็วต้นยางที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี พ่นสารเคมีบนใบยางที่เริ่มผลิใหม่เมื่อพบโรคระบาดโรคใบร่วงที่เกิดจากเชื้อราไฟทอโทรา (Phytophthora Leaf Fall) คือ มักปรากฏรอยแผลช้ำสีน้ำตาลเข้มถึงดำตามความยาวของก้านใบ และบริเวณที่เป็นทางเข้า

ของเชื้อ มีหยดน้ำยางเล็กๆเกาะติดอยู่ เมื่อนำมาสะบัดเบาๆใบย่อยจะหลุดออกจากก้านใบโดยง่าย ผลทำให้ใบร่วงทั้งที่ยังเขียวสดอยู่ เชื้ออาจเข้าทำลายปลายใบ หรือขอบใบ เกิดแผลสีน้ำตาลมีลักษณะช้ำน้ำเกิดแผลติดต่อกันเป็นแผลใหญ่ ทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลือง และแดงก่อนที่จะร่วง ในสภาพอากาศที่มีความเหมาะสม ยางพันธ์อ่อนแอใบจะร่วงหมด และผลผลิตลดลงอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่าเชื้อนี้สามารถเข้าทำลายฝักยางได้ทุกระยะ ทำให้ฝักเน่า ถ้าความชื้นในอากาศสูงจะพบเชื้อราสีขาวเจริญปกคลุม ฝักที่ถูกทายจะเน่าดำค้างอยู่บนต้น ไม่แตกและร่วงหล่นตามธรรมชาติ กลายเป็นแหล่งเชื้อโรคในปีถัดมาการป้องกันกำจัดคือ ไม่ควรปลูกยางพันธ์อ่อนแอต่อโรค เช่น RRIM 600 ในแหล่งปลูกที่เป็นเขตระบาดของโรคไม่ควรปลูกพืชอาศัยของเชื้อราเป็นพืชแซมหรือพืชร่วมกำจัดวัชพืชและตัดแต่งกิ่งในสวนยางให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อลดความชื้นในสวนยางหากเชื้อระบาดกับต้นยางอายุน้อยกว่า 2 ปี หรือในแปลงเพาะชำต้นกล้ายาง ป้องกันกำจัดโดยพ่นสารเคมี

2) โรคกิ่งก้านและลำต้น ได้แก่ หนึ่ง คือ โรคราสีชมพู (Pink Diseas) เป็นโรคที่ทำลายเปลือกของลำต้นและกิ่งแขนงต้นยางที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป หรือต้นยางเริ่มสร้างทรงพุ่ม โดยเฉพาะบริเวณคาคบ ทำให้ยางแคระแกร็น เริ่มแรกเปลือกบริเวณคาคบหรือกิ่งก้านจะมีที่รอยปริ มีน้ำยางไหลติดอยู่ตามเปลือก เมื่ออากาศร้อนชื้นจะเห็นเส้นใยสีขาวที่ผิวเปลือกยาง แผลจะขยายเป็นบริเวณกว้างออกไป เมื่อเชื้อเจริญเติบโตเต็มที่จะเป็นแผ่นสีชมพู บางกรณีมีตุ่มสีแดงส้มปรากฏอยู่ประปราย เมื่อกิ่งก้านถูกทำลายอย่างรุนแรง ส่วนปลายกิ่งจะแห้งตายและมีกิ่งอ่อนแตกออกมาใต้ใบแผลเพื่อเจริญเติบโตขึ้นใหม่ หากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะต่อการเจริญเติบโตลุกลาม เชื้อราจะพักตัว และสีชมพูที่เคยปรากฏจะซีดเป็นสีขาว เมื่อถึงฤดูฝนปีถัดไปเชื้อราจะเจริญเติบโตลุกลามขึ้นใหม่อีกการป้องกันกำจัดคือ ดูแลสวนยางให้โปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่อับชื้นหลีกเลี่ยงปลูกยางพันธุ์อ่อนแอในเขตอากาศชุมชื้น ไม่ควรปลูกพืชอาศัยเป็นพืชแซมหรือพืชร่วมและต้นยางอายุน้อยถ้าเป็นโรครุนแรงจนกิ่งแห้งตาย และมีกิ่งใหม่งอกใต้รอยแผลควรตัดแต่งกิ่งแห้งตายทิ้ง โดยตัดให้ต่ำกว่ารอยแผลประมาณ 2-3 นิ้ว แล้วทาสารเคมีเคลือบบาดแผลในสำหรับต้นยางที่ยังไม่เปิดกรีด เมื่อเป็นโรค ให้ใช้สารเคมีบอร์โดมิกเจอร์ (Bordeaux Mixture) ที่มีอัตราส่วนผสมจุลสีหนัก 120 กรัม ปูนขาวหนัก 240 กรัม ผสมน้ำ 10 ลิตร โดยผสมใหม่ๆทาบริเวณที่เป็นโรค ไม่ควรใช้กับต้นยางที่เปิดกรีดแล้ว เพราะว่าสารทองแดงเป็นส่วนผสมของบอร์โดมิกเจอร์จะไหลลงไปผสมกับน้ำยางที่กรีดได้ ทำให้คุณภาพน้ำยางเสื่อมลง ดังนั้นเมื่อพบต้นเป็นโรค ให้ขูดเปลือกบริเวณรอยแผลออกก่อนแล้วทาสารเคมี สอง คือ โรคเส้นดำ (Black Stripe) เป็นโรคที่ทำลายหน้ากรีดซึ่งเป็นบริเวณที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จึงไม่สามารถกรีดยางซ้ำบนหน้าที่เป็นเปลือกงอกใหม่ได้ ทำให้ระยะเวลาการให้ผลผลิตสั้นลง โดยบริเวณเหนือรอยกรีด

จะมีลักษณะช้ำ ต่อมาบริเวณรอยช้ำจะเปลี่ยนเป็นรอยบุ๋มสีดำ และขยายตัวตามยาว บริเวณที่ไม่เป็นโรคจะมีเปลือกงอกใหม่หนาเพิ่มขึ้น จึงมองเห็นรอยบุ๋มของส่วนที่เป็นโรคอย่างชัดเจน เมื่อเฉือนเปลือกออกดู จะพบรอยบุ๋มนั้นมีลายเส้นสีดำบนเนื้อไม้เป็นรอยยาวตามแนวยืนของลำต้น หากหน้ากรีดยางเป็นโรครุนแรง ทำให้บริเวณที่เป็นโรคปริ มีน้ำยางไหลตลอดเวลา เปลือกเป็นโรคเน่าหลุดออกการป้องกันกำจัดคือไม่ควรปลูกพืชอาศัยเป็นพืชแซมหรือพืชร่วมหลีกเลี่ยงการเปิดกรีดยางในช่วงฤดูฝนในพื้นที่ที่มีโรคระบาดรุนแรงระยะที่มีโรคใบร่วงระบาด ใช้สารเคมีป้องกันโรคที่หน้ากรีด สาม คือโรคของเปลือกเน่า (Mouldy Rot) เป็นโรคที่ปรากฏบนหน้ากรีดในสวนยางที่มีอากาศชุ่มชื้นตลอดเวลาหรือในสวนที่มีลักษณะทึบ ปลูกถี่ ในระยะแรกจะเป็นรอยบุ๋ม มีสีจางบนเปลือกงอกใหม่เหนือรอยกรีด ซึ่งมีลักษณะอาการคล้ายโรคเส้นดำ แต่ต่อมาจะปรากฏเส้นใยของเชื้อราสีเทาขึ้นปกคลุมที่รอยแผลจนสังเกตเห็นได้ชัด เมื่อสภาพแวดลอมเหมาะสม เชื้อราจะเจริญลุกลามออกไปจนเห็นเส้นใยของเชื้อราเกิดเป็นแถบขนานไปตามรอยกรีด ต่อมาเปลือกจะเน่าหลุดเป็นแอ่งหรือมีแต่เนื้อไม้สีดำ เมื่อเฉือนเปลือกบริเวณข้างเคียงออกดูจะไม่พบอาการเน่าลุกลาม ซึ่งต่างจากโรคเส้นดำการป้องกันกำจัดคือจัดการสวนยางให้โปร่ง ตัดแต่งกิ่งก้านที่ระเกะระกะออก กำจัดวัชพืชในสวนให้โล่งเตียนอยู่เสมอไม่ควรปลูกพืชพืชอาศัยเป็นพืชแซมหรือพืชร่วมเมื่อต้นยางเป็นโรค ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราทาหน้ากรีดยาง โดยขูดส่วนที่เป็นโรคออกแล้วทาสารเคมีจนกว่าหน้ายางจะแห้งเป็นปกติ

3) โรคราก คือ โรครากของยางพาราเกิดจากเชื้อเข้าทำลายส่วนรากซึ่งใช้ในการดูดน้ำและธาตุอาหารใต้ดิน จะตรวจพบต้นยางที่เป็นโรคเมื่อส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินที่จะเริ่มแสดงอาการ เมื่อระบบรากถูกทำลาย พุ่มใบจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลือง โดยสังเกตเห็นเฉพาะแค่ในบางกิ่ง แต่ในที่สุดจะเหลืองทั้งทรงพุ่มและร่วง กิ่งแขนงบางส่วนแห้งตาย เมื่อขุดดูรากจะพบรากมีผิวขรุขระ และมีส่วนของเชื้อราติดอยู่ ซึ่งรากยางปกติจะมีผิวเรียบ สีเนื้อการป้องกันกำจัดการเตรียมพื้นที่ปลูกยาง ควรทำลายตอไม้ ท่อนไม้เก่าออกให้หมดในแหล่งที่มีโรคระบาด หลังการเตรียมดินควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่วเพื่อปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับความเจริญเติบโตของพืชสวนยาง และจุลินทรีย์ในดินบางชนิดที่เป็นพิษต่อเชื้อราสาเหตุโรครากควบคุมปริมาณเชื้อด้วยเทคนิคชีววิธี โดยการใช้กำมะถันผลผสมลงดินเพื่อปรับ PH ของดินให้เป็นกรดหลังการปลูกยางไปแล้ว 1 ปี ควรตรวจหาต้นยางที่เป็นโรครากเป็นประจำ หากพบต้นยางเป็นโรครุนแรงไม่อาจรักษาได้แล้ว ควรขุดต้นเผาทำลาย และรักษาต้นข้างเคียงโดยใช้สารเคมีสำหรับต้นยางที่มีอายุมากกว่า 3 ปีขึ้นไป ควรขุดคูล้อมบริเวณต้นที่เป็นโรค (ขนาดคูกว้าง 30 เซนติเมตร) เพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่ระบาดไปยังต้นอื่นโดยการสัมผัสของรากไม่ควรปลูกพืชร่วม หรือพืชแซมที่

เป็นพืชอาศัยในพื้นที่เป็นโรครากโดยใช้สารเคมีรักษาต้นที่เป็นโรคเพียงเล็กน้อย และใช้กับต้นข้างเคียงเพื่อป้องกันโรค

4) เชื้อราและการจัดการอื่นๆได้แก่อาการเปลือกแห้งของยางพารา เป็นความผิดปกติการไหลของน้ำยาง เกิดบริเวณหน้ากรีดทำให้ผลผลิตลดลง มีสาเหตุหลักที่มาจากการพันธุ์ยาง ระบบกรีด การใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง สภาพแวดล้อมรวมทั้งดินที่ปลูก ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยก็ได้ ผลผลิตจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ระยะแรกผลผลิตต่อต้นเพิ่มสูงมากขึ้น น้ำยางหยุดไหลช้า ความเข้มข้นลดลง หลังจากนั้นผลผลิตจะลดลงอย่างรวดเร็ว มีน้ำยางบนรอยกรีดแห้งเป็นช่วงๆ และหยุดไหลในที่สุด โดยต้นยางที่แสดงอาการเปลือกแห้ง จะมีขนาดลำต้นใหญ่กว่าต้นปกติมาก (อ้างถึงใน จิระ สุวรรณประเสริฐและคณะ 2549) เนื่องจากต้นยางไม่มีการสร้างน้ำยาง สารอาหารที่ต้นยางสร้างขึ้นจะถูกนำไปใช้ในการเจริญเติบโตเพียงอย่างเดียว ส่วนเปลือกด้านนอกของต้นยางเป็นปุ่มปมขนาดเล็ก-ใหญ่กระจายบริเวณลำต้นเป็นเปลือกงอกใหม่ หลังจากพักกรีดนาน เนื่องจากต้นยางแสดงอาการเปลือกแห้ง แล้วเปลือกยางจะแตกและล่อนเมื่อพบกับต้นยางที่พักกรีดนาน เปลือกงอกใหม่จะดันเปลือกเก่า ซึ่งไม่มีน้ำยางออกทางด้านนอก ทำให้เปลือกแตกและล่อนเป็นแผ่น เปลือกงอกใหม่แม้จะมีน้ำยางไหลบ้างแต่เป็นระยะเวลาสั้น ลำต้นยางมีลักษณะบิดเบี้ยว เห็นได้จากส่วนเปลือกลำต้นบิดเบี้ยวไปจากปกติมาก หลังจากพักกรีดระยะช่วงเวลาหนึ่งแล้ว ทำให้เกิดรอยแผลบนรอยกรีดลักษณะเป็นจุดสีน้ำตาล เมื่อขูดเปลือกชั้นนอกออก จะเห็นรอยแผลสีหน้ากระจายลงไปถึงรอยเท้าช้างการป้องกันกำจัดคือเมื่อสังเกตพบความผิดปกติของปริมาณน้ำยาง เช่นน้ำยางหยุดไหลเป็นระยะบนหน้ากรีด ควรหยุดกรีดระยะหนึ่ง หรือปรับเปลี่ยนระบบกรีดใหม่ เพื่อให้ต้นยางมีระยะเพียงพอสำหรับการสร้างน้ำยางทดแทนดินปลูกยางที่มีนัยยะอินทรียวัตถุต่ำ ควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว หรือใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในรูปปุ๋ยหมัก ปุ๋ยมูลสัตว์ ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินไม่ควรเปิดกรีดต้นยางที่มีขนาดเล็ก หรือใช้ระบบกรีดถี่กับสวนยางที่อยู่ในเขตที่ปริมาณน้ำฝนจำกัด และควรหยุดกรีดยางในระยะที่ต้นยางมีการผลิใบใหม่และในกรณีที่มีการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ต้นยางควรมีความสมบูรณ์เจริญเติบโตดี มีลำต้นต้นโตและมีเปลือกหนา ไม่ควรใช้สารเคมีเร่งน้ำยางกับพันธุ์ยางที่มีการตอบสนองต่อสารเคมีเร่งน้ำยางน้อย ได้แก่ พันธุ์ BMP 24 PB 235 PB 255 PB 260 สถาบันวิจัยยาง 250 และสถาบันวิจัยยาง 251 นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางในช่วงฤดูแล้ง ช่วงต้นยางผลัดใบและผลิใบใหม่ และในช่วงอากาศหนาวซึ่งน้ำยางไหลนานกว่าปกติรวมทั้งแมลงศัตรูยางพารา เช่น หนอนทราย (Cockchafers) จะกัดกินรากยางในระยะต้นเล็กอายุ 6-1เดือน ทำให้ต้นยางมีอาการใบเหลืองและจะเหี่ยวแห้งตาย มักพบในสวนยางปลูกแทน ตัวหนอนอาศัยอยู่ที่รากของตอยางเก่า และกัดกินรากยางอ่อนและพืชร่วมพืชแซมชนิดอื่นๆที่อยู่ในแปลงยางพารา เช่น สัปปะ

รด หวาย ลองกอง ทุเรียน มังคุด เป็นต้น การป้องกันกำจัดคือ ดักจับตัวเต็มวัยช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ด้วยกับดักแสงไฟ หรือตาข่ายในช่วงพลบค่ำ จะช่วยลดปริมาณแมลงได้ดีหรืออาจจะปลูกพืชล่อ เช่น ตะไคร้เพื่อล่อตัวหนอนให้ออกมาและจับทำลายใช้สารเคมีราดรอบโคนต้นยางและตอยางเก่าแล้วกลบดินและปลวก(Termites)ในสวนยางพารามักมีปลวกหลายชนิดที่ส่วนใหญ่กัดกินรากพืชที่ตายแล้วมาเป็นอาหาร และให้ประโยชน์ในการสร้างอินทรีย์วัตถุลงในดิน มีเพียงชนิดเดียวที่จะเข้าทำลายรากยางพาราสด คือ Coptotemes Curvignathus โดยต้นยางที่ปลวกทำลาย ส่วนมากจะมีใบเหลืองเหมือนโรครา ทำลายต้นยางทุกระยะโดยการกัดกินรากและโคนต้น ต้นยางที่ปลูกใหม่จะถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ต้นยางใหญ่ที่ถูกปลวกทำลายจะไม่สามารถมองเห็นลักษณะในการทำลายจากภายนอกได้ จนกระทั่งตนยางโค่นล้มเพราะถูกลมพัดแรง หรือต้องขุดรากดูจึงจะเห็นโพรงปลวกที่โคนรากการป้องกันกำจัดคือทำได้โดยการใช้สารเคมีที่เป็นของเหลวราดรอบๆโคนต้น เพื่อให้ซึมลงไปตามราก โดยการขุดดินเป็นร่องแคบๆที่โคนต้น เพื่อป้องกันมิให้สารเคมีขยายซึมออกทางด้านข้างมากเกินไป

(3) แรงงานกรีด เริ่มจากการเปิดกรีดจนกระทั่งถึงการกรีดและแปรรูปผลผลิต ได้แก่ แรงงานกรีด อุปกรณ์การกรีด การกรีดและการเก็บผลผลิต การแปรรูปผลผลิต การจัดการผลผลิตและผลผลิตที่ขาย

1) แรงงานกรีด คือ จำนวนแรงงานกรีดจะขึ้นอยู่กับจำนวนต้นยาง ขนาดของต้นยาง ความยาวรอยกรีด ลักษณะของพื้นที่ ความชำนาญของคนกรีด และช่วงเวลาการไหลของน้ำยาง ปกติการกรีดครึ่งลำต้นคนกรีดสามารถ กรีดได้ 450-500 ต้นต่อวัน และการกรีด 1/3 ของลำต้น กรีดคนหนึ่ง สามารถกรีดได้ 650-700 ต้นต่อวัน

2) อุปกรณ์การกรีด คือ มีดกรีดยางและตะเกียงสำหรับส่องดูในขณะกรีดยางตอนกลางคืน เป็นอุปกรณ์หลักที่มีความจำเป็นต่อเกษตรกรชาวสวนยางพาราอุปกรณ์ที่สำคัญจำเป็นมากที่สุด คือ มีดกรีดยาง ที่นิยมมี 2 ชนิดคือ มีดเกาจ์ และมีดเจ๊ะบง(Somboonsuke B 2009) ควรใช้มีดกรีดยางที่คมอยู่เสมอ โดยแต่งคลองมีด จะแต่งคลองมีดให้เล็กหรือใหญ่ ขึ้นอยู่กับอายุของต้นยาง ซึ่งสัมพันธ์กับความหนาของเปลือก ได้แก่ มีดคลองเล็ก เป็นมีดที่แต่งจะมีเดือยเล็กแหลมมนเหมือนนิ้วชี้ เพราะว่า มีดจะจับหน้ายาง เหมาะสำหรับต้นยางเพิ่งเปิดกรีดซึ่งมีเปลือกบางและมีดคลองใหญ่ เป็นมีดที่แต่งจะมีเดือยแหลมมนเหมือนนิ้วหัวแม่มือ เหมะสมหรับต้นยางที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีเปลือกหนา มีดจะจับหน้ายางได้ดีและไม่บาดเนื้อไม้และแต่งเดือยมีด จะต้องแต่งเดือยมีดให้ยื่นออกมาเล็กน้อยหรือเสมอกับพุงมีด แต่ก็ยังไม่ควรให้พุงมีดยื่นออกมามากกว่าเดือยมีดเกินไป เนื่องจากหากนำไปกรีดจะบาดเนื้อไม้ทันที เพราะว่าพุงที่ยื่นออกมาเป็นตัวบาดเยื่อแคมเบียมนั้น ทั้งนี้เดือยของมีดจะต้องเป็นเส้นตรงกับสันของคลองมีด เพราะถ้าเดือยโค้งเข้าข้างในแนว

สันมีด มีดจะไม่จับหน้ากรีด เวลากรีดมีดจะตกหรือพลาดรอยกรีดได้ง่าย เพราะว่าไม่สามารถบังคับมีดได้ ทำให้มีดบาดหน้ายางได้ง่าย ถ้าเดือยโค้งออกนอกแนวสันมีด จะทำให้มีดบางเปลือกหนาและบาดลึกมากซึ่งทำให้เปลืองเปลือกและหน้ากรีดยางหมดเร็ว และสำหรับในขั้นตอนสุดท้ายคือลบคมมีด เป็นการกระทำหลังจากแต่งเดือยคลองมีดเสร็จแล้ว ให้ลบคมด้านนอกของมีด คือ ส่วนที่แนบกับหน้ายาง โดยลบคมส่วนที่ถัดจากเดือยลงมาทางด้านคมมีด ส่วนนี้ต้องลบคมให้หมดแล้วใช้หินลับมีดแต่งคมมีดให้เฉียงเข้าด้านในเล็กน้อย เพราะคมมีดส่วนนี้ไม่ช่วยในการกรีดยาง

3) การกรีดยางและการเก็บผลผลิตคือ เป็นการนำผลผลิตในรูปของน้ำยางจากบริเวณเปลือกของต้นยางเพื่อแปรรูป วิธีการที่ถูกต้องแล้วสามารถเพิ่มผลผลิตให้ได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรพิจารณาปัจจัยต่างๆที่สำคัญ คือ พันธุ์ยาง อายุต้นยาง ฤดูกาล การเปิดกรีด ระบบกรีด วิธีการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง และที่ความชำนาญของคนกรีดยางการเลือกที่จะใช้ปัจจัยที่มีเหมาะสมและสอดคล้องกันสามารถเพิ่มผลผลิตยางให้สูงขึ้น ถนอมต้นยางพาราให้กรีดได้ที่ระยะยาวนาน และเป็นอันตรายต่อต้นยางน้อยที่สุด ดังนั้น เพื่อให้หน้ายางมากที่สุด ต้นยางมีความเสียหายน้อยที่สุด ยืดอายุการกรีดให้นานที่สุดและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มีหลักการกรีด และระบบกรีด คือ การเปิดกรีด ควรเปิดกรีดเมื่อจำนวนต้นยางพาราที่มีขนาดเส้นรอบ ซึ่งไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ที่ความสูง 150 เซนติเมตรจากพื้นดินไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนต้นยางทั้งหมด โดยช่วงความลึกของการกรีดจะต้องบริเวณเปลือกชั้นในใกล้เยื่อเจริญส่วนของเปลือกชั้นในสุด 1.3 มิลลิเมตร ซึ่งเหลือท่อวงน้ำยางไว้บนต้นที่ไม่ได้กรีดร้อยละ 50 ของท่อน้ำยาง หรือถ้ากรีดเหลือ 0.5 มิลลิเมตร หรือหากกรีดเหลือ 0.5 มิลลิเมตร จะตัดวงท่อน้ำยางถึงร้อยละ 80 ดังนั้นหากกรีดลึกเกินไปหน้ายางจะเป็นแผล การกรีดลึกหรือไม่ลึกนั้นขึ้นอยู่กับความชำนาญของคนกรีดส่วนใหญ่ใช้ระบบกรีดครึ่งลำต้น วันเว้นวัน เปิดกรีดครึ่งลำต้นที่ระดับความสูง 150 เซนติเมตรจากพื้นดินรอยกรีดทำมุม 30 องศา กับแนวระบบ และเอียงจากซ้ายบนลงมาขวาล่าง ติดรางรองรับน้ำยาง ห่างจากรอยกรีดด้านหน้าลงมาประมาณ 30 เซนติเมตร ถ้าไม่กรีดยางควรคว่ำถ้วยไว้เพื่อไม่ให้สิ่งสกปรกตกลงไปในถ้วยรับน้ำยาง สำหรับเวลาที่เหมาะสมสำหรับการกรีดยาง คือ ควรกรีดในช่วงเวลา 03.00-06.00 นาฬิกา เพราะในช่วงเวลาใกล้รุ่ง ความเต่งของเซลล์จะเพิ่มขึ้นประกอบกับอากาศมีความชื้นสูงทำให้มีปริมาณน้ำยางมากกว่าการกรีดในช่วงกลางวันกล่าวคือหากกรีดช่วงเวลา 06.00-08.00 น. ปริมาณน้ำยางเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4-5 กรีดช่วงเวลา 08.00-11.00 น.ปริมาณน้ำยางเฉลี่ยประมาณร้อยละ 16 และกรีดช่วงเวลา 11.00-13.00 น.ปริมาณน้ำยางน้อยกว่าการกรีดกลางคืน เฉลี่ยร้อยละ 25 เนื่องจากในช่วงกลางวันความเต่งของเซลล์จะลดต่ำลงโดยมีสาเหตุมาจากการคายน้ำ โดยจะเริ่มลดต่ำลงหลังดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงเวลา 13.00-14.00 น.จะลดต่ำลงสุด หลังจากนั้นจะเริ่มเพิ่มขึ้นจนกลับสู่สภาพเดิมในเวลากลางคืนควรกรีดไม่เกิน450-500 ต้นต่อคนต่อวัน หมั่น

ลับมีดกรีดยางให้คมอยู่เสมอ และหยุดกรีดในช่วงยางผลัดใบจนถึงใบที่ผลิใหม่เป็นใบแก่ มีผลให้สภาวิจัยและพัฒนายางระหว่างประเทศได้ตกลงให้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆของระบบกรีดยางเพื่อให้เป็นแบบเดียวกันคือ การแบ่งหน้ากรีด คือ กรีดรอบลำต้น (S*) คือ (Spiral) เป็นการกรีดรอบต้น เวียนจากซ้ายลงมาขวา กรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S) เป็นการกรีดครึ่งลำต้น กรีด 1/3 ของลำต้น(1/3 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสามของลำต้น และกรีด1/4 ของลำต้น (1/4 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสี่ของลำต้นและ1/8 ของลำต้น (1/8 S) เป็นการกรีดหนึ่งในแปดของลำต้นยางพารา ประมาณ 8 เซนติเมตร มีวันกรีด คือ d เป็นวันกรีด d/1* คือ (Day)เป็นการกรีดทุกวัน d/2 เป็นการกรีดทุกๆ 2 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นวัน d/3 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นสองวัน และ d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 4 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นสามวัน สำหรับการกรีดยางแบบ 3d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วันโดยมีการกรีดแบบสามวันเว้นหนึ่งวัน ทั้งนี้จำนวนรอยกรีดยางพารา คือ 2x1/2S เป็นการกรีดในครึ่งลำต้น 2 รอย และ 2x1/4S เป็นการกรีดหนึ่งในสี่ของลำต้น 2 รอย บางครั้งมีการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง คือ เป็นสารเคมีที่ใช้กับต้นยางแล้วจะเพิ่มระยะเวลาการไหลของน้ำยางมากขึ้น เพิ่มพื้นที่ให้น้ำยาง และชะลอการจับตัวของเม็ดยางในน้ำยาง ทำให้การอุดตันของน้ำยางช้าลง น้ำยางจึงไหลได้นาน ทำให้ได้ผลผลิตมกขึ้นหลังจากกรีดยาง โดยสารเคมีเร่งน้ำยางที่นิยมใช้เป็นสารเคมีเร่งน้ำยางเอทธิฟอน 2-Chloroethylphosphonic Acid มีชื่อย่อสามัญ ET (Ethephon)ซึ่งสามารถปล่อยแก๊สเอทธีลีน (Etheylene) หรือฉีดแก๊สเอทธีลีน (Etheylene)บริเวณเปลือกที่ใกล้รอยกรีดหรือเจาะของบริเวณหน้ายางแก๊สเอทธีลีน (Etheylene)ทิศทางการกรีด คือ เป็นการกรีดขึ้นตามแนวเฉียงลงจากซ้ายไปขวาการกรีด คือ แบบ (T,T*) คือ (Tapping)เป็นการกรีด 2 รอย เปลี่ยนทุกครั้งกรีดและแบบ 1Pc เป็นการเจาะ 1 รอย แนวการเจาะเป็นวงกลม

สำหรับการเก็บผลผลิต (น้ำยาง) เกษตรกรชาวสวนยางจะใช้เวลาในการหยุดพักผ่อนจากการกรีดยางระยะหนึ่งเพื่อรอให้น้ำยางหยุดไหลจากหน้ายางก่อนแล้วจึงเริ่มเก็บน้ำยางสดโดยใช้ถังเก็บน้ำยางพร้อมกับไม้พายที่ใช้ในการกวาดเทน้ำยางพาราจากในถ้วยยางลงถังเก็บหรือภาชนะที่รองรับระยะเวลาในการเก็บผลผลิตน้ำยางประมาณ 07.00-09.00 น. หรืออาจจะสายได้ไม่เกินเวลา 08.00-10.00 น. เพราะว่าจะได้ปริมาณน้ำยางใสและไม่จับกันเป็นก้อนในปริมาณที่มีความเหมาะสม หากเก็บช้ากว่านี้น้ำยางจะมีการจับตัวกันและแปรสภาพเป็นก้อนขี้ยางที่เหนียวติดมือทำให้ไม่สามารถเก็บผลผลิตลงใส่ในภาชนะที่รองรับได้

4) การแปรรูปผลผลิต คือเมื่อรวบรวมน้ำยางสดจากสวนแล้วนำมากรองเพื่อแยกสิ่งสกปรก และสิ่งเจือปน เติมสารทำให้น้ำยางจับตัว รีดเป็นแผ่นแล้วทำให้แห้ง ทำในรูปของยางแผ่นดิบ ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้งยางแผ่นรมควัน(อ้างถึงใน อาลี หวังแฮ 2544)ใน

การทำยางแผ่นชั้นดี มีหลักการ คือ ทำยางให้สะอาด รีดแผ่นยางให้เรียบ สีแผ่นยางสม่ำเสมอ ใช้น้ำและน้ำกรดถูกอัตราส่วน

5) การจัดการผลผลิต คือ กรองน้ำยางด้วยเครื่องกรองลวดเบอร์ 40 และ 60 เพื่อเอาสิ่งสกปรกออก โดยวางเครื่องกรองซ้อนกัน 2 ชั้น เบอร์ 40 ไว้ข้างบน และเบอร์ 60 ไว้ด้านล่างตวงน้ำยางที่กรองแล้วใส่ในตะกงที่สะอาด ตะกงละ 3 ลิตร เติมน้ำสะอาดลงในตะกงที่ใส่น้ำยางไว้แล้วตะกงละ 2 ลิตร เลือกใช้น้ำกรดและการผสมน้ำกรด คือ เพื่อให้น้ำยางแข็งตัวและมีคุณภาพดี ควรใช้กรด “ฟอร์มิค” ชนิดความเข้มข้น 90% โดยผสมกรดฟอร์มิค เพื่อให้ยางแข็งตัวในเวลา 30-45 นาที ควรผสมกรดฟอร์มิคในอัตราส่วน30 มิลลิลิตร (2 ช้อนแกง) ผสมน้ำสะอาด 1,170 มิลลิลิตร (3 กระป๋องนม) หรือเตรียมกรดฟอร์มิคในอัตราส่วนน้ำหนักกรดหนักกรด 0.2-0.5 กรัม ผสมในน้ำสะอาด 100 มิลลิลิตร แล้วกวนให้เข้ากัน โดยเทกรดลงในน้ำแล้วควรใช้ภาชนะที่เป็นกระเบื้องเคลือบหรือแกลลอนพลาสติกในการผสมใช้ใบพายกวนน้ำยางในตะกง 1-2 เที่ยว แล้วตวงน้ำกรดที่ผสมแล้ว 390 มิลลิลิตร (1 กระป๋องนม) หรืออัตราการใช้กรดฟอร์มิค 0.2-0.6 กรัม ต่อเนื้อยางแห้ง 100 กรัม เทลงในน้ำยางให้ทั่วตะกง ขณะที่เทน้ำกรดใช้ใบพายกวนน้ำยางไปประยะประมาณ 6 เที่ยว ใช้ใบพายกวาดกรองออกจากตะกงออกให้หมด ใช้แผ่นสังกะสีหรือวัสดุอื่นใดก็ได้ที่ใช้ปิดตะกง เพื่อป้องกันมิให้ฝุ่นละอองหรือสิ่งสกปรกตกลงในน้ำยางที่กำลังจับตัว ทิ้งไว้ประมาณ 30-40 นาทีเมื่อยางจับตัวแล้ว ก่อนนำไปนวดควรรินน้ำสะอาดหล่อไว้ทุกตะกง เพื่อสะดวกในการเทแท่งยางออกจากตะกง การนวดยางควรนวดแผ่นยางบนโต๊ะที่สะอาด ซึงปูด้วยอะลูมิเนียมหรือแผ่นสังกะสี นวดด้วยมือหรือไม้กรมแล้วแต่ถนัด นวดยางให้หนาประมาณ 1 เซนติเมตร นำยางแผ่นที่นวดแล้ว เข้าเครื่องรีดลื่น 3-4 ครั้ง ให้บางประมาณ 3-4 มิลลิเมตร หลังจากนำยางแผ่นเข้าเครื่องรีดลื่นแล้วก็นำยางเข้าเครื่องรีดดอก 1-2 ครั้ง จะช่วยให้แผ่นยางแห้งเร็วขึ้นเมื่อนำไปรมควันนำแผ่นยางที่รีดดอกแล้ว ควรล้างด้วยน้ำสะอาดและสิ่งสกปรกที่ติดอยู่ตามผิวของแผ่นยางออกให้หมดนำมาผึ่งในที่ร่ม หลังจากผึ่งยางแผ่นไว้ประมาณ 6 ชั่วโมง ให้เก็บรวบรวมยางแผ่น โดยพาดไว้บนราวในโรงเรือนเพื่อรอจำหน่าย หากมีโรงรมให้นำเข้ารมควันหรืออาจจะอบยางในโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อให้ยางแห้งป้องกันเชื้อรา และเก็บได้นานจนได้ผลผลิต

6) ผลผลิตที่ขาย แผ่นยางมีความบางและความหนาของแผ่นยาง2.8-3.2 มิลลิเมตร กว้าง 40-45 เซนติเมตร ยาว 80-85 เซนติเมตรเนื้อยางมีลักษณะที่แห้งและโปร่งใส สีของแผ่นยางมีความสม่ำเสมอเป็นสีเดียวกันตลอดทั้งแผ่นไม่ด่างดำหรือสลับลาย หรืออาจมีสีคล้ำจนเกินไป ทั้งนี้ แผ่นยางต้องมีลายดอกนูนเด่นชัด มีความยืดหยุ่น เมื่อดึงแผ่นยางออกมาดูแล้วเนื้อยางจะต้องไม่ขาดง่ายหรือ ไม่เกิดรูพรุน

(4) ตลาดผลผลิต (อายุยาง: เริ่มต้นจากการเกิดแรงงานจ้างจนเสร็จสิ้นกิจกรรม)

1) การเตรียมผลผลิตสำหรับขนส่ง คือ คัดแยกตามมาตรฐานยางแผ่นรมควันชั้น 1-3

ตารางที่ 5 มาตรฐานยางแผ่นรมควันชั้น 1-3

สมบัติ	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3
การขึ้นรา	ต้องไม่มีราหรือราแห้งเล็กน้อย เฉพาะผิวของแผ่นยางที่ใช้ห่อ	มีราสนิมได้เล็กน้อย หรือมีราแห้งที่แผ่นยางที่ใช้ห่อ แต่ไม่เกิน 5% ของตัวอย่างที่ตรวจ	มีราสนิมได้เล็กน้อย หรือมีราแห้งที่แผ่นยางที่ใช้ห่อ แต่ไม่เกิน 10% ของตัวอย่างที่ตรวจ
สมบัติของยางแผ่น	ยางทุกแผนจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้คือ แห้ง เหนียว เนื้อแข็ง ไม่มีจุดพอง ไม่มีกรวดทราย ไม่มีสิ่งเจือปน ไม่มีตำหนิใดๆ สะอาด ไม่มีราสนิม	ยางทุกแผ่นจะต้องมีสมบัติดังนี้คือ แห้ง เนื้อแข็ง ไม่มีจุดพอง ไม่มีกรวดทราย ไม่มีสิ่งเจือปน ไม่มีตำหนิใดๆ สะอาด	ยางทุกแผ่นจะต้องมีสมบัติดังนี้คือ แห้ง เนื้อแข็ง ไม่มีจุดพอง ไม่มีกรวดทราย ไม่มีสิ่งเจือปน
ตำหนิที่ยอมรับได้	มีฟองอากาศขนาดหัวเข็มหมุดกระจายอยู่ทั่วแผ่น มีจุดดำๆของเปลือกไม้เล็กน้อย	มีฟองอากาศขนาดเล็ก มีจุดดำๆของเปลือกไม้เล็กน้อย	มีฟองอากาศขนาดเล็ก มีจุดดำๆของเปลือกไม้เล็กน้อย
ตำหนิที่ยอมรับไม่ได้	ยางเหนียวเยิ้ม ยางเนื้ออ่อน ยางแก่ไฟ ยางไหม้ ยางอ่อนรมควัน ยางแก่รมควัน ยางทึบ	ยางเหนียวเยิ้ม ยางเนื้ออ่อน ยางแก่ไฟ ยางไหม้ ยางอ่อนรมควัน ยางแก่รมควัน ยางทึบ	ยางเหนียวเยิ้ม ยางเนื้ออ่อน ยางแก่ไฟ ยางไหม้ ยางอ่อนรมควัน ยางแก่รมควัน ยางทึบ

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

2) การขนส่งผลผลิตครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้รถจักรยานยนต์ในกรณีที่มีบรรทุกน้ำยางสดและปริมาณยางแผ่นดิบในปริมาณไม่เกิน 200 แผ่น และใช้รถยนต์ในกรณีที่มีปริมาณน้ำยางสดในปริมาณเยอะและมีปริมาณยางพาราแผ่นดิบตั้งแต่ 200 แผ่นขึ้นไป แล้วนำไปขาย ณ จุดรับซื้อในตลาดท้องถิ่น

3)ขายผลผลิตตลาดยางที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยาง (Physical Market) ภายในประเทศมี 2 ประเภท คือ ตลาดท้องถิ่นและตลาดกลางยางพารา1.ตลาดท้องถิ่น เป็นการซื้อขายผ่านตลาดท้องถิ่นที่ส่วนใหญ่มีการซื้อขายตามชนิดและคุณภาพของยาง ได้รับความนิยมในภาคใต้และภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยพ่อค้ารับซื้อยางหลายระดับ ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัดจะนำยางที่รับซื้อจากเกษตรกรชาวสวนยางนำไปส่งที่โรงงานแปรรูปยางซึ่งมีบทบาทในการส่งออกยางด้วย แต่โรงงานแปรรูปยางเหล่านี้จะไม่รับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากมีความยุ่งยากในการจัดการ นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งรับซื้อน้ำยางสดที่สมาชิกของกลุ่มสหกรณ์นำมาจำหน่ายแล้วผลิตยางแผ่นรมควันในบางจังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง เป็นต้น แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่แพร่หลายมากนักเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่ขายผลผลิตและขายยางพาราโดยลำพังโดยจะมีตลาดกลางยางพาราเป็นตลาดที่ซื้อขายโดยส่งมอบยางพาราจริง(อ้างถึงใน สุภาภรณ์ อัศวไชยชาญ 2541)เริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปี 2534 ต่อมาในปี 2542 ตลาดกลางยางพาราสุราษฎร์ธานี และในปี 2544 ตลาดกลางยางพาราจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามลำดับ ได้ให้บริการซื้อขายน้ำยางและรับซื้อยางแผนดิบ ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง น้ำยางถ้วยและน้ำยางสด อย่างไรก็ตามตลาดกลางยางพาราในอำเภอหาดใหญ่ยังให้บริการรับซื้อยางผ่านห้องค้ายาง นอกจากนี้ตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่งมีคลังสินค้าขนาดความจุประมาณ 16,000 ตัน ให้บริการเก็บฝากยางแก่เกษตรกรเอกชน การเก็บฝากยางตามโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราของรัฐบาล และการให้บริการสารสนเทศข้อมูลด้านยาง (ไพรัตน์ ทรงพาณิชย์ 2550) ปริมาณยางที่ซื้อขายผ่านตลาดกลางมีปีละ 114,921-159,435 ตัน คิดเป็นร้อยละ 6 ของยางที่ผลิตได้เองทั้งหมด ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากกลไกตลาดเริ่มทำงานประกอบกับตลาดกลางยางพารามีเฉพาะในภาคใต้ ผู้ซื้อและผู้ขายในท้องถิ่นตกลงซื้อขายในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาดกลาง ทำให้ไม่จำเป็นต้องซื้อขายผ่านตลาดกลาง

5. การทำสวนยางพาราในภาคใต้

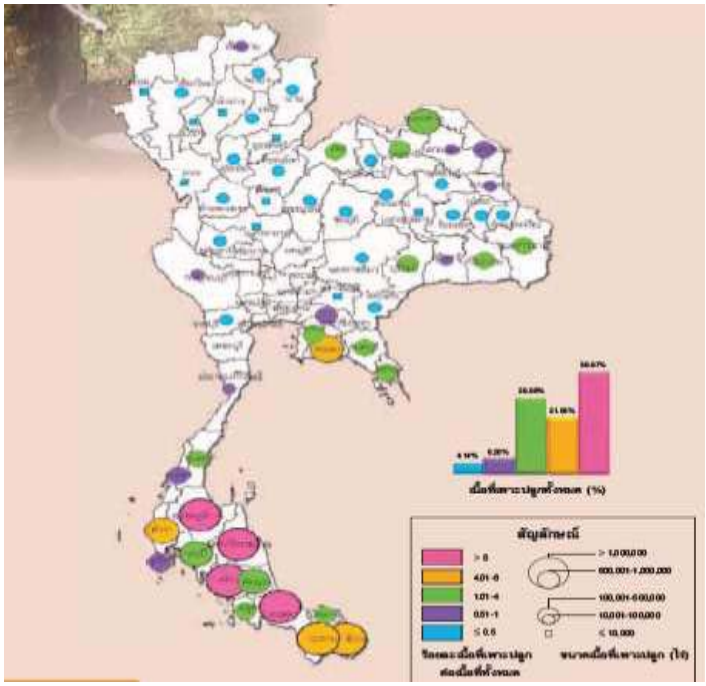

ภาพประกอบที่1 พื้นที่การปลูกยางพาราในภาคใต้
ที่มา: กรมวิชาการเกษตร 2554

ยางพาราเข้ามาปลูกในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยที่ใช้ชื่อว่า สยาม ซึ่งมีหลักฐานเด่นชัดปี พ.ศ. 2442 พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดีฯ เป็นเสมือน บิดาแห่งการยาง ได้นำต้นยางพาราจากประเทศมลายู จากการที่ได้ไปศึกษาดูงาน พบว่า ชาวมลายูได้ปลูกยางกันแล้วได้ผลผลิตดี จึงมีความสนใจ และแอบขโมยเมล็ดพันธ์ยางมาปลูกในประเทศไทย โดยนำต้นยางมาปลูกเป็นต้นแรกที่หน้าสหกรณ์การเกษตร อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จากนั้นได้ขยายพื้นที่ไปทุกจังหวัดในภาคใต้ทำให้มีพื้นที่ปลูกยางพาราเท่ากับ 10,454,213ไร่ โดยในปี พ.ศ. 2545 ผลผลิตร้อยละ 90 มาจากภาคใต้(สุภาพร อัศวไชยชาญ 2541)หรือร้อยละ 87.18 ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วทุกภาคของประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัด(ปิยดา สุริยะการ 2550)สำหรับจังหวัดที่มีการปลูกยางพารามากที่สุด คือ สุราษฎร์ธานี โดยจะมีพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 1,660,643ไร่ ที่รองลงมา คือ สงขลา มีพื้นที่ปลูกยางประมาณ 1,650,178ไร่ในส่วนที่มีการกระจายของพื้นที่นครศรีธรรมราช โดยได้มีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด1,406,104ไร่ (สตันยรักษณ์ พรหมขวัญ 2541)และตรังมีพื้นที่ปลูกยาง 1,059,294ไร่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นแหล่งปลูกยางพาราแห่งใหม่ของการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของ

ประเทศได้ที่มีเจริญรุดหน้าเรื่อยมาจนทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกยางได้อยู่ในระดับมากที่สุดในโลก(นภาพร วงษ์วิชิต 2539)ที่ได้มีการปริมาณการผลิตอยู่ที่ 2.3ล้านตันต่อปี การส่งออกมีประมาณ 2.0ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 89 ของการผลิตยางทั้งหมด และที่เหลือประมาณ 0.25ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 11รวมทั้งการนำเข้ามาในประเทศ(อ้างถึงใน ประพาส ร่มเย็น 2547) ต่อมาได้ขยายพันธ์ยางไปทดลองปลูกในภาคอื่นๆของประเทศไทยทั้งภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่อย่างไรก็ตามผลผลิตที่ได้ก็ยังไม่สูงเท่ากับภาคใต้ แต่ว่าตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาทั้งในด้านการผลิต และการตลาด แม้ว่ารัฐบาลทุกสมัยจะพยายามแก้ปัญหามาตลอดในเรื่องของปัญหาราคายางพารา แต่ก็ยังมีการประสบปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการผลิตของการทำสวนยางพาราขนาดเล็ก อาทิ ความไม่เข้มแข็งของระบบกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งในกลุ่มปัจจุบันไม่สามารถดำเนินทางธุรกิจได้ ในจำนวนกลุ่มหรือองค์กรเกษตรกร 5,200 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานหรือเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งเพียง 832 กลุ่มของเกษตรกรทั้งหมด โดยลักษณะพื้นที่เกือบทั้งหมดในดินแดนภาคใต้ของไทย ส่วนใหญ่เกษตรกรประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก รองลงมาเป็นการทำสวนปาล์มน้ำมัน การทำนา เป็นต้น เนื่องจากลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ อุณหภูมิ ความชื้น พื้นที่ทางกายภาพ เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเจริญเติบโตของยางพาราทำให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณสูง ประกอบกับผลผลิตจากยางพาราเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนจะมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานเกษตรกรชาวสวนยางพารากลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน อีกส่วนหนึ่งได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุและวัยกลางคน สาเหตุที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะเมื่อสมัยก่อนมีโรงเรียนน้อยและเดินทางไม่สะดวกประกอบกับในชุมชนไม่นิยมให้บุตรหลานเรียนหนังสือในระบบโรงเรียนเพราะต้องการให้เรียนทางด้านศาสนามากกว่า สาเหตุที่คนในชุมชนได้รับการศึกษาระดับน้อยนั้นเกษตรกรให้เหตุผลได้ว่า ในการเรียนนั้นต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมาก ครอบครัวไหนที่ยากจนก็ไม่สามารถส่งลูกหลานเล่าเรียนได้ และเกษตรกรชาวสวนยางพาราบางกลุ่มเห็นว่าการไม่ได้รับการศึกษาไม่ใช่อุปสรรคในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตร มีเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุยังน้อย อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน คือ การทำสวนยางพาราในส่วนของอาชีพรองนั้นเกษตรกรได้ทำสวนผลไม้ ทำสวนลองกอง เงาะ สละ มังคุดมะพร้าว ส้มโชกุนนอกจากนี้ ชไมพร ไชยลังกา(2546)กล่าวว่าเกษตรกรยังประกอบอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม เช่น การรับจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช รับจ้างดายหญ้าและตัดแต่งกิ่งยางพาราด้วยเครื่องสะพายบ่า เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป

ตามฤดูกาล เมื่อถึงช่วงเวลาผลไม้อยู่ในระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรจะรับจ้างเก็บผลผลิต มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย คือ โคเนื้อ แพะ ส่วนไก่และเป็ด เกษตรกรเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ในการทำสวนยางมีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชส่งผลให้ขาดความสัมพันธ์กันในชุมชน คือ เมื่อครั้งที่มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในชุมชนยังไม่แพร่หลาย เกษตรกรใช้วิธีการดายหญ้า ซึ่งมีการเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนบ้าน เมื่อใครต้องการกำจัดวัชพืชในสวนยาง มีการชักชวนเพื่อนบ้านมาช่วยกันทำงาน จนกระทั่งทำให้เกิดความสามัคคี แต่ในปัจจุบันการช่วยเหลือเช่นนี้ลดลง ผลการกระทำของการกรีดยางพารามีความเกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณที่มองในแง่ของความพึงพอใจในชีวิต การมีจิตใจที่เป็นสุขและความสงบ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ มีจิตสำนึกของการเอื้ออาทรต่อกันของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

5.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในด้านรายได้และรายจ่ายในครัวเรือน รายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา มาจากผลผลิตในการทำสวนยางพาราโดยตรงซึ่งมีการปลูกยางพาราแทบทุกครัวเรือน นอกจากนี้เกษตรกรบางครัวเรือนมีการทำสวนผลไม้ นิยมปลูกไม้ผลประเภทลองกอง เงาะ มะพร้าว มังคุด รวมทั้งเลี้ยงโคพันธ์พื้นเมืองด้วย นอกจากนี้บางครัวเรือนมีรายได้เสริมจากการทำงานของศูนย์ศิลปาชีพ การเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงโคเนื้อและพันธ์พื้นเมือง และการเลี้ยงแพะ ซึ่งสัตว์ทั้งสองชนิดเป็นที่ต้องการของตลาดในพื้นที่ ส่วนสัตว์ปีกจำพวกไก่และเป็ดนิยมเลี้ยงบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีรายได้จากสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรบางส่วนออกไปใช้แรงงานนอกพื้นที่เพื่อหารายได้เสริมมาสนับสนุนค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่าน้ำ (อ้างถึงใน สธนธร เบญจหิรัญ 2552) ทั้งนี้เกษตรกรที่ทำสวนยางพารา มีทั้งกลุ่มคนที่มีหนี้สินและที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งแหล่งที่ในเงินกู้ที่เกษตรกรกรชาวสวนยางนิยมใช้บริการมากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) รองลงมาเป็นกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง(สกย.) เงินกู้นอกระบบหรือญาติพี่น้องตามลำดับ เกษตรกรในรายเดียวอาจจะมีเจ้าหนี้หลายรายก็เป็นได้ โดยภาพรวมแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่จะกู้เงินมาเพื่อทำการเกษตร(อ้างถึงใน ก้าวหน้า อัครปฐมกุล 2547)โดยจะเข้าเป็นสมาชิกของในกลุ่มเครือข่ายสถาบันทางการเกษตร มีจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมมากน้อยแตกต่างกันตามความเหมาะสมและความจำเป็นในแต่ละครัวเรือน เฉลิมขวัญ คงแก้ว(2542) กล่าวว่าอย่างไรก็ตาม ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ยังประสบกับปัญหาในเรื่องของความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำสวนยางมากน้อยแตกต่างกัน ราคายางที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ควรหาวิธีการในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการทำสวนยางแก่เกษตรกร ได้แก่ ด้านการ

ปฏิบัติงานในสวนยาง ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก การไถจาน การปักมบ การขุดหลุมเตรียมปลูก การใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารเคมี(พูลศักดิ์ อินทร์โยธา 2540)ดังนั้นมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ควรจะมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาโดยการเข้าร่วมอบรมและแนะนำความรู้รวมทั้งมีวิธีการในการปฏิบัติงานในการทำสวนยางทุกขั้นตอนตามหลักวิชาการให้กับเกษตรกรนำความรู้เกี่ยวกับการใช้สารสกัดจากชีวภาพมาปรับใช้เพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อม แต่หากมองในเรื่องของราคาผลผลิตแล้ว พบว่า หากราคาผลผลิตสูง ส่งผลให้เกษตรกรต้องขยายพื้นที่ในการทำสวนยางพารามากขึ้น(ปกาศิต สมาธิ 2540)ทำให้มีการบุกเบิกทำลายธรรมชาติ จึงควรจะมีการรณรงค์และเข้มงวดไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งน้ำ ที่ควรอนุรักษ์ไว้ โดยมีการส่งเสริมอาชีพเสริมในช่วงวันที่เว้นจากการกรีดยาง แทนการขยายพื้นที่ปลูกยาง เช่น เลี้ยงสัตว์ หัตถกรรม ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางแบบผสมผสาน โดยการปลูกพืชแซมยางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตามที่ในความต้องการของตลาดเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อีกช่องทางหนึ่ง

5.2 ลักษณะทางสังคม

เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ให้ความเห็นตรงกันว่า อาชีพการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพที่เกษตรกรรู้สึกพึงพอใจ เนื่องจากการทำสวนยางพาราทำให้ครอบครัวอยู่อย่างมีความสุข ได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัว(อ้างถึงใน ธนิต พงศ์อินทร์วงศ์ 2547)ดีกว่าการไปทำงานรับจ้างข้างนอกและดีกว่าการทำสวนผลไม้ซึ่งได้ผลผลิตที่ไม่แน่นอน ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษามากกว่าการทำสวนยาง ประกอบกับปัจจุบันยางพารามีราคาสูง ทำให้เกษตรกรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานในสวนยางมากยิ่งขึ้น วัฒนศักดิ์ ศรีสมบัติ(2542)กล่าวว่าชาวสวนยางพาราในภาคใต้ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวกับยางพารา เช่น ราคายาง เทคนิคการผลิตยางจากสื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หรือเอกสารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ยังได้รับความรู้จากการพูดคุย ปรึกษากันในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกันซึ่งทำสอดคล้องกับ จิตรกร พงศดิลก(2544) กล่าวว่า นอกจากนี้ชาวสวนยางให้ความสนใจข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น สนใจเกี่ยวกับการขึ้นลงของราคายาง เทคนิคการเพิ่มผลผลิตยางให้มีคุณภาพ แล้วนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตน ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นที่ประกอบอาชีพเดียวกัน หลังจากที่ว่างจากการทำงาน ซึ่งความรู้และวิทยาการในปัจจุบันยิ่งมีความเจริญก้าวหน้า มีเทคนิคใหม่ๆที่เรียกร้องความสนใจจากผู้รับโดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรชาวสวนยางมีเกือบทุกบ้าน เพื่อใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆรวมทั้งสื่ออื่นๆการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนเป็นตัวเร่งการขยายการศึกษาให้กว้างไกลยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ทางด้านคุณภาพชีวิตและด้านสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางที่ดีกว่าเดิม แล้วนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในอนาคต วิถีชีวิตสังคมชาวสวนยางพารามีความผูกพันกับกลุ่มอื่นๆในสังคมค่อนข้างสูง เพราะว่ารูปแบบของวัฒนธรรมในการกรีดยาง ส่วนใหญ่แล้วจะใช้เวลาในการปฏิบัติงานในสวนยางเพียงแค่ช่วงค่อนรุ่งและเลยมาถึงครึ่งวันเช้าเท่านั้น สำหรับในช่วงบ่ายจะเป็นเวลาในการหยุดพักผ่อน ทำให้ช่วงนี้เกษตรกรชาวสวนยางมักจะอยู่ว่างๆมีการพบปะสังสรรค์กัน มีการจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องราวต่างๆ เกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มทางสังคม การรวมกลุ่มแบบพวกเดียวกัน (อาฟีซา เมาะมิง 2551) เกษตรกรชาวสวนยางมีความพอใจในตัวเอง ในตัวเพื่อนบ้าน พอใจที่จะมีโอกาสอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติ มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม มีความพอใจในเพื่อนสนิทส่วนใหญ่จำนวน 9 คนขึ้นไป มีโอกาสอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติเวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อวันเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมประมาณเดือนละ 1-3 ครั้ง และมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรประมาณ 1-3 แห่ง สำหรับการใช้แรงงานในครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่แล้วจะมีแรงงานครัวเรือนประกอบด้วยสามีภรรยา เป็นแกนหลัก สำหรับสมาชิกในครัวเรือนก็มีส่วนร่วมในการทำเกษตรด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ และสมาชิกในครัวเรือนบางครอบครัวมีกลุ่มแรงงานที่เรียนจบปริญญาตรีแล้วไม่มีงานรองรับ ส่วนหนึ่งก็กลับมาช่วยกิจการที่บ้านกับครอบครัว นอกจากนี้สมาชิกที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียน และสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราบางคนก็ทำงานนอกภาคเกษตร เช่น ห้างสรรพสินค้าต่างๆ บริษัท เป็นต้น

5.3 การใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

การใช้แรงงานในสวนยางพาราของภาคใต้ มีพ่อบ้านหรือแม่บ้านเป็นแรงงานหลัก โดยมีแรงงานเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน บางครัวเรือนมีแรงงานภาคเกษตรจากบุตรที่ทำงานอยู่กับบ้าน โดยช่วยกรีดยาง เกษตรกรใช้แรงงานในกิจกรรมการทำสวนยางมากที่สุด ซึ่งมีการใช้แรงงานตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ในการปลูก การปลูก การดูแลรักษาต้นยาง จนอายุโดยเฉลี่ย 7 ปี จึงสามารถเปิดกรีดยางได้ (ศิษฐ์ธวัช มั่นเศรษฐวิทย์ 2544) เมื่อต้นยางสามารถเปิดกรีดได้ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานในแต่ละวัน เริ่มตั้งแต่เวลา 02.00-08.00 น.ซึ่งเกษตรกรเริ่มกรีดยางในช่วงไหนขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ จำนวนแรงงาน และระยะเวลาการเดินทางจากบ้านถึงสวนยางของเกษตรกร และเหตุผลอีกประการ คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลให้ส่งผลให้เกษตรกรไม่กล้าออกไปกรีดยางในเวลากลางคืน มีผลให้ได้รับความเดือดร้อนในด้านปริมาณผลผลิตที่ได้รับมีจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เกษตรกรที่มีสวนยางจำนวนมากหรือสวนยางอยู่ไกลจากที่พักก็จะออกไปกรีดยางตั้งแต่ 2-3 นาฬิกา หลังจากกรีดยางเสร็จเป็นการเก็บผลผลิตที่เป็นน้ำยางจากการผลิตมาขายในรูปของน้ำยางสดแก่ผู้รับซื้อน้ำยางในหมู่บ้านตามจุดต่างๆ หรือบางครัวเรือนก็นำมาแปรรูปเป็นยางแผ่น ซึ่งปกติจะปฏิบัติงานในช่วงเวลาสาย

หลังจากเก็บน้ำยางเสร็จ ลักษณะการใช้แรงงานขึ้นอยู่กับ ขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงานในครัวเรือน ปริมาณผลผลิต หลังจากกระบวนการผลิตยางเสร็จสิ้น เกษตรกรก็จะนำผลผลิตไปจำหน่ายทั้งยางแผ่นและขี้ยางให้แก่ร้านรับซื้อยางในพื้นที่หรือร้านรับซื้อยางในตลาด บางครั้งก็มีพ่อค้าเร่ในท้องถิ่นมารับซื้อขี้ยางถึงบ้าน ผลผลิตยางแผ่นที่เกษตรกรผลิตเป็นยางแผ่นคุณภาพชั้นสาม ดิลก แสวงแก้ว(2546)กล่าวว่า เมื่อว่างเว้นจากการทำสวนยางพาราแล้วเกษตรกรชาวสวนยางพาราจะใช้แรงงานในการทำกิจกรรมรอง ได้แก่ การทำสวนผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ การขยายพันธ์พืช และการทำนา สอดคล้องกับ ประภัสสร สมบัติชรี(2549)กล่าวว่า เกษตรกรมีการใช้แรงงานนอกภาคเกษตร เช่น รับราชการ รับจ้างปักจักร รวมทั้งสตรีส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มทำงานในโครงการศิลปะชีพ

6. ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในจังหวัดสงขลา

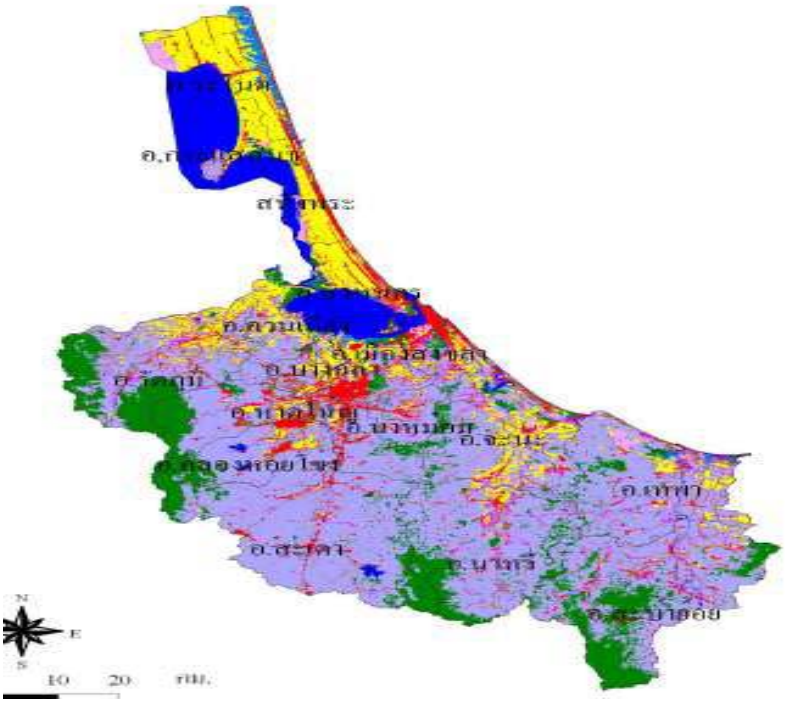

ภาพประกอบที่ 2 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดสงขลา
ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทยซึ่งครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้หลักจากผลผลิตที่มาจากต้นยางพารา

(อ้างถึงใน ปิยดา สุริยะการ 2550)พื้นที่ทั้งหมด 7,393,889 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,853,249 ไร่ มีประชากร1,330,920 คน เป็นแรงงานภาคเกษต จำนวน 442,192คนครัวเรือนประชากรทั้งหมด จำนวน 405,138 ครัวเรือน ประกอบอาชีพทำการเกษตรจำนวน 141,691ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 31.72โดยมีพื้นที่ทางการเกษตร รวมทั้งสิ้น 2,905,229ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.86การประกอบอาชีพเกษตรกรรมในจังหวัดสงขลา มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ปลูกยางพาราของจังหวัดสงขลา มีจำนวน 16 อำเภอ ดังนี้คือ อำเภอเมืองสงขลา ปลูกยางพารา 22,209ไร่ อำเภอจะนะ ปลูกยางพารา 196,060ไร่ อำเภอเทพา ปลูกยางพารา 280,846ไร่ อำเภอนาทวี ปลูกยางพารา 266,423ไร่ อำเภอระโนดปลูกยางพารา46ไร่ อำเภอรัตภูมิ ปลูกยางพารา 167,145ไร่ อำเภอสะเดา ปลูกยางพารา 386,017 ไร่ อำเภอสะบ้าย้อย ปลูกยางพารา 186,795ไร่ อำเภอสทิงพระ ปลูกยางพารา 36ไร่ อำเภอหาดใหญ่ ปลูกยางพารา 291,678ไร่ อำเภอกระแสสินธุ์ ปลูกยางพารา 6,725ไร่ อำเภอนาหม่อม ปลูกยางพารา 42,054ไร่ อำเภอควนเนียง ปลูกยางพารา 38,787ไร่ อำเภอบางกล่ำ ปลูกยางพารา 38,795ไร่ อำเภอสิงหนคร ปลูกยางพารา 208ไร่ และอำเภอคลองหอยโข่ง ปลูกยางพารา 116,167ไร่ รวมพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดสงขลาทั้งสิ้น จำนวน 203,993ไร่(Somboonsuke B 1997)จนระยะเวลาผ่านไป เกษตรกรได้ขยายพื้นที่การปลูกยางพาราเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราหลายรายเริ่มมีการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางโดยเฉพาะในพื้นที่ อำเภอสะเดา อำเภอเทพา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาทวี อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอรัตภูมิและอำเภอคลองหอยโข่งมีการปลูกยางอย่างหนาแน่น โดยภาพรวมพื้นที่สวนยางพารามีการปลูกทดแทนพื้นที่ปลูกยางพาราเดิมและปลูกในพื้นที่ใหม่อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันพบว่า การปลูกยางพาราในพื้นที่ใหม่ทั้งในพื้นที่นา สวนไม้ผล และที่ว่างเปล่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากพื้นที่ปลูกเดิมที่มีความเหมาะสมได้ถึงจุดจำกัดที่ดิน จึงมีการขยายไปสู่ในพื้นที่ใหม่ดังกล่าว ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพื้นที่สวนยางคือ ราคายาง ที่แนวโน้มเพิ่มสูงอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา 2- 3 ปีที่ผ่านมา(เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขาและบัญชา สมบูรณ์สุข 2544) เกษตรกรมีมุมมองเชิงบวกราคายางน่าจะอยู่ในระดับสูงต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ประเด็นด้านการขาดแคลนแรงงานในครัวเรือน ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆที่สูงขึ้นและราคาผลผลิตมีความผันผวนสูง ล้วนส่งผลต่ออัตราเร่งปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นสวนยางพาราเพิ่มสูงขึ้น วัตถุประสงค์หลักของการทำสวนยางพารา เพราะว่า เป็นอาชีพหลักหรือรายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา และมีบางรายประกอบอาชีพสวนยางพาราเป็นอาชีพเสริมและคาดหวังเป็นแหล่งรายได้หลักในอนาคต สำหรับเกษตรกรที่มีสวนยางพาราเป็นอาชีพเสริม มีเป้าหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครัวเรือน แต่บางรายนั้นกลับทำอาชีพสวนยางพาราเพราะไม่มีทางเลือกอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้เพราะที่ดินทั้งหมดที่ได้รับโอนกรรมสิทธิ์มาจากพ่อแม่ได้ปลูกยางพาราเต็มพื้นที่

แล้ว ทำให้เลือกประกอบอาชีพทำสวนยางเป็นอาชีพหลักของครัวเรือนเช่นเดียวกับรุ่นพ่อแม่ บัญชา สมบูรณ์สุข (2544) ศึกษา การจัดการสวนยางเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กในจังหวัดสงขลา พบว่า

6.1 ลักษณะทางกายภาพของสวนยางพารา ตั้งอยู่ใน 3 เขตนิเวศเกษตร คือ เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ราบ เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ควนและเขตนิเวศเกษตรพื้นที่ลาดชันหรือภูเขา ดังนี้

(1) เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ราบ ที่นา พื้นที่น้ำท่วมถึงรวมถึงบริเวณที่ราบชายฝั่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 0-20 เมตร ความลาดชันน้อยกว่า 10 องศา น้ำฝนเฉลี่ย 1,916 มิลลิเมตร พื้นที่นี้ดั้งเดิมมีกิจกรรมเกษตรที่สำคัญคือ ทำนา ไร่และสวนผลไม้ ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่มีการปลูกยางอย่างหนาแน่นประกอบด้วย เขตอำเภอบางกล่ำ ควนเนียง อำเภอเมืองและบางส่วนของอำเภอหาดใหญ่ นาหม่อมและรัตภูมิ เนื่องจากสวนยางปลูกที่นา ที่นาร้าง หรือสวนผลไม้ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นยางที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ ปริมาณผลผลิตต่อไร่ลดลง และมีปัญหาน้ำท่วมในการปลูกสร้างสวนยางต้องมีการปรับสภาพพื้นที่ด้วยวิธีการยกร่อง เพื่อแก้ปัญหาระดับน้ำใต้ดินต่ำและน้ำท่วม

(2) เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ควน ลาดลอน ลูกคลื่น มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 20-100 เมตร ความลาดชัน 10-20 องศา ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,505 มิลลิเมตร พื้นที่ดั้งเดิมเป็นพื้นที่ปลูกสร้างสวนยาง และสวนผลไม้ เพราะความเหมาะสมอุดมสมบูรณ์ของดินและความเหมาะสมของพื้นที่ต่อการปลูกยางมากกว่าพื้นที่อื่นๆเขตนิเวศนี้จึงมีการปลูกยางอย่างหนาแน่นนอกจากนี้เกษตรกรมีกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ เช่น ทำนา ทำไร่ เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการเกษตรแยกแปลงกับสวนยาง

(3) เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ลาดชันหรือภูเขา เป็นพื้นที่บริเวณเชิงเขา หรือพื้นที่มีความลาดชันสูง พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-500 เมตร มีความชัน 20-30 องศา บางสวนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความชันมากกว่า 30 องศาและอยู่ในพื้นที่ภูเขาสูงไหล่เขา เป็นต้น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,548 มิลลิเมตร แรกเริ่มในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นพื้นที่ทำไร่ และสวนผลไม้ เมื่อมีการปลูกยางพาราพันธุ์พื้นเมืองจึงมีการบุกรุกขยายพื้นที่ปลูกสวนยางอย่างต่อเนื่อง การสร้างสวนยางเป็นไปด้วยความยากลำบากในการปลูกสร้างสวนยาง กรีดและเก็บผลผลิตทั้งนี้เกษตรกรที่มีสวนยางเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมต่างมีแนวทางจัดการสวนยางที่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัวและพนักงานบริษัทมีแนวโน้มเป็นเจ้าของสวนยางพาราเพิ่มขึ้นผ่านการซื้อที่ดินสวนยาง การโอนกรรมสิทธิ์และปลูกสวนยางในพื้นที่ใหม่ จากลักษณะดังกล่าวสามารถแบ่งประเภทเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่ออกเป็น สองกลุ่มใหญ่คือ หนึ่ง เป็นเจ้าของสวนยางที่ใช้เวลา

ในกิจกรรมและมีรายได้หลักจากสวนยางพาราและสองเป็นเจ้าของสวนยางผู้มีอาชีพหลักเป็นข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัวและพนักงานบริษัท ดังที่จะกล่าวถึง คือเจ้าของสวนยางประเภทแรก คือ เจ้าของสวนยางที่ใช้เวลาในกิจกรรมและมีรายได้หลักจากผลผลิตยางพารา

6.2 พื้นที่ถือครองสวนยางพารา คือ สามารถในการถือครองที่ดินที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งพื้นที่ถือครองออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้ พื้นที่สวนยางพาราขนาดเล็กน้อยกว่า 15 ไร่ ขนาดกลาง 15-50 ไร่ และขนาดใหญ่มากกว่า 50 ไร่ ซึ่งขนาดการถือครองพื้นที่สวนยางเป็นปัจจัยกำหนดแนวทางการตัดสินใจการใช้แรงงานกรีดยาง การกำหนดค่าจ้าง การเลือกใช้เทคโนโลยีและการจัดการสวนยาง

(1) พื้นที่ถือครองสวนยางขนาดเล็กน้อยกว่า 15 ไร่ เจ้าของสวนยางประเภทนี้เลือกใช้แรงงานครัวเรือนซึ่งเป็นคู่สามีภรรยา แต่หากครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนแรงงานและความสามารถแรงงานครัวเรือน เช่น แรงงานมีอายุสูงวัย และความสามารถทำงานลดลงส่วนใหญ่เลือกใช้แรงงานจ้างกรีด วิวัฒนาการใช้แรงงานเริ่มจากการใช้แรงงานครัวเรือนปลูกสร้างสวนยางทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ ปลูกยาง ดูแลสวนยาง เช่น ใส่ปุ๋ย ปราบวัชพืช จนกระทั่งยางเปิดกรีด ในระหว่างที่สวนยางพารายังไม่เปิดกรีด แรงงานคู่สามีภรรยาทำงานรับจ้างกรีดยางในหมู่บ้านหรือพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อสวนยางของตนเองเปิดกรีดได้แล้วจึงกลับมากรีดในสวนยางของตนเอง ทั้งนี้ครัวเรือนที่มีขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางมีน้อยกว่า 7 ไร่ แรงงานเลือกที่จะกรีดจ้างร่วมกับกรีดยางในสวนยางพาราของตนเอง เนื่องจากมีแรงงานมากกว่าขนาดพื้นที่กรีดหรือ “กรีดไม่พอมือ” และต้องการรายได้เพิ่ม พื้นที่ถือครองขนาดเล็กยังส่งผลกระทบต่อความสามารถสะสมเงินทุนและการเลือกใช้เทคโนโลยี เกษตรกรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ มีรายได้หลักจากสวนยางเท่านั้น ทำให้รายได้ส่วนใหญ่ใช้จ่ายไปกับรายจ่ายในครัวเรือนและเพื่อการศึกษาเล่าเรียนของลูก มีเงินทุนเพื่อการลงทุนต่ำและเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายเท่านั้น เพื่อลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้สวนยางพาราบางรายเจ้าของสวนยางไม่เคยใส่ปุ๋ย หรือใส่ปุ๋ยเพียงปีละครั้ง ปราบวัชพืชในบางปีเท่านั้น เลือกพันธุ์ RRIM 600 เพราะเป็นหลักประกันปริมาณผลผลิตและเลือกใช้ระบบกรีดรูปแบบความถี่มีกรีดสูง เช่น 1/2S 3d/4 หรือ 1/2S 4d/5 ทั้งนี้ปัจจัยกดดันด้านระดับรายได้ที่ต้องสอดคล้องกับระดับรายจ่ายของครัวเรือน เกษตรกรเน้นควบคุมสมดุลรายได้และรายจ่ายในครัวเรือนมากกว่าการออมหรือลงทุนซ้ำในสวนยาง อย่างไรก็ตามเมื่อลูกๆเรียนจบหรือเคลื่อนย้ายออกไปทำงานนอกภาคเกษตร เกษตรกรกลุ่มนี้จะลดการใช้แรงงานในสวนยางลงเช่นเดียวกัน ในช่วงนี้ครัวเรือนมักเปลี่ยน การใช้แรงงานจะเปลี่ยนไปเป็นแรงงานจ้างกรีดซึ่งก็มักจ้างแรงงานเครือญาติและการแรงงานในหมู่บ้าน การจ้างกรีดยางส่วนใหญ่จ้างแบบกรีดแบ่งผลผลิต(Sharetapping Contracts)กำหนดค่าจ้างสัดส่วน 60:40, 55:45 และ 50:50

(2) พื้นที่ถือครองสวนยางขนาด 15-50 ไร่ ครัวเรือนที่มีพื้นที่ถือครองสวนยางขนาด 15-50 ไร่ เป็นเจ้าของสวนยางขนาดกลาง มีการใช้แรงงานทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างที่มีการปลูกสร้างสวนยางตั้งแต่ขั้นตอนเตรียมพื้นที่ ปลูกยาง และดูแลสวนยางจนกระทั่งเปิดกรีดเจ้าของสวนยางเลือกใช้แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างในบางกิจกรรม ตัวอย่าง การเตรียมพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ใช้แรงงานจ้างเหมาซึ่งปฏิบัติงานตั้งแต่การโค่นยางเก่า ปรับสภาพพื้นที่ ขุดหลุมและปลูกยาง หรือเลือกใช้แรงงานครัวเรือนสำหรับงานตัดหญ้าและใส่ปุ๋ย เป็นต้น กลยุทธ์สำคัญของการจัดการสวนยางพารา คือ การปรับเปลี่ยนช่วงระยะเวลาการใช้แรงงานให้สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ กล่าวคือ ครัวเรือนปลูกยางใหม่ในพื้นที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถของแรงงานครัวเรือน โดยทั่วไปจะมีสวนยางมากกว่าหนึ่งแปลง แปลงแรกเป็นยางเก่าที่เปิดกรีดพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือน แปลงที่สองเริ่มปลูกทดแทนขนาดพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ซึ่งสามารถดูแลสวนได้ด้วยแรงงานครัวเรือนในระหว่างว่างจากงานกรีดยาง เมื่อแปลงสองเริ่มเปิดกรีดได้ก็จะเริ่มปลูกทดแทนในแปลงถัดไป นับว่าเป็นกลยุทธ์การใช้แรงงานครัวเรือน ที่สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ถือครอง ในขณะเดียวกันเป็นการจัดการความเสี่ยงของผลผลิตและมีรายได้จากสวนยาง นอกจากนี้เจ้าของสวนยางพารายังให้ความสำคัญกับการเลือกใช้เทคโนโลยี การใช้ปัจจัยการผลิตและการดูแลสวนยางอย่างดี ส่งผลให้สวนยางให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าสวนยางประเภทแรก ทำให้เจ้าของสวนยางมีความสามารถในการสะสมเงินทุนเพื่อการลงทุนซ้ำและมีพื้นที่ถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น เจ้าของสวนยางเลือกใช้ทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีด แรงงานครัวเรือนเป็นคู่สามีภรรยา มีขนาดพื้นที่งานกรีดประมาณ 15 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแปลงที่อยู่ใกล้ที่พัก ในขณะที่แปลงสวนยางที่เกินความสามารถแรงงานครัวเรือนเลือกใช้แรงงานจ้างกรีด (Angchuan A 2000) แหล่งอุปทานแรงงานกรีดที่สำคัญคือ แรงงานเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างจังหวัดและบางรายอาจเลือกใช้แรงงานต่างด้าว ส่วนใหญ่นิยมเลือกใช้แรงงานจ้างเครือญาติและแรงงานในหมู่บ้านเป็นหลัก การจ้างกรีดเลือกจ้างแบบแบ่งผลผลิต สัดส่วน 60:40 55:45 และ 50:50 ปัจจัยที่กำหนดสัดส่วนมีความซับซ้อนและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการเลือกใช้เทคโนโลยี เจ้าของสวนที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตในการจัดการสวนยางที่ดีสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยี และเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับผลตอบแทนและต้นทุนการผลิต กล่าวคือ ส่วนใหญ่เลือกใช้ยางพันธุ์ RRIM 600 หรือ RRIT 251 โดยเลือกพันธุ์จากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ในขณะเดียวกันเกษตรกรทดลองพันธุ์ยางใหม่ๆ การใช้ปัจจัยการผลิตพบว่าทุกแปลงใส่ปุ๋ยอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และปราบวัชพืชอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเจ้าของสวนเป็นผู้รับผิดชอบค่าปุ๋ยและค่าแรงงานเอง เทคโนโลยีระบบกรีดเลือกใช้ระบบที่มีความถี่ต่ำ คือ กรีดวันเว้นวัน หรือสองวันเว้นวัน เช่น 1/2S d/2 1/2S 2d/3 และ 1/3S 2d/3 การควบคุมระบบ

กรีดอย่างเข้มเข้มงวดผ่านการควบคุมแรงงานกรีดและข้อสัญญากรีดที่ตกลงตั้งแต่ต้น นอกจากเจ้าของสวนยางกลุ่มนี้ มีความพร้อมในการเรียนรู้และทดลองเทคโนโลยีใหม่ได้ง่ายกว่าเจ้าของสวนยางประเภทอื่นๆ เจ้าของสวนยาง เริ่มใช้เทคโนโลยีสารเร่งน้ำยางและอัดแก๊สเพิ่มผลผลิตน้ำยางเพิ่มขึ้นโดยใช้ร่วมกับระบบกรีดความถี่ต่ำ ในขณะเดียวกันเริ่มมีการเปลี่ยนการจ้างงานในสวนยางเป็นแบบค่าจ้าง ทั้งจ้างกรีดและจ้างเก็บ (อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขาและคณะ2544) ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มนี้แรงงานครัวเรือนเริ่มเคลื่อนย้ายออกสู่นอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะลูกๆ ที่จบการศึกษาแล้วเข้าสู่แหล่งแรงงานนอกภาคเกษตร

(3) พื้นที่ถือครองสวนยางขนาดมากกว่า 50 ไร่ มีรูปแบบการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน 3 รูปแบบ คือ สวนยางครัวเรือน สวนยางของตระกูลที่บริหารงานแบบกงสี และสวนยางบริษัทเน้นการใช้เทคโนโลยีและเงินทุนในการปลูกสร้างสวนยางอย่างเข้มข้น คำนึงถึงผลตอบแทนและต้นทุนการผลิตในระยะยาวเป็นสำคัญ การปลูกสร้างสวนยางตั้งแต่เตรียมพื้นที่ ปลูกยาง ดูแลจัดการสวนยางก่อนเปิดกรีดและหลังเปิดกรีดใช้แรงงานจ้างทุกขั้นตอน ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของเจ้าของสวนยาง การเลือกใช้เทคโนโลยีปฏิบัติตามข้อแนะนำสถาบันวิจัยยาง เน้นเลือกพันธุ์ยางที่รู้แหล่งที่มาของสายพันธุ์และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่ดี ส่วนใหญ่เลือกใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 ใส่ปุ๋ยอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ปราบวัชพืชอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และดูแลจัดการสวนยางอย่างดี ทำให้สวนยางมีขนาดลำต้นสูงกว่ามาตรฐานและมีความสมบูรณ์ของสวนยางที่ดีกว่าสวนยางประเภทอื่นๆ การเลือกใช้เทคโนโลยีระบบกรีด ที่มีความถี่กรีดวันเว้นวัน หรือสองวันเว้นวัน เช่น 1/2S d/2 1/2S 2d/3 และ 1/3S 2d/3 ระบบกรีดไม่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เปิดกรีดจนถึงปีปัจจุบัน ใช้แรงงานจ้างกรีดทั้งหมด และมีระบบการบริหารจัดการแรงงานกรีดในสวนอย่างเป็นระบบกล่าวคือ บางสวนยางเลือกใช้การจัดแรงงานกรีดแบบมีผู้จัดการแรงงานกรีด หรือเจ้าของสวนยางบริหารจัดการแรงงานกรีดด้วยตนเอง การควบคุมงานกรีดเป็นไปอย่างเข้มงวดผ่านการควบคุมแรงงานกรีดและเงื่อนไขสัญญากรีดที่ตกลงตั้งแต่ต้น สวนยางประเภทนี้กำหนดขนาดพื้นที่สวนยางกรีดประมาณ 15 - 20 ไร่ต่อครัวเรือนกรีด เลือกจ้างแรงงานกรีดที่ทักษะกรีดที่ดี แหล่งอุปทานแรงงานกรีดมาจากทั้งแรงงานในหมู่บ้านแรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาคและแรงงานต่างด้าว กำหนดค่าจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิตในอัตรา 60:40 ถึง 70:30 มีวิวัฒนาการถือครองที่ดินเริ่มตั้งแต่รุ่นทวด ปู่ย่าและตายายผ่านกระบวนจับจองที่ดิน ควบรวมที่ดินและซื้อที่ดินสะสมอย่างต่อเนื่องเงินทุนสะสมหรือเงินกงสีซึ่งมีความสามารถสะสมเงินทุนสูงกว่าครัวเรือนเกษตรกรทั่วไปในพื้นที่ เงินทุนเหล่านี้เป็นรายได้จากสวนยางส่งเข้าสู่ระบบกงสีให้บริหารจัดการโดยแบ่งออกเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับสวนยาง รายจ่ายของสมาชิกกงสี และเงินลงทุนเน้นการซื้อที่ดิน ทำให้การบริหารแบบกงสีมีผลต่อการเพิ่มความสามารถสะสมเงินทุน และการควบรวมที่ดินในพื้นที่ รวมถึงการบริหาร

จัดการสวนยางอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าสวนยางทั่วไป และเจ้าของสวนยางประเภทที่สองที่มีอาชีพหลักเป็นเจ้าของธุรกิจทั่วไป พนักงานบริษัท โรงงานและข้าราชการ มีพื้นที่ถือครองสวนยาง เจ้าของสวนยางพาราประเภทนี้ถือครองที่ดินสวนยางตั้งแต่ขนาดน้อยกว่า 15ไร่ ขนาดกลาง 15-50 ไร่ และขนาดใหญ่มากกว่า 50 ไร่ ซึ่งขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางและอาชีพหลักเป็นปัจจัยกำหนดแนวทางการตัดสินใจการใช้แรงงานกรีดยาง การเลือกใช้เทคโนโลยี และการจัดการสวนยางการถือครองที่ดินสวนยางผ่านการโอนกรรมสิทธิ์จากพ่อแม่ ซื้อที่ดิน และการควบรวมที่ดินสวนยาง เนื่องมาจากการเปลี่ยนโครงสร้างทางประชากรและสังคมเป็นครัวเรือนเดี่ยวที่มีฐานรากมาจากสังคมเกษตร มีลักษณะครัวเรือนขยายประกอบกับปัจจัยด้านสถาบันของสังคมเกษตรในพื้นที่เน้นการส่งเสริมลูกหลานให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น มีเป้าหมายเพื่อทำงานในหน่วยงานของรัฐหรือธุรกิจเอกชน อย่างไรก็ตามเมื่อสมาชิกในครัวเรือนสร้างครัวเรือนเดี่ยวสามารถที่จะทำงานทั้งในและนอกภาคเกษตร ขณะเดียวกันก็ได้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินมาจากพ่อแม่ ตนเองก็ยังคงดำเนินการสานต่อการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราอย่างต่อเนื่อง แต่เปลี่ยนบทบาทจากการใช้แรงงานครัวเรือนเป็นการใช้แรงงานจ้างมากขึ้น นอกจากนี้ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และพนักงานบริษัทส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการปลูกสร้างสวนยางอย่างมาก กล่าวคือ แม้ครัวเรือนปฏิบัติงานนอกภาคเกษตรแต่ก็มีเป้าหมายซื้อที่ดินปลูกสร้างสวนยางเพื่อเป็นแหล่งรายได้ครัวเรือนทั้งเป็นรายได้เสริมและอาชีพหลักหลังเกษียณ สำหรับที่ดินที่ได้รับโอนจากพ่อแม่หรือซื้อที่ดิน มักเน้นการลงทุนปลูกสร้างสวนยางพารา เจ้าของสวนยางกลุ่มนี้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลายและมูลค่าเงินทุนที่สูง ทำให้สามารถซื้อที่ดินและควบรวมที่ดินเพิ่มขึ้น จากลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อการตัดสินใจการใช้แรงงานกรีดยางและเทคโนโลยี กล่าวคือ เจ้าของสวนยางประเภทนี้ส่วนใหญ่เลือกใช้แรงงานจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต แหล่งอุปทานแรงงานเป็นแรงงานในหมู่บ้าน แรงงานเครือญาติ แรงงานต่างจังหวัดและแรงงานต่างด้าวตามลำดับ กำหนดค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิตสัดส่วน 70:30 ถึง 60:40 ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องซับซ้อนและแตกต่างออกไปแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ถ้าสวนยางมีขนาดเล็กไม่เกิน 10ไร่ เจ้าของสวนยางเลือกกรีดเองและใช้แรงงานครัวเรือนเก็บน้ำยางสดทำงานในแต่ละวัน เนื่องจากแรงจูงใจด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละวัน ถ้าหากเจ้าของสวนยางประเภทนี้เริ่มปลูกสร้างสวนยางเพิ่มขึ้น ทำให้ปัจจัยด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีปลูกสร้างสวนยางจะเลือกใช้ตามข้อแนะนำของสถาบันวิจัยยาง การปลูกสร้างสวนยางเริ่มตั้งแต่ การเตรียมพื้นที่ การปลูกยาง การดูแลสวนยาง เช่น ใส่ปุ๋ย ปราบวัชพืช จนกระทั่งยางเปิดกรีด เน้นการใช้แรงงานจ้าง ในขณะที่เจ้าของสวนยางบางรายเริ่มทดลองเทคโนโลยีปลูกยางใหม่ๆ เช่น เทคโนโลยีการกรีดยางโดยใช้การอัดแก๊ส เป็นต้น

6.3 เทคโนโลยีการกรีดยางโดยการอัดแก๊ส

ยางพาราที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องได้เป็นฐานของการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรแม้ต้องเจอกับสภาพฝนตกชุกต่อเนื่องยาวนาน ทั้งยังเผชิญกับปัญหาโรคใบร่วงหน้ายางที่กรีดเป็นเชื้อรา แต่อุปสรรคเหล่านี้ลดลงไปเมื่อยางพารามีราคาสูง คือ สิ่งที่จูงใจให้เกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตปรากฏการณ์ในแง่ของการเร่งตักตวงผลประโยชน์ กล่าวคือ ได้มีชาวสวนยางพาราจำนวนมากหันมาพึ่งสารฮอร์โมนเร่งปริมาณน้ำยาง หรือที่เรียกกันว่า "อัดแก๊ส"ใต้เปลือกต้นยางพาราเพื่อกระตุ้นและเร่งสร้างปริมาณน้ำยางเพิ่มมากขึ้น 2-3 เท่าตัวโดยที่ต้นยางพาราไม่ทรุดโทรม หรือเกิดความเสียหายแต่อย่างใดรูปแบบดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับแหล่งปลูกยางพาราในไทยปัจจุบันมีการผลิตแก๊สเอทธิลีนซึ่งถือเป็นสารเคมีที่มีคุณสมบัติเหมือนฮอร์โมนพืชมาเป็นตัวการเร่งหรือกระตุ้นให้ได้น้ำยางมากขึ้นกว่าเดิม3-10เท่าต่อวันหรือ 2.5-4เท่าต่อเดือน แต่พบว่า การใช้ อีเทฟอน จะทำให้ต้นยางเป็นโรคหน้าตายอย่างมากมายเนื่องจากผู้ใช้มักไม่ใช่เจ้าของสวนยางเองใช้ไม่ถูกต้องตามคำแนะนำและใช้ระบบกรีดไม่เหมาะสมกับการใช้สารเร่งตรงกันข้ามกับการใช้แก๊สเอทธิลีนที่ไม่ส่งผลดังกล่าว(แต่ต้องใช้ตามอัตราที่กำหนดเช่นกัน) เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการอัดแก๊สหรือฮอร์โมนเอทธิลีนเข้าไปในเปลือกต้นยางพาราเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำยางได้ก่อกำเนิดมาจาก ดร.สิวา กุมาราน อดีตผู้อำนวยการโครงการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิจัยยางมาเลเซีย ผู้ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของการเพิ่มผลผลิตน้ำยางโดยเฉพาะจากต้นยางพาราที่ปลูกมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี ซึ่งมีการกรีดยางไปแล้วทั้ง 2 หน้าและเปลือกงอกใหม่ยังบางหรือหนาไม่ถึง1ซม.หากกรีดซ้ำหน้าเดิมก็จะได้น้ำยางน้อยจึงได้คิดค้นเทคโนโลยีการใช้อุปกรณ์เพื่อให้สามารถอัดฮอร์โมนเอทธิลีนเข้าไปในเปลือกยางพาราได้ซึ่งเรียกสิ่งนี้ว่า เทคโนโลยีริมโฟลว์(กระเปาะพลาสติก)ปรากฏการณ์อัดแก๊สเริ่มเกิดขึ้นใน ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเกษตรกรเห็นถึงจังหวะที่ยางมีราคาสูง สามารถสร้างรายได้อย่างดี ดังนั้นการพึ่งสารฮอร์โมนเร่งกระตุ้นปริมาณน้ำยางให้มากขึ้นจึงเป็นทางเลือกแม้ว่าช่วงนี้ชาวสวนยางพาราเจอปัญหา โรคใบร่วงและโรคเชื้อราหน้ายาง แต่หากฝนหยุดตกแดดออกความชื้นหน้ายางก็จะแห้งลงการรักษาก็คงจะง่ายและหายเป็นปกติ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ จำนง เกาะยอ (2554)กล่าวว่า การอัดแก๊สให้กับต้นยางไม่มีผลกระทบต่อต้นยางพาราจนเกิดความเสียหายซึ่งสารฮอร์โมนที่ฉีดเร่งเข้าไปใต้เปลือกต้นยางพาราก็เป็นสารสกัดจากพืชชนิดหนึ่งที่เป็นสารตัวเดียวกันที่นำมาบ่มผลไม้ให้สุก “ชื่อสารแอสทีลีน” เมื่อฉีดเร่งสารตัวนี้แล้ว ต้นยางพาราจะสามารถให้ปริมาณน้ำยางออกมามากกว่าเดิม 2-3 เท่า และไม่ทำให้น้ำยางที่ไหลออกมาแข็งตัวเร็วเนื่องจากสารตัวนี้จะมีความเป็นด่างอยู่ เดิมทีหากไม่ฉีดสารนี้กระตุ้นน้ำยางที่ไหลออกมาจะอยู่ได้เพียง 4-5 ชั่วโมงเท่านั้น ก็จะแข็งตัวแต่เมื่อฉีดอัดสารนี้เข้าไป จะทำให้ท่อน้ำยางเต่งตึง และนั่นก็คือการที่ทำให้น้ำยางไหลนาน 13-15 ชั่วโมง

ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีต่อเกษตรกรชาวสวนยางมาก"แผลที่กรีดบนหน้ายางกรีดเพียง 10 เซนติเมตรเท่านั้น ไม่ได้กรีดยาวเหมือนปกติ ธรณิศวร์ พิรุณละออง(2553)กล่าวว่า ภาครัฐควรจะส่งเสริมความรู้ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง เหมือนกรณีที่มาเลเซียซึ่งชาวสวนยางใช้วิธีการเร่งของผลผลิตแบบนี้มานานแล้ว การอัดแก๊สนี้ ก็มีข้อจำกัดและเกษตรกรชาวสวนยางต้องปฏิบัติตามเคร่งครัด คือ จะต้องกรีดยาง 1 วัน เว้น 2 วัน เพื่อให้ต้นยางพาราพักฟื้นในการสร้างน้ำยางขึ้นมาใหม่ จะกรีดยางทุกวันไม่ได้เพราะต้นยางพาราจะต้องใช้ระยะเวลาสร้างน้ำยางขึ้นใหม่อย่างต่ำ ก็คือ 72 ชั่วโมงหากกรณีนี้ภาครัฐส่งเสริมจริงจัง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศอย่างมหาศาล ที่สำคัญต้นยางพาราของเกษตรกรเอง ก็จะสามารถอยู่ได้นาน จากเดิม 25-30 ปี อาจจะอยู่นานถึง 50 ปี จนกลายเป็นมรดกตกทอดแก่คนรุ่นต่อไปที่จะยึดเป็นอาชีพสืบต่อ การฉีดเร่งฮอร์โมนหรืออัดแก๊สในต้นยาง ไม่ได้ทำให้ต้นยางพาราเสียหาย แต่ยางพาราที่อัดแก๊สแล้วเกษตรกรเองจะต้องกรีดยางพาราในลักษณะวันเว้นสองวัน เพื่อให้ต้นยางพาราหยุดพักเปิดโอกาสให้มีการสร้างน้ำยางใหม่ ไม่ควรกรีดยางพาราทุกวันเพราะทำให้ต้นยางทรุดโทรมลงได้ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ทราบเมื่ออัดแก๊สแล้วต้นยางจะให้ปริมาณน้ำยางเพิ่มขึ้นจากปกติ 2-3 เท่าและการกรีดหน้ายางก็กรีดเพียงนิดเดียวไม่ได้ยาวมากซึ่งช่วยรักษาหน้ายางที่กรีดได้ดี

7. การปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

สวนยางส่วนใหญ่หลังพ้นสงเคราะห์ต้นยางมีขนาดเส้นรอบวงต้นยางขนาดเฉลี่ยต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ซึ่งใช้เวลากว่า 7-8 ปีจึงจะเปิดกรีด การใช้แรงงานกรีดยางในพื้นที่แบ่งออกได้สองประเภทใหญ่คือ แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีด โดยแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคู่สามีภรรยาทำงานร่วมกันซึ่งมีความสามารถกรีดเฉลี่ย 15 ไร่ต่อวันกรีด ทั้งนี้แรงงานกรีดที่มีความสามารถกรีดสูงสามารถเพิ่มพื้นที่กรีดได้ 20-25 ไร่ต่อวันกรีด จากข้อจำกัดของความสามารถงานกรีดโดยเฉลี่ย สามารถใช้เป็นเกณฑ์การเลือกใช้แรงงานกรีด (Somboonsuke B 2009) เจ้าของสวนยางที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางและมีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 15 ไร่ มักจะเลือกใช้แรงงานครัวเรือนในขณะที่พื้นที่สวนยางส่วนเกินเลือกจ้างแรงงานกรีดโดยกำหนดแปลงกรีดขนาดประมาณ 15 ไร่ต่อครัวเรือนกรีด เจ้าของสวนยางที่อยู่นอกภาคเกษตรเลือกจ้างแรงงานกรีดเกือบทั้งหมด ยกเว้นเจ้าของสวนยางที่ถือครองสวนยางขนาดเล็ก (พื้นที่สวนยางไม่เกิน 10 ไร่) หรือขนาดพื้นที่สวนยางที่มีงานกรีดไม่เกิน 2-3 ชั่วโมงกรีด อาจเลือกใช้แรงงานในครัวเรือน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับส่วนเกินของกำลังแรงงานในครัวเรือนและไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานหลัก ซึ่งการเลือกใช้แรงงานกรีดยังขึ้นอยู่กับสถาบัน(Institutions)ที่กำหนดหลักคิดของเจ้าของสวนยาง ประกอบด้วย หลักคิดการช่วยเหลือระหว่างผู้ถือครองสวนยางและผู้ไม่มีสวนยาง ผู้ถือครองกรรมสิทธิ์และผู้รับโอน

กรรมสิทธิ์ที่ดิน ระบบอุปถัมภ์ในสังคม คุณภาพแรงงานกรีด ทักษะกรีดยางที่ดี และรูปแบบสัญญาจ้างแบบแบ่งผลผลิต ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแรงงานจ้างกรีด ได้แก่ เครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว แบ่งตามรูปแบบผลผลิต คือ เจ้าของสวนยางที่ผลผลิตน้ำยางสด และเจ้าของสวนยางที่ผลิตยางแผ่นดิบ

7.1 ประเภทรูปแบบผลผลิตของแรงงานจ้างมี 2 ประเภท คือ

(1) เกษตรกรที่เลือกขายน้ำยางสดมีกิจกรรมการผลิตประกอบด้วย งานเตรียมลับมีดกรีดยาง กรีดยาง เก็บน้ำยาง และ ขายผลผลิต มี 6 รูปแบบ คือ

1) ใช้แรงงานครัวเรือนทุกกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ลับมีด กรีดยาง เก็บน้ำยาง และขายผลผลิต

2) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีด และใช้แรงงานครัวเรือนสำหรับกิจกรรมกรีดยาง เก็บน้ำยาง และขายผลผลิต ทั้งนี้รูปแบบที่ 1 และ 2 เป็นรูปแบบการใช้แรงงานที่พบได้โดยทั่วไปในสวนยางขนาดเล็ก

3) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีดและงานกรีดยาง โดยเจ้าของสวนเก็บน้ำยางและขายน้ำยางด้วยตนเอง

4) จ้างกรีดและจ้างเก็บผลผลิต โดยงานลับมีดเป็นหน้าที่ของแรงงานกรีด รูปแบบนี้พบว่า เจ้าของสวนมักจ้างครัวเรือนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จ้างกรีดสำหรับแรงงานรับจ้างกรีด และจ้างเก็บน้ำยางด้วยแรงงานรับจ้างทั่วไปทั้งนี้ในบางสวนเจ้าของสวนยางอาจเก็บน้ำยางร่วมด้วยกับแรงงานรับจ้างเก็บน้ำยาง

5) เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่ความถาวร เนื่องจากแรงงานครัวเรือนมีกิจธุระเร่งด่วนส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือไหว้วานระหว่างเจ้าของสวนยางหรือแรงงานกรีดยางจ้างด้วยกัน ดังนั้นแรงงานอาจจะจ้างกรีด หรือจ้างเก็บน้ำยางแล้วแต่กิจธุระโดยมีค่าจ้าง

6) ใช้แรงงานจ้างกรีดทั้งหมด ซึ่งเป็นรูปแบบของจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบโดยทั่วไป

ตารางที่ 6 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานตามรายกิจกรรมการผลิตและประเภทของแรงงาน สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตน้ำยางสด

รายการ	เตรียมมีด	กรีด	เก็บน้ำยาง	ขายผลผลิต	ประเภทแรงงาน
รูปแบบที่ 1	+	+	+	+	แรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 2	-	+	+	+	แรงงานจ้างลับมีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 3	-	-	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 4	-	-	- /+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 5	+	+/-	+/-	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 6	-	-	-	-	แรงงานจ้างกรีด

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

(2) เกษตรกรที่เลือกขายยางแผ่นดิบมีกิจกรรมการผลิตประกอบด้วย งานเตรียมลับมีด กรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และ ขายผลผลิต มี 5 รูปแบบ คือ

1) ใช้แรงงานครัวเรือนทุกกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ลับมีด กรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และขายผลผลิต

2) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีด และใช้แรงงานครัวเรือนสำหรับกิจกรรกรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และขายผลผลิต

3) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีดและงานกรีดยาง โดยเจ้าของสวนเก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบและขายน้ำยางด้วยตนเอง

4) จ้างกรีดและจ้างเก็บผลผลิต โดยงานลับมีดเป็นหน้าที่ของแรงงานกรีด รูปแบบนี้พบว่า เจ้าของสวนมักจ้างครัวเรือนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จ้างกรีดสำหรับแรงงานรับจ้างกรีด และจ้างเก็บน้ำยางด้วยแรงงานรับจ้างทั่วไปงานแปรรูปยางแผ่นดินและขายผลผลิตดำเนินโดยเจ้าของสวนยาง

5) ใช้แรงงานจ้างกรีดทั้งหมด ซึ่งเป็นรูปแบบของจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานตามรายกิจกรรมการผลิตและประเภทของแรงงาน สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตยางแผ่นดิบ

รายการ	เตรียมมีด	กรีด	เก็บน้ำยาง	แปรรูปยางแผ่นดิบ	ขายผลผลิต	ประเภทแรงงาน
รูปแบบที่ 1	+	+	+	+	+	แรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 2	-	+	+	+	+	แรงงานจ้างลับมีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 3	-	-	+	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 4	-	-	-	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 5	-	-	-	-	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

7.2 ช่วงเวลาการทำงานของแรงงานจ้างกรีด

แรงงานกรีดยางแบ่งเวลาในแต่ละวันออกเป็นช่วงเวลาพักผ่อนและช่วงเวลาปฏิบัติงาน หนึ่งช่วงเวลาพักผ่อน ได้แก่ การพบปะสังสรรค์เพื่อนบ้าน การประกอบอาชีพเสริม เช่น สวนผลไม้ หรือรับจ้างทั่วไป เป็นต้น และสอง คือ ช่วงเวลาทำงาน(Somboonsuke B 2009) ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ

(1) การเตรียมอุปกรณ์กรีดยาง คือ การลับมีดกรีดยาง เตรียมตะเกียงหรือแบตเตอร์รี และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น เกษตรกรใช้เวลาเฉลี่ย 15 นาที ถึง 30 นาที ปัจจุบันเกษตรกรจ้างลับมีดราคาเล่มละ 10 -15 บาท เนื่องจากไม่มีทักษะลับมีดกรีดยาง ผู้รับจ้างลับมีดเป็นเกษตรกรชาวสวนยางที่มีความเชี่ยวชาญ ในแต่ละวันเกษตรกรใช้มีดกรีดยาง 1 – 2 เล่มต่อคน

(2) การกรีดยาง เริ่มตั้งแต่ 24.00–06.00 น. หรือเกษตรกรอาจร่นเวลากรีดเร็วขึ้นก่อนเที่ยงคืนเพื่อให้กรีดแล้วเสร็จก่อนหกโมงเช้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่สวนยาง ระยะทางระหว่างที่พักกับสวนยาง และจำนวนแรงงานกรีด จำนวนแรงงานกรีดต่อแปลงกรีดเฉลี่ย 2 คน และเป็นคู่สามีภรรยา หากพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่และแรงงานที่มีพื้นที่สวนยางมาก หรือระยะที่พักกับสวนยางไกลก็จะเริ่มกรีดยางเร็วขึ้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่กรีดยางเสร็จสิ้นในเวลา

06.00 น.งานกรีดยางสามารถเลือกใช้แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีด เดิมเป็นการจ้างแบบแบ่งผลผลิต(Sharetapping Contracts)ปัจจุบันเริ่มมีการจ้างแบบค่าจ้างรายวัน(Flat Wage Contracts)

(3) เก็บน้ำยางหลังงานกรีดยางเสร็จสิ้นต้องทิ้งช่วงเวลาให้น้ำยางไหลลงสู่ถ้วยรองน้ำยางใช้เวลาประมาณ1 - 2 ชั่วโมง ในช่วงเวลานี้เกษตรกรใช้เวลาเพื่อการรับประทานอาหารเช้า ทักทายเพื่อนบ้านหรือพักผ่อน เริ่มในช่วงเวลา 06.00 – 08.00 น. เกษตรกรที่มีพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ ระยะทางไกล มีความยากลำบากเก็บน้ำ หรือมีจำนวนแรงงานเก็บน้ำยางจำกัด เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาเพื่อความเหมาะสมเพื่อให้งานเก็บน้ำยางเสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 10.00 น. สามารถเลือกใช้แรงงานครัวเรือน แรงงานจ้างชั่วคราว แรงงานบุตรหลานในครัวเรือนและแรงงานผู้สูงวัย ทั้งนี้สวนยางส่วนใหญ่แรงงานเก็บน้ำยางเป็นแรงงานคนเดียวกับแรงงานกรีดและมีแรงงานในครัวเรือนคือ แรงงานบุตรหลานและแรงงานสูงวัยเข้ามาช่วยเหลือเป็นครั้งคราว ยกเว้นในพื้นที่ซึ่งมีอุปทานแรงงานจ้างชั่วคราวมาก ขั้นตอนเก็บน้ำยางต้องการแรงงานที่ไม่มีทักษะฝีมือแรงงานแต่ต้องมีการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการสูญเสียผลผลิต

(4) แปรรูปยางแผ่นดิบเริ่มตั้งแต่เก็บน้ำยางสด นำน้ำยางสดผสมกับน้ำและมาใช้ที่กรดฟอร์มิก (น้ำส้มยาง) เทลงในถาดรอง ทิ้งให้น้ำยางจับตัวกัน หลังจากนั้น ตักฟองอากาศออก แล้วรีดเป็นแผ่นบาง ก่อนที่จะรีดเป็นดอก และนำยางแผ่นดิบไปตากแดด ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มทำยางแผ่นในช่วงเวลาประมาณ 09.00 น. และเสร็จขั้นตอนการผลิตยางดิบในเวลาประมาณ 12.00 น. การผลิตยางแผ่นดิบมี 2 รูปแบบ คือ แรงงานจ้างกรีดเป็นผู้แปรรูปยางแผ่นดิบภายใต้การควบคุมของเจ้าของสวนยางพารา

(5) การขายผลผลิต มีในรูปน้ำยางสดและยางแผ่นดิบ เกษตรที่เลือกผลิตน้ำยางสดเริ่มนำผลผลิตมาขายกับพ่อค้าในหมู่บ้านหรือจุดรับซื้อน้ำยาง กลุ่มรับซื้อน้ำยางหรือสหกรณ์ สกย. เริ่มเวลา 09.00 น. ระยะเวลาขายผลผลิตจะมีความแตกต่างกัน เพราะว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงานเก็บน้ำยาง ระยะทางเดินทางระหว่างสวนยางกับแหล่งจำหน่ายผลผลิต ยานพาหนะบรรทุกน้ำยาง และการบริการบรรทุกน้ำยางของพ่อค้า งานขายน้ำยางสดประกอบด้วยกิจกรรม5ขั้นตอน คือ การชั่งน้ำหนักน้ำยางสด วัดค่าปริมาณเนื้อยางแห้ง (%DRC) ด้วยเครื่องเมโทรแลคหรืออบแห้ง บันทึกน้ำหนักน้ำยางสด ราคาประจำวัน และค่าเนื้อยางแห้ง และรับรายได้เป็นเงินสดหรือบันทึกรายได้ประจำวัน ทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 30 นาที

สำหรับเกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบเลือกขายอาทิตย์ละครั้งหรือสองอาทิตย์ครั้ง เป็นหน้าที่ของเจ้าของสวนยาง แรงงานกรีดยางหรือทั้งสองทำงานร่วมกันขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างกัน ผลผลิตจะถูกขนส่ง ไป ณ จุดรับซื้อที่สำคัญคือ พ่อค้าในอำเภอ สหกรณ์การเกษตร ตลาดกลางและโรงงานยางแผ่นรมควัน ผลผลิตที่ได้จะผ่านการบันทึกน้ำหนัก ค่า

ความชื้น คุณภาพชั้นยาง และราคาที่ได้รับประจำวัน และรับเงินรายได้ประจำวันตามข้อตกลงสัญญาจ้างกรีด กิจกรรมงานขายยางแผ่นดิบ คือ การเคลื่อนย้ายผลผลิตจากโรงเรือนเก็บยางแผ่นดิบไปสู่จุดรับซื้อ และจากรถบรรทุกสู่จุดรับซื้อซึ่งอาจใช้แรงงานกรีด แรงงานครัวเรือน และแรงงานจ้างชั่วคราว ระยะเวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมง

ตารางที่ 8 ช่วงเวลาในการทำงานของแรงงานกรีดยางพารา

รายละเอียด	**ช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย (น.)**	
	แรงงานครัวเรือน	**แรงงานจ้างกรีด**
1. งานกรีดยาง	01.30-06.00	01.00-06.00
2. งานเก็บน้ำยาง	07.00-10.00	07.00-10.00
3. งานแปรรูปยางแผ่นดิบ	10.00-14.00	10.00-14.00
4. งานขายผลผลิต(กรณีขายน้ำยางสด)	09.00-11.00	09.30-11.00

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

ดังนั้น วงจรงานของแรงงานกรีดยางพารา คือ กรีดยางในเวลาประมาณ 02.00 น. และกรีดยางเสร็จสิ้นในเวลา 06.00 น.ทั้งนี้เวลาเริ่มกรีดยาง แรงงานกรีดจะพิจารณาปัจจัยด้านขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงานกรีด ระยะทางระหว่างที่พักกับสวนยาง และเทคโนโลยีระบบกรีด แรงงานบางรายเริ่มกรีดยางตั้งแต่เวลา 24.00 – 01.00 น.ของแต่ละวันเพื่อให้กรีดยางเสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 06.00 น.ของแต่ละวัน เกษตรกรเริ่มเก็บน้ำยางสดในเวลาประมาณ 07.00 น.เมื่อเก็บน้ำยางสดแล้วเสร็จ สำหรับเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดนำน้ำยางไปขาย ณ จุดรับซื้อในหมู่บ้าน ในเวลาประมาณ 10.00 – 11.00 น.งานกรีดยางประจำวันก็แล้วเสร็จ สำหรับเกษตรกรที่เลือกผลิตยางแผ่นดิบใช้เวลาในช่วง 10.00 – 14.00 น.สำหรับแปรรูปยางแผ่นดิบ คือ ช่วงเวลาทำงานของการแปรรูปยางแผ่นดิบ ใช้เวลามากกว่าการขายน้ำยางสดประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อวันซึ่งเป็นเหตุผลหลักในการเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตเป็นการขายน้ำยางสด เวลา 15.00 น.เกษตรกรเริ่มเตรียมอุปกรณ์กรีดยาง เช่น ลับมีดกรีดยาง เตรียมตะเกียง และเสื้อผ้า เป็นต้น ในช่วงบ่ายถึงเย็นของแต่ละวันเกษตรกรมีกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ เช่น พบปะสังสรรค์เพื่อนบ้านหรือทำกิจธุระทางสังคม และประกอบอาชีพเสริม

7.3 จำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานจ้างกรีด

จำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานกรีดยางถูกกำหนดโดยปัจจัยที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่กรีด จำนวนแรงงาน ชีวกายภาพสวนยาง เทคโนโลยีระบบกรีดและสมรรถนะแรงงาน แรงงานครัวเรือนใช้เวลาทำงานกรีดยางเฉลี่ย 3.5 ชั่วโมง เก็บน้ำยางเฉลี่ย 2.0 ชั่วโมง และขายผลผลิตเฉลี่ย 0.5 ชั่วโมง นั้นคือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดใช้เวลาทำงานเฉลี่ย 6.0 ชั่วโมงต่อวัน ในขณะที่การแปรรูปยางแผ่นดิบใช้เวลาทำงานเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมงต่อวัน รวมชั่วโมงทำงานทั้งหมด 8.5 ชั่วโมงต่อวัน สำหรับแรงงานจ้างกรีดใช้เวลากรีดยางเฉลี่ย 4.0 ชั่วโมง เก็บน้ำยางสดเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมง และขายผลผลิตเฉลี่ย 0.5 ชั่วโมง แรงงานจ้างกรีดที่ขายน้ำยางสดใช้เวลาทำงานเฉลี่ย 7.0 ชั่วโมงต่อวัน หากเลือกแปรรูปยางแผ่นดิบใช้เวลาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3.0 ชั่วโมงต่อวัน รวมเวลาทำงานทั้งหมด 10.00 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้น แรงงานครัวเรือนใช้เวลาทำงานน้อยกว่าแรงงานจ้างกรีด และการขายน้ำยางสดใช้เวลาทำงานทั้งหมดน้อยกว่าการแปรรูปยางแผ่นดิบซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกขายน้ำยางสด ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานกรีดยางพารา

รายละเอียด	จำนวนชั่วโมงทำงานต่อคน (ชม.)	
	แรงงานครัวเรือน	แรงงานจ้างกรีด
1. งานกรีดยาง	3.5	4.0
2. เก็บน้ำยาง	2.0	2.5
3. แปรรูปยางแผ่นดิบ	2.5	3.0
4. ขายผลผลิต	0.5	0.5
5.จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตยางแผ่นดิบ	8.5	10.0
6.จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตน้ำยางสด	6.0	7.0

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

7.4 ความสามารถทำงานของแรงงานจ้างกรีด

ถูกกำหนดโดยปัจจัยที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่กรีด จำนวนแรงงาน ชีวกายภาพสวนยาง เทคโนโลยีระบบกรีดและสมรรถนะแรงงาน เช่นเดียวกับชั่วโมงทำงาน ทำให้แรงงานครัวเรือนมีอัตรากรีด อัตราการเก็บน้ำยาง และผลผลิตต่ำกว่าแรงงานจ้างกรีด ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดการถือครองพื้นที่สวนยาง ในขณะที่แรงงานจ้างกรีดมีขนาดพื้นที่สวนยางกรีดมากกว่า

ตารางที่ 10 ความสามารถปฏิบัติงานของแรงงานกรีดยาง

ความสามารถของแรงงานกรีด	แรงงานครัวเรือน		แรงงานจ้างกรีด	
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย
1. อัตรากรีดเฉลี่ย (ไร่/คน/วัน)	6.40	7.20	7.10	7.50
2. อัตราเก็บน้ำยางเฉลี่ย(ไร่/คน/วัน)	6.70	6.90	7.25	7.35
3. อัตราผลผลิตยางแห้ง (กก./คน/วัน)	8.9	10.1	9.9	10.5

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์ 2552

7.5 แหล่งที่มาและการเลือกแรงงานจ้างกรีด

แรงงานจ้างกรีดยางพารามี 4 แหล่งคือ แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว กับปัจจัยที่กำหนดการเลือกจ้างแรงงานกรีดที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงาน คุณสมบัติของแรงงาน ลักษณะชีวกายภาพสวนยาง ค่าจ้าง และปัจจัยด้านสถาบัน เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดเล็ก (< 15 ไร่) ส่วนใหญ่เลือกใช้แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติหรือแรงงานในหมู่บ้าน ขณะที่เจ้าของสวนที่ถือครองสวนยาง 15-50 ขึ้นไป เลือกจ้างแรงงานจากหลายแหล่ง เช่น แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้และอาจเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวและแรงงานต่างภูมิภาคในบางพื้นที่ เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่ขนาดใหญ่เน้นการจ้าง แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว(บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ 2538)เจ้าของสวนที่มีอาชีพหลักประจำแต่ไม่ใช่ชาวสวนยางส่วนใหญ่มักเลือกจ้างแรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและแรงงานในหมู่บ้านมากกว่าแรงงานประเภทอื่นๆ ดังแสดงตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แหล่งที่มาของแรงงานกรีดและการเลือกจ้างแรงงานกรีดยาง

ประเภทของแรงงาน	พื้นที่ถือครอง < 15 ไร่	พื้นที่ถือครอง 15-50 ไร่	พื้นที่ถือครอง > 50 ไร่
เครือญาติ	+	+	-
แรงงานในหมู่บ้าน	+	+	+
แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้	-	+	+
แรงงานต่างภูมิภาค	-	+	+
แรงงานต่างด้าว	-	-	+

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

ดังนั้น การเลือกจ้างแรงงานเจ้าของสวนยางพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย

(1) ทักษะกรีดยาง คือ แรงงานต้องมีที่มีทักษะความชำนาญและฝีมือกรีดยางอยู่ในระดับที่ดี กล่าวคือ วิธีปฏิบัติงานกรีดยางต้องกรีดไม่บาดเนื้อไม้เปลือกกรีดบางและมีความสม่ำเสมองานกรีด แรงงานกรีดที่มีฝีมือดีในแต่หมู่บ้านจะเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปซึ่งแรงงานที่มีทักษะกรีดสูงเป็นที่ต้องการของเจ้าของสวนยาง และแรงงานที่มีทักษะกรีดที่ดีมีการเปลี่ยนสวนกรีดน้อยมาก ขณะที่แรงงานที่มีฝีมือกรีดยางไม่ดีหรือเริ่มฝึกกรีดใหม่จะได้รับสวนกรีดหน้าซ้ำ กรีดยางหน้าสูงหรือยางใกล้โค่น

(2) ความซื่อสัตย์และขยันทำงาน คือ แรงงานกรีดยางคือต้องเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ทุจริต โกง หรือขโมยผลผลิต หรือไม่หยุดกรีดโดยไม่มีเหตุจำเป็น เจ้าของสวนที่มีปัญหาจะแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแรงงานจ้างกรีด หรือเพิ่มความถี่การควบคุมปริมาณผลผลิตและตรวจสวนยางบ่อยขึ้น อย่างไรก็ตามเจ้าของสวนหลายรายสามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนโดยการสร้างแรงจูงใจต่อแรงงานกรีด เลือกใช้แรงงานกรีดที่มีความสัมพันธ์เครือญาติและการใช้หัวหน้าคนงานคอยควบคุมแรงงานกรีด

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด มีสองรูปแบบคือความสัมพันธ์ในเชิงส่วนบุคคลและนายจ้าง-ลูกจ้าง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานกรีด เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดเล็กให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความรู้จักมักคุ้นระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีด และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยกำหนดค่าจ้างและรูปแบบสัญญาจ้างกรีด

ด้วย ขณะที่เจ้าของสวนที่มีพื้นที่ถือครองขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทั้งเชิงส่วนบุคคลและนายจ้าง-ลูกจ้าง

(4) ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างกรีด มีสองรูปแบบ คือ จ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต (Share Tapping) และแบบค่าจ้างรายวัน (Wage Rate)ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของสวนยางเนื่องจากปัจจัยด้านสถาบันเป็นตัวกำหนดรูปแบบ กฎเกณฑ์และระเบียบในการกำหนดค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างจนเป็นที่ยอมรับระหว่างนายจ้างและแรงงานกรีด

(5) ปัจจัยชีวกายภาพสวนยาง ประกอบด้วย ขนาดพื้นที่สวนยาง เขตนิเวศเกษตร อายุสวนยาง ปริมาณผลผลิต ระบบกรีด และการจัดการสวนยาง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความเกี่ยงข้องอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเสนอขายแรงงาน การเลือกประเภทของแรงงาน การกำหนดค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้าง เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ ต้นยางมีความสมบูรณ์ค่อนข้างดี อายุกรีดน้อย ยางกรีดหน้าแรกหรือหน้าสอง มีผลผลิตสูงและการจัดการสวนยางที่ดี สวนยางดังกล่าวสร้างแรงจูงใจที่ดีต่อแรงงานกรีด ทำให้เจ้าของสวนสามารถใช้เป็นปัจจัยต่อรองเพื่อว่าจ้างแรงงานที่มีคุณภาพที่ดีและการกำหนดค่าจ้างที่มีอัตราต่ำกว่าสวนยางทั่วไป สวนยางลักษณะนี้เลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 60:40แรงงานไทย และ 70:30 สำหรับแรงงานต่างด้าว และเลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 50:50 สำหรับ สวนยางที่ตั้งอยู่ในเขตนิเวศเกษตรภูเขาหรือพื้นที่ลาดชัน สวนยางมีอายุมาก และกรีดหน้าซ้ำหรือกรีดหน้าบนส่งผลต่อการหาอุปทานแรงงานจ้างได้ยากขึ้นเจ้าของสวนยาง เลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 55:45

(6) คุณสมบัติทั่วไปของแรงงานกรีดประกอบด้วย อายุ จำนวนแรงงาน ความสมบูรณ์ของร่างกายและสุขภาพ แรงงานกรีดที่มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อยู่ในวัยแรงงาน มีจำนวนแรงงานและความสามารถกรีดที่ดี เจ้าของสวนยางพิจารณาเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการว่าจ้างงาน นอกจากนี้เจ้าของสวนโดยทั่วไปมีการสอบประวัติการทำงานของแรงงาน และผลการปฏิบัติงานกรีดในอดีตจากเพื่อนบ้านหรืออดีตเจ้าของสวนยาง เพื่อประกอบการตัดสินใจ แรงงานที่สูงวัยขึ้นหรือมีปัญหาสุขภาพรับจ้างกรีดยางในหมู่บ้านหรือเจ้าของสวนยางที่เป็นเครือญาติ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการช่วยเหลือเจือจุนในสังคม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแรงงานของเจ้าของสวนยาง

สรุปว่า เจ้าของสวนยางในทุกขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางให้ความสำคัญมากที่สุด คือ แรงงานต้องมีฝีมือกรีดยาง มีความซื่อสัตย์และขยันทำงาน เจ้าของสวนยางที่มีพื้นที่ถือครองขนาดเล็ก ให้ความสัมพันธ์ระดับมากกับปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีดและค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญากรีด เนื่องจากเจ้าของสวนยางกลุ่มนี้มักเลือกจ้างแรงงานที่เป็นเครือญาติหรือแรงงานในหมู่บ้าน เจ้าของสวนยางขนาดกลาง ให้ความสำคัญปานกลางกับปัจจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีด ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญากรีดและปัจจัยชีวกายภาพ และปัจจัยคุณสมบัติทั่วไปของแรงงานมีความสำคัญน้อย เนื่องจากเจ้าของสวนยางประเภทนี้เลือกจ้างแรงงานที่หลากประเภท ทั้งแรงงานเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาคและแรงงานต่างด้าว และเจ้าของสวนยางขนาดใหญ่ ให้ความสำคัญมากกับปัจจัยชีวกายภาพ และค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญากรีด ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีดมีความสำคัญน้อย และ ปัจจัยคุณสมบัติทั่วไปของแรงงานมีความสำคัญปานกลาง เจ้าของสวนยางประเภทนี้เลือกจ้างแรงงานประเภท แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาคและแรงงานต่างด้าวดังแสดงตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแรงงานจ้างกรีดจำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางของเจ้าของสวนยาง

ปัจจัย	ระดับที่มีผลต่อการตัดสินใจ		
	เจ้าของสวนยาง < 15 ไร่	เจ้าของสวนยาง 15-50 ไร่	เจ้าของสวนยาง > 50 ไร่
ทักษะกรีดยาง	+++++	+++++	+++++
ความซื่อสัตย์และขยันทำงาน	+++++	+++++	+++++
ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีด	++++	+++	++
ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างกรีด	++++	+++	++++
ปัจจัยชีวกายภาพ	++	+++	++++
คุณสมบัติทั่วไปของแรงงานกรีด	++	++	+++

หมายเหตุ เงื่อนไข: +++++ มากที่สุด ++++ มาก +++ ปานกลาง ++ น้อย+ น้อยมาก
ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

7.6 กิจกรรมของแรงงานจ้างกรีด

ประเภทของแรงงานจ้างกรีดจำแนกตามกิจกรรมที่ทำ คือ ประเภทที่หนึ่ง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม และประเภทที่สอง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม ดังนี้

(1) แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม (Share Tapping) คือ แรงงานจ้างทำกิจกรรมตั้งแต่กรีดยางพารา เก็บยางพาราและเตรียมผลผลิตและขายด้วย แบ่งทั้งสัดส่วนผลผลิตและต้นทุนการจัดการสวน ส่วนใหญ่การแบ่งผลประโยชน์จะเป็นสัดส่วนตามข้อตกลงแบบ 70:30,60:40, 55:45และ50:50 ดังนี้

1) 70:30 คือ ส่วนใหญ่เป็นยางใกล้โค่น ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่สวนยางมักจะเป็นนายทุนขนาดใหญ่ที่มีสวนยางตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป และมีสวนยางเป็นการประกอบอาชีพเสริม มีการจ้างแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติเข้ามาปฏิบัติงาน เพราะว่าแรงงานเหล่านี้คิดค่าแรงถูก และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เจ้าของสวนยาง 70 ลูกจ้างกรีด 30 ซึ่งเจ้าของสวนยางจะเป็นผู้จัดการดูแลสวนยางเองทุกขั้นตอน ลูกจ้างกรีดมีหน้าที่ในการกรีดและการเก็บผลผลิต

2) 60:40 คือ สวนยางที่แบ่งแบบนี้มักจะเป็นยางอ่อนโดยไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์รูปแบบนี้เจ้าของสวนยาง 60 และรับผิดชอบในเรื่องของอุปกรณ์และงบประมาณในการทำสวนยางทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ถังใส่น้ำยาง การใส่ปุ๋ยและการตัดหญ้าเองทั้งหมด ส่วนลูกจ้างมีหน้าที่ คือ คือเตรียมตะเกียงกรีดยาง เตรียมมีดกรีดยาง

3) 55:45 คือ สวนยางมีทั้งยางอ่อนและยางแก่ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเจ้าของสวนยาง ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ เจ้าของสวนยาง 55 ลูกจ้างกรีด 45 เพราะว่า เจ้าของสวนยางจะรับผิดชอบการดูแลสวนยาง และลงงบประมาณซื้อปุ๋ยใส่ในสวนยาง ลูกจ้างช่วยใส่ปุ๋ยร่วมกับเจ้าของสวนยาง และตัดหญ้าให้สวนยางให้โล่งเตียนอยู่เสมอ

4) 50:50 คือ มีทั้งยางอ่อน ยางใกล้โค่น ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเจ้าของสวนยาง ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์รูปแบบนี้เจ้าของสวนยาง 50 ลูกจ้างกรีด 50 ทั้งนี้การแบ่งแบบนี้เจ้าของสวนยางและลูกจ้างกรีดยางจะออกงบประมาณซื้อปุ๋ยและรับผิดชอบในการตัดหญ้า ฝ่ายละครึ่งต่อครึ่ง และร่วมกันใส่ปุ๋ย และลูกจ้างกรีดต้องตัดหญ้าดูแลสวนยางให้เตียนโล่งอยู่เสมอด้วย การจ้างแบบนี้เจ้าของสวนยางกับลูกจ้างกรีดมักเป็นคนในหมู่บ้านเดียว หรือเป็นเครือญาติที่มีความสนิทสนมต่อกัน สามารถไว้ใจและเชื่อใจกันได้เท่านั้น ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ลักษณะค่าจ้างแบบสัดส่วน

ประเภทสัดส่วน	การแบ่งสัดส่วนผลผลิต		สัดส่วนต้นทุนการจัดการสวน	
	เจ้าของสวน	แรงงานจ้าง	เจ้าของสวน	แรงงานจ้าง
1	70	30	100	-
2	60	40	100	-
3	55	45	50	50
4	50	50	50	50

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

(2) แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม (Wage Rate) คือ อัตราค่าจ้างแบบรายวัน แรงงานจ้างจะทำกิจกรรมตามข้อตกลง เช่น กรีดยางเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เก็บผลผลิต หรือเก็บผลผลิตเพียงอย่างเดียวโดยไม่กรีด เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างแบบรายวันหรือรายสวนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่เฉลี่ย 20 – 30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา)จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน)เฉลี่ยรายได้/วัน ประมาณ 500 บาท

2) อัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย10 – 20 บาทเป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 อัตราค่าจ้างแบบรายวัน

ประเภท	การเตรียมอุปกรณ์การกรีด	อัตราค่าจ้างแบบรายวัน			
		การกรีดยาง	การเก็บ (ผลผลิต)	การขาย (ผลผลิต)	การใช้แรงงาน
1	+	+	+	+	ครัวเรือน
2	-	-	-	-	จ้าง
3	-	-	+	+	ครัวเรือนและจ้าง
4	-	-	-	+	ครัวเรือนและจ้าง

ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2552

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภา แก้วบริสุทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพารา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา โดยเลือกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลการกรีดยางด้วยตนเอง และทำสวนยางพารามาไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 397 ราย พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราประกอบด้วย ปัจจัยด้านประชากร จำนวน 3 ตัว คือ ศาสนา เพศ และสถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวน 1 ตัว คือ รายได้ และปัจจัยการทำงาน จำนวน 1 ตัว คือ ชั่วโมงการทำงานต่อวัน ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนี้ มีอำนาจการทำนายคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ศาสนา จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อวัน รายได้ เพศ และสถานภาพสมรส โดย ศาสนา รายได้ และเพศ มีอิทธิพลในด้านบวกต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยาพารา ซึ่งหมายความว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่นับถือ ศาสนาพุทธ รับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มีรายได้สูงรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ และเกษตรกรเพศชายรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเพศหญิง ในขณะที่ชั่วโมงการทำงานและสถานภาพสมรส มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในด้านลบ ซึ่งหมายความว่า เกษตรกรที่มีชั่วโมงการทำงานต่อวันน้อยรับรู้ถึงคุณภาพ

ชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่มีชั่วโมงการทำงานต่อวันมากกว่า และเกษตรกรที่มีคู่สมรสรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่เป็นโสด หม้าย แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง นอกจากนี้พบว่า ตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร คือ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพื้นที่สวนยางพารา สาเหตุเพราะการประกอบอาชีพกรีดยางเป็นงานที่ไม่ต้องอาศัยความรู้มาก แต่เป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ประสบการณ์และความแข็งแรงของร่างกาย โดยการทำสวนยางพาราส่วนใหญ่ เป็นการประกอบอาชีพที่มีการสืบทอดและฝึกฝนกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษอยู่แล้ว เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องช่วยบิดา มารดาทำงานมาตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นบิดา มารดาก็แบ่งพื้นที่สวนยางให้ ทำให้เกษตรกรคุ้นเคยกับพื้นที่สวนยางพาราที่ทำมาตั้งแต่เด็ก สำหรับรูปแบบการขายผลผลิต ไม่มีอิทธิพลต่อการทำนายคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เพราะการขายผลผลิตแต่ละรูปแบบ มีผลต่อเกษตรกรต่างกัน คือการขายยางแผ่นดิบ มีผลดีในการต่อรองราคา ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น การขายน้ำยางสดมีผลดี คือ ช่วยลดระยะเวลาการทำงานลง ทำให้เกษตรกรมีความเครียดลดลง ส่วนจำนวนคนกรีดยางพารา และระยะเวลาในการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ไม่มีอิทธิพลต่อการทำนายคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เพราะเกษตรกรคิดว่าการกรีดยางร่วมกับคนอื่นจะทำให้ไม่รู้สึกเหงา และยังรู้สึกว่าปลอดภัยขณะทำงานและยังช่วยแบ่งเบาภาระ ทำให้ไม่ต้องทำงานหนักมากเกินไป แต่ในขณะที่เกษตรกรบางคนที่กรีดยางคนเดียวอาจจะรู้สึกพึงพอใจ เพราะไม่ต้องแบ่งส่วนกับใครและคุ้นเคยกับการกรีดยางคนเดียว

แววสุดา หนูอุไร (2542) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมการทำงานของชาวสวนยางพาราในตำบลทับช้าง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีวัฒนธรรมการทำงานที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างด้านจิตวิสัยและวัตถุวิสัย ส่วนที่เป็นจิตวิสัย คือ คุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่ 1. ชาวสวนยางพารามีความรักงาน มีความหวังที่จะให้ต้นยางพารามีความเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์แข็งแรง โดยมีการปรึกษากับผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ เน้นระบบการกรีดยางและวิธีการกรีดยางที่ถูกต้อง 2. ความขยัน ชาวสวนยางพาราต้องดูแลต้นยางพาราทุกต้นอย่างสม่ำเสมอ หากไม่ขยันที่จะดูแลรักษา จะทำให้ต้นยางพาราติดโรค เจริญเติบโตไม่เต็มที่ ทำให้ได้ผลผลิตน้อย และที่สำคัญต้องขยันที่จะตื่นนอนไปกรีดยางพาราตั้งแต่ ตี1 ถึงตี 3 ซึ่งเป็นเวลาที่ควรพักผ่อน 3. ความอดทน ชาวสวนยางพาราจำเป็นต้องฝึกให้มีนิสัยที่มีความอดทน ต้องอดหลับอดนอน ต้องหนักและเหนื่อย เพราะจะต้องเก็บน้ำยางทีละต้น จนหมดสวนมารวบรวมได้ปริมาณน้ำยางที่มากขึ้น ต้องอดทนที่จะดูแลรักษาต้นยางพาราอยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้ต้นยางเกิดความเสียหาย 4. ความพยายาม ชาวสวนยางพารามีความพยายามสูงที่จะผลิตยางให้เป็นยางชั้นดี โดยทุกขั้นตอนจะต้องมีความพิถีพิถัน มีความสะอาด มีความรอบคอบ มีความละเอียดเป็นอย่างสูง เพื่อผลผลิตได้ออกมาดี ยางสวยและมีราคาสูง ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 5. ความรับผิดชอบ ชาวสวนยางพาราจะต้องมีความรับผิดชอบใน

การบำรุงรักษาสวนยางพาราของตน เมื่อต้นยางพาราตายก็ต้องรับผิดชอบในการปลูกซ่อม ต้องใส่ตามระยะเวลาที่กำหนด คอยตัดแต่งกิ่ง ปราบวัชพืช เป็นต้น 6. ความสามัคคี ในระยะของการเตรียมพื้นที่ปลูก ต้องอาศัยแรงงานจากเพื่อนบ้านที่จะช่วยในการถางป่า การโค่นไม้ ถ้าสวนใดที่มีพื้นที่มากก็จะต้องขอช่วยเพื่อนบ้านและคนในครอบครัวมาช่วยปลูกยาง ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มชาวสวนยางพาราด้วยกัน 7. ความประหยัด ชาวสวนยางพาราจะมีวิธีการประหยัดในวิธีการดูแลรักษาสวนยางพารา เช่น การปลูกพืชคลุมดิน เพื่อเพิ่มแร่ธาตุให้แก่ดิน ผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง ทำให้ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้ สำหรับส่วนที่เป็นวัตถุวิสัย คือ ความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ ตลอดจนการใช้เครื่องมือในการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา วัฒนธรรมการทำงานทั้งสองส่วนนี้ มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ วัฒนธรรมด้านจิตวิสัย เป็นเหตุให้เกิดวัฒนธรรมด้านวัตถุวิสัย ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมด้านวัตถุวิสัยที่ให้ผลแล้วก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมด้านจิตวิสัยให้เจริญงอกงามเติบโตขึ้นในจิตใจของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ศิวพร จันทรหอม (2546) ศึกษาเรื่อง การจัดการแรงงานและผลผลิตของเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง จำนวน 73 คน ผลการศึกษาพบว่า เจ้าของสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 47.3 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้วและมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีแรงงานที่ใช้ดูแลสวนจำนวน 1-3 คน โดยอาศัยแรงงานในครัวเรือน มีเจ้าของสวนยางพาราบางส่วนได้จ้างแรงงานไว้ดูแลสวนยางและกรีดยาง ส่วนใหญ่จ่ายค่าดูแลสวนยางรวมอยู่ในค่าจ้างในการกรีดยาง ซึ่งการจ่ายค่าแรงสำหรับการกรีดยางพารา จะแบ่งกันในอัตราส่วน 55/45 โดยมีการจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบของน้ำยางสด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาเรื่องที่ดินไม่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา และการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานกรีดยางที่มีความชำนาญ ส่วนปัญหาด้านการจำหน่ายผลผลิต คือ การขาดอำนาจการต่อรองกับพ่อค้ารับซื้อยาง

สมบัติ ศรีจันทร์ (2547) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของแรงานกรีดยางพารา อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นผู้ใช้แรงงานกรีดยางที่อยู่ในพื้นที่อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จำนวน 96 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ไม่มีกรรมสิทธิ์หรือสวนยางพาราเป็นของตนเอง แต่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพกรีดยางมากว่า 10 ปี จำนวนต้นยางที่กรีดในปัจจุบันพบว่า ต้นยางที่กรีดเฉลี่ย 843 ต้นต่อวัน ส่วนใหญ่ยางพาราที่กำลังกรีดในปัจจุบันเป็นของคนอื่น กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่บ้านตนเอง และเดินทางไปกรีดยางด้วยรถจักรยานยนต์ ใช้ระบบการกรีดแบบวันกรีดยาง 3 วันต่อวันหยุด 1 วัน ต้นยางพาราอยู่ในพื้นที่ราบ ต้นยางพาราอยู่ในสภาพดี เพราะมีการปราบวัชพืชปีละ 2 ครั้ง ในแถวและระหว่างแถว มีการใส่ปุ๋ยปีละครั้ง กลุ่มตัวอย่างมีการจัดเตรียมอุปกรณ์การกรีดยางเองทั้งหมด การกรีดยาง จะเริ่มกรีด

ยางตั้งแต่เวลา 2.00 นาฬิกา เป็นต้นไป มีผู้ช่วยในการทำงานตั้งแต่เริ่มขั้นตอนแรกถึงสุดท้าย กรีดยางส่วนใหญ่เฉลี่ย 2 คน และแรงงานส่วนใหญ่จะใช้เวลาช่วงพักหยุดกรีดยางเพื่อพักผ่อน การขายผลผลิตจะขายในรูปของน้ำยางสด และแบ่งผลผลิตแบบ 60/40 สำหรับความพึงพอใจของผู้ใช้แรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจด้านการเลือกประกอบอาชีพกรีดยางพาราเป็นอันดับแรก รองลงมา เป็นความพึงพอใจด้านสวัสดิการในการทำงาน การแบ่งผลผลิตและรายได้ และสภาพของการกรีดยางพาราตามลำดับ

สมโชค ศรีมณี (2541) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพารา ศึกษากรณี : แรงงานในอำเภอฉวางจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ ลูกจ้างแรงงานกรีดยางพารา 151 คน และเจ้าของสวนยางพารา 149 คน โดยศึกษาปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพาราในทัศนะของลูกจ้างและปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพาราทัศนะของเจ้าของสวนยางพารา ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน คือ ข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคม และข้อมูลทัศนะต่อปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพารา การศึกษาในส่วนแรกพบว่า ทั้งลูกจ้างและเจ้าของสวนยางพารามีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา ลูกจ้างมีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่รับจ้างกรีดยางพาราจากนายจ้างเพียงรายเดียว การตกลงรับจ้างมีลักษณะเป็นแบบรายปี ส่วนเจ้าของสวนยางพารามีอาชีพทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักโดยสวนยางพาราจะอยู่ในหมู่บ้านที่อาศัย ผลิตผลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นดิบและจะเป็นผู้นำยางแผ่นดิบไปขายด้วยตนเอง ส่วนที่สองคือ ข้อมูลทัศนะต่อปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพารา ในกลุ่มที่เป็นลูกจ้างแรงงานกรีดยางพารา พบว่า มีปัญหาเรื่องสภาพดินฟ้าอากาศไม่ดีทำให้กรีดยางไม่ได้ ปัญหาการกรีดยางพาราเป็นงานหนัก และปัญหาค่าจ้างต่ำไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีความรุนแรงในระดับมาก ส่วนปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพาราในกลุ่มที่เป็นเจ้าของสวนยางพารา พบว่า มีระดับความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ปัญหาแรงงานด้านคุณภาพ ปัญหาค่าจ้างแรงงาน ปัญหาการเข้าออกของแรงงาน ปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ของแรงงาน ปัญหาการจัดสรรแรงงานจ้างยาก ปัญหาการควบคุมการทำงานของแรงงานและปัญหาความปลอดภัยของแรงงานจ้าง

บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ (2538) ศึกษาเรื่อง การเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรในจังหวัดสงขลา กรณีศึกษาแรงงานกรีดยางพาราและทำยางแผ่นของเกษตรกรที่พ้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่และนาทวีจังหวัดสงขลา โดยศึกษาสภาพการใช้แรงงานกรีดยางพาราและปัญหาที่สำคัญของแรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่น พบว่า แรงงานที่รับจ้างส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ในท้องถิ่น เพราะว่าแรงงานในท้องถิ่นจะได้รับความเชื่อถือจกเกษตรกรชาวสวนยางพารามากกว่าแรงงานจากถิ่นอื่นที่มารับจ้างสำหรับการผลิตนั้น เกษตรกรนิยมผลิตยางในรูปยางแผ่นดิบมากกว่าการขายน้ำยางสด

สำหรับการขายผลผลิต เกษตรกรจะนำยางแผ่นดิบไปขายพร้อมกับลูกจ้างที่ตลาดในท้องถิ่นและแบ่งผลประโยชน์กันอีกครั้งเมื่อขายได้ โดยการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเกษตรกรกับลูกจ้างนั้นจะแบ่งผลประโยชน์ในอัตราส่วน 60/40 คือ เจ้าของสวนยางพาราจะเป็นผู้หาอุปกรณ์ในการกรีดยางและบำรุงสวนยางเอง เช่น ปุ๋ยและค่าจ้างกำจัดวัชพืช ผู้รับจ้างเพียงนำอุปกรณ์การกรีดยาง เช่น มีดกรีดยางมาเท่านั้น ลักษณะของสวนยางพาราจะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีการคมนาคมและเป็นสวนยางไม่ไกลมากนัก ส่วนปัญหาที่สำคัญของแรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นนั้น พบว่า

1. ปัญหาแรงงานขาดฝีมือและความชำนาญในการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่น เพราะได้รับประสบการณ์จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษที่ไม่ถูกต้องและการฝึกฝนด้วยตนเอง โดยไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมที่ทางราชการฝึกให้ ทำให้หน้ายางที่ถูกกรีดเสียหาย ผลผลิตที่ได้ลดลง แต่ถ้าหาก แรงงานกรีดยางพารานั้นกรีดยางได้อย่างถูกวิธี ก็จะทำให้สามารถกรีดยางได้นานถึง20-25 ปี

2. ปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาแรงงานจ้างขาดความรับผิดชอบและมีพฤติกรรมการกรีดยางที่เปลี่ยนแปลง ปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ของแรงงานจ้างในการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่น

3. ปัญหาการขาดแคลนแรงงานจ้างกรีดยางพาราและการทำยางแผ่น ซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานจ้างกรีดยางมักจะเกิดขึ้นในช่วงราคายางตกต่ำ แต่เมื่อราคายางสูงปัญหาการขาดแคลนแรงงานจะลดลง เพราะแรงงานจ้างที่เคยกรีดยางจะเคลื่อนย้ายกลับมา เนื่องจากได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น

แผนภูมิ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

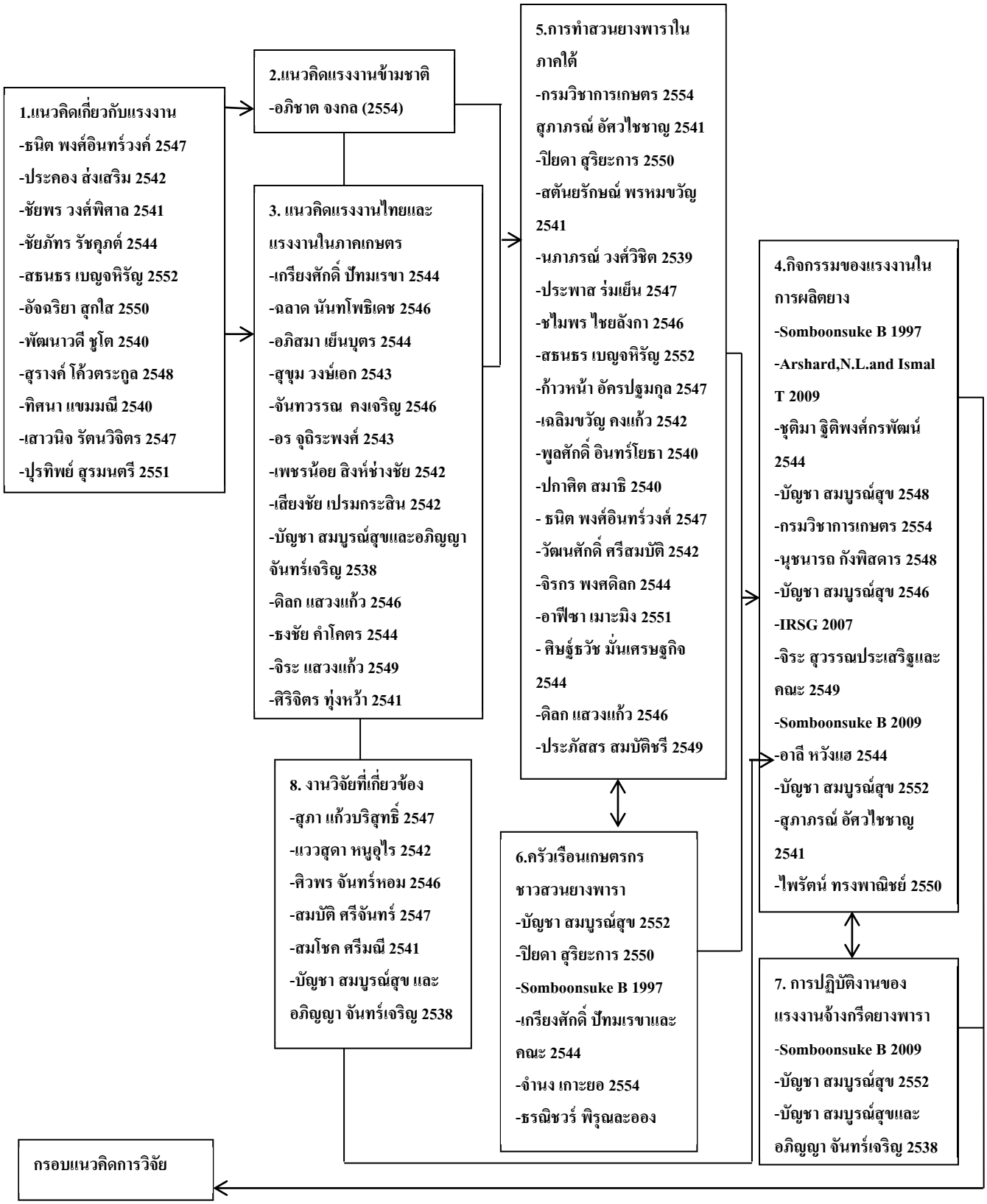

แผนภูมิประกอบที่ 1 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

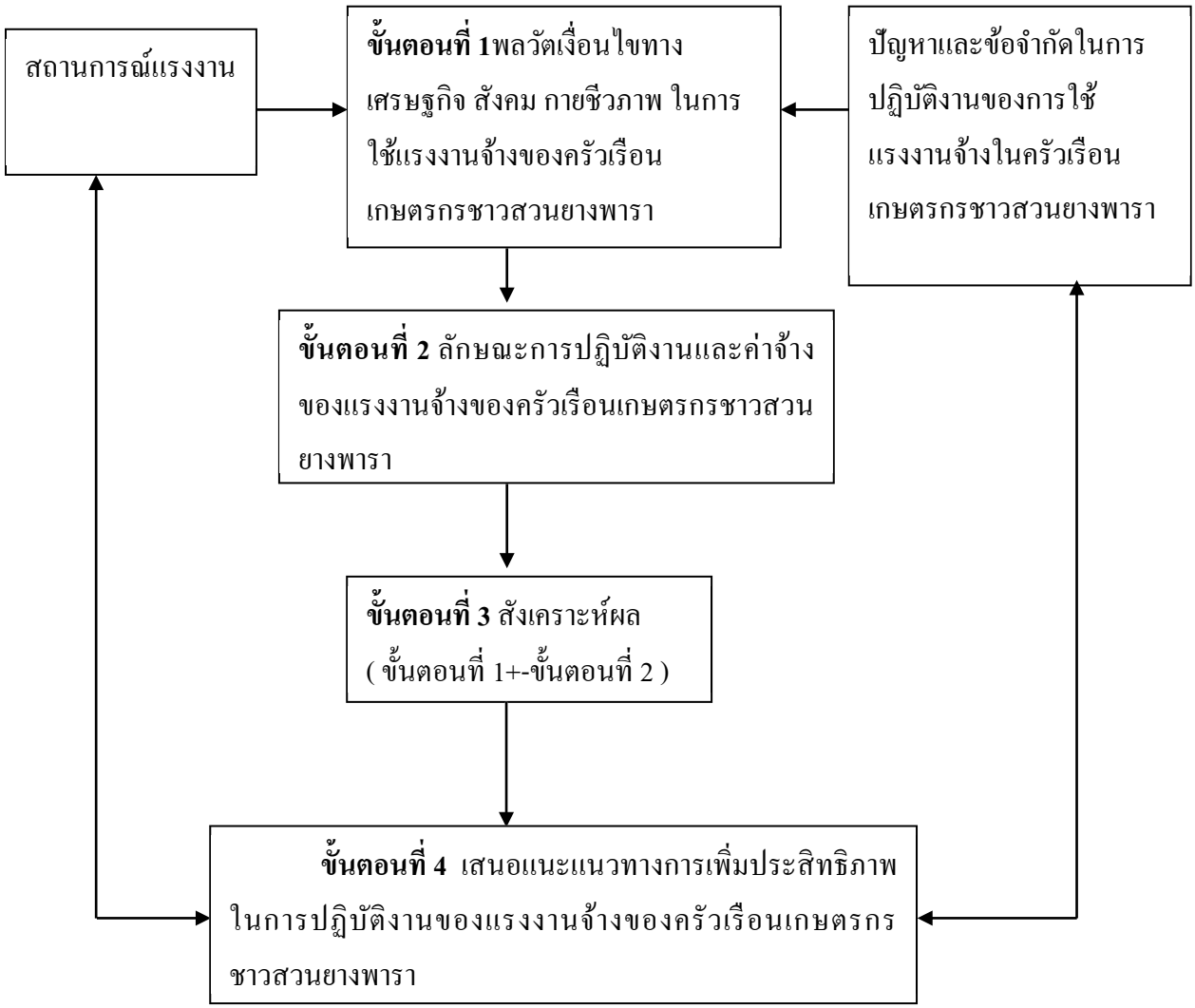

แผนภูมิประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research)เพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire)และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)โดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สถานที่ทำการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง
4. การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง
5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
6. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
7. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานที่ทำการวิจัย

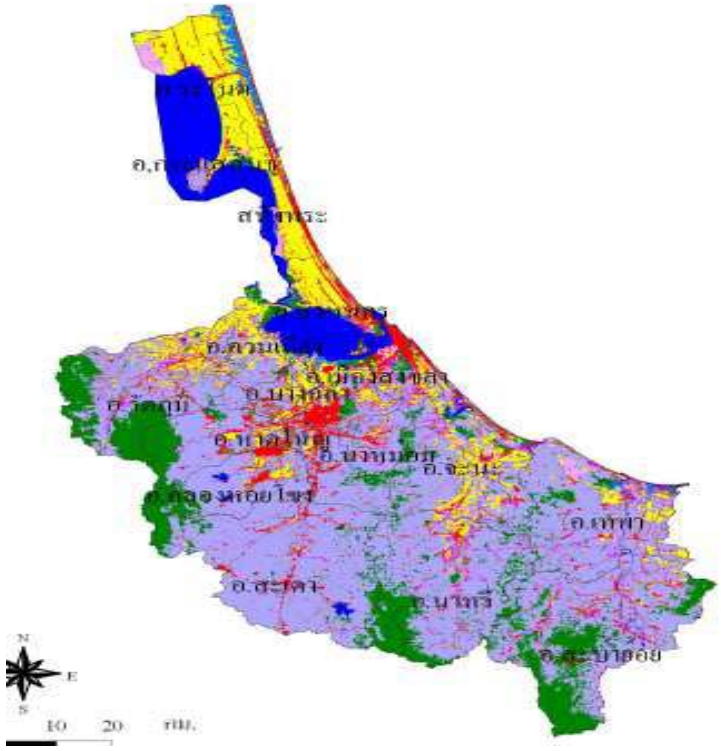

ภาพประกอบที่ 3 พื้นที่ศึกษาใน 6 อำเภอ คือ อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอนาหม่อม อำเภอควนเนียงและอำเภอบางกล่ำ ของจังหวัดสงขลา
ที่มา: บัญชา สมบูรณ์สุข 2551

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง คัดเลือกพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอสะเดา อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ ควนเนียง และอำเภอนาหม่อม เนื่องจากเป็นพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งสวนยางขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพราะว่าเป็นพื้นที่มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามากกว่าร้อยละ70 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราทั้งหมดในจังหวัดสงขลา นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีประสบการณ์การการประกอบอาชีพสวนยางพารามามากกว่า 50 ปี และพบว่ามีการใช้แรงงานในจ้างในการปฏิบัติงานในสวนยางมาก ทั้งนี้พบว่าในพื้นที่ศึกษามีความหลากหลายในประเภทของแรงงานจ้างกรีดที่เป็นเครือญาติกับเกษตรกร แรงงานจ้างกรีดที่มาจากทั้งในและนอกชุมชน แรงงานจ้างกรีดที่มาจากเขตหรือจังหวัดอื่นในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง เป็นต้น และแรงงานต่างด้าว ได้แก่ พม่า กัมพูชา ลาว เขมร

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ในพื้นที่6อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอสะเดา อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียง และอำเภอนาหม่อม จำนวน 29,169 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่มีการจ้างแรงงานเข้ามาดำเนินการผลิตในสวนยางพาราใน 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา ตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

อำเภอ	จำนวน (ครัวเรือน)	แรงงาน		
		ครัวเรือน : จ้าง (%)	ครัวเรือน (ครัวเรือน)	จ้าง (ครัวเรือน)
สะเดา	9,389	15:85	1,408	7,981
รัตภูมิ	28,935	50:50	14,467	14,468
หาดใหญ่	8,119	70:30	5,683	2,436
บางกล่ำ	2,684	60:40	1,610	1,074
ควนเนียง	3,374	60:40	2,024	1,350
นาหม่อม	3,720	50:50	1,860	1,860
รวม	**56,220**	**15:85**	**27,052**	**29,169**

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา 2554

(กัลยา วาณิชย์บัญชา 2550) สูตรของยามาเน่ (Yamane T 1970)

$$n = \frac{N}{1+ N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (.05)

แทนค่าในสูตร $n = \frac{29,169}{1 + (29,169 \times 0.05^2)}$

$$= \frac{29,169}{87.3575}$$

$$n = 395$$

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่เกษตรและเจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสงขลาและสำรวจจากเอกสาร เพื่อประมาณการสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางและครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางของแต่ละอำเภอเพื่อประมาณการเบื้องต้น พบว่าทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา จำนวน 29,169 ครัวเรือน

3. ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนั้น ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจึงมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคแบบเจาะจง(Purposive Sampling) ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ในพื้นที่ 6อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอสะเดา อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียง และอำเภอนาหม่อม จำนวน 395 คน โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือกดังต่อไปนี้

(1) เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นเจ้าของพื้นที่ปลูกยางพาราและใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

(2) การทำกิจกรรมในของแรงงานใช้แรงงานจ้างทำกิจกรรมปฏิบัติงานทุกกิจกรรมหรือบางกิจกรรมในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

(3) ลักษณะทางกายชีวภาพพื้นที่สวนยางพาราเป็นสวนที่ให้ผลิตแล้วและยังไม่ให้ผลผลิตดังแสดงตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

อำเภอ ตำบลตัวอย่าง	**จำนวน**		
	ครัวเรือน	**ครัวเรือนที่มีแรงงานจ้างกรีด**	**กลุ่มตัวอย่าง**
สะเดา ปริก เขามีเกียรติ สำนักแต้ว	9,389	7,981	185
รัตภูมิ ควนรู เขาพระ คูหาใต้	28,935	14,468	136
หาดใหญ่ ทุ่งตำเสา ทุ่งใหญ่ ท่าข้าม	8,119	2,436	33
บางกล่ำ บ้านหาร ท่าช้าง	2,684	1,074	18
ควนเนียง ควนโส บางเหรียง ห้วยลึก	3,374	1,350	14
นาหม่อม ทุ่งขมิ้น คลองรัง	3,720	1,860	9
รวม	**56,220**	**29,169**	**395**

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา 2554

3.2 ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ อำเภอละ 10 คน จำนวน 60 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรที่ดินอำเภอ 1 คน และผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง 4 คนและแรงงานจ้างการทำสวนยางจำนวน 4 คน(ซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่าง)ครอบคลุมพื้นที่รวม 6อำเภอ ที่ใช้ศึกษาโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อทำการสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึกโดยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ดังแสดงตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

อำเภอ ตำบลตัวอย่าง	**จำนวน**		
	ครัวเรือน	**ครัวเรือนที่มีแรงงานจ้างกรีด**	**ผู้ให้ข้อมูลหลัก**
สะเดา ปริก เขามีเกียรติ สำนักแต้ว	9,389	7,981	-เจ้าหน้าที่เกษตรที่ดิน -ผู้ใหญ่บ้าน
รัตภูมิ ควนรู เขาพระ คูหาใต้	28,935	14,468	-เกษตรกรชาวสวนยางพารา
หาดใหญ่ ทุ่งตำเสา ทุ่งใหญ่ ท่าข้าม	8,119	2,436	-แรงงานจ้างกรีด (อำเภอละ 10 คน)
บางกล่ำ บ้านหาร ท่าช้าง	2,684	1,074	
ควนเนียง ควนโส บางเหรียง ห้วยลึก	3,374	1,350	
นาหม่อม ทุ่งขมิ้น คลองรัง	3,720	1,860	
รวม	**56,220**	**29,169**	**60**

ที่มา: สำนักงานเกษตรสงขลา 2554

4. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัย เนื่องจากการสัมภาษณ์ในบางประเด็นมีคำถามเจาะลึก ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความรู้สึกและความเป็นส่วนตัว รวมไปถึงความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูล เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย จึงทำการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย และขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลโดยแจ้งให้ทราบว่าจะขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลประชากร วิวัฒนาการการใช้แรงงานและประเด็นด้านแรงงาน แรงงานกรีดยางและสัญญาจ้าง และวิวัฒนาการ และการใช้ที่ดินและประเด็นด้านที่ดิน โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆต่อผู้ให้ข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในประเด็นที่มีความล่อแหลมก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยใช้นามสมมติ โดยจะปกปิดชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ

4.2 แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง แต่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล

4.3 แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า หากมีคำถามที่ก่อให้เกิดความอึดอัดไม่สบายใจหรือไม่สามารถที่จะให้คำตอบได้ ผู้ให้ข้อมูลสามารถยุติการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ตามที่ต้องการ

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ คือ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire)

ตอนที่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตอนที่ 2) ข้อมูลประชากร วิวัฒนาการการใช้แรงงานและประเด็นแรงงาน

ตอนที่ 3) แรงงานกรีดยาง สัญญาจ้างและวิวัฒนาการ

5.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์จากสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพสังคมนั้น โดยสนใจข้อมูลความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรืออุดมการณ์ของบุคคล (สุภางค์ จันทวานิช 2537) ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

(1) ตัวผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการวิจัย และต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมา ผู้วิจัยจึงเตรียมความพร้อมในการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจนการศึกษาจากตำรา เอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ

(2) แนวคำถามการวิจัยและการบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย จากการสังเกตพฤติกรรม เหตุการณ์ คำพูด หรือการบันทึกเทปข้อมูลการสัมภาษณ์และการสนทนา ตลอดระยะเวลาการทำงานภาคสนาม โดยมีการบันทึกภาคสนามเพื่อป้องกันการลืม และช่วยในการเรียบเรียงความคิดของผู้วิจัยในการวางแผนงานงานต่อไป และสรุปข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเป็นระยะ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Untructured Interview)

1.พลวัตและลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ได้แก่ ประวัติการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราในอดีตและลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางคือ ประเภทรูปแบบผลผลิตของแรงงานจ้าง ช่วงเวลาทำงานของแรงงานจ้างกรีดจำนวนชั่วโมงการทำงานของแรงงานจ้างกรีด ความสามารถของแรงงานจ้างกรีด แหล่งที่มาของแรงงานจ้างกรีดและกิจกรรมของแรงงานจ้างกรีด

2.การปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ได้แก่ ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราในปัจจุบัน ปัญหาในการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา ข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราและข้อเสนอแนะ

6. การตรวจสอบเครื่องมือ

6.1 การตรวจสอบเครื่องมือเชิงปริมาณ การทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรง (Validity)โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา

(1) การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

1) การหาค่าความตรง(Validity)การหาค่าความตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์(IOC: Index of Item Objective Congruence)ได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity)โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์การผลิต 2 ท่าน และด้านพฤติกรรมศาสตร์ 1 ท่าน โดยให้เกณฑ์พิจารณาในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็น

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.05 ต้องปรับปรุง หลังจากพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือต่อไป โดยค่า IOC ของแบบสอบถามมีคะแนนอยู่ในระหว่าง 0.67-1.00

6.2 การตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การหาค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม(Content Validity)ผู้วิจัยได้นำแนวทางการสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน3คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้จากนั้นจึงปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือจากนั้นจึงนำไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดในจังหวัดสงขลา หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งการหาค่าความตรงของแบบสอบถามจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปทดลอง(Try Out)กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 6 อำเภอ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรที่ดินอำเภอละ 1 คน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอละ 1 คน ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในแต่ละอำเภอ 4 คน และแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราอำเภอละ 4 คน(มิได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง)

7. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ (1) ศึกษาพลวัตเงื่อนไขในการตัดสินใจใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา การใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเป็นการศึกษาพลวัตรตลอดจนเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในการทำสวนยางพาราตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพร้อมทั้งศึกษาเงื่อนไขตลอดจนพัฒนาการของแรงงานโดยการศึกษาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(Indepth Interview)โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview)กับครัวเรือนใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา ทั้ง 6 อำเภอ จำนวน 60ท่าน โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรที่ดินอำเภอ 1 คนและผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ 4 คนและแรงงานจ้างการทำสวนยางจำนวน 4 คน(ซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่าง)เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และสรุป

ขั้นตอนที่ (2) ศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกิจกรรมการผลิตของครัวเรือน เช่น กิจกรรมการปลูกยางพารา กิจกรรมการจัดการสวน กิจกรรมการเก็บเกี่ยวผลผลิต และกิจกรรมตลาดผลการผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ยังศึกษาข้อจำกัดของแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยาง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานในจ้างในการทำสวนยาง ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอสะเดา อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ ควนเนียงและอำเภอนาหม่อม จำนวน 395 ครัวเรือนโดยการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง(Structured Questionnaire)แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผล

ขั้นตอนที่ (3) ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ (1)ขั้นตอนที่ (2)มาสังเคราะห์โดยการจัดทำการจำแนกแบ่งประเภทของแรงงานจ้างกรีดและลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราตลอดจนอธิบายเพื่อชี้ให้เห็นแนวทางการพัฒนาแรงงานครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพที่จะสามารถทำให้ครัวเรือนเกษตรกรสามารถเพิ่มปริมาณผลการผลิตและรายได้ให้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ (4)โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ (3)มาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาและการเพิ่มรูปแบบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของ

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราและแรงงานจ้าง

7.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจนค้นคว้าข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(1) ขั้นเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์โดยตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง

(2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

8.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเรียบเรียงและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ผลการศึกษา พลวัตและเงื่อนไขในการใช้แรงงานจ้างและปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารารูปแบบการพัฒนาและการเพิ่มรูปแบบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราและแรงงานจ้างโดยการสังเคราะห์ผลจะใช้ผลการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informant)และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview)โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำสวนยางพาราทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งชาวบ้านในแต่ละอำเภอ อำเภอละ 10 คนโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เกษตรกรชาวสวนยางพารา และแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา รวมผู้ให้ข้อมูลหลักจากทั้งหมด 6 อำเภอ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 60 คนเพื่อให้ข้อมูลที่ได้สามารถอธิบายและเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้สามารถเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเชิงปริมาณสอบถามแรงงานจ้างที่ปฏิบัติงานในสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางจำนวน 395 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 60 คน ในด้านพลวัต เศรษฐกิจ สังคมและการใช้แรงงานจ้างกรีด ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีดยางของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1. พลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1.1 พลวัตการใช้แรงงาน

ในอดีตช่วงเวลาปี 2524-2531 เดิมเกษตรกรชาวสวนยางพารามีพื้นที่ในการปลูกยางพาราอย่างเดียว โดยใช้แรงงานกรีด 2 คนคู่สามีภรรยา ปฏิบัติงาน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 180-200 วัน / ปี รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000บาท/เดือน ผลผลิต คือ แปรรูปยางแผ่นดิบ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพารามีส่วนในการสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในด้านการถางพลา ขุดหลุมปลูก วางคันดินปลูกให้ได้ระดับ และในพื้นที่ลาดเอียงจะมีคันดินกั้นน้ำในรูปแบบขั้นบันได รวมทั้งแนะนำวิธีการปลูกพันธ์ยางกับเกษตรกรชาวสวนยางพารา เกษตรกรแต่ละรายมีที่ดินเป็นจำนวนมาก ทั้งที่อยู่ในรูปของที่ดินโฉนด ที่ดิน สปก.4-01 และที่ดินเขตป่าสงวน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...โดยเฉลี่ยเกษตรกรแต่ละรายจะมีที่ดินเดิมประมาณ 100-200 ไร่เนื่องจากใช้วิธีการจับจองและไม่นิยมขายให้นายทุนนอกพื้นที่ ซึ่งประกอบอาชีพหลัก คือ ทำสวนผลไม้ ต่อมาในปี 2535 ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่สวนผลไม้เป็นพื้นที่ในการทำนา คิดเป็นร้อยละ 60 และประกอบอาชีพเสริม ปัจจุบันปรับเปลี่ยนจากพื้นที่นาเป็นพื้นที่ทำสวนยางทดแทนร้อยละ 99 ของพื้นที่นาเดิม ลักษณะของพื้นที่สวนยางมีทั้งลักษณะที่เป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ลาดลอนลูกคลื่น พื้นที่ลาดเชิง และพื้นที่ควนสูง แต่ที่พบโดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ราบมากที่สุด..." (นายทวี วรรณดี สัมภาษณ์เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554)

รวมทั้งพื้นที่ในบริเวณเขตป่าสงวนบริเวณเชิงเขาก็มีการลักลอบปลูกยางพาราเพิ่มสูงขึ้นโดยการจับเส้นและหยิบสลากลงแขกทำงานร่วมกัน หากไม่ช่วยก็จะไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "... ใช้วิธีการถางพลา โดยสางพื้นที่ป่าให้โล่งเตียนจากนั้นโค่นต้นไม้ใหญ่โดยวิธีการบากแล้วให้ล้มไปแบบเกมโดมิโน ทำให้ชุมชนเกิดการแบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนา และครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ต่อมาปี 2547 เริ่มมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาเป็นพื้นที่ปลูกยางเพิ่มสูงขึ้นในที่สุด..." (นายโสภณ สามทอง สัมภาษณ์เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2554)

ช่วงเวลาปี 2532 – 2533 เป็นช่วงการปฏิวัติเขียวทำให้เกษตรกรชาวสวนยางเริ่มปรับเปลี่ยนจากทำสวนยางแบบวนเกษตรหรือเรียกว่าการปลูกพืชร่วมยางจำพวกไม้ยืนต้นหรือไม้ผล เช่น ขนุน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มะพร้าว เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นในสวนยางการปลูกพืช 12 ชั้นเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน เช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อน เถาวัลย์ เป็นต้น และต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจำพวกผักพื้นบ้าน เช่น ผักเหมียง ข้างตก เต่าร้าง หยวกกุด สัปปะรด เป็นต้น เพราะว่าตลาดผลผลิตมีความต้องการในระดับสูง และใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางเป็นผู้ดูแลใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชทั้งแปลงยางและพืชผักยอดเตี้ยดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางได้ให้การสนับสนุนในการปลูกพืช 12 ชั้นเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน เช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อน เถาวัลย์ เป็นต้น และต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจำพวกผักพื้นบ้าน เช่น ผักเหมียง ข้างตก เต่าร้าง หยวกกุด สัปปะรด เป็นต้น เพราะว่าตลาดผลผลิตมีความต้องการในระดับสูง..." (นายอภินันท์ หมัดหลี สัมภาษณ์เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554)

รวมทั้งเลี้ยงไก่ เป็ด วัว และปลาไว้บริโภคในครัวเรือน ทำให้สมาชิกในครัวเรือนไม่นิยมการเคลื่อนย้ายอพยพออกไปหางานทำนอกภาคเกษตรเพราะว่าพึงพอใจกับความพอเพียงในการมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อย่างไรก็ตามบางครอบครัวอพยพแรงงานไปทำงานนอกภาคเกษตรเนื่องจากงานภาคเกษตรมีอยู่กำจัดแต่แรงงานมีเยอะจึงจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายแรงงานไปประกอบอาชีพอื่น อาทิ การทำงานในโรงงานในพื้นที่ใกล้เคียง แต่เป็นการอพยพแรงงานแบบชั่วคราว คือ เช้าไป – เย็นกลับ ประมาณ 5 % ของจำนวนแรงงานภาคเกษตรทั้งหมด ต่อมาในช่วงราคายางแพงได้มีการเปลี่ยนแปลงของแรงงาน คือ แรงงานได้อพยพกลับมาทำงานกรีดยางเพิ่มมากขึ้นประมาณ 20 % ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "... แรงงานอพยพที่มีอายุน้อยที่สุด คือ 30 ปี แรงงานครัวเรือนบางคนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีบางส่วนที่ทำงานนอกภาคเกษตรก็ได้กลับเข้ามาเป็นแรงงานภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 5 ส่งผลให้ปัจจุบันราคาที่ดินเริ่มปรับตัวสูงขึ้นมาก..." (นายประจวบ ไกรศรศรี สัมภาษณ์เมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2554)

ทั้งนี้เกษตรกรชาวสวนยางรุ่นแรกมีพื้นที่ทำสวนยางจำนวน 100 ไร่ เมื่อมีลูกหลานเพิ่มขึ้น ได้แบ่งแยกสวนยางออกเป็นสวนยางขนาดเล็ก ในปัจจุบันนี้แต่ละครอบครัวมีพื้นที่สวนยางโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 10-20 ไร่ สำหรับการใช้ที่ดินในการทำสวนยางพารา คือ

ช่วงเวลาปี 2534-2539 มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของราคาที่ดินราคาที่ดิน เดิมราคาที่ดินในอดีตเป็นดินเปล่า ไร่ละประมาณ 500 บาท ปัจจุบันราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น โดยราคาต่ำสุดประมาณไร่ละ 100,000-250,000 บาท/ไร่ ปัจจัยที่มีผลต่อราคาที่ดิน คือ ประชากรโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วแต่มีพื้นที่ดินภาคเกษตรเท่าเดิม ทำให้เริ่มขาดแคลนที่ดินทำกิน ประกอบกับราคายางเพิ่มสูงขึ้น และพื้นที่บางส่วนถูกแปรรูปไปใช้ในธุรกิจด้านอื่นนอกภาคเกษตรของนายทุน ราคาบ้านและที่อยู่อาศัยแพงขึ้น ของกินของใช้ในครัวเรือนสูงขึ้น เป็นต้น ส่งผลให้เกษตรกรหลายรายมีสมาชิกในครัวเรือนเยอะแต่มีที่ดินทำกินของตนเองน้อย และไม่มีรายได้ที่จะซื้อที่ดินในการปลูกยาง ทำให้แรงงานครัวเรือนส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคเกษตร สำหรับผู้ที่มีสวนยางบางรายสมาชิกในครัวเรือนไม่ประกอบอาชีพภาคเกษตรเพราะพบว่าเป็นงานที่เหนื่อยและใช้กำลังแรงกายเยอะและมีความคิดว่าหากไปทำงานนอกภาคเกษตรจะมีรายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าทำงานภาคเกษตร ส่งผลให้เจ้าของสวนยางต้องใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแรงงานจ้างกรีด ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างที่ไร้ที่ดินทำกิน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "... เดิมประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรแต่ได้ค่าครองชีพต่ำจึงเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่แรงงานภาคเกษตร เนื่องจากมีรายได้ค่อนข้างสูงในแต่ละวัน แรงงานจ้างกรีดบางรายมีสวนยางเป็นของตนเองประมาณ 20 ไร่ แต่แรงงานในครัวเรือนมีหลายคน ทำให้แรงงานครัวเรือนบางส่วนจำเป็นต้องเป็นแรงงานจ้างควบคู่ด้วย..." (นายไชยะ กาญจนแก้ว สัมภาษณ์เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2554)

ช่วงเวลาปี 2540-2541 เกิดภาวะราคายางลดต่ำลงอย่างรวดเร็วและประสบกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพงส่งผลกระทบทางด้านลบต่อเกษตรกรชาวสวนยางหลายรายต้องอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปทำงานนอกภาคเกษตรเพิ่มมากขึ้นเพื่อหาเลี้ยงชีพ

ในครัวเรือน ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางบางส่วนก็ขายที่ดินเดิมให้กับนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลแล้วอพยพแรงงานไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

ช่วงเวลาปี 2542-2543 โลกเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์มีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามีกระแสวัตถุนิยมเข้ามา ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราหลายคนเริ่มเข้าสู่ยุคของการเสพข้อมูลข่าวสารที่มีความสะดวกรวดเร็วโดยผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ รวมทั้งมีการรณรงค์เรื่องการศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ สมาชิกของแรงงานครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราวัยหนุ่มสาวต่างมุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและเมื่อจบการศึกษาก็ไปประกอบอาชีพตามความถนัดหรือตามความรู้ที่ตนเองได้ศึกษาเล่าเรียนมาได้แก่ บริษัท โรงงานอุตสาหกรรม บางครัวเรือนหัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรและทำงานนอกภาคเกษตรควบคู่กัน บางครัวเรือนไปทำงานนอกภาคเกษตรทั้งครอบครัว โดยแรงงานนอกภาคเกษตรที่ได้รับความนิยม ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มเลี้ยงไก่ งานก่อสร้างรับเหมารายวัน เป็นต้น ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่ใช้แรงงานในภาคเกษตรจะอยู่ในวัยกลางคนและผู้สูงอายุ ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราวมทั้งเจ้าของสวนยางที่ทำงานนอกภาคเกษตรที่เกี่ยวกับงานราชการ เช่น ครู ตำรวจ จะใช้วิธีการจ้างแรงงานกรีดในวันราชการ คือ วันจันทร์-ศุกร์ โดยมีพ่อแม่ช่วยดูแลควบคุมแรงงานจ้าง ช่วงวันเสาร์-อาทิตย์จะกลับมากรีดยางเองและจัดการสวนยางเอง บางรายครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเริ่มมีการใช้แรงงานจ้างกรีด มีทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติแต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก ซึ่งแรงงานไทยมีทั้งแรงงานเครือญาติในพื้นที่สวนยางขนาดเล็ก และใช้แรงงานในพื้นที่หรือแรงงานในชุมชนและแรงงานนอกพื้นที่ ในส่วนของแรงงานอีสานหรือแรงงานต่างภาคของประเทศไทยในพื้นที่สวนยางขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่เริ่มเข้ามาจะใช้วิธีการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรก่อน เช่น ตกแต่งแปลงเพาะพันธ์ยาง เพาะเลี้ยงลูกปลา ค้าขาย แม่ค้าหาบเร่ โรงงานน้ำยาง หากมีเจ้าของสวนยางรายใดต้องการแรงงานจ้างกรีดในสวนยางแรงงานเหล่านี้จะไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานจ้างกรีด เนื่องจาก เป็นอาชีพที่มีรายได้สูง สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ดีและยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนให้สูงขึ้น

ช่วงเวลาปี 2544-2548 เริ่มมีแรงงานข้ามชาติ เช่น พม่า เขมร เข้ามาประกอบอาชีพเป็นแรงงานจ้างกรีดยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง การจ่ายค่าแรงระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้าง มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง เป็นการแบ่งสัดส่วนรูปแบบผลประโยชน์แบบ 60:40 แบบ 50:50 แบบ 45:55 และแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ แต่เมื่อแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ปฏิบัติงานจนเกิดความรู้สึกเคยชินกับพื้นที่และมีความรู้จักสนิทสนมกับเจ้าของสวนยางหรือนายจ้าง แรงงานข้ามชาติมักเรียกร้องในการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 เทียบเท่ากับแรงงานคนไทย และรูปแบบที่สองใช้ทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ

คือ การแบ่งค่าจ้างแรงงานแบบรายวัน มี 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่ เฉลี่ย 20 – 30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา) จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน) และประเภทที่สอง คือ อัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 10 – 20 บาท เป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ เฉลี่ยรายได้ประมาณ 500 บาท/วัน โดยแรงงานคนไทยจะให้ค่าจ้างแรงงาน 300 บาท/วัน หากมีการจ้างแรงงานข้ามชาติ เจ้าของสวนยาง จะให้ค่าจ้างแรงงาน 150 บาท/วัน อย่างไรก็ตามเมื่อแรงงานปฏิบัติงานไปนานๆ แรงงานข้ามชาติก็จะพยายามเรียกร้องค่าแรงงานเทียบเท่ากับแรงงานไทยอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามแรงงานจ้างจะมีการเคลื่อนย้ายอพยพแรงงานไปเรื่อยๆ ไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่แรงงานจ้างต้องออกไปหาสวนยางกรีดใหม่ อาทิ เจ้าของสวนยางต้องการโค่นยางแก่เพื่อปลูกยางใหม่ แรงงานลูกหลานหรือแรงงานเครือญาติมีการอพยพแรงงานกลับมาเป็นแรงงานภาคเกษตร บางรายเจ้าของสวนยางต้องการกรีดเองเนื่องจากราคายางแพงขึ้น สำหรับแรงงานจ้างมี 3 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างที่ไร้ที่ดิน ไม่มีที่ดินของตนเอง อาจมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ สาเหตุที่หนึ่ง แรงงานจ้างเคยมีสวนยางเป็นของตนเองแต่ได้ขายที่ดินเพื่อประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร แต่มีค่าครองชีพต่ำ และสาเหตุที่สอง แรงงานจ้างไม่มีที่ดินของตนเองและประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น เป็นแรงงานก่อสร้าง แรงงานจ้างทั่วไป แต่มีรายได้ต่ำ จนเกิดภาวะได้ค่าจ้างแรงงานต่ำไม่พอเลี้ยงชีพ ประกอบกับราคายางแพงจึงกลับมาประกอบอาชีพเป็นแรงงานจ้างกรีด ประเภทที่สอง แรงงานจ้างบางรายมีสวนยางเป็นของตนเองแต่มีจำนวนน้อย จึงต้องเป็นแรงงานจ้างกรีดร่วมด้วย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจข้าวของแพง และราคายางอยู่ในระดับสูง และประเภทที่สาม แรงงานจ้างมีสวนยางเป็นของตนเองแต่ยางแก่และจำเป็นต้องโค่นแล้วปลูกยางใหม่แต่ยางยังเล็กอยู่ไม่สามารถเปิดกรีดได้ จึงเป็นแรงงานจ้างกรีดชั่วคราว เมื่อสวนยางสามารถเปิดกรีดได้ก็จะเป็นแรงงานครัวเรือนต่อไป สำหรับแรงงานของเกษตรกรชาวสวนยางพารา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ แรงงานครัวเรือน และแรงงานจ้างกรีด แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องซึ่งเป็นแรงงานในหมู่บ้าน และมีแรงงานอีสาน สำหรับแรงงานครัวเรือนที่อพยพไปทำงานนอกภาคเกษตรแล้วกลับมาทำงานภาคเกษตรที่กรีดยางจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20 สำหรับพื้นที่ปลูกยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางพารามี 3 ขนาด คือ พื้นที่สวนยางขนาดเล็กจำนวน 5-15 ไร่ พื้นที่สวนยางขนาดกลางจำนวน 15-50 ไร่ พื้นที่สวนยางขนาดใหญ่จำนวน 50 ไร่ขึ้นไป ทั้งนี้พื้นที่สวนยางขนาดเล็กและขนาดกลางจะใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลักบางครัวเรือนใช้แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างควบคู่กันโดยเป็นแรงงานเครือญาติและแรงงานในพื้นที่ การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ แบบ 50:50 แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45:55 หากเป็นแรงงานนอกพื้นที่แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 อย่างไรก็ตาม เจ้าของสวนยางมีความนิยมการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 โดยเจ้าของสวนยางได้ 60% และแรงงานจ้างกรีดได้ประมาณ 40% เพราะว่าให้ปริมาณน้ำยางสูง รวมทั้งมีเจ้าของสวนยางประมาณ 3-4 ราย ที่มียางแก่ใกล้โค่นจะแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 เพราะว่าต้นยางให้ปริมาณน้ำยางในระดับต่ำ สำหรับพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป เจ้าของสวนยางจะใช้แรงงานข้ามชาติ ได้แก่ พม่า มอญ ลาว มากกว่าคนมุสลิมหรือคนไทยพุทธ เนื่องจากมีค่าแรงงานราคาถูก โดยแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30…” (นายจำรัส สถิต สัมภาษณ์เมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2554)

การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ตามความเหมาะสม กล่าวคือ หากแรงงานจ้างเป็นเครือญาติหรือเป็นลูกหลาน ของเจ้าของสวนยางแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 โดยเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างจะร่วมกันออกค่าปุ๋ยและค่าตัดหญ้าเท่ากัน แรงงานจ้างต้องดูแลสวนยางของเจ้าของสวนยางเหมือนสวนยางของตนเอง เพราะว่าเจ้าของมีความไว้เนื้อเชื่อใจในแรงงานจ้างว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและรู้จักอุปนิสัยใจคอของแรงงานจ้างอย่างดี และได้เห็นฝีมือการกรีดยางอย่าง แรงงานจ้างเป็นคนในหมู่บ้านหรือในจังหวัดใกล้เคียงก็จะแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 โดยเจ้าของสวนยางจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าปุ๋ยค่าตัดหญ้าและการจัดการสวนยางทุกอย่าง ทั้งนี้แรงงานจ้างต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และต้องมีฝีมือการกรีดเปลือกบางไม่บาดเนื้อยางจนเป็นตุ่ม หากเป็นแรงงานอีสานหรือแรงงานข้ามชาติ ได้แก่ พม่า มอญ ลาว เจ้าของสวนยางจะใช้วิธีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 โดยเจ้าของสวนยางจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าปุ๋ยค่าตัดหญ้าและการจัดการสวนยางทุกอย่าง และแรงงานจ้างกรีดจะต้องมีฝีมือการกรีดดีและมีความซื่อสัตย์สุจริต หากปฏิบัติงานได้ดีจนเป็นที่พอใจของเจ้าของสวนก็จะได้เปลี่ยนการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 หรืออาจจะแบ่งแบบ 45:55 ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับเจ้าของสวนยางเป็นผู้ตัดสินใจและไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่สวนยาง และการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดอีกประเภทหนึ่งคือ หากเป็นสวนยางที่แก่ใกล้โค่นอยู่ในพื้นที่ลาดเชิงเขา ควนสูง เจ้าของสวนยางจะแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์กับแรงงานจ้างแบบ 50:50 และหากเป็นยางเบิกใหม่หรือยางอ่อนจะแบ่งแบบ 60:40 และบางรายแบ่งแบบ 45:55 โดยใช้รูปแบบ 100 ชัก 10 ทั้งนี้การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 45:55 และ 50:50 และแบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ

ช่วงเวลาปี 2549 - ปัจจุบัน ราคายางเริ่มปรับตัวสูงขึ้นและผู้ใช้แรงงานภาคเกษตรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบทางบวกคือแรงงานครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนยางหลายรายที่เคลื่อนย้ายออกไปทำงานนอกภาคเกษตรเริ่มกลับเข้ามาสู่แรงงานภาคเกษตร แต่ด้วย

สาเหตุที่ครอบครัวของตนเองได้ขายที่ดินเดิมไปหมดแล้วหรือบางครัวเรือนมีที่ดินเดิมอยู่เพียงเล็กน้อยส่งผลให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพในชีวิตประจำวัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...จำเป็นต้องใช้แรงงานจ้างของเจ้าของสวนยางที่เป็นนายทุนขนาดใหญ่มีสวนยางประมาณ 50-100 ไร่ โดยไม่มีทางเลือก เกษตรกรชาวสวนยางบางรายต้องเป็นแรงงานจ้างแบบถาวรเนื่องจากไม่มีที่ดินของตนเอง เนื่องจากขายที่ดินเดิม ส่งผลให้ในปัจจุบันพื้นที่ปลูกยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเหลือประมาณครัวเรือนละ 7-8 ไร่ ผู้ที่มีพื้นที่ปลูกยางมากที่สุด ประมาณ 10-20ไร่เท่านั้น..." (นายประคัน เซ่งเข็ม สัมภาษณ์เมื่อ 25 มีนาคม 2554)

สำหรับครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางที่มีสวนยางขนาดเล็กประมาณ 5-15ไร่ และขนาดกลางประมาณ 15-50 ไร่ นิยมใช้แรงงานครัวเรือน และจ้างลับมีดกรีดแบบรายวัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "... ช่วงเวลาปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีดยางพารา คือ เริ่มกรีดยางเวลา 00.30 – 04.00 น. ช่วงเก็บน้ำยางสดเวลา 06.30-08.30น. และขายน้ำยางสด คือ 08.30- 09.00 น. รวมเวลาที่ใช้ในการกรีดยังทั้งหมดเฉลี่ยประมาณ 5-6 ชั่วโมง ใช้รถจักยานยนต์ในการบรรทุกถังน้ำยางสด แรงงานจ้างบางรายมีอาชีพเสริมคือ รับจ้างลับมีดกรีดยาง ราคาเล่มละประมาณ 15 บาท..." (นายจำรัส สถิต สัมภาษณ์เมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2554)

ดังแสดงในตารางที่ 18 พลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปี 2524-2531	ปี 2532-2533	ปี 2534-2539	ปี 2540-2548	ปี 2549-ปัจจุบัน
เกษตรกรชาวสวนยางพารามีพื้นที่ในการปลูกยางพาราอย่างเดียว ใช้แรงงานกรีด 2 คนคู่สามีภรรยา ปฏิบัติงาน 7-8 ชั่วโมง/วัน กรีด 180-200 วัน / ปี รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาทต่อเดือน แปรรูปยางแผ่นดิบ มีเจ้าหน้าที่ สกย.ดูแลการถางพลา ขุดหลุมปลูก วางคันดินปลูก ที่ดินโฉนด สปก.4-01 และที่ดินเขตป่าสงวน แบ่งสัญญาจ้างกรีด 90:10	เป็นช่วงการปฏิวัติเขียวเกษตรกรชาวสวนยางเริ่มปรับเปลี่ยนจากทำสวนยางแบบวนเกษตรหรือการปลูกพืชร่วมยางเช่น ขนุน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มะพร้าว เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวพืช 12 ชั้นเช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อนเถาวัลย์และใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช เริ่มมีแรงงานข้ามชาติมีระบบซับซ้อนมากขึ้น	เปลี่ยนแปลงเรื่องราคาที่ดิน เดิมไร่ละประมาณ 500 บาท ต่อมาที่ดิน 100,000-250,000 บาท/ไร่เริ่มขาดแคลนที่ดินทำกิน พื้นที่บางส่วนถูกแปรรูปไปใช้ในธุรกิจด้านอื่นนอกภาคเกษตรของนายทุน แรงงานครัวเรือนเริ่มทำงานนอกภาคเกษตร เจ้าของสวนยางเริ่มใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยาง	เกิดภาวะราคายางลดต่ำลงอย่างรวดเร็วและประสบกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพง โลกเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์มีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามีกระแสวัตถุนิยมและยุคข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีแรงงานข้ามชาติเช่น พม่า เขมร เข้ามาเป็นแรงงานจ้างกรีด แบ่งสัดส่วน 60:40 50:50 45:55 และ 70:30	ราคายางเริ่มปรับตัวสูงขึ้นและผู้ใช้แรงงานภาคเกษตรมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น แรงงานนอกภาคเกษตรเริ่มกลับสู่ภาคเกษตรบางรายมีที่ดินน้อยหรือไม่มีที่ดินจึงเป็นแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามี 2 แบบ คือ แบ่งสัดส่วน 60:40 50:50 45:55 และ 70:30 และแบ่งค่าจ้างรายวันแบบจ้างกรีดและจ้างเก็บ

1.2 พลวัตของแรงงานจ้างกรีด

1. พลวัตการใช้แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ช่วงเวลาปี 2524-2531 พบว่า แรงงานกรีด 3-5 คน นิยมใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลักและแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ มีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่เนิน จำนวน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 70-80 วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 9,000-25,000บาทต่อเดือน ผลผลิต คือ แปรรูปยางแผ่นดิบ

ช่วงเวลาปี 2532 – 2533 ในช่วงของการปฏิวัติเขียวทำให้เกษตรกรชาวสวนยางเริ่มปรับเปลี่ยนจากทำสวนยางแบบวนเกษตรหรือเรียกว่าการปลูกพืชร่วมยางจำพวกไม้ยืนต้นหรือไม้ผล เช่น ขนุน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มะพร้าว เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นในสวนยางการปลูกพืช 12 ชั้นเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน เช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อน เถาวัลย์ เป็นต้น และต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจำพวกผักพื้นบ้าน เช่น ผักเหมียง ข้างตก เต่าร้าง หยวกกุด สัปปะรด เป็นต้น เพราะว่าตลาดผลผลิตมีความต้องการในระดับสูง และใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางเป็นผู้ดูแลใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชทั้งแปลงยางและพืชผักยอดเตี้ย

ช่วงเวลาปี 2534-2539 พบว่า แรงงานกรีด 3-5 คน แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ มีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบ ทำงาน 5-6 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 120-170วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 10,000-30,000บาทต่อเดือน และพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ 50 ไร่ขึ้นไป เริ่มนิยมใช้แรงงานข้ามชาติแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ เช่น พม่า มอญ ลาว เนื่องจากค่าจ้างแรงงานถูกกว่าแรงงานไทย

ช่วงเวลาปี 2540-2548 พบว่า แรงงานกรีด 2 คน และใช้แรงงานจ้างกรีดโดยใช้แรงงานเครือญาติ แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 และแบ่งสัญญาจ้างกรีดแบบ 45:55 และสัญญาจ้างกรีดแบบ 60:40 สำหรับแรงงานในพื้นที่และแรงงานต่างจังหวัดในภาคใต้ในสวนยางทุกขนาด เป็นพื้นที่ราบ สวนยางขนาดใหญ่มากนิยมแบ่งสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า ลักษณะพื้นที่ที่ลาดลอนลูกคลื่น และที่ควน จำนวน 4-5 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 200-250 วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 7,000-15,000 บาทต่อเดือน

ช่วงเวลาปี 2549-ปัจจุบัน ใช้แรงงานกรีด 3 คนขึ้นไป รูปแบบที่ 1 แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 60:40 50:50 และแบบ 45:55 คือแบบ 70:30 เป็นแรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า ในพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ และแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 60:40 สำหรับแรงงานในพื้นที่ แรงงานต่างจังหวัด และแรงงานต่างภูมิภาค แบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ แบบ 45:55 และรูปแบบที่สองใช้ทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ คือ การแบ่งค่าจ้างแรงงานแบบรายวัน มี 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่ เฉลี่ย 20 – 30 บาท แรงงานที่มีความ

ชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว (กรีดเหมา) จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน) และประเภทที่สอง คือ อัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 10 – 20 บาท เป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ เฉลี่ยรายได้ประมาณ 500 บาท/วัน สำหรับแรงงานเครือญาติและแรงงานในพื้นที่ ได้รับความนิยมในพื้นที่สวนยางขนาดเล็กและขนาดกลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงงานในแต่ละประเภทด้วย อาทิ แรงงานเครือญาติ แรงงานในพื้นที่ แรงงานในภาคใต้ และแรงงานต่างภูมิภาค พื้นที่สวนยางมีทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่เนิน พื้นที่ลาดลอนลูกคลื่น ใช้เวลาปฏิบัติงานจำนวน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 60-70 วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 9,000-20,000 บาทต่อเดือน ผลผลิต คือ แปรรูปยางแผ่นดิบ เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่เนินควน มีการสนับสนุนด้านที่พัก(กงสี)จากเจ้าของสวนยาง แต่ปัจจุบันแรงงานจ้างกรีดนิยมอยู่บ้านตนเองเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 5

1.3 เศรษฐกิจ สังคม การใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1. ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

พบว่า เมื่อราคายางแพงและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยไปตามภาวะเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาในอนาคต คาดหวังเพียงความสะดวกสบายให้มากที่สุด ประกอบกับมีการเข้ามาของกระแสวัตถุนิยมผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ เริ่มเข้ามาครอบงำเกษตรกรชาวสวนยางและแรงงานจ้างกรีดยาง วัตถุนิยมสิ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ รถยนต์ ต่อมาเกิดภาวการณ์หยุดชะงักของรายได้และราคายางประสบปัญหาทางเศรษฐกิจโลก ทำให้มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและมีความคิดเห็นว่าอาชีพกรีดยางจ้างเป็นอาชีพอิสระ บางครัวเรือนสวนยางยังเล็กอยู่ไม่สามารถเปิดกรีดได้และนิยมอาชีพกรีดยาง เนื่องจากพบว่ามีรายได้สูงจึงไม่ใช้แรงงานนอกภาคเกษตร บางครัวเรือนสามีเป็นแรงงานจ้างกรีดชั่วคราวเนื่องจากอยู่ในช่วงว่างเว้นจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ก่อนที่จะมีอาชีพรับจ้างกรีดยางอย่างเดียว บางครอบครัวไม่มีสวนยางของตนเองและคาดหวังว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้สูงกว่าอาชีพอื่นจึงไม่นิยมให้สมาชิกในครัวเรือนออกไปทำงานนอกภาคเกษตร และประเภทที่สอง คือ สมาชิกในครัวเรือนใช้แรงงานนอกภาคเกษตรเป็นอาชีพเสริมเนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนเยอะและแรงงานบางคนไม่ชอบงานภาคเกษตรเนื่องจากเป็นงานที่ค่อนข้างหนักและเหนื่อยรวมทั้งใช้กำลังแรงกายค่อนข้างสูง กล่าวคือ สมาชิกในครัวเรือนที่เคลื่อนย้ายอพยพออกนอกพื้นที่ คือ ส่วนหนึ่งแต่งงานมีครอบครัวและย้ายไปอยู่ในหมู่บ้านอื่นหรือจังหวัดอื่น และแรงงานบางส่วนกำลังศึกษาต่อแต่ส่วนใหญ่แรงงานจะทำงานนอกภาคเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 19-22

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ยางพารา	373	94.4
ไม้ผล	2	0.5
ทำนา	1	0.3
ทำไร่	2	0.5
ค้าขาย	10	2.5
รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	2	0.5
อื่นๆ	5	1.3

จากตาราง 19 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารามากที่สุด จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ค้าขายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 อื่นๆจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ปลูกไม้ผล ทำไร่และรับราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และทำนาจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของอาชีพรอง

อาชีพรอง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาชีพรอง		
ยางพารา	38	9.6
ไม้ผล	53	13.4
ทำนา	32	8.1
ทำไร่	21	5.3
เลี้ยงสัตว์	84	21.3
ประมง	13	3.3
ค้าขาย	40	10.1
รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	2	0.5
ไม่มีอาชีพเสริม	112	28.4

จากตาราง 20 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริมมากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 เลี้ยงสัตว์จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ปลูกไม้ผลจำนวน 53คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ค้าขายจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 กรีดยางพาราจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ทำนาจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ทำไร่จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ประมงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 จำนวนละร้อยละรายได้ของแรงงานจ้างกรีด (เฉลี่ย/เดือน)

รายได้ของแรงงานจ้างกรีดเฉลี่ย/เดือน	**จำนวน (n = 395)**	**ร้อยละ**
รายได้ของแรงงานจ้างกรีดเฉลี่ย (บาท/เดือน)		
$\leq$ 5,000	46	11.6
5,001-10,000	188	47.6
10,001-15,000	107	27.1
15,001-20,000	37	9.4
$\geq$ 20.001	17	4.3

จากตารางที่ 21 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง เท่ากับ 395 คน ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างกรีดเฉลี่ย 5,000-10,000 บาท /เดือนมากที่สุด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ได้รับเงินค่าจ้าง 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 ได้รับเงินค่าจ้าง ไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ได้รับเงินค่าจ้าง 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 และได้รับเงินค่าจ้าง 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา

ประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา (ปี)		
≤ 5	23	5.8
5-10	74	18.7
11-20	116	29.4
21-30	110	27.8
31- 40	70	17.7
≥41	2	0.5

จากตารางที่ 22 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราอยู่ในช่วงระหว่าง 11-20 ปี มากที่สุดจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราอยู่ในช่วงระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราอยู่ในช่วง 5-10 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 และมีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารามากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

2. ลักษณะด้านสังคม

พบว่า ค่านิยมของแรงงานครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางทั้งที่มีสวนยางขนาดเล็กและแรงงานจ้างกรีดยาง คือ เมื่อราคายางแพงและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยไปตามภาวะเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาในอนาคต คาดหวังเพียงความสะดวกสบายให้มากที่สุด ประกอบกับมีการเข้ามาของกระแสวัตถุนิยมผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ เริ่มเข้ามาครอบงำเกษตรกรชาวสวนยางและแรงงานจ้างกรีดยาง วัตถุนิยมสิ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ รถยนต์ ต่อมาเกิดภาวการณ์หยุดชะงักของรายได้และราคายางประสบปัญหาทางเศรษฐกิจโลกทำให้มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและมีความคิดเห็นว่าอาชีพกรีดยางจ้างเป็นอาชีพอิสระ บางครัวเรือนสวนยางยังเล็กอยู่ไม่สามารถเปิดกรีดได้

และนิยมอาชีพกรีดยางเนื่องจากพบว่ามีรายได้สูงจึงไม่ใช้แรงงานนอกภาคเกษตร บางครัวเรือนสามีเป็นแรงงานจ้างกรีดชั่วคราวเนื่องจากอยู่ในช่วงว่างเว้นจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมก่อนที่จะมีอาชีพรับจ้างกรีดยางอย่างเดียว บางครอบครัวไม่มีสวนยางของตนเองและคาดหวังว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้สูงกว่าอาชีพอื่นจึงไม่นิยมให้สมาชิกในครัวเรือนออกไปทำงานนอกภาคเกษตร และประเภทที่สอง คือ สมาชิกในครัวเรือนใช้แรงงานนอกภาคเกษตรเป็นอาชีพเสริมเนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนเยอะและแรงงานบางคนไม่ชอบงานภาคเกษตรเนื่องจากเป็นงานที่ค่อนข้างหนักและเหนื่อยรวมทั้งใช้กำลังแรงกายค่อนข้างสูง กล่าวคือ สมาชิกในครัวเรือนที่เคลื่อนย้ายอพยพออกนอกพื้นที่ คือ ส่วนหนึ่งแต่งงานมีครอบครัวและย้ายไปอยู่ในหมู่บ้านอื่นหรือจังหวัดอื่น และแรงงานบางส่วนกำลังศึกษาต่อแต่ส่วนใหญ่แรงงานจะทำงานนอกภาคเกษตรแล้วไปตั้งถิ่นฐานมีครอบครัวภูมิลำเนาอื่น ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนในปัจจุบัน

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
≤ 2	9	2.3
3-4	162	41.0
5-6	167	42.3
≥ 7	53	13.4
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
≤ 2	105	27.9
3-4	250	56.1
5-6	40	18.5
จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน)		
≤ 2	201	69.2
3-4	190	31.9
5-6	4	18.5

ตารางที่ 23 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนในปัจจุบัน

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในการทำสวนยาง (คน)		
1	21	5.3
2	344	87.1
3	30	7.6

จากตารางที่ 23 พบว่า รายละเอียดสมาชิกในครอบครัวในปัจจุบันของแรงงานจ้างกรีด มีสมาชิกในครอบครัว 5-6 คนมากที่สุด จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 สมาชิกในครอบครัว 3-4 คน จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 สมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และสมาชิกในครอบครัวไม่เกิน 2 คน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 รายละเอียดจำนวนแรงงานในครัวเรือนของแรงงานจ้างกรีด จำนวนแรงงาน 3-4 คน จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 จำนวนแรงงานไม่เกิน 2 คน จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 จำนวนแรงงาน 5-6 คน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ รายละเอียดจำนวนแรงงานในภาคเกษตรของแรงงานจ้างกรีด แรงงาน 2 คน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 แรงงาน 3-4 คน จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 และแรงงาน 5-6 คน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รายละเอียดจำนวนแรงงานในการทำสวนยางของแรงงานจ้างกรีด แรงงาน 2 คน จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 แรงงาน 3 คน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 แรงงาน 1 คน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน

การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน		
หมู่บ้านอื่นหรืออำเภออื่น	130	32.9
จังหวัดอื่นในภาคใต้	68	17.2
จังหวัดอื่นในประเทศไทย	4	1.0
ประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว	4	1.0
ไม่อพยพแรงงาน	99	25.1

จากตารางที่ 24 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่อพยพมาจากหมู่บ้านอื่นมากที่สุดจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ไม่อพยพแรงงานจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 อื่นๆ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 อพยพมาจากจังหวัดอื่นในภาคใต้ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อพยพมาจากจังหวัดอื่นในประเทศไทยและอพยพมาจากประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ เหตุผลที่แรงงานบางส่วนทำงานนอกภาคเกษตร เพราะว่าต้องการหารายได้เสริมมาเลี้ยงครอบครัวแต่บางครอบครัวไร้ที่ดินในการทำสวนยางจึงจำเป็นต้องทำงานนอกภาคเกษตร ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …เคยกรีดสวนยางมาหลายแปลงแล้วแต่เป็นยางแก่ เจ้าของสวนยางต้องการโค่นและปลูกยางใหม่รวมทั้งในประเทศมาเลเซีย เพราะราคายางสูงดีกว่าประเทศไทย ต่อมาเกิดผลกระทบ คือ ต้นยางแก่จัดจึงต้องโค่นต้นยางเก่าทิ้งทำให้มีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายเพราะว่าของแพงขึ้นทุกวัน รู้สึกเครียดมากจึงจำเป็นต้องอพยพมากรีดยางในตำบลควนเสม็ด อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา …”
> (นายสิบ๊ะ นุ่นศรีปาน สัมภาษณ์เมื่อ 23มีนาคม 2554)

บางครอบครัวสมาชิกในครัวเรือนแต่งงานแล้วทำงานโรงงานแล้วก็กลับมาทำสวนยาง ช่วง 20 ปีที่ผ่านมาแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ใช้แรงงานชายหญิง มีพื้นที่กรีดเฉลี่ย 5-15 ไร่ ทำงานเฉลี่ย 6-8 ชั่วโมง วันทำงาน 80-90 วัน/ปี ผลผลิตเฉลี่ย 14.8กิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 10,000-30,000 บาท/เดือน รวมทั้งมีการประกอบอาชีพเสริมนอกภาคเกษตรอีกประเภท คือ ลับมีดรับจ้าง ทำงาน 4 ชั่วโมง/วัน เป็นการหารายได้เสริมเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว พบว่า แรงงานจ้างส่วนใหญ่พ่อแม่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้าน เนื่องจาก มีสาเหตุหลักอยู่ 2 ประการ คือ สาเหตุที่หนึ่ง คือ บ้านเดิมอยู่ที่นี่โดยบางครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้มาตั้งแต่รุ่นปู่โดยมีสวนยางอยู่ในหมู่บ้าน บางคนพ่อแม่เข้ามาตั้งถิ่นฐานด้วยวิธีการจับจองพื้นที่ปลูกสวนยางเป็นคนแรก โดยมีญาติพี่น้องดั้งเดิมจับจองพื้นที่อยู่แล้ว และสาเหตุที่สอง คือ พ่อแม่ย้ายถิ่นฐานหรือครอบครัวอพยพมาจากหมู่บ้านอื่นหรือในเขตจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งส่วนใหญ่มากรีดยางจ้าง ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
ท้องถิ่นหรือเกิดในหมู่บ้าน	220	55.7
อพยพมาจากภูมิลำเนาอื่นหรือพื้นที่อื่น	175	44.3

จากตารางที่ 25 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนในท้องถิ่นหรือเกิดในหมู่บ้าน มากที่สุดจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 อพยพมาจากภูมิลำเนาอื่นหรือพื้นที่อื่น จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน (ปี)		
$\leq$ 5	30	7.6
5-10	63	15.9
11-20	55	13.9
21-30	77	19.5
$\geq$ 31	170	43.0

จากตารางที่ 26 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 31 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 21-30 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 5-10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 11-20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ13.9 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่า แรงงานจ้างกรีดของเกษตรกรชาวสวนยางคาดหวังแรงงานบุตรหลานที่กำลังศึกษาอยู่แล้วช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์จะช่วยพ่อแม่เก็บน้ำยาง บางรายหยุดเรียน

กลางคันเนื่องจากมีปัญหาติดขัดเรื่องการเงินในครอบครัวจึงจำเป็นต้องออกมาช่วยพ่อแม่กรีดยางจ้างต่อไปแล้วแต่งงานย้ายครอบครัวออกไปเป็นแรงงานจ้างกรีดต่อไป บางครัวเรือนในช่วงก่อน 10 ปีที่ผ่านมา เดิมสมาชิกในครัวเรือนเคลื่อนย้ายอพยพแรงงานออกไปทำงานนอกภาคเกษตร เช่น ทำงานในห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า บริษัท โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมามีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน 3 คน คือ ลูกชายคนโต อายุ 30 ปี อาชีพรับราชการตำรวจ อพยพออกจากหมู่บ้าน พ.ศ. 2549 อพยพไปทำงานที่หาดใหญ่และแต่งงานมีครอบครัวลูกชายคนกลางอายุ 28 ปี และลูกชายคนเล็กอายุ 26 ปี อพยพออกจากหมู่บ้าน พ.ศ. 2550 อพยพไปทำงานบริษัทในจังหวัดสงขลา…” (นางอารีย์ วิเชียรคู่ สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2554)

> “ …ลูกสาวคนโต อายุ 30 ปี ทำงานบริษัทเบทาโกร ลูกชายคนกลางอายุ 27 ปี เป็นนักจิตวิทยา และน้องชายอายุ 37 ปี ทำงานที่บริษัทหลักทรัพย์ แผนกผู้จัดการฝ่ายขาย รายได้ 3,000-5,000 บาท/เดือน …” (นางสุวรรณา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

ต่อมาเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา เกิดภาวะราคายางปรับตัวสูงขึ้นและพบว่ามีรายได้สูงกว่าทำงานนอกภาคเกษตรเหล่านั้น ทำให้แรงงานครัวเรือนเริ่มอพยพกลับเข้ามาสู่แรงงานภาคเกษตรโดยเป็นแรงงานจ้างกรีดยางเพิ่มมากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …สมัยก่อนราคายางตกต่ำมาก ทำให้มีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย สามี ไปประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างบ้าง ทำงานโรงงานอุตสาหกรรมไม้ยางบ้าง เหนื่อยมาก และทำทั้งวัน มีรายได้ 2,000-3,000 บาท/ครั้งไม่คุ้มค่าเลย ช่วงหลังมานี้ราคายางดีขึ้นมาก สามีจึงกรีดยางจ้างอย่างเดียวแล้ว…” (นางกัญญา สว่างรัฐ สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

> “ …ช่วงแรกสามีใช้แรงงานจ้างทั่วไป ได้ค่าจ้างวันละ 300 บาทก็เอา แต่นานครั้งจึงจะมีคนมาจ้างที ประมาณเดือนละครั้งได้กระมัง แต่ก็ต้องทนเพราะว่าราคายางไม่ดีเลย ปัจจุบันกรีดยางดีที่สุดแล้ว…” (นางปรีดา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

บางครัวเรือนลูกเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วไม่มีสายงานรองรับก็กลับมาช่วยพ่อแม่กรีดยางไปก่อนเพื่อรอเรียกตัวเข้าทำงานตามที่ตนสนใจ แรงงานจ้างกรีดคาดหวังให้ลูกประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรในอนาคต โดยเฉพาะอาชีพรับราชการเพราะว่าเกษตรกรชาวสวนยางจะยึดติดกับอาชีพรับราชการมาก โดยคาดหวังว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มั่นคงไม่ใช้กำลังแรงงาน

กายเหมือนกับพ่อแม่และไม่อยากให้ลูกได้รับความยากลำบาก และมีสวัสดิการดี แต่หากลูกหลานคนใดไม่เรียนหนังสือหรือมีนิสัยเกเรพ่อแม่จะให้ลูกๆช่วยกรีดยางเมื่อมีครอบครัวก็ย้ายออกไปสร้างครอบครัวของตนโดยเป็นแรงงานจ้างกรีดต่อไป สำหรับแรงงานครัวเรือนมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 6 คน และแรงงานจ้างกรีด มี 2-3 คนทั้งแรงงานคู่สามี –ภรรยา แรงงานพ่อแม่และแรงงานบุตรหลานสมาชิกในครัวเรือน ทั้งนี้แรงงานที่พบ เป็นแรงงานแบบแบ่งผลผลิต ระดับความเพียงพอของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามี 2 รูปแบบ คือ ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมีเพียงพอกับระบบฟาร์ม แรงงานประเภทนี้ส่วนใหญ่มักใช้แรงงานครัวเรือนเนื่องจากมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยและมีสวนยางเพียงพอกับระบบฟาร์มและประเภทที่สอง คือ แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมีไม่เพียงพอระบบฟาร์มใช้แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างควบคู่กัน หรือใช้แรงงานจ้างกรีดอย่างเดียว เนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าพื้นที่ทำการเกษตร สมาชิกในครัวเรือนมีจำนวนมากแต่มีสวนยางเป็นของตนเองเพียงเล็กน้อยทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องกรีดยางจ้างเพิ่มเติม เนื่องจากไม่มียางเป็นของตนเอง บางครัวเรือนมีสาเหตุที่ตัดสินใจรับจ้างกรีดยาง เพราะว่าได้เงินเร็ว และไม่มีสวนยางเป็นของตนเองเพราะว่าขายหมดแล้ว ความคาดหวังของแรงงานภาคเกษตรในการทำสวนยางพารามี 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่ง อยากให้ลูกทำงานนอกภาคเกษตรและกลุ่มที่สองอยากให้ลูกทำงานภาคเกษตร ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่ง พบว่า อยากให้ลูกทำงานนอกภาคเกษตร ได้แก่ ครู ทหาร ตำรวจ พยาบาล เภสัชกร พนักงานห้างร้าน บริษัทช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 90 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …อยากให้ลูกทำงานที่ดีๆไม่ต้องเหนื่อยเหมือนอย่างแม่และยาย มีความมั่นคงดี ทำงานข้างนอกจะได้ประสบการณ์มากกว่า เจริญก้าวหน้ามากกว่า ทำสวนยางค่อนข้างเหนื่อย พักผ่อนไม่เพียงพอ, จะไม่ลำบากเหมือนพ่อแม่... ” (นายอับดุล แวะซาย สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

เกษตรกรชาวสวนยางบางรายสนับสนุนการทำงานนอกภาคเกษตรแต่ในระหว่างที่รองานหรือว่างงานจะใช้เวลาว่างกรีดยางเพื่อรอเรียกเข้าทำงานตามที่สมัครไว้ คิดเป็นร้อยละ 50 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …งานสวนยางไม่ค่อยมั่นคง แต่หากเรียนจบมาแล้วหางานทำไม่ได้คงจะกลับบ้านมากรีดยางก็ได้ ไม่กังวลต่อการมองว่า จบ ป.ตรีแล้วอยู่บ้าน เรียนมาเพื่อเอาความรู้ รองานรองรับ มียางกรีดยางไปพลางก่อนดีกว่า ... ” (นายสะมะ มัสหมัน สัมภาษณ์เมื่อ 11 มีนาคม 2554)

และกลุ่มที่สองพบว่า อยากให้ลูกทำงานในภาคเกษตรคือทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 40 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> " ...อยากให้ลูกกรีดยางเหมือนพ่อแม่ เป็นอาชีพอิสระไม่มีเจ้า/ไม่มีนาย แต่ว่าต้องเป็นงานที่สุจริตเท่านั้น / มีความอดทน/มีความขยัน ประกอบอาชีพกรีดยางในอนาคต งานกอื่นมีรายได้น้อย ทำสวนยางรายได้ดี กว่าภาคอุตสาหกรรม... " (นายเอียด หมานนาโตะ สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

3. การใช้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของประเภทของแรงงานที่ใช้ในสวนยาง

ประเภทแรงงาน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ประเภทแรงงานที่ใช้ในสวนยาง		
แรงงานครัวเรือน	5	1.3
แรงงานจ้างประจำ	189	47.8
แรงงานจ้างชั่วคราว	43	10.9
แรงงานแบ่งผลผลิต	158	40.0

จากตารางที่ 27 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเป็นแรงงานจ้างประจำมากที่สุด จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 เป็นแรงงานแบ่งผลผลิต จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 เป็นแรงงานจ้างชั่วคราว จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และเป็นแรงงานครัวเรือน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ซึ่งอาจมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างเคยมีสวนยางเป็นของตนเองแต่ได้ขายที่ดินเพื่อประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร แต่มีค่าครองชีพต่ำ และประเภทที่สอง แรงงานจ้างไม่มีที่ดินของตนเองและประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น แรงงานก่อสร้าง แรงงานจ้างทั่วไป แต่ได้ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำไม่พอเลี้ยงชีพ ประกอบกับราคายางแพงจึงเป็นแรงงานจ้างกรีด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...เป็นแรงงานจ้างประจำ กรีดยาง-ขายผลผลิต เริ่มจ้างเมื่อปี 2544-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 4-5 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 80-90 วัน/ปี จำนวน 15 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 15-20 กิโลกรัม ค่าจ้าง 1,000 บาท/วัน ..." (นายเคลื้อม สุวรรณ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

"…เป็นแรงงานจ้างกรีดยาง-ขายผลผลิต เริ่มจ้างเมื่อปี 2544-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 4-5 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 80-90 วัน/ปี …" (นางกานดา หมัดยาปา สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

"…เป็นแรงงานจ้างประจำ ชายหญิง เริ่มจ้างเมื่อปี 2547-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 7-8 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 100-150 วัน/ปี จำนวน 257ไร่ ค่าจ้าง 1,950-2,00 บาท/วัน …" (นายสังเวียน จิตสงคราม สัมภาษณ์เมื่อ 27 มีนาคม 2554)

" …มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 9 คน ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง กรีดยาง 3 คน คือ ตนเอง สามีและลูกคนเล็ก ไม่มีสวนยางพารา จำเป็นต้องกรีดยางจ้าง …" (นายประคัน เซ่งเข็ม สัมภาษณ์เมื่อ 19 มีนาคม 2554)

"…ตนเองเป็นแรงงานจ้างกรีดในปี 2530 จนถึงปัจจุบัน มีจำนวนแรงงานกรีดยาง 3 คน มีพื้นที่กรีดประมาณ 8 ไร่ แต่ละวันใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง เฉลี่ยต่อปี 70-80 วัน ได้รับค่าจ้างแรงงานประมาณ 2,000-3,000 บาท/เดือน สถานที่กรีดยางเป็นพื้นที่ราบ…" (นางกานดา หมัดยาปา สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

และมี 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างมีสวนยางเป็นของตนเองแต่มีจำนวนน้อย จึงต้องเป็นแรงงานจ้างกรีดร่วมด้วย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจข้าวของแพง และราคายางอยู่ในระดับสูง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" …มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 4 คน ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง กรีดยาง 2 คน คือ ตนเอง และสามี เป็นแรงงานแบบแบ่งผลผลิต แรงงานในครัวเรือนมีไม่เพียงพอกับระบบฟาร์ม และมีสวนยางพาราของตนเองเพียงเล็กน้อย จำเป็นต้องกรีดยางจ้างเพิ่มเติม …" (นางพันธ์จิรา เกื้อกูล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

"…มีพื้นที่กรีดประมาณ 16 ไร่ เริ่มเป็นแรงงานจ้างประมาณ 10 ปี แต่ละวันใช้เวลาประมาณ 7-8 ชั่วโมง เฉลี่ย 140-150 วัน ได้รับค่าจ้างแรงงานประมาณ 10,000-15,000 บาท/เดือน ..." (นางดวงใจ รักจิต สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

และประเภทที่สอง แรงงานจ้างมีสวนยางเป็นของตนเองแต่ยางแก่และจำเป็นต้องโค่นแล้วปลูกยางใหม่และยางยังเล็กอยู่ไม่สามารถเปิดกรีดได้ จำเป็นต้องเป็นแรงงานจ้างชั่วคราว เมื่อสวนยางสามารถเปิดกรีดได้ก็จะเป็นแรงงานครัวเรือนต่อไปดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" ...มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 4 คน ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง กรีดยาง 4คน คือ ตนเอง และสามี มีสวนยางพาราของตนเองแต่สวนยางยังเล็กอยู่มีอายุประมาณ 3 ปี เพราะว่าเพิ่งจะโค่นยางแก่ ต้องเป็นลูกกุลีของเถ้าแก่ไปพลางๆก่อนจำนวน 20 ไร่ เพื่อให้ยางของตนเองเบิกกรีดได้ จึงจะไปกรีดของตนดีกว่า ... " (นายยู่หรัด หะเงะ สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของแรงงานในการทำสวนยาง

แรงงาน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความเพียงพอของแรงงานในการทำสวนยาง		
แรงงานในการทำสวนยางไม่เพียงพอ	308	78.0
แรงงานในการทำสวนยางเพียงพอ	85	21.5
อื่นๆ	2	0.5
การเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคเกษตรจากภายนอก		
ไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน	355	89.9
มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน	40	10.1
ในช่วง 20ปีที่ผ่านมา สมาชิกอพยพออกจากครัวเรือน		
ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน	343	86.8
มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน	52	13.2
ผลกระทบการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรออกจากครัวเรือน		
ไม่มีผลกระทบ	352	89.1
มีผลกระทบ	43	10.9
กิจกรรมฟาร์ม		
แรงงานจ้างประจำ	353	89.4
แรงงานชั่วคราว	26	6.6
แรงงานจ้างประจำและแรงงานครัวเรือน	16	4.1
แรงงานจ้างชั่วคราว		
ใส่ปุ๋ย	158	40.0
ปราบวัชพืช	37	9.4
ใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช	200	50.6

จากตารางที่ 28 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง แรงงานไม่เพียงพอกับระบบฟาร์ม จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ จำนวน 78.0 และเพียงพอกับระบบฟาร์ม จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 89.9 และมีการเคลื่อนย้ายแรงงาน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 86.8 และมีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ไม่มีผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 89.1 และมีผลกระทบจากการการเคลื่อนย้ายแรงงาน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 กิจกรรมฟาร์มเป็นแรงงานจ้างประจำ จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 89.4 เป็นแรงงานชั่วคราว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 เป็นแรงงานจ้างประจำและแรงงานครัวเรือน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 เป็นแรงงานจ้างชั่วคราวใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 เป็นแรงงานจ้างชั่วคราวใส่ปุ๋ย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และเป็นแรงงานจ้างชั่วคราวปราบวัชพืช จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของการใช้แรงงานในสวนยาง

การใช้แรงงานในสวนยาง	**จำนวน (n = 395)**	**ร้อยละ**
1.ใช้แรงงานครัวเรือน		
กรีดอย่างเดียว	14	3.5
เก็บอย่างเดียว	1	0.3
ขายผลผลิตอย่างเดียว	4	1.0
กรีดยาง-ขายผลผลิต	96	24.3
กรีดยาง-เก็บผลผลิต	7	1.8
เก็บผลผลิต-ขายผลผลิต	2	0.5
แรงงานจ้าง		
2. ใช้แรงงานจ้าง		
กรีดอย่างเดียว	23	5.8
เก็บอย่างเดียว	13	3.3
ขายผลผลิตอย่างเดียว	2	0.5
กรีดยาง-ขายผลผลิต	300	75.9
กรีดยาง-เก็บผลผลิต	34	8.6

จากตารางที่ 29 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง มีทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีดร่วมอยู่ด้วย ดังนี้ แรงงานครัวเรือน กรีดยาง-ขายผลผลิตมากที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ24.3 กรีดอย่างเดียว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 กรีด-เก็บ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ขายอย่างเดียว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ1.0 เก็บ-ขาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 เก็บอย่างเดียวน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ และแรงงานจ้างกรีด กรีดยาง-ขายผลผลิตมากที่สุด จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 กรีด-เก็บ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 กรีดอย่างเดียว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 เก็บอย่างเดียว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และขายอย่างเดียว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของแผนการจ้างแรงงานของเจ้าของสวนยางพารา

แผนการจ้างแรงงานของเจ้าของสวนยาง	**จำนวน (n = 395)**	**ร้อยละ**
แผนการจ้างแรงงานของเจ้าของสวนยาง		
แผนการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น	66	16.7
แผนการจ้างแรงงานเท่าเดิม	62	15.7
แผนการจ้างแรงงานลดลง	267	67.6

จากตารางที่ 30 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่แผนการจ้างแรงงานลดลงมากที่สุด เพราะว่ามีสวนยางขนาดเล็กเนื่องจากพ่อแม่แบ่งให้ลูกๆ จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 67.6 แผนการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และแผนการจ้างแรงงานเท่าเดิม จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการจ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช

การจ้างแรงงานในสวนยาง	**จำนวน (n = 395)**	**ร้อยละ**
การจ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช		
ไม่จ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช	135	34.2
จ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช	258	65.3

จากตารางที่ 31 พบว่า เจ้าของสวนยางจ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืชมากที่สุด จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3 และเจ้าของสวนยางไม่จ้างแรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของการหาแรงงานจ้างกรีดยางพารา

แรงงานจ้างกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
แรงงานจ้างกรีดยาง		
การหาแรงงานจ้างกรีดยางไม่ยาก	272	68.9
การหาแรงงานจ้างกรีดยางยาก	123	31.1

จากตารางที่ 32 พบว่า เจ้าของสวนยางหาแรงงานจ้างกรีดยางไม่ยาก จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9 และเจ้าของสวนยางหาคนว่าจ้างกรีดยางยาก จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของความยากลำบากการหางานภาคเกษตร

ความยากลำบากงานภาคเกษตร	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความยากลำบากงานภาคเกษตร		
ไม่ยากลำบากในการหางานภาคเกษตร	255	64.6
ยากลำบากในการหางานภาคเกษตร	140	35.4

จากตารางที่ 33 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางไม่ยากลำบากในการหางานภาคเกษตรมากที่สุด จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 และแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางยากลำบากในการหางานภาคเกษตร จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร

การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร		
ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร	145	36.7
มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร	250	63.3

จากตารางที่ 34 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตรมากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 และมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตร จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของแรงงานภาคเกษตร

แรงงานนอกภาคเกษตร	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานนอกภาคเกษตร		
ไม่มีแรงงานนอกภาคเกษตร	246	62.3
มีแรงงานนอกภาคเกษตร	149	37.7

จากตารางที่ 35 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีกิจกรรมนอกภาคเกษตร จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 และมีกิจกรรมนอกภาคเกษตร จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร

แรงงานมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายไปสู่นอกภาคเกษตร	จำนวน (n= 395)	ร้อยละ
แนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร		
ไม่มีแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร	179	45.3
มีแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร	216	54.7

จากตารางที่ 36 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 และมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตร จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7

2. ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา ดังแสดงในตารางที่ 37 - 67

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง

ประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง		
ชาวสวนยาง	335	84.8
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	28	7.1
พ่อค้า/นักธุรกิจ	20	5.1
อื่นๆ	12	3.0

จากตารางที่ 37 พบว่า ประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยางส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางพารามากที่สุด จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 พ่อค้า/นักธุรกิจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และอื่นๆ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ ทั้งนี้ นายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง พบว่า เป็นชาวสวนยางคิดเป็นร้อยละ 99 รองลงมาเป็นพ่อค้า ครู รัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจ เป็นคนรู้จักในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นเพื่อนบ้านและคนรู้จักต่างจังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...นายจ้างเป็นชาวสวนยาง แรงงานเป็นคนรู้จักในหมู่บ้านเดียวกัน เหตุผลที่ตัดสินใจเป็นแรงงานจ้างกรีด เพราะว่า ไม่มีสวนยางของตนเอง ..." (นางขวัญตา มหาพล สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยาง

ความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยาง	จำนวน (n=395)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยาง		
ญาติพี่น้อง	149	37.7
คนรู้จักในหมู่บ้าน	203	51.4
คนรู้จักต่างจังหวัด	27	6.8
คนรู้จักต่างภาค	4	1.0
แรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า	6	1.5

จากตารางที่ 38 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักในหมู่บ้าน จำนวน203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 เป็นญาติพี่น้องจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 เป็นคนรู้จักต่างจังหวัดจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 เป็นแรงงานข้ามชาติ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และเป็นคนรู้จักต่างภาค จำนวน 4 คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ทั้งนี้เจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดมีความสัมพันธ์ที่ดี คือ เจ้าของสวนยางเชื่อใจและไว้ใจแรงงานจ้างกรีดจึงให้กรีดนาน แต่แรงงานกรีด ต้องไม่ทำให้ต้นยางเสีย รักษาหน้ายางดี เชื่อฟังเจ้าของสวนและยอมรับเงื่อนไขที่เจ้าของสวนยางกำหนด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...เจ้าของสวนยางมีความสัมพันธ์ที่ดี คือ ให้ความรักความเอาใจใส่ มีเมตตากรุณา ให้ความยุติธรรม มีความเห็นอกเห็นใจลูกจ้างทุกคน มีความห่วงใย และเจ้าของสวนยางไว้วางใจแรงงานจ้างกรีด ..." (นายสมนึก พรานบุญ สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของพื้นที่ในการกรีดยาง

จำนวนพื้นที่ในการกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ในการกรีดยาง (แห่ง)		
1	227	57.5
$\geq$ 2	168	42.6

จากตารางที่ 39 พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางส่วนใหญ่จะกรีดยางจำนวนแปลงเดียว จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และกรีดยางตั้งแต่ 2 แปลงขึ้นไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของการใช้แรงงานกรีดยางพารา

การใช้แรงงานกรีดยาง	**จำนวน (n = 395)**	**ร้อยละ**
พื้นที่สวนยางที่กรีดในปัจจุบัน (ไร่)		
≤ 5	49	12.4
6-10	28	7.1
11-15	127	32.2
16-20	68	17.2
21-25	30	7.6
26-30	28	7.1
≥ 31	11	2.8
เพศของแรงงานภาคเกษตร		
แรงงานเพศชาย	14	3.5
แรงงานเพศหญิง	35	8.9
แรงงานเพศชายและหญิง	346	87.6
ประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง		
ชาวสวนยาง	335	84.8
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	28	7.1
พ่อค้า/นักธุรกิจ	20	5.1
อื่นๆระบุ…	12	3.0
แรงงานในการทำสวนยาง (คน)		
1	21	5.3
2	344	87.1
3	30	7.6

ตารางที่ 40 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของการใช้แรงงานกรีดยางพารา

การใช้แรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ปีที่เริ่มกรีด (ปี)		
ก่อนปี 2540	101	25.6
ปี 2540-2545	130	32.9
ปี 2546-2550	89	22.5
ปี 2551-ปัจจุบัน	75	19.0
สัดส่วนผลประโยชน์		
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60 : 40	185	46.8
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45 : 55	56	14.2
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50 : 50	152	38.5
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70 : 30	2	0.5
สภาพพื้นที่		
สภาพพื้นที่ราบ	307	77.7
สภาพพื้นที่ลาดเชิงเขา	53	13.4
สภาพพื้นที่ลุ่ม	16	4.1
สภาพพื้นที่ลาดชัน	19	4.8

จากตารางที่ 40 พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางส่วนใหญ่จะมีพื้นที่กรีดมากที่สุด 11-15 ไร่ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 มีพื้นที่กรีด 16-20 ไร่ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 มีพื้นที่กรีดไม่เกิน 5 ไร่ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 มีพื้นที่กรีด 21-25 ไร่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 มีพื้นที่กรีด 6-10 ไร่ และมีพื้นที่กรีด 26-30 ไร่ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีพื้นที่กรีดน้อยที่สุดจำนวน 31 ไร่ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ ใช้แรงงานจ้างกรีดเพศชายและเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 87.6 ใช้แรงงานจ้างกรีดเพศหญิงจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 และใช้แรงงานจ้างกรีดเพศชายน้อยที่สุดจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 นายจ้างหรือเจ้าของสวนยางส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุด จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อย

ละ 7.1 เป็นพ่อค้าหรือเป็นนักธุรกิจ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และประกอบอาชีพอื่นๆน้อยที่สุดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 จำนวนแรงงานจ้างกรีด 2 คนมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 จำนวนแรงงานจ้างกรีด 3 คน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และจำนวนแรงงานจ้างกรีดน้อยที่สุด 1 คน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ เริ่มใช้แรงงานจ้างกรีด พ.ศ. 2540-2545 มากที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ใช้แรงงานจ้างกรีดก่อน พ.ศ. 2540 จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 ใช้แรงงานจ้างกรีด พ.ศ. 2546-2550 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และใช้แรงงานจ้างกรีด พ.ศ. 2551-ปัจจุบันน้อยที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตามลำดับ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "…เป็นแรงงานจ้างประจำ กรีดยาง-ขายผลผลิต เริ่มจ้างเมื่อปี 2544-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 4-5 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 80-90 วัน/ปี จำนวน 15 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 15-20 กิโลกรัม ค่าจ้าง 1,000 บาท/วัน …" (นายเคลื้อม สุวรรณ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

> "…เป็นแรงงานจ้างกรีดยาง-ขายผลผลิต เริ่มจ้างเมื่อปี 2544-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 4-5 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 80-90 วัน/ปี …" (นางกานดา หมัดยาปา สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

> "…เป็นแรงงานจ้างประจำ ชายหญิง เริ่มจ้างเมื่อปี 2547-ปัจจุบัน แรงงานมาจากคนในพื้นที่ ทำงาน 7-8 ชั่วโมง/วัน ทำงาน 100-150 วัน/ปี จำนวน 257ไร่ ค่าจ้าง 1,950-2,00 บาท/วัน …" (นายสังเวียน จิตสงคราม สัมภาษณ์เมื่อ 27 มีนาคม 2554)

และประเภทที่สอง แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรมรายวัน คือ แรงงานจ้างจะทำกิจกรรมบางกิจกรรมตามข้อตกลง เช่น กรีดยางเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เก็บผลผลิต หรือเก็บผลผลิตอย่างเดียวโดยไม่กรีด เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างแบบรายวันหรือรายสวน กล่าวคือ อัตราค่าจ้างกรีดเฉลี่ย 20-30 บาท / ไร่ มีจำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน เฉลี่ยรายได้วันละประมาณ 500 บาท และอัตราค่าจ้างเก็บผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 10-20 บาท เป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลานหรือแรงงานผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่กรีดยาง

การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45:55 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ พบว่า การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ 4 รูปแบบ คือ การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50

การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45:55 และการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่ง การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 พื้นที่กรีดขนาดเล็ก 5-15 ไร่ และพื้นที่กรีดขนาดกลาง 15-50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 80 ระบบการกรีดแปลงเดียวและระบบการกรีด 2 แปลงขึ้นไป คือ มีพื้นที่กรีด 2 รูปแบบ คือ พื้นที่กรีดขนาดเล็ก 5-15 ไร่ ใช้แรงงานกรีด 2 คน เป็นแรงงานจ้างประจำแบ่งผลผลิตชายหญิง เริ่มใช้แรงงานกรีด ปี 2530 –ปัจจุบัน นิยมใช้แรงงานเครือญาติ พื้นที่กรีดขนาดกลาง 15-50 ไร่ ใช้แรงงานกรีด 2-4 คน เริ่มใช้แรงงานกรีดปี 2535-ปัจจุบัน นิยมใช้แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือนร่วมกัน ใช้แรงงานในพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 เจ้าของสวนยางจะรับผิดชอบในการจัดการดูแลสวนยางเองทุกขั้นตอน แรงงานจ้างกรีดเตรียมมีดกรีดยาง มีฝีมือการกรีดดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “…เจ้าของสวนยางซื้อปุ๋ยและซื้อเครื่องตัดหญ้า และแรงงานจ้างกรีดช่วยใส่ปุ๋ยและช่วยตัดหญ้า …” (นางรอเหม กาสา สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

รูปแบบที่สอง การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 มีพื้นที่กรีด 3 รูปแบบ คือ พื้นที่กรีดขนาดเล็ก 5-15 ไร่ ใช้แรงงานกรีด 2 คน เป็นแรงงานจ้างประจำแบ่งผลผลิตชายหญิงนิยมใช้แรงงานเครือญาติเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีดจะมีส่วนของค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชร่วมกันทั้งสองฝ่ายจำนวนเท่าๆกัน แรงงานจ้างดูแลสวนยางของเจ้าของให้โล่งเตียนอยู่เสมอเหมือนสวนยางของตนเอง รูปแบบที่สาม การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45:55 หรือรูปแบบ 100 ชัก 10 มีพื้นที่กรีด 2 รูปแบบ คือ พื้นที่กรีดขนาดเล็ก 5-15 ไร่ ใช้แรงงานกรีด 3-4 คน เริ่มใช้แรงงานกรีด ปี 2533 –ปัจจุบัน นิยมใช้แรงงานเครือญาติ และพื้นที่กรีดขนาดกลาง 15-50 ไร่ ใช้แรงงานกรีด 4-7 คน เริ่มใช้แรงงานกรีดปี 2539-ปัจจุบัน นิยมใช้แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือนร่วมกัน ใช้แรงงานในพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นแรงงานจ้างประจำแบ่งผลผลิตชายหญิงนิยมใช้แรงงานเครือญาติเจ้าของสวนยางจะมีส่วนออกค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชร่วมกันทั้งสองฝ่ายจำนวนเท่าๆกัน โดยแรงงานจ้างกรีดใส่ปุ๋ย และขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดด้วย และรูปแบบที่สี่ การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 พื้นที่กรีดขนาดใหญ่ 50 ไร่ขึ้นไป เริ่มใช้แรงงานกรีดปี 2540-ปัจจุบัน ใช้แรงงานกรีด 10 คนขึ้นไป นิยมใช้แรงงานจ้างกรีดประเภทแรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า ลาวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95 เจ้าของสวนยางออกค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช แรงงานจ้างกรีดเตรียมมีดกรีดและมีฝีมือการกรีดดี มีความซื่อสัตย์สุจริต

มีสภาพพื้นที่สวนยางเป็นพื้นที่ราบมากที่สุดจำนวน 307คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 พื้นที่ลาดเชิงเขาจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 พื้นที่ลาดชันจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และพื้นที่เป็นที่ลุ่มน้อยที่สุดจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของตารางเวลาของงานกรีดยาง/วัน

งานกรีดยางในแต่ละวัน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
เวลากรีดยาง (นาฬิกา)		
≤ 23.00	176	44.6
23.00-02.00	191	48.4
02.00-05.00	193	99.5
05.00-07.00	12	3.0
≥ 07.00	2	0.5
เวลาเก็บน้ำยางสด (นาฬิกา)		
≤ 06.00	8	2.0
06.01 – 08.00	211	53.9
08.00-10.00	174	44.1
≥ 11.00	2	2.9
การแปรรูปยางแผ่นดิบ (นาฬิกา)		
≤ 09.00	7	1.8
09.01-11.00	3	8
≥ 11.01	7	1.8
ไม่แปรรูปยางแผ่นดิบ	378	95.7
เวลาขายน้ำยางสด (นาฬิกา)		
≤ 08.00	21	30.7
09.01-11.00	174	94.7
≥ 11.01	153	64.1

ตารางที่ 41 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของตารางเวลาของงานกรีดยาง/วัน

งานกรีดยางในแต่ละวัน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
เวลาขายยางแผ่นดิบ (นาฬิกา)		
≤ 08.00	8	2.0
09.01-11.00	10	2.5
11.01 – 13.00	375	94.9
≥ 13.01	20	5.1
ใช้เวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน (ชั่วโมง)		
≤ 4	10	2.5
5-6	130	32.9
7-8	168	42.5
≥ 9	81	20.5

จากตารางที่ 41 เวลางานกรีดยางในแต่ละวัน พบว่า เริ่มกรีดยางเวลา 02.00 – 05.00 น. มากที่สุด จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 เริ่มกรีดยางเวลา 23.00 – 02.00 น. จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 เริ่มกรีดยางก่อนเวลา 23.00 น. จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 เริ่มกรีดยางน้อยที่สุดเวลา 07.00 น. เป็นต้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ เวลางานเก็บน้ำยางในแต่ละวัน พบว่า เริ่มเก็บน้ำยางเวลา 08.00-10.00 น. จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 เริ่มเก็บน้ำยางเวลา 06.01 – 08.00 น. จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 เริ่มเก็บน้ำยางก่อนเวลา 06.00 น. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และเริ่มเก็บน้ำยางน้อยที่สุดเวลา 11.00 น. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ เวลาการแปรรูปยางแผ่นดิบ พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่แปรรูปยางแผ่นดิบ เพราะว่าขายน้ำยางสดมากที่สุด จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 95.7 แปรรูปยางแผ่นดิบ เวลา 09.00 น. และเวลา 11.01 น.. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยที่สุดเวลา 09.01-11.00 น. จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ เวลาขายน้ำยางสดของแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า ขายน้ำยางสดเวลา 09.01-11.00 น. มากที่สุดจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 ขายน้ำยางสดเวลา 11.01-13.00 น.มากที่สุด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 64.1 และขายน้ำยางสดน้อยที่สุด เวลา 08.00 น.จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 ตามลำดับ เวลาขายยางแผ่นดิบของแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือน

เกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า ขายยางแผ่นดิบเวลา 11.00-13.00 น.มากที่สุด จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 94.9 ขายยางแผ่นดิบเวลา 13.01 น.เป็นต้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ขายยางแผ่นดิบเวลา 09.01-11.00 น. จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ขายยางแผ่นดิบน้อยที่สุดเวลา 08.00 น. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ชั่วโมงการทำงานของแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า ทำงานมากที่สุด 7-8 ชั่วโมง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ทำงาน 5-6 ชั่วโมง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ทำงาน 9 ชั่วโมง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ทำงานน้อยที่สุดไม่เกิน 4 ชั่วโมง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...กรีดยาง คือ แปลงที่หนึ่งเริ่มกรีดเวลา 23.00-01.00 น.จำนวน 6 ไร่ และแปลงที่สองเริ่มกรีดเวลา 01.00-06.00 น. จำนวน 15 ไร่ และเริ่มเก็บน้ำยางสดเวลา 08.40-09.20 น. มีจำนวนต้นกรีด 75 ต้น/ไร่ ขายน้ำยางสด 30%DRC, 30 กิโลกรัม/วัน ราคาเฉลี่ย 100 บาท/กิโลกรัม ขายน้ำยางสด ..." (นายสุทิน อินหมัน สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 42 สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน

สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ในการกรีดยาง (แห่ง)		
1	227	57.5
≥ 2	168	42.6
จำนวนแรงงานในการทำสวนยาง (คน)		
≤ 2	344	87.1
3-4	21	53
≥ 5	30	7.6
ความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยาง		
เป็นญาติพี่น้อง	149	37.7
เป็นคนรู้จักในหมู่บ้าน	203	51.4
เป็นคนรู้จักต่างจังหวัด	27	6.8
เป็นคนรู้จักต่างภาค	10	2.5
แรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า	6	1.5

ตารางที่ 42 (ต่อ) สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน

สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
สัดส่วนผลประโยชน์		
แบบ 60 : 40	185	46.8
แบบ 45 : 55	56	14.2
แบบ 50 : 50	152	38.5
แบบ 70 : 30	2	0.5
ชนิดของผลผลิต		
น้ำยางสด	383	97.0
แปรรูปยางแผ่นดิบ	12	3.0
ขี้ยาง		
ได้เจ้าของสวนยาง	6	1.5
ได้แรงงานจ้างกรีด	389	98.5
ความถี่การขายผลผลิต		
ขายผลผลิตทุกวัน(น้ำยางสด)	353	89.5
สัปดาห์ละครั้ง	2	0.5
สัปดาห์ละ2-3 ครั้ง	36	9.1
เดือนละครั้ง	4	1.0
ผู้มีบทบาทในการขายผลผลิต		
เจ้าของสวนยางขายผลผลิต	225	57.0
แรงงานจ้างกรีดขายผลผลิต	151	38.2
เจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด	19	4.8
ผู้ตัดสินใจด้านราคาขาย		
พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสด	261	66.1
กลุ่มสหกรณ์รับซื้อน้ำยางสด/โรงรม	130	33.0
โรงงานรับซื้อน้ำยางสด	4	1.0

ตารางที่ 42 (ต่อ) สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน

สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบัน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จ่ายค่าจ้างแรงงานกรีด		
พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสด	43	10.9
กลุ่มสหกรณ์รับซื้อน้ำยางสด/โรงรม	20	5.1
โรงงานรับซื้อน้ำยางสด	2	0.5
เจ้าของสวนยาง	293	74.2
แรงงานจ้างกรีด	37	9.4
จัดการผลผลิตเกี่ยวกับการขนส่งและบรรจุภัณฑ์		
เจ้าของสวนยาง	225	57.0
แรงงานจ้างกรีด	151	38.2
เจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด	19	4.8
การร่วมจ่ายต้นทุนการผลิตในการทำสวนยาง		
เจ้าของสวนยาง	107	27.1
แรงงานจ้างกรีด	11	2.8
การควบคุมแรงงานกรีดยาง		
ควบคุมทุกวัน	68	17.2
ควบคุมบ่อยครั้ง	162	41.0
ควบคุมนานๆครั้ง	85	21.5
ไม่ควบคุม	80	20.3
ความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีด		
ไม่มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีด	393	99.5
มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีด	2	0.5
การสนับสนุนจากเจ้าของสวนยาง		
ไม่มีการสนับสนุนจากเจ้าของสวนยาง	390	98.7
มีการสนับสนุนจากเจ้าของสวนยาง	5	1.3

จากตารางที่ 42 พบว่า สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบันในแต่ละแปลงระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด มีดังนี้ แรงงานจ้างกรีดยางหนึ่งแปลงมากที่สุด จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และแรงงานจ้างกรีดยาง 2 แปลงขึ้นไปจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 แรงงานจ้างกรีด 3-4 คนมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 แรงงานจ้างกรีดมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และแรงงานจ้างกรีดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3-4 คน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม แรงงานจ้างกรีดหลายรายมีสวนยางเป็นของตนเองเล็กน้อยและต้องการหารายได้เสริมมาเลี้ยงครอบครัวดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "…มีแรงงานคนเยอะจึงต้องเป็นแรงงานจ้างกรีดด้วยจึงจะพอกับรายจ่ายในครอบครัว ทำงานไม่มากชั่วโมงก็ได้เงิน เก็บเสร็จก็ได้เงินเลย แรงงานจ้างบางครัวเรือนมีสวนยางเป็นของตนเองแต่ยังไม่เปิดกรีด จึงกรีดยางจ้างก่อน …" (นางอำมร บุญประกอบ สัมภาษณ์เมื่อ 27 มีนาคม 2554)

ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักในหมู่บ้าน จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 เป็นญาติพี่น้องจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 เป็นคนรู้จักต่างจังหวัดจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 เป็นคนรู้จักต่างภาค จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และเป็นแรงงานข้ามชาติ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ การกรีดยางเป็นอาชีพอิสระรายได้ดีกว่างานก่อสร้าง มีสวนยางเป็นของตัวเอง แต่ว่ายางยังเล็กดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "…มีความสัมพันธ์เป็นญาติกับเจ้าของสวนยาง เหตุผลที่ตัดสินใจรับจ้างกรีดยางนอกสวนยางของตนเอง เพราะว่า สวนของตนเองยังอ่อนอยู่ …" (นางอภิญญา แหล๊ะล๊ะ สัมภาษณ์เมื่อ 22 มีนาคม 2554)

สำหรับการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ พบว่า มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45 : 55 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และ มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70 : 30 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับชนิดของผลผลิต คือ ขายน้ำยางสดมากที่สุดจำนวน 383 คน คิดเป็นร้อยละ 97.0 และแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยที่สุดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ การแบ่งขี้ยาง พบว่า ขี้ยางส่วนใหญ่ได้แรงงานจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 389 คน คิดเป็นร้อยละ 98.5 และได้เจ้าของสวนยางจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 การขายผลผลิต พบว่ามี 2 รูปแบบในการขายผลผลิต คือ ขายผลผลิตประเภทน้ำยางสดและขายผลผลิตประเภทแปรรูปยางแผ่นดิบ ดังนี้ ประเภท

ที่หนึ่ง ขายผลผลิตประเภทน้ำยางสดจะมีความถี่การขายผลผลิตทุกวันมากที่สุดจำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และประเภทที่สอง ขายผลผลิตประเภทยางแผ่นดิบสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ขายผลประเภทยางแผ่นดิบเดือนละครั้งจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และขายผลผลิตประเภทยางแผ่นดิบน้อยที่สุดสัปดาห์ละครั้งจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ ผู้ที่มีบทบาทในการขายผลผลิต พบว่า เจ้าของสวนยางเป็นผู้ขายผลผลิตมากที่สุดจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 แรงงานจ้างกรีดขายผลผลิต จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 และเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีดร่วมกันขายผลผลิตจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขายมากที่สุดจำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 กลุ่มสหกรณ์รับซื้อน้ำยางสด/โรงรมจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และโรงงานรับซื้อน้ำยางสดน้อยที่สุดจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ผู้ตัดสินใจด้านราคาตลาดประเภทที่หนึ่ง การขายน้ำยางสดกับพ่อค้ารับซื้อน้ำยางดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “…มีความสัมพันธ์กับเจ้าของสวนยางโดยเป็นเพื่อนบ้าน ใช้สัญญาจ้างกรีดแบบ 60:40 ขี้ยางได้ลูกจ้าง ขายผลผลิตทุกวัน ลูกจ้างเป็นผู้ขาย เจ้าของสวนยางตัดสินใจด้านราคาขาย แต่พ่อค้ารับซื้อน้ำยางตัดสินใจด้านราคาตลาด …” (นางพร สุขงาม สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

การจ่ายค่าจ้างแรงงานกรีด พบว่า เจ้าของสวนยางจ่ายเงินสดให้แรงงานจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 แรงงานจ้างกรีดจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 กลุ่มสหกรณ์รับซื้อน้ำยางสด/โรงรมจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางและแรงงานกรีด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และโรงงานน้ำยางสดจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ รูปแบบการใช้บิลเงินสดและเงินสดระหว่างแรงงานจ้างกรีดกับเจ้าของสวนยางมี 5 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง คือ แรงงานจ้างกรีดรับบิลเงินสดแล้วนำไปให้กับเจ้าของสวนยางเป็นคนแบ่งเงิน สัปดาห์ละครั้งรูปแบบนี้ได้รับความนิยมมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบที่สอง คือ เจ้าของและแรงงานจ้างกรีดรับเงินจากพ่อค้าโดยตรง รูปแบบที่สาม คือ แรงงานจ้างกรีด รับเงินสดมาจากพ่อค้าแล้วแบ่งกับเจ้าของสวนยาง รูปแบบที่สี่ เจ้าของสวนยางแบ่งให้แรงงานจ้างกรีด เดือนละครั้ง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “…เจ้าของสวนยางจะแบ่งเงินจากบิลโดยจ่ายค่าจ้างให้ลูกกุลีเองทั้งหมด โดยแบ่งให้เป็นรายเดือน เดือนละประมาณ 8,000-10,000 บาท …” (นางเรียม แซะอาหวี สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

และรูปแบบที่ห้า เจ้าของสวนยางรับเงินสดจากพ่อค้าโดยตรง จ่ายเงินตามการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์กับแรงงานกรีด โดยมีบิลเงินสดเก็บไว้ที่แรงงานจ้างกรีดและเจ้าของสวนยางคนละใบ เป็นหลักฐานการรับเงิน สัปดาห์ละครั้ง ประเภทที่สอง คือ โรงรมหรือสหกรณ์กลุ่มรับซื้อน้ำยางสดเป็นผู้ให้ราคา ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่งคือ แรงงานจ้างกรีดรับเช็คเงินสดแล้วนำไปแบ่งให้กับเจ้าของสวนยางเป็นรายวัน และรูปแบบที่สองจะได้รับความนิยมมากที่สุดในพื้นที่ คือ แรงงานจ้างกรีดรับบิลเงินสด จำนวน 2 ใบ ซึ่งโรงรมเปิดบัญชีให้กับเจ้าของสวนและแรงงานจ้างกรีดที่เข้าเป็นสมาชิก อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เจ้าของสวนยางมักจะแบ่งเงินให้แรงงานกรีดในส่วนของผู้เช่ากรีด 4,000-5,000บาท/เดือน

การจัดการผลผลิตเกี่ยวกับการขนส่งและบรรจุภัณฑ์ พบว่า เจ้าของสวนยางเป็นผู้จัดการผลผลิตและบรรจุภัณฑ์มากที่สุดจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 แรงงานจ้างกรีดเป็นผู้จัดการผลผลิตและบรรจุภัณฑ์จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 และเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีดเป็นผู้จัดการผลผลิตและบรรจุภัณฑ์น้อยที่สุดจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ การจัดการผลผลิตเกี่ยวกับการขนส่งเก็บรักษาและบรรจุภัณฑ์ พบว่า เป็นความรับผิดชอบของแรงงานจ้างกรีดโดยส่วนใหญ่ โดยเจ้าของสวนยางจะซื้อบรรจุภัณฑ์ เช่น แกลลอน ถังใส่น้ำยาง ถ้วยรองรับน้ำยาง อุปกรณ์การกรีดยาง เป็นต้น แต่แรงงานจ้างกรีดต้องดูแลรักษาอุปกรณ์การใช้งานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอ ในส่วนของการขนส่งยางแผ่นดิบ เจ้าของสวนยางจะนิยมใช้ทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์ในการขนส่งไปจำหน่าย สำหรับน้ำยางสดแรงงานจ้างกรีดนิยมใส่ถัง (แกลลอน)มาวางไว้หน้าบ้านหรือในสวนยางแล้วตากแดดไว้ก่อนประมาณ 5 นาที เพื่อให้มีเปอร์เซ็นดีได้เงินสูงแล้วขนส่งด้วยรถมอเตอร์ไซต์ไปยังจุดรับซื้อ ในส่วนของขี้ยางนิยมทำเป็นรูปก้อนแล้วตากให้แห้งหมาดๆ เพื่อให้มีน้ำหนักและมีความชื้นพอเหมาะนำมาใส่ถุงแล้วขนส่งโดยใช้รถจักรยานยนต์ไปขายในจุดรับซื้อบริเวณใกล้เคียง

การร่วมจ่ายต้นทุนการผลิต พบว่า เจ้าของสวนยางเป็นผู้จ่ายต้นทุนการผลิตมากที่สุดจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 และแรงงานจ้างกรีดเป็นผู้จ่ายต้นทุนการผลิตจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 การร่วมจ่ายต้นทุนการผลิต พบว่า มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง คือ เจ้าของสวนยางเป็นผู้จัดการทั้งหมดดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “…ค่าใช้จ่ายต้นทุนร่วมทั้งหมด คือ 23,750 บาท การจ่ายต้นทุนร่วม คือ 1 ครั้ง/ปี ค่าปุ๋ยเคมี / ปุ๋ยอินทรีย์ คือ 19,800 บาท /ปี แรงงานใส่ปุ๋ย 2,000 บาท แรงงานปราบวัชพืช 1,950 บาท …” (นางพร สุขงาม สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

และรูปแบบที่สอง คือ เจ้าของสวนยางรับผิดชอบในการซื้อปุ๋ย และแรงงานจ้างรับผิดชอบใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ คือ 60:40 และแบบ 70:30 ค่าใช้จ่ายต้นทุนร่วมทั้งหมด 21,500 บาท/ปี และชนิดต้นทุนร่วม (ปุ๋ย ตัดหญ้า อื่นๆ) คือเจ้าของสวนยางเป็นผู้รับผิดชอบ จำนวน 61,500 บาท/ปี และกลุ่มที่สอง การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 และแบบ 45 : 55 เจ้าของออกค่าปุ๋ยและค่าตัดหญ้า แรงงานจ้างใส่ปุ๋ย ค่าใช้จ่ายต้นทุนร่วมทั้งหมด 50,000 บาท/ปี แรงงานปราบวัชพืช คือ เจ้าของสวนยางจัดการ ซื้อปุ๋ยและซื้อเครื่องตัดหญ้า และแรงงานจ้างช่วยใส่ปุ๋ยและช่วยตัดหญ้า ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ คือ เจ้าของสวนยางจัดการ 20 กระสอบ/ครั้ง แรงงานกรีดใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง/ปี แรงงานปราบวัชพืช คือ ตัดหญ้าด้วยเครื่อง 10 ชั่วโมง ตัดหญ้า 2 ครั้ง/ปี ค่าปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ 6,000 บาท/1ครั้ง/ปี แรงงานใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช คือ แรงงานจ้างกรีด ..." (นางละไม ทองอ่อน สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

การควบคุมแรงงานกรีด พบว่า เจ้าของสวนยางควบคุมแรงงานจ้างกรีดบ่อยครั้งมากที่สุดจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 เจ้าของสวนยางควบคุมแรงงานจ้างกรีดนานๆครั้ง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 เจ้าของสวนยางไม่ควบคุมแรงงานจ้างกรีดจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และควบคุมแรงงานจ้างกรีดทุกวันน้อยที่สุดจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีด พบว่า ไม่มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 393 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 รองลงมามีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 การสนับสนุนด้านที่พักและด้านอื่นๆจากเจ้าของสวนยางพบว่า ไม่มีการสนับสนุนด้านที่พักจากเจ้าของสวนยางเนื่องจากแรงงานจ้างกรีดพักบ้านตนเองมากที่สุดจำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 98.7 รองลงมาเจ้าของสวนยางมีการสนับสนุนด้านที่พัก เช่น กงสีและอื่นๆจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ วิธีการควบคุมแรงงานกรีด คือ เจ้าของสวนยางมีความเชื่อใจและไว้วางใจแรงงานจ้างกรีด คิดเป็นร้อยละ 80 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...เจ้าของสวนยางมีความเชื่อใจแรงงานจ้างกรีด ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง และมีทักษะการกรีดที่ดี แรงงานกรีดมีความพอใจเจ้าของสวนยาง ไม่จู้จี้ ปล่อยตามอิสระ ..." (นางเจือ ทองคำ สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2554)

การจัดการความเสี่ยงของสัญญา พบว่า ไม่มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีดร้อยละ 99.5 สำหรับด้านที่พัก พบว่า เจ้าของสวนยางมีกงสี (บ้านพักเล็กๆในสวนยาง)ให้กับแรงงานจ้างกรีด แต่แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่นิยมอยู่บ้านตนเอง คิดเป็นร้อยละ 95

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของผลผลิต/ความสามารถของแรงงานกรีดยาง/วัน

ความสามารถของแรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
พื้นที่กรีดและเก็บน้ำยาง(ไร่/คน)		
≤ 5	64	6.2
6-10	134	33.9
11-15	165	41.8
16-20	15	3.8
21-25	10	2.5
26-30	6	1.5
≥ 31	1	0.3
จำนวนต้นยางที่กรีด(ต้น/คน/วัน)		
≤ 300	10	2.5
301 – 400	372	94.2
401 – 500	11	2.8
≥ 501	2	0.5
การแปรรูปยางดิบ (กิโลกรัม /วัน)		
≤ 30	45	11.4
30-35	322	81.5
36-40	18	4.6
41 -45	5	1.3
≥ 46	5	1.3

ตารางที่ 43 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของผลผลิต/ความสามารถของแรงงานกรีดยาง/วัน

ความสามารถของแรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การขายน้ำยาง (ค่า % DRC กิโลกรัม/วัน)		
≤ 30	143	36.2
31-35	130	32.9
36-40	92	23.3
41-45	25	6.3
≥ 46	5	1.3
ผลผลิตยางแห้งต่อคน (กิโลกรัม/วัน)		
≤ 30	143	36.2
31-35	130	32.9
36-40	92	23.3
41-45	25	6.3
≥ 46	5	1.3
ราคาเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)		
≤ 100	120	30.4
101-120	80	20.3
121-140	116	29.4
141-160	67	17.0
≥ 161	12	3.0
ชนิดของผลผลิต		
ขายน้ำยางสด	398	97.0
แปรรูปยางแผ่นดิบ	12	3.0

จากตารางที่ 43 พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางมีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางมากที่สุด 11-15 ไร่ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 มีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยาง 6-10 ไร่ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 มีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางไม่เกิน 5ไร่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 มีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยาง 16-20 ไร่ จำนวน 15คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 มีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยาง 21-25 ไร่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางน้อยที่สุด 31 ไร่ขึ้นไปจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ มีจำนวนต้นกรีดมากที่สุด 301-400 ต้น/วัน จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 94.2 มีจำนวนต้นกรีด 401-500 ต้น/วัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีจำนวนต้นกรีดไม่เกิน 300 ต้น/วัน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีจำนวนต้นกรีดน้อยที่สุด 501 ต้นขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ การแปรรูปยางแผ่นดิบมากที่สุดจำนวน 30-35 กิโลกรัม/วัน จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 การแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม/วัน จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 การแปรรูปยางแผ่นดิบ 36-40 กิโลกรัม/วัน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 การแปรรูปยางแผ่นดิบ 41-45 กิโลกรัม/วัน และการแปรรูปยางแผ่นดิบมากกว่าหรือเท่ากับ 46 กิโลกรัม/วันขึ้นไปน้อยที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ การขายน้ำยางสด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 % DRC กิโลกรัม/วัน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 การขายน้ำยางสด 31-35 % DRC กิโลกรัม/วัน จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 การขายน้ำยางสด 36-40 % DRC กิโลกรัม/วัน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 การขายน้ำยางสด 41-45 % DRC กิโลกรัม/วัน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และการขายน้ำยางสดมากกว่าหรือเท่ากับ 46 % DRC กิโลกรัม/วันน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ผลผลิตยางแห้งมากกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม/วัน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ผลผลิตยางแห้งไม่เกิน 31-35 กิโลกรัม/วัน จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ผลผลิตยางแห้ง 36-40 กิโลกรัม/วัน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ผลผลิตยางแห้ง 41-45 กิโลกรัม/วันจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และผลผลิตยางแห้งน้อยที่สุดจำนวน 46 กิโลกรัมขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ จำนวนและค่าร้อยละของราคาเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท/กิโลกรัม จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 จำนวนและค่าร้อยละของราคาเฉลี่ย 101-120 บาท/กิโลกรัม จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 จำนวนและค่าร้อยละของราคาเฉลี่ย 121-140 บาท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 จำนวนและค่าร้อยละของราคาเฉลี่ย 141-160 บาท/กิโลกรัม จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และจำนวนและค่าร้อยละของราคาเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 161 บาทขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ และชนิดของผลผลิต พบว่าขายน้ำยางสดมากที่สุด 398 คน คิดเป็นร้อยละ 97.0 และแปรรูปยางแผ่นดิบ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยางในปีที่ผ่านมา

ปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ปฏิทินกรีดยาง		
กรีดตลอดปี	126	31.9
กรีด 6-7 เดือน	20	5.1
กรีด 8-9 เดือน	249	63.0
การจัดการสวนยาง		
กรีดยาง ใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช	116	29.4
กรีดยางและใส่ปุ๋ย	152	38.5
กรีดยางและปราบวัชพืช	61	15.4
กรีดอย่างเดียว	66	16.7

จากตารางที่ 44 พบว่า ปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยางในปีที่ผ่านมาของแรงงานจ้างกรีดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยาง กลุ่มที่หนึ่งปฏิทินกรีดยาง พบว่า กรีดยางมากที่สุดจำนวน 8-9 เดือน จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 กรีดยางตลอดปีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 และกรีดยางน้อยที่สุดจำนวน 6-8 เดือน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และกลุ่มที่สองการจัดการสวนยาง พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางและใส่ปุ๋ยมากที่สุด จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 แรงงานจ้างกรีดยาง ใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืช จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 แรงงานจ้างกรีดอย่างเดียวจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 แรงงานจ้างกรีดยางและปราบวัชพืชน้อยที่สุดจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ตามลำดับ ปฏิทินกรีดยาง พบว่า มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง คือ วันกรีดในแต่ละเดือน ได้แก่ กรีดตลอดปี ประมาณ 150-200 วัน/ปี ยกเว้นวันฝนตก คิดเป็นร้อยละ 70 กรีด 8-9 เดือน /ปี ประมาณ 120-150 วัน/ปี คิดเป็นร้อยละ 50 กรีด 6-7 เดือน/ปี ประมาณ 60-80วัน/ปี คิดเป็นร้อยละ 10 และกรีด 10-11 เดือน/ปี ประมาณ 80-120 วัน/ปี คิดเป็นร้อยละ 3 กลุ่มที่สอง คือ จำนวนใส่ปุ๋ย ได้แก่ ใส่ปุ๋ยเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 20 ใส่ปุ๋ยเดือน มีนาคม-พฤษภาคม คิดเป็นร้อยละ 70 ใส่ปุ๋ย เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 40 ใส่ปุ๋ยเดือน กันยายน คิดเป็นร้อยละ 7 และใส่ปุ๋ยเดือนมีนาคม และพฤศจิกายน ปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50 กลุ่มที่สาม คือ การกำจัดวัชพืช มี 5 แบบ ได้แก่ แบบที่หนึ่ง กำจัดวัชพืชปีละครั้ง แบ่งออกเป็น4 รูปแบบย่อย คือ รูปแบบที่หนึ่ง เดือนกุมภาพันธ์ คิดเป็น

ร้อยละ 10 รูปแบบที่สอง เดือน มีนาคม-พฤษภาคม คิดเป็นร้อยละ 80 รูปแบบที่สาม เดือน มิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 2 รูปแบบที่สี่ เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม คิดเป็นร้อยละ 5 แบบที่สอง กำจัดวัชพืชปีละ 2 ครั้ง เดือน มกราคมและเดือนมิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 20 แบบที่สาม กำจัดวัชพืชปีละ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 2-3 วัน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ เดือนเมษายน เดือนมิถุนายน และเดือนสิงหาคม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...ปราบวัชพืช เดือนกุมภาพันธ์ เดือนเมษายนและเดือนสิงหาคม จำนวน 3 ครั้ง/ปี โดยใส่ได้เรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับอารมณ์..." (นายเคลื้อม สุวรรณ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนายน 2554)

และช่วงเดือนมีนาคม กรกฎาคม และพฤศจิกายน ปีละ 3 ครั้ง แบบที่สี่ กำจัดวัชพืชแบบเดือนเว้นเดือน จำนวน 6 ครั้ง/ปี และ แบบที่ห้า กำจัดวัชพืชตลอดปี คิดเป็นร้อยละ 0.3 และกลุ่มที่สี่ ยางผลัดใบโดยเฉลี่ยประมาณ 1-2 เดือน ระหว่างเดือน มีนาคม-เมษายนของทุกปี คิดเป็นร้อยละ 90 ยางผลัดใบระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคมของทุกปี คิดเป็นร้อยละ 30 และยางผลัดใบเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม ของทุกปี คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของฤดูกาลกรีดยาง จำนวนวันกรีด และความถี่ในการกรีดยาง

ฤดูกาลกรีดยางและจำนวนวันกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ฤดูกาลกรีดยาง		
กรีดทุกฤดูกาล	131	33.2
กรีดฤดูร้อนและฤดูฝน	236	59.7
กรีดฤดูร้อนและยางผลัดใบ	22	5.6
กรีดเฉพาะฤดูร้อน	6	1.5
จำนวนวันกรีด (วัน/ปี)		
$\leq$ 100 วัน/ปี	30	7.6
101-120 วัน/ปี	128	32.4
121-140 วัน/ปี	113	28.6
141-160 วัน/ปี	40	10.1
161-180 วัน/ปี	16	4.1
181-200 วัน/ปี	66	16.7
$\geq$ 121 วัน/ปี	2	0.5

ตารางที่ 45 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของฤดูกาลกรีดยาง จำนวนวันกรีด และความถี่ในการกรีดยาง

ฤดูกาลกรีดยางและจำนวนวันกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความถี่ในการกรีดยาง		
กรีดวันเว้นวัน	22	5.6
กรีดสองวันเว้นวัน	4	1.5
กรีดสามวันเว้นวัน	238	59.7
กรีดห้าวันเว้นวัน	131	33.2

จากตารางที่ 45 พบว่า ฤดูกาลกรีดยาง จำนวนวันกรีด และความถี่ในการกรีดยาง มีดังนี้ ฤดูกาลกรีดยาง พบว่า มีฤดูกาลกรีดยางโดยกรีดฤดูร้อนและฤดูฝนมากที่สุดจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7กรีดทุกฤดูกาลทั้งฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูยางผลัดใบจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 กรีดฤดูร้อนและฤดูยางผลัดใบจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และกรีดเฉพาะฤดูร้อนน้อยที่สุดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ สำหรับจำนวนวันกรีด พบว่า มีจำนวนวันกรีด 101-120 วัน/ปี มากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 มีจำนวนวันกรีด 121-140 วัน/ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 มีจำนวนวันกรีด 181-200 วัน/ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 มีจำนวนวันกรีด 141-160 วัน/ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 มีจำนวนวันกรีดต่ำกว่า 100 วัน/ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 มีจำนวนวันกรีด 161-180 วัน/ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 มีจำนวนวันกรีด 121 วัน/ปี น้อยที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ ความถี่ในการกรีดยางกรีดสามวันเว้นวันมากที่สุด จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 ความถี่ในการกรีดยางกรีดห้าวันเว้นวันจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และความถี่ในการกรีดยางแบบสองวันเว้นวันน้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ จำนวนวันกรีดในปีที่ผ่านมาแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วง ฤดูร้อน ช่วงฤดูฝน และช่วงยางผลัดใบ ดังนี้ ช่วงที่หนึ่ง คือ ช่วงฤดูร้อน นิยมกรีด 16-17 วัน/เดือน แบบ 3 เช้าเว้นเช้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 กรีด 20 -24 วัน/เดือน แบบ4เช้าเว้นเช้า คิดเป็นร้อยละ 20 กรีด 15-20 วัน/เดือน แบบ3เช้าเว้นเช้า หรือ 4เช้าเว้นเช้า คิดเป็นร้อยละ 8 และกรีด 15 วัน/เดือน แบบ3เช้าเว้นเช้า คิดเป็นร้อยละ 3 ช่วงที่สอง คือ ช่วงฤดูฝนกรีด 6-8 เดือน จำนวน 15-20 วันต่อเดือนแบบ3เช้าเว้นเช้าคิดเป็นร้อยละ 40 ช่วงฤดูฝนกรีดจำนวน 12-13 วัน/เดือน แบบ4เช้าเว้น(4d/5) คิดเป็นร้อยละ 20 ช่วงฤดูฝนหยุดกรีด คิดเป็นร้อยละ 10 กรีดทุกวัน ยกเว้นวันใดที่ฝนตก คิดเป็นร้อยละ 9 ช่วงยางผลัดใบจะกรีด แบบ 3 เช้าเว้นเช้า

(3d/4) จำนวน 15-20 วัน/เดือน รวมจำนวนวันกรีด 180-200 วัน/ปี คิดเป็นร้อยละ 6.9 และช่วงที่สาม ช่วงยางผลัดใบ แรงงานจ้างหยุดกรีดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97 กรีดแบบวันเว้นวัน คิดเป็นร้อยละ 4 และกรีดแบบ2วันเว้นวัน คิดเป็นร้อยละ 3

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต

การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต		
เปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	263	66.6
ไม่เปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	132	33.4

จากตารางที่ 46 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตมากที่สุด จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 รองลงมาไม่เปลี่ยนรูปแบบผลผลิต จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 ตามลำดับ แรงงานกรีดนิยมเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตจากเดิมแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสด คิดเป็นร้อยละ 70 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "… เพราะว่า เดิมทำยางแผ่นอยู่ช่วงหนึ่งสั้นๆ ปัจจุบันขายน้ำยางสด เปลี่ยนในปี 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเจ้าของสวนยางเป็นคนตัดสินใจ …" (นางกลอยใจ บุญเทพ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

> "…เดิมปี พ.ศ. 2530 แปลงที่หนึ่งแปรรูปยางแผ่นดิบจนมาถึงปี 2540 เพราะว่าไม่มีคนรับซื้อน้ำยาง และแปลงที่สองปี 2540 – ปัจจุบัน ขายน้ำยางสด เพราะว่า มีคนเข้ามารับซื้อน้ำยางมากขึ้น…" (นายกอซี เลหนุด สัมภาษณ์เมื่อ 22 มีนาคม 2554)

> "…ตนเองเป็นคนตัดสินใจ ขาย น้ำยางสด ดีกว่ายางแผ่นดิบ ปีที่เริ่มในปี 2544 จนถึงปัจจุบัน เหตุผลเพราะว่า กรีดยางได้เยอะ ไม่เหนื่อยเท่าไหร่ ทุ่นแรง และสามารถนำน้ำยางสดมาส่งได้เลย ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อน เกิดขึ้นมาประมาณ 10 ปี แล้ว…" (นายราชิต คงคาลิหมิ่น สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

และไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตเนื่องจากขายน้ำยางสดมาตลอด คิดเป็นร้อยละ 50 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...เพราะว่า ขายน้ำยางสด รวดเร็ว ง่ายต่อการขนส่ง ได้เงินเร็ว มีเวลาพักผ่อน/ประกอบอาชีพเสริม ตั้งแต่ปี 2540 ที่โรงรมของ สกย.ในหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มเปิดกรีด จนถึงปัจจุบัน..." (นายจรูญ นวลบุญ สัมภาษณ์เมื่อ 28 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของรูปแบบผลผลิต

ประวัติรูปแบบผลผลิต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
รูปแบบผลผลิต		
แปรรูปยางแผ่นดิบ	18	4.6
น้ำยางสด	123	31.1
เปลี่ยนการแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสด	254	64.3

จากตารางที่ 47 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในปัจจุบัน ประวัติรูปแบบผลผลิตคือเปลี่ยนจากการแปรรูปยางดิบเป็นขายน้ำยางสดมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตโดยขายน้ำยางสดจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 และรูปแบบผลผลิตคือแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ ประวัติรูปแบบผลผลิตในสวนยาง แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่กรีดแปลงเดียว คิดเป็นร้อยละ 90 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ตัดสวนเดียว ขายน้ำยางสด เหตุผลเพราะว่า ขายง่าย ได้เงินเร็ว เดิม ขายยางแผ่น และสิ้นสุดในปี 2539 เพราะว่า ส่วนใหญ่เค้ามีการขายน้ำยางกันมากขึ้น ไม่ค่อยมีใครขายยางแผ่นแล้ว..." (นางสานีหย๊ะ แสนชุม สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

"... เดิมชนิดของผลผลิต คือ ขายน้ำยางสด และสิ้นสุดในปี 2539 เหตุผล เพราะว่า ส่วนใหญ่เค้ามีการขายน้ำยางสด สะดวกในการปฏิบัติงาน ..." (นายเมธัส บิลลาเตะ สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

กรีดสองแปลงขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...แปลงที่หนึ่งและสองจำนวน 25 ไร่ ชนิดของผลผลิต คือ ขายยางแผ่นดิบ เพราะว่า ยางแผ่นราคาสูงกว่าแต่ 5 ปีที่ผ่านมารับซื้อน้ำยางสูง โดยโรงรม สกย. ให้ราคาน้ำยางสดเท่ากับราคายางแผ่น ..." (นายสิบ๊ะ นุ่นศรีปาน สัมภาษณ์เมื่อ 23 มีนาคม 2554)

"…ขายน้ำยางสด ปีที่เริ่มคือ 2553 มีความสะดวกและง่ายต่อการกรีด รวดเร็วในการปฏิบัติงาน ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อนสูง …" (นางมารีหยำ หมีดโต๊ะหมาด สัมภาษณ์เมื่อ 25 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนสวนยาง

การเปลี่ยนสวนยาง	จำนวน (n= 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนสวนยาง		
ไม่เปลี่ยนสวนยาง	280	70.9
เปลี่ยนสวนยาง	115	29.1

จากตารางที่ 48 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสวนยางกรีดมากที่สุดจำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเปลี่ยนสวนยางจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของประสบการณ์หยุดกรีดยาง

ประสบการณ์หยุดกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ประสบการณ์หยุดกรีด		
ไม่มีประสบการณ์หยุดกรีด	262	66.3
มีประสบการณ์หยุดกรีด	133	33.7

จากตารางที่ 49 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบมากที่สุดจำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3รองลงมาแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมีประสบการณ์หยุดกรีดยางและเปลี่ยนเจ้าของสวนยางจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด

การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด		
ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีด	320	81.0
เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีด	75	19.0

จากตารางที่ 50 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของการจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต

การจ้างงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต	จำนวน (n=395)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต		
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตเพิ่มขึ้น	58	14.7
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตลดลง	294	74.4
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตเท่าเดิม	43	10.9

จากตารางที่ 51 พบว่า เจ้าของสวนยางมีการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตลดลงมากที่สุดจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 เจ้าของสวนยางมีการการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตเพิ่มขึ้นจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และเจ้าของสวนยางมีการการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตเท่าเดิมจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตามลำดับ แผนการจ้างงานของเจ้าของสวนยางต่อแรงงานจ้าง มี 3 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่หนึ่ง แผนการจ้างแรงงานลดลง เพราะว่า มีสวนยางขนาดเล็กเนื่องจากพ่อแม่แบ่งมรดกให้ลูกหลาน และรูปแบบที่สอง คือ แผนการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น เพราะว่า แรงงานฟาร์มทั่วไปหาคนงานว่าจ้างใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืชง่าย แต่งานกรีดยางหาคนว่าจ้างกรีดยาก ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…เพราะว่า คนจ้างน้อย มีความยากลำบากในการหางานในภาคเกษตร เพราะว่า คนบางบ้านก็ออกไปทำงานอื่นกันบ้างแล้ว ยิ่งเป็นเด็กๆสมัยใหม่…" (นายสเผน บุญสิทธิ์ สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

ทัศนคติของแรงงานมีผลกระทบต่อแรงงานภาคเกษตร แรงงานจ้างกรีดบางส่วนจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายไปสู่นอกภาคเกษตร ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"… เพราะว่าอยากจะขายของชำตอนแก่ๆกว่านี้ การหาแรงงานและการว่าจ้างใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืชหาง่าย เพราะมีคนรับจ้างทำเยอะ งานกรีดยางหาคนว่าจ้างกรีดยางไม่ยากเพราะว่า บางคนไม่มีสวนเป็นของตัวเอง บางคนมีสวนกรีดไม่พอ…" (นายวรรณ สุกอร่าม สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

"…ตนคิดว่าเกษตรกรมีกิจกรรมนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้น เพราะว่า ราคาสินค้าเกษตรไม่ดี แรงงานมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายไปสู่นอกภาคเกษตรเพิ่มสูงขึ้น เพราะว่าหัวหน้าครอบครัว (คนแก่) ยังคงทำสวนยาง แต่คนรุ่นใหม่ย้ายออกไปหมด …" (นายนะ บินโต๊ะหมาด สัมภาษณ์เมื่อ 22 มีนาคม 2554)

"… มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตรเพิ่มขึ้น เพราะเด็กที่เรียนจบก็กลับมาทำสวนยางเพราะว่ารายได้ดีอิสระ เพราะถ้าราคายางอยู่ในราคานี้การทำสวนยางดีกว่าทำอาชีพอื่น…" (นายประนอม ศรีแคร์ สัมภาษณ์เมื่อ 12 มีนาคม 2554)

" …คิดว่าเกษตรกรมีกิจกรรมนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเพราะว่า คนเมื่อก่อนยังมองไม่เห็นโอกาสของธุรกิจ การศึกษาให้โอกาสทางธุรกิจมากขึ้น แรงงานมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายไปสู่นอกภาคเกษตรเพิ่มสูงขึ้น คนอยากให้ลูกเรียนสูง ... " (นางขวัญตา มหาพล สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

และ รูปแบบที่สาม แผนการจ้างงานเท่าเดิม เพราะว่า พื้นที่ไม่กว้างมาก การหาแรงงานและการว่าจ้างแรงงานฟาร์มในการใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืชยากเพราะส่วนใหญ่คนที่กรีดก็จะใส่ปุ๋ยด้วย แต่คนที่กำจัดวัชพืชอาจน้อยเพราะอันตราย งานกรีดยางหาคนว่าจ้างกรีดยาก รวมทั้งยากลำบากในการหางานภาคเกษตร ส่วนยางที่จะเปิดกรีดใหม่ เจ้าของสวนยางกรีดเองและใช้แรงงานครัวเรือน ทำให้แรงงานนอกภาคเกษตรเริ่มเข้าสู่แรงงานภาคเกษตรประเภทแรงงานจ้างกรีดในสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ราคายางแพง ทั้งแรงงานอีสานและแรงงานข้ามชาติ สำหรับทัศนคติของแรงงาน เนื่องจาก เป็นงานอิสระ ไม่บังคับ และไม่มีการกำหนดเวลาในการทำงาน มีรายได้ดี แต่เจ้าของสวนยางมีการจ้างแรงงานกรีดเท่าเดิมเพราะมีพื้นที่จำกัดในการจ้างกรีด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" …เศรษฐกิจยางก็จะดี คนจะหันมาทำกันเยอะ อาชีพที่อิสระ จะหยุดพักเมื่อไหร่ก็ได้ แรงงานภาคเกษตรมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกบังคับจากเจ้าของ / หัวหน้างาน เหมือนกับแรงงานนอกภาคเกษตร ... " (นางจิราภรณ์ จันทร์ดอ สัมภาษณ์เมื่อ 25 มีนาคม 2554)

"…อยากมีงานทำไปตลอด ให้เถ้าแก่จ้างเรื่อยๆ งานกรีดยางหาคนว่าจ้างกรีดยางยาก เพราะว่าสวนมีน้อยคนกรีดมีเยอะ ราคายางสูง มีความยากลำบากในการหางานในภาคเกษตร เพราะว่า ยางราคา 100 เริ่มหายางกรีดยาก…" (นายมู้สา บินหนีม สัมภาษณ์เมื่อ 22 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด

ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด		
ไม่มีความยุติธรรม	38	9.6
มีความยุติธรรม	357	90.4

จากตารางที่ 52 พบว่า เจ้าของสวนยางมีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดมากที่สุด จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 รองลงมาเจ้าของสวนยางไม่มีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ความเป็นธรรมของแรงงานจ้างกรีดแรงงานจ้างกรีดมีความพึงพอใจต่อสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 เนื่องจากไม่เอารัดเอาเปรียบระหว่างเจ้าของสวนยางที่มีต่อแรงงานจ้างกรีด การได้ค่าจ้างแรงงานที่เหมาะสม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…การกรีดแบ่งสัดส่วน 50 : 50 มีรายได้มากกว่ากรีดหวะ ไม่อยากกรีดหวะ เพราะอาจจะขาดทุน เจ้าของสวนยาง และลูกจ้างกรีดได้เงินเท่ากันทำให้มีความยุติธรรมมากที่สุด …"(นางวรรณา วิไลรัตน์ สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 53 จำนวนและร้อยละของการต่อรองสัญญาจ้างกรีด

การต่อรองสัญญาจ้างกรีด	จำนวน (n =395)	ร้อยละ
การต่อรองสัญญาจ้างกรีด		
ไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีด	359	90.9
ต่อรองสัญญาจ้างกรีด	36	9.1

จากตารางที่ 53 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดมีการต่อรองสัญญาจ้างกรีดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 54 จำนวนและร้อยละของการพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นในหมู่บ้าน

สัญญาจ้างกรีดยางอื่นในหมู่บ้าน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
สัญญาจ้างกรีดอื่นในหมู่บ้าน		
ไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น	363	91.9
พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น	32	8.1

จากตารางที่ 54 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นมากที่สุด จำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1

ตารางที่ 55 จำนวนและร้อยละของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีด

ความสัมพันธ์ที่ดี	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ที่ดี		
ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดี	21	5.3
มีความสัมพันธ์ที่ดี	374	94.7

จากตารางที่ 55 พบว่า แรงงานจ้างกรีดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางมากที่สุดจำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 56 จำนวนและร้อยละของอาชีพที่ยั่งยืน

เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
เป็นอาชีพที่ยั่งยืน		
ไม่เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	141	35.7
เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	254	64.3

จากตารางที่ 56 พบว่า แรงงานจ้างกรีดเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ไม่ยั่งยืนจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ทั้งนี้ เป็นอาชีพที่ยั่งยืนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 เนื่องจากแรงงานจ้างกรีดไม่ต้องลงทุนมาก แต่ต้องลงแรง ถ้ากรีดดีจะอยู่ได้นาน มีความเหมาะสมไม่เสียเปรียบมากเพราะมีมานานแล้ว มีความซื่อสัตย์จะทำให้มีงานตลอด สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ดี ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...ไม่ต้องลงทุนอะไรเลยนอกจากมีดกรีดยาง ยุติธรรมดีแล้ว มีความพอใจ ไม่มีอาชีพอื่นมารองรับ หากว่ารถยนต์ยังมีการแล่นอยู่หรือมีการใช้ยางอยู่ สวนยางก็ยังมีความสำคัญ เจ้าของสวนยางบางคนมีพื้นที่ยางหลายไร่ แรงงานทำงานกรีดยางได้ตลอด หาสวนยางได้เรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับราคายาง..." (นายเคลื้อม สุวรรณ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

> "...ขึ้นอยู่กับฝีมือของลูกจ้างกรีด ทำอาชีพนี้ดีที่สุดแล้ว หากินได้ตลอด สามารถทำได้ตลอดปียกเว้นฝนตก ..." (นายวรรณ สุกอร่าม สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

และการกรีดยางจ้างแบบแบ่งผลผลิตไม่ได้เป็นอาชีพยั่งยืน แต่ ยังต้องกรีดยางจ้างต่อไป เพราะว่ากว่าจะกรีดของตนเองได้อีกนาน แต่หากกรีดไม่ดีก็เปลี่ยนสวนยางบ่อย เนื่องจากไม่ได้ทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด โดยช่วงเวลาหนึ่งเมื่อลูกจ้างกรีดยางแล้วลูกหลานเจ้าของสวนยางกลับมากรีดยางเองทำให้แรงงานจ้างกรีดจ้างต้องเคลื่อนย้ายหาเจ้าของสวนยางรายใหม่ต่อไป บางรายกรีดยางจ้างมานาน เจ้าของสวนยางอาจจะปรับรูปแบบการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ไปตามเศรษฐกิจ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิตในอนาคตเป็นการจ้างกรีดรายวันทดแทน หรือลดอัตราการใช้แรงงานจ้างกรีดลง

ตารางที่ 57 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต

การเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดในอนาคต		
ไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	313	79.2
ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	82	20.8

จากตารางที่ 57 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคตมากที่สุดจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคตจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8

ตารางที่ 58 จำนวนและร้อยละของทักษะกรีดยาง

ทักษะกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ทักษะกรีดยาง		
ไม่มีทักษะกรีดยาง	112	28.4
มีทักษะกรีดยาง	283	71.6

จากตารางที่ 58 พบว่า แรงงานจ้างกรีดมีทักษะกรีดยางมากที่สุดจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดไม่มีทักษะกรีดยางจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ทักษะกรีดยางของแรงงานจ้างกรีดมี 2 แบบ คือ แบบที่หนึ่ง มีทักษะในการกรีดยาง คิดเป็นร้อยละ 30 คือ กรีดหน้ายางสวย ไม่บาดเนื้อยาง ไม่มีแผล เปลือกยางไม่หนา ฝีมือดี ไม่รีบเร่งกรีด ขยันคล่องแคล่ว มือเบา น้ำยางออกดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …กรีดแล้วต้นมีเนื้อที่เรียบ การฝึกหัดบ่อยๆ กรีดยางหน้ายางสม่ำเสมอ มือเบา กรีดออกดี หน้ายางก็ไม่เสีย ตั้งแต่เริ่มกรีดก็ฝึกพัฒนาตัวเองเรื่อยๆใจเย็น ไม่กรีดบาดเนื้อไม้ยาง เพราะจะทำให้เกิดตุ่ม.... ” (นายสมพร แปะเตียง สัมภาษณ์เมื่อ 27 มีนาคม 2554)

และแบบที่สอง คือ ไม่มีทักษะกรีดยางพบได้มากที่สุดในการลงพื้นที่สัมภาษณ์แรงงานจ้างกรีด เนื่องจากแรงงานกรีดประเภทนี้จะอาศัยประสบการณ์ในการฝึกกรีดเนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็วโดยศึกษาวิธีการกรีดยางจากบุคคลใกล้ตัว เช่น พ่อแม่ สามี-ภรรยา หรือแม้กระทั่งการฝึกกรีดยางด้วยตัวเอง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 90 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "... เดิมพ่อแม่เคยกรีดมาก่อน จึงอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของตนเองกรีดยางอย่าให้ถึงเนื้อไม้จะให้น้ำยางดีกว่า เรียนเองทำเอง เพราะต้องมาเรียนรู้เอง แล้วแต่อารมณ์ หากยางแก่มากก็กรีดแบบผ่านๆ ถ้ากรีดไม่ดี เปลือกไม่งอก น้ำยางไม่ออก ถ้ากรีดดี น้ำยางออกสม่ำเสมอ..." (นางเตือนใจ ทองบูรณ์ สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 59 จำนวนและร้อยละของการรู้จักและการใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ

รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ		
ไม่รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	217	54.9
รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	178	45.1
การใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ		
ไม่ใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	240	60.8
ใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	155	39.2

จากตารางที่ 59 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุดจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารารู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่ใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุดจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 มีอย่างไรก็ตาม แรงงานจ้างกรีด มีทั้งรู้จักระบบกรีด และไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. แต่ส่วนใหญ่ รู้จักระบบกรีดและใช้ระบบกรีดตาม สกย.แนะนำ คือ แบบ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 50 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ตนเองก็รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. รวมทั้งใช้ระบบกรีดตามที่ สกย.แนะนำ ใช้ระบบกรีดแบบ 3 หน้ากรีดมาตลอดตามเพื่อนบ้านและไม่ใช้สารเร่งน้ำยางเริ่มใช้ปี 2540 แยกกรีดทีละหน้าทั้ง 2 แปลง ไม่มีการเปลี่ยนระบบกรีดเพราะว่า มีความเหมาะสม โดยแต่ละต้นจะแบ่ง 3 ส่วน ยืดระยะเวลาในการกรีด..." (นางลัดดา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละของการใช้ระบบกรีดในสวนยาง

การใช้ระบบกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การใช้ระบบกรีดยางพาราแบบ		
กรีดหนึ่งในสองของลำต้น	32	8.1
กรีดหนึ่งในสามของลำต้น	85	21.6
กรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้น	278	70.4

จากตารางที่ 60 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้นมากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดหนึ่งในสามของลำต้นจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดหนึ่งในสองของลำต้น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ตามลำดับ นิยมกรีดแปลงเดียวมากที่สุด พื้นที่สวนยางขนาดเล็ก 5-15 ไร่ ระบบกรีด 2-3 หน้ากรีด กรีดทีละหน้า แบบ 3 เช้าเว้นเช้า ปีที่เริ่มใช้ 2540-ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 80 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ขนาดสวนยาง 10 ไร่ ระบบกรีด แบบ 3 พูกรีดทีละหน้า ปีที่เริ่ม 2520-ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2543 เปลี่ยนรูปแบบผลผลิตจากการแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นน้ำยางสด เหตุผล เพราะว่า ทุ่นแรง ทุ่นเวลา ไม่เหนื่อยเยอะ ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อน..." (นางจงจิตต์ สุขสว่าง สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

และพื้นที่กรีดสองแปลงขึ้นไปเป็นสวนยางขนาดกลางมีพื้นที่กรีด 15-50 ไร่ ระบบกรีด 3d/4 เริ่มใช้ ปี2546-ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 6 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…พื้นที่กรีด 15 ไร่ ระบบกรีด 3 หน้ากรีด ไม่มีการเปลี่ยนระบบกรีด ใช้ระบบกรีด 3 หน้า กรีด กรีด 3 วัน เว้น 1 วัน แต่บางครั้งก็อาจกรีด 2 เว้น 1กรีดทีละหน้า ในระหว่าง 7 วัน ให้ยางเท่าไหร่ยังเท่านั้น (หน้ายาง) ปีที่เริ่มใช้ 2549-ปัจจุบัน …" (นางกัญญา สว่างรัฐ สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกระบบกรีดที่นิยมใช้มี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ใช้ระบบกรีดแบบ 2 พู หรือ 2 หน้ากรีดและ 3 พู หรือ 3 หน้ากรีดสลับกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นอยู่กับต้นยางบางต้นกรีด ทำมาตั้งแต่อดีต ถ้า 2 หน้ามันหมดแล้ว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"… ทำมาตั้งแต่อดีต ถ้า 2 หน้ามันหมดแล้ว เราเป็นคนแบ่งเองว่ากรีด 3ส่วน กรีดทีละหน้า เพราะคิดว่ากรีดได้นานหลายๆปี ยางได้พักหน้ายาง , % DRC ดี 33, 32 จนถึง 30,31 % DRC ปริมาณน้ำยางเยอะ ไม่ใช้สารเร่ง และไม่อัดแก๊ส พักยาง 1 วัน /กรีดทุกวันขอให้ออก แบบ 3d/4 / แบบ3เช้าเว้นเช้า …" (นางหวา เบ็ญจฤทธิ์ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

" …ขึ้นอยู่กับต้นยางบางต้นกรีด 2 หน้า บางต้นกรีด 3 หน้า มีการเปลี่ยนระบบกรีด เพราะว่ายางผลัดใบ ทำงานได้หลายปี ประหยัดหน้ายาง …" (นางกัลยา วาดี สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

รูปแบบที่สอง ใช้ระบบกรีดแบบ3 พู หรือ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 60 การกรีดแบบนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าของสวนยาง พบว่า สามารถกรีดได้นาน มีความยืดหยุ่นในการกรีด หน้ายางมีความเหมาะสมไม่ยาวหรือสั้นเกินไป ซึ่งได้รับความนิยมมากที่สุดในแรงงานจ้างกรีด โดยเว้นห่างจากโคนต้นยางประมาณ 3 คืบ แล้วเริ่มขึ้นหน้าหนึ่งใหม่ เนื่องจากเมื่อหมดหน้าสามแล้วสามารถกรีดกลับมากรีดหน้าหนึ่งใหม่ได้ เพราะต้นยางได้ซ่อมแซมเปลือกยางเดิมจนปิดสนิทแล้ว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"… ใช้ระบบกรีดแบบ 3 พู กรีดทีละพู แบบ3เช้าเว้นเช้า ไม่ใช้สารเร่งน้ำยาง ไม่อัดแก๊ส ไว้พักยาง 1 วัน กรีดได้นาน ยืดอายุยางโดยแบ่งแบบ 3 พู มาตลอดโดยกรีดทีละพูหรือหน้ากรีดให้หมด โดยเว้นระยะห่างจากโคนยางประมาณ 3 คืบ แล้วขึ้นหน้ายางพูที่สองต่อไป …" (นางยุพา นวลวดี สัมภาษณ์เมื่อ 28 มีนาคม 2554)

ไม่ใช้สารเร่งน้ำยาง แบบที่สาม ใช้ระบบกรีดแบบ 2 พู หรือ2 หน้ากรีด โดยกรีดทีละหน้าให้หมดแล้วเว้นไว้ช่วง 3 คืบ ก่อนถึงโคนต้นยาง แล้วเริ่มกรีดหน้าหนึ่งใหม่ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…ตัดสินใจเลือกระบบกรีดแบบ 2 พูดีแล้ว เพราะว่า น้ำยางมี % ดีอยู่ ถ้ามากกว่านี้จะทำให้ % ลด คนในหมู่บ้านนิยมกรีดแบบ 2 หน้า เช้าเว้นเช้า เพราะว่า น้ำยางมี % ดีอยู่ ถ้ามากกว่านี้จะทำให้ % ลด…" (นายอำเน๊าะ ขินโสะ สัมภาษณ์เมื่อ 28 เมษายน 2554)

และแบบที่สี่ ใช้ระบบกรีดแบบหน้าเดียว /ใช้ระบบกรีดแบบพูเดียว การกรีดแบบนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าของสวนยาง พบว่า ได้ปริมาณน้ำยางน้อย ต้นยางมีอายุสั้น เนื่องจากกรีดหน้าเดิมตลอดและมีหน้ายางที่ยาวเกินไป นิยมใช้ในยางเริ่มเปิดกรีดช่วงระยะเวลาสั้นๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" …ใช้ระบบกรีดแบบพูเดียว ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกระบบกรีด คือ เพราะว่ายางยังมีอายุอ่อน เพื่อปรับระดับน้ำยางเริ่มเปิดกรีด…" (นางสุมาลี ประทุมทอง สัมภาษณ์เมื่อ 28 เมษายน 2554)

เจ้าของสวนยาง ไม่นิยมใช้สารเร่งตอนต้นยางอ่อน เพราะ ทำงานได้หลายปี ประหยัดหน้ายาง แต่ใช้สารเร่งน้ำยางช่วงระยะเวลายางแก่มากแล้ว มีการกรีดซ้ำหลายๆหน้ามาก หรือยางใกล้โค่น ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำยางและความเข้มข้นของน้ำยางลดลง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…กรีดยาง 3เช้าเว้นเช้าได้พักยาง ตลอดจนได้มีการใช้สารเร่ง ได้มีการใช้อัดแก๊ส ออกมาเกินต้นดูสวนยาง อัดแก๊สได้ 20-22 % DRC …" (นายสมหมาย หมาดทอง สัมภาษณ์เมื่อ 22 เมษายน 2554)

ทั้งนี้ พบว่า แรงงานจ้างกรีด ร้อยละ 80 ไม่เปลี่ยนระบบกรีด คือ 1/3 ส่วนกรีดทีละหน้า 3เช้าเว้นเช้า โดยกรีดทีละหน้าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ระบบกรีดนี้เพราะว่า สภาพอากาศ และแรงงานจ้างกรีด ร้อยละ 20 เปลี่ยนระบบกรีด เพราะอดีตใช้ระบบกรีด 2 หน้ากรีด แต่ปัจจุบันใช้ระบบ 3 หน้ากรีด โดยขึ้นอยู่กับอายุของต้นยางที่กรีดดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" …สมัยก่อนต้นยางยังอ่อนอยู่เจ้าของสวนยางบอกว่าต้องการรักษาต้นยางจึงให้กรีดหน้าเดียวก่อนแต่มีปัญหาว่าหน้ายาว น้ำยางก็ออกดีนะ แต่เมื่อต้นยางแก่ขึ้นและราคายางดี เจ้าของจึงให้ลูกกุลีกรีดแบบ 3 ส่วนหน้ายางสั้นน้ำยางออกเยอะดีปัจจุบันใช้แบบ 3 หน้ากรีด โดยยางซ้ำหน้ากรีด…" (นางอภิญา ปานซะ สัมภาษณ์เมื่อ 22 เมษายน 2554)

ตารางที่ 61 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนระบบกรีด

การเปลี่ยนระบบกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนระบบกรีด		
ไม่เปลี่ยนระบบกรีด	369	93.4
เปลี่ยนระบบกรีด	26	6.6

จากตารางที่ 61 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่เปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

2.ประเภทรูปแบบผลผลิตของแรงงานจ้างมี 2 ประเภท คือ

(1)เกษตรกรที่เลือกขายน้ำยางสดมีกิจกรรมการผลิตประกอบด้วย งานเตรียมลับมีดกรีดยาง กรีดยาง เก็บน้ำยาง และ ขายผลผลิต มี 6 รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 62

ตารางที่ 62 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานตามรายกิจกรรมการผลิตและประเภทของแรงงาน สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตน้ำยางสด

รายการ	เตรียมมีด	กรีด	เก็บน้ำยาง	ขายผลผลิต	ประเภทแรงงาน
รูปแบบที่ 1	+	+	+	+	แรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 2	-	+	+	+	แรงงานจ้างลับมีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 3	-	-	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 4	-	-	- /+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 5	+	+/-	+/-	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 6	-	-	-	-	แรงงานจ้างกรีด

จากตารางที่ 62 พบว่า 1) ใช้แรงงานครัวเรือนทุกกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ลับมีดกรีดยาง เก็บน้ำยาง และขายผลผลิต 2) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีด และใช้แรงงานครัวเรือนสำหรับกิจกรรมกรีดยาง เก็บน้ำยาง และขายผลผลิต ทั้งนี้รูปแบบที่ 1 และ 2 เป็นรูปแบบการใช้แรงงานที่พบได้โดยทั่วไปในสวนยางขนาดเล็ก 3) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีดและงานกรีดยางโดยเจ้าของสวนเก็บน้ำยางและขายน้ำยางด้วยตนเอง 4) จ้างกรีดและจ้างเก็บผลผลิต โดยงานลับมีดเป็นหน้าที่ของแรงงานกรีด รูปแบบนี้พบว่า เจ้าของสวนมักจ้างครัวเรือนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จ้างกรีดสำหรับแรงงานรับจ้างกรีด และจ้างเก็บน้ำยางด้วยแรงงานรับจ้างทั่วไปทั้งนี้ในบางสวนเจ้าของสวนยางอาจเก็บน้ำยางร่วมด้วยกับแรงงานรับจ้างเก็บน้ำยาง 5) เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่ความถาวร เนื่องจากแรงงานครัวเรือนมีกิจธุระเร่งด่วนส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือไหว้วานระหว่างเจ้าของสวนยางหรือแรงงานกรีดยางจ้างด้วยกัน ดังนั้นแรงงานอาจจะจ้างกรีด หรือจ้างเก็บน้ำยางแล้วแต่กิจธุระโดยมีค่าจ้าง 6) ใช้แรงงานจ้างกรีดทั้งหมด ซึ่งเป็นรูปแบบของจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบโดยทั่วไป

(2) เกษตรกรที่เลือกขายยางแผ่นดิบมีกิจกรรมการผลิตประกอบด้วย งานเตรียมลับมีด กรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และ ขายผลผลิต มี 5 รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 63

ตารางที่ 63 รูปแบบการเลือกใช้แรงงานตามรายกิจกรรมการผลิตและประเภทของแรงงาน สำหรับชาวสวนยางที่ผลิตยางแผ่นดิบ

รายการ	เตรียมมีด	กรีด	เก็บน้ำยาง	แปรรูปยางแผ่นดิบ	ขายผลผลิต	ประเภทแรงงาน
รูปแบบที่ 1	+	+	+	+	+	แรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 2	-	+	+	+	+	แรงงานจ้างลับมีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 3	-	-	+	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 4	-	-	-	+	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน
รูปแบบที่ 5	-	-	-	-	+	แรงงานจ้างกรีดและแรงงานครัวเรือน

จากตารางที่ 63 พบว่า 1) ใช้แรงงานครัวเรือนทุกกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ลับมีด กรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และขายผลผลิต 2) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีด และใช้แรงงานครัวเรือนสำหรับกิจกรรกรีดยาง เก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบ และขายผลผลิต 3) จ้างแรงงานสำหรับงานลับมีดและงานกรีดยาง โดยเจ้าของสวนเก็บน้ำยาง แปรรูปยางแผ่นดิบและขายน้ำยางด้วยตนเอง 4) จ้างกรีดและจ้างเก็บผลผลิต และ 5) ใช้แรงงานจ้างกรีดทั้งหมดยกเว้นขายผลผลิต

3. ช่วงเวลาการทำงานของแรงงานจ้างกรีด

ตารางที่ 64 ช่วงเวลาในการทำงานของแรงงานกรีดยางพารา

รายละเอียด	**ช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย (น.)**	
	แรงงานครัวเรือน	**แรงงานจ้างกรีด**
1. งานกรีดยาง	01.30-06.00	01.00-06.00
2. งานเก็บน้ำยาง	07.00-10.00	07.00-10.00
3. งานแปรรูปยางแผ่นดิบ	10.00-14.00	10.00-14.00
4. งานขายผลผลิต(กรณีขายน้ำยางสด)	09.00-11.00	09.30-11.00

จากตารางที่ 64 พบว่า งานกรีดยางแรงงานจ้างกรีดมีช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย 01.00-06.00 น. งานเก็บน้ำยางแรงงานจ้างกรีดมีช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย 07.00-10.00 น. งานแปรรูปยางดิบแรงงานจ้างกรีดมีช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย 10.00-14.00 น. และงานขายผลผลิต (กรณีขายน้ำยางสด) มีช่วงเวลาทำงานโดยเฉลี่ย 09.00-11.00 น.

4. จำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานจ้างกรีด

ตารางที่ 65 จำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานกรีดยางพารา

รายละเอียด	**จำนวนชั่วโมงทำงานต่อคน (ชม.)**	
	แรงงานครัวเรือน	**แรงงานจ้างกรีด**
1. งานกรีดยาง	3.5	4.0
2. เก็บน้ำยาง	2.0	2.5
3. แปรรูปยางแผ่นดิบ	2.5	3.0
4. ขายผลผลิต	0.5	0.5
5.จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตยางแผ่นดิบ	8.5	10.0
6.จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตน้ำยางสด	6.0	7.0

จากตารางที่ 65 พบว่า แรงงานจ้างกรีดใช้เวลาทำงานกรีดยางเฉลี่ย 4.0 ชั่วโมง เก็บน้ำยางเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมง แปรรูปยางแผ่นดิบโดยเฉลี่ย 3.0 ชั่วโมง ขายผลผลิตเฉลี่ย 0.5 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงการทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตยางแผ่นดิบเฉลี่ย 10.0 ชั่วโมง และจำนวนชั่วโมงการทำงานทั้งหมด สำหรับการผลิตน้ำยางสดเฉลี่ย 7.0 ชั่วโมง

5. ความสามารถทำงานของแรงงานจ้างกรีด

ตารางที่ 66 ความสามารถปฏิบัติงานของแรงงานกรีดยาง

ความสามารถของแรงงานกรีด	**แรงงานครัวเรือน**		**แรงงานจ้างกรีด**	
	หญิง	**ชาย**	**หญิง**	**ชาย**
1. อัตรากรีดเฉลี่ย (ไร่/คน/วัน)	6.40	7.20	7.10	7.50
2. อัตราเก็บน้ำยางเฉลี่ย(ไร่/คน/วัน)	6.70	6.90	7.25	7.35
3. อัตราผลผลิตยางแห้ง (กก./คน/วัน)	8.9	10.1	9.9	10.5

จากตารางที่ 66 พบว่า แรงงานจ้างกรีดทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ดังนี้ เพศหญิงมีอัตราการกรีดเฉลี่ย 7.10 ไร่/คน/วัน และแรงงานจ้างกรีดเพศชาย มีอัตราการกรีดเฉลี่ย 7.50 ไร่/คน/วัน อัตราการเก็บน้ำยางเพศหญิงเฉลี่ย 7.25 /ไร่/คน/วัน และอัตราการเก็บน้ำยางเพศชายเฉลี่ย 7.35 /ไร่/คน/วัน อัตราผลผลิตยางแห้งเพศหญิง 9.9 ก.ก/คน/วัน และอัตราผลผลิตยางแห้งเพศชาย 10.5 ก.ก/คน/วัน

6. แหล่งที่มาและการเลือกแรงงานจ้างกรีด

ตารางที่ 67 แหล่งที่มาของแรงงานกรีดและการเลือกจ้างแรงงานกรีดยาง

ประเภทของแรงงาน	พื้นที่ถือครอง < 15 ไร่	พื้นที่ถือครอง 15-50 ไร่	พื้นที่ถือครอง > 50 ไร่
เครือญาติ	+	+	-
แรงงานในหมู่บ้าน	+	+	+
แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้	-	+	+
แรงงานต่างภูมิภาค	-	+	+
แรงงานต่างด้าว	-	-	+

จากตารางที่ 67 พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางพารามี 4 แหล่งคือ แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว กับปัจจัยที่กำหนดการเลือกจ้างแรงงานกรีดที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงาน คุณสมบัติของแรงงาน ลักษณะชีวกายภาพสวนยาง ค่าจ้าง และปัจจัยด้านสถาบัน เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดเล็ก(< 15ไร่)ส่วนใหญ่เลือกใช้แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ หรือแรงงานในหมู่บ้าน ขณะที่เจ้าของสวนที่ถือครองสวนยาง 15-50 ขึ้นไป เลือกจ้างแรงงานจากหลายแหล่ง เช่น แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้และอาจเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวและแรงงานต่างภูมิภาคในบางพื้นที่ เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่ขนาดใหญ่เน้นการจ้าง แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว

7. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแรงงานจ้างกรีดจำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางของเจ้าของสวนยาง

ตารางที่ 68 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแรงงานจ้างกรีดจำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางของเจ้าของสวนยาง

ปัจจัย	ระดับที่มีผลต่อการตัดสินใจ		
	เจ้าของสวนยาง < 15 ไร่	เจ้าของสวนยาง 15-50 ไร่	เจ้าของสวนยาง > 50 ไร่
ทักษะกรีดยาง	+++++	+++++	+++++
ความซื่อสัตย์และขยันทำงาน	+++++	+++++	+++++
ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีด	++++	+++	++
ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างกรีด	++++	+++	++++
ปัจจัยชีวกายภาพ	++	+++	++++
คุณสมบัติทั่วไปของแรงงานกรีด	++	++	+++

หมายเหตุ เงื่อนไข: +++++ มากที่สุด ++++ มาก +++ ปานกลาง ++ น้อย+ น้อยมาก

จากตารางที่ 68 พบว่า การเลือกจ้างแรงงานเจ้าของสวนยางพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1) ทักษะกรีดยาง คือ แรงงานต้องมีที่มีทักษะความชำนาญและฝีมือกรีดยางอยู่ในระดับที่ดี กล่าวคือ วิธีปฏิบัติงานกรีดยางต้องกรีดไม่บาดเนื้อไม้เปลือกกรีดบางและมีความสม่ำเสมองานกรีด แรงงานกรีดที่มีฝีมือดีในแต่หมู่บ้านจะเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปซึ่งแรงงานที่มีทักษะกรีดสูงเป็นที่ต้องการของเจ้าของสวนยาง และแรงงานที่มีทักษะกรีดที่ดีมีการเปลี่ยนสวนกรีดน้อยมาก ขณะที่แรงงานที่มีฝีมือกรีดยางไม่ดีหรือเริ่มฝึกกรีดใหม่จะได้รับสวนกรีดหน้าซ้ำ กรีดยางหน้าสูงหรือยางใกล้โค่น

(2) ความซื่อสัตย์และขยันทำงาน คือ แรงงานกรีดยางคือต้องเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ทุจริต โกง หรือขโมยผลผลิต หรือไม่หยุดกรีดโดยไม่มีเหตุจำเป็น เจ้าของสวนที่มีปัญหาจะแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแรงงานจ้างกรีด หรือเพิ่มความถี่การควบคุมปริมาณผลผลิตและตรวจสวนยางบ่อยขึ้น อย่างไรก็ตามเจ้าของสวนหลายรายสามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนโดยการ

สร้างแรงจูงใจต่อแรงงานกรีด เลือกใช้แรงงานกรีดที่มีความสัมพันธ์เครือญาติและการใช้หัวหน้าคนงานคอยควบคุมแรงงานกรีด

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด มีสองรูปแบบคือ ความสัมพันธ์ในเชิงส่วนบุคคลและนายจ้าง-ลูกจ้าง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกจ้างแรงงานกรีด เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดเล็กให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความรู้จักมักคุ้นระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีด และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยกำหนดค่าจ้างและรูปแบบสัญญาจ้างกรีดด้วย ขณะที่เจ้าของสวนที่มีพื้นที่ถือครองขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทั้งเชิงส่วนบุคคลและนายจ้าง-ลูกจ้าง

(4) ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างกรีด มีสองรูปแบบ คือ จ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิต (Share Tapping)และแบบค่าจ้างรายวัน(Wage Rate)ค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของสวนยางเนื่องจากปัจจัยด้านสถาบันเป็นตัวกำหนดรูปแบบ กฎเกณฑ์และระเบียบในการกำหนดค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้างจนเป็นที่ยอมรับระหว่างนายจ้างและแรงงานกรีด

(5) ปัจจัยชีวกายภาพสวนยาง ประกอบด้วย ขนาดพื้นที่สวนยาง เขตนิเวศเกษตร อายุสวนยาง ปริมาณผลผลิต ระบบกรีด และการจัดการสวนยาง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความเกี่ยงข้องอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเสนอขายแรงงาน การเลือกประเภทของแรงงาน การกำหนดค่าจ้างและเงื่อนไขสัญญาจ้าง เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ ต้นยางมีความสมบูรณ์ค่อนข้างดี อายุกรีดน้อย ยางกรีดหน้าแรกหรือหน้าสอง มีผลผลิตสูงและการจัดการสวนยางที่ดี สวนยางดังกล่าวสร้างแรงจูงใจที่ดีต่อแรงงานกรีด ทำให้เจ้าของสวนสามารถใช้เป็นปัจจัยต่อรองเพื่อว่าจ้างแรงงานที่มีคุณภาพที่ดีและการกำหนดค่าจ้างที่มีอัตราต่ำกว่าสวนยางทั่วไป สวนยางลักษณะนี้เลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 60:40แรงงานไทย และ 70:30 สำหรับแรงงานต่างด้าว และเลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 50:50 สำหรับ สวนยางที่ตั้งอยู่ในเขตนิเวศเกษตรภูเขาหรือพื้นที่ลาดชัน สวนยางมีอายุมาก และกรีดหน้าซ้ำหรือกรีดหน้าบนส่งผลต่อการหาอุปทานแรงงานจ้างได้ยากขึ้นเจ้าของสวนยาง เลือกใช้อัตราค่าจ้างแบบแบ่งผลผลิต 55:45

(6) คุณสมบัติทั่วไปของแรงงานกรีดประกอบด้วย อายุ จำนวนแรงงาน ความสมบูรณ์ของร่างกายและสุขภาพ แรงงานกรีดที่มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อยู่ในวัยแรงงาน มีจำนวนแรงงานและความสามารถกรีดที่ดี เจ้าของสวนยางพิจารณาเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการว่าจ้างงาน นอกจากนี้เจ้าของสวนโดยทั่วไปมีการสอบประวัติการทำงานของแรงงาน และผลการปฏิบัติงานกรีดในอดีตจากเพื่อนบ้านหรืออดีตเจ้าของสวนยาง เพื่อประกอบการตัดสินใจ แรงงานที่สูงวัยขึ้นหรือมีปัญหาสุขภาพรับจ้างกรีดยางในหมู่บ้านหรือเจ้าของสวนยางที่เป็นเครือญาติ ทั้งนี้

เนื่องจากปัจจัยด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการช่วยเหลือเจือจุนในสังคม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแรงงานของเจ้าของสวนยาง

7. กิจกรรมของแรงงานจ้างกรีด

ประเภทของแรงงานจ้างกรีดจำแนกตามกิจกรรมที่ทำ คือ ประเภทที่หนึ่ง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม และประเภทที่สอง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม ดังนี้

(1) แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม(Share Tapping)คือ แรงงานจ้างทำกิจกรรมตั้งแต่กรีดยางพารา เก็บยางพาราและเตรียมผลผลิตและขายด้วย แบ่งทั้งสัดส่วนผลผลิตและต้นทุนการจัดการสวน ส่วนใหญ่การแบ่งผลประโยชน์จะเป็นสัดส่วนตามข้อตกลงแบบ 70:30,60:40, 55:45 และ 50:50 ดังตารางที่ 69

ตารางที่ 69 ลักษณะค่าจ้างแบบสัดส่วน

ประเภทสัดส่วน	การแบ่งสัดส่วนผลผลิต		สัดส่วนต้นทุนการจัดการสวน	
	เจ้าของสวน	แรงงานจ้าง	เจ้าของสวน	แรงงานจ้าง
1	70	30	100	-
2	60	40	100	-
3	55	45	50	50
4	50	50	50	50

จากตารางที่ 69 พบว่า 1) 70:30 คือ ส่วนใหญ่เป็นยางใกล้โค่น ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ สวนยางมักจะเป็นนายทุนขนาดใหญ่ที่มีสวนยางตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป และมีสวนยางเป็นการประกอบอาชีพเสริม มีการจ้างแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติเข้ามาปฏิบัติงาน เพราะว่าแรงงานเหล่านี้คิดค่าแรงถูก และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เจ้าของสวนยาง 70 ลูกจ้างกรีด 30 ซึ่งเจ้าของสวนยางจะเป็นผู้จัดการดูแลสวนยางเองทุกขั้นตอน ลูกจ้างกรีดมีหน้าที่ในการกรีดและการเก็บผลผลิต

2) 60:40 กล่าวคือ สวนยางที่แบ่งแบบนี้มักจะเป็นยางอ่อนโดยไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์รูปแบบนี้เจ้าของสวนยาง 60 และรับผิดชอบในเรื่องของ

อุปกรณ์และงบประมาณในการทำสวนยางทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ถังใส่น้ำยาง การใส่ปุ๋ยและการตัดหญ้าเองทั้งหมด ส่วนลูกจ้างมีหน้าที่ คือ คือเตรียมตะเกียงกรีดยาง เตรียมมีดกรีดยาง

3) 55:45 คือ สวนยางมีทั้งยางอ่อนและยางแก่ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเจ้าของสวนยาง ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ เจ้าของสวนยาง 55 ลูกจ้างกรีด 45 เพราะว่า เจ้าของสวนยางจะรับผิดชอบการดูแลสวนยาง และลงงบประมาณซื้อปุ๋ยใส่ในสวนยาง ลูกจ้างช่วยใส่ปุ๋ยร่วมกับเจ้าของสวนยาง และตัดหญ้าให้สวนยางให้โล่งเตียนอยู่เสมอ

4) 50:50 คือ มีทั้งยางอ่อน ยางใกล้โค่น ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเจ้าของสวนยาง ไม่เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่ มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์รูปแบบนี้เจ้าของสวนยาง 50 ลูกจ้างกรีด 50 ทั้งนี้การแบ่งแบบนี้เจ้าของสวนยางและลูกจ้างกรีดยางจะออกงบประมาณซื้อปุ๋ยและรับผิดชอบในการตัดหญ้า ฝ่ายละครึ่งต่อครึ่ง และร่วมกันใส่ปุ๋ย และลูกจ้างกรีดต้องตัดหญ้าดูแลสวนยางให้เตียนโล่งอยู่เสมอด้วย การจ้างแบบนี้เจ้าของสวนยางกับลูกจ้างกรีดมักเป็นคนในหมู่บ้านเดียว หรือเป็นเครือญาติที่มีความสนิทสนมต่อกัน สามารถไว้ใจและเชื่อใจกันได้เท่านั้น

(2) แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม (Wage Rate)คือ อัตราค่าจ้างแบบรายวัน แรงงานจ้างจะทำกิจกรรมตามข้อตกลง เช่น กรีดยางเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เก็บผลผลิต หรือเก็บผลผลิตเพียงอย่างเดียวโดยไม่กรีด เป็นต้น ดังแสดงในตารางที่ 70

ตารางที่ 70 อัตราค่าจ้างแบบรายวัน

ประเภท	การเตรียมอุปกรณ์การกรีด	อัตราค่าจ้างแบบรายวัน			
		การกรีดยาง	การเก็บ (ผลผลิต)	การขาย (ผลผลิต)	การใช้แรงงาน
1	+	+	+	+	ครัวเรือน
2	-	-	-	-	จ้าง
3	-	-	+	+	ครัวเรือนและจ้าง
4	-	-	-	+	ครัวเรือนและจ้าง

จากตารางที่ 70 พบว่า โดยส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างแบบรายวันหรือรายสวนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ1)อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่เฉลี่ย 20 – 30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา)จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน) เฉลี่ยรายได้/วัน ประมาณ 500 บาท และ 2)อัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย10 – 20 บาทเป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ

3. เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ปัจจัยและเงื่อนไขในความสำเร็จในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีด

1. ด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 71 จำนวนและร้อยละของอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ยางพารา	373	94.4
ไม้ผล	2	0.5
ทำนา	1	0.3
ทำไร่	2	0.5
ค้าขาย	10	2.5
รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	2	0.5
อื่นๆ	5	1.3

จากตารางที่ 71 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารามากที่สุด จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ค้าขายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 อื่นๆจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ปลูกไม้ผล ทำไร่และรับราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และทำนาจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 72 จำนวนและร้อยละของ อาชีพรอง

อาชีพรอง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาชีพรอง		
ยางพารา	38	9.6
ไม้ผล	53	13.4
ทำนา	32	8.1
ทำไร่	21	5.3
เลี้ยงสัตว์	84	21.3
ประมง	13	3.3
ค้าขาย	40	10.1
รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	2	0.5
ไม่มีอาชีพเสริม	112	28.4

จากตาราง 72 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริมมากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 เลี้ยงสัตว์จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ปลูกไม้ผลจำนวน 53คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ค้าขายจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 กรีดยางพาราจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ทำนาจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ทำไร่จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ประมงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

2.ด้านสังคม

พบว่า ค่านิยมของแรงงานครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางทั้งที่มีสวนยางขนาดเล็กและแรงงานจ้างกรีดยาง คือ เมื่อราคายางแพงและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยไปตามภาวะเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาในอนาคต คาดหวังเพียงความสะดวกสบายให้มากที่สุด ประกอบกับมีการเข้ามาของกระแสวัตถุนิยมผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ เริ่มเข้ามาครอบงำเกษตรกรชาวสวนยางและแรงงานจ้างกรีดยาง วัตถุนิยมสิ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ รถยนต์ ต่อมาเกิดภาวการณ์หยุดชะงักของรายได้และราคายางประสบปัญหาทางเศรษฐกิจโลกทำให้มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและมีความคิดเห็นว่าอาชีพกรีดยางจ้างเป็นอาชีพอิสระ บางครัวเรือนสวนยางยังเล็กอยู่ไม่สามารถเปิดกรีดได้

และนิยมอาชีพกรีดยางเนื่องจากพบว่ามีรายได้สูงจึงไม่ใช้แรงงานนอกภาคเกษตร บางครัวเรือนสามีเป็นแรงงานจ้างกรีดชั่วคราวเนื่องจากอยู่ในช่วงว่างเว้นจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมก่อนที่จะมีอาชีพรับจ้างกรีดยางอย่างเดียว บางครอบครัวไม่มีสวนยางของตนเองและคาดหวังว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้สูงกว่าอาชีพอื่นจึงไม่นิยมให้สมาชิกในครัวเรือนออกไปทำงานนอกภาคเกษตร และประเภทที่สอง คือ สมาชิกในครัวเรือนใช้แรงงานนอกภาคเกษตรเป็นอาชีพเสริมเนื่องจากมีสมาชิกในครัวเรือนเยอะและแรงงานบางคนไม่ชอบงานภาคเกษตรเนื่องจากเป็นงานที่ค่อนข้างหนักและเหนื่อยรวมทั้งใช้กำลังแรงกายค่อนข้างสูง กล่าวคือ สมาชิกในครัวเรือนที่เคลื่อนย้ายอพยพออกนอกพื้นที่ คือ ส่วนหนึ่งแต่งงานมีครอบครัวและย้ายไปอยู่ในหมู่บ้านอื่นหรือจังหวัดอื่น และแรงงานบางส่วนกำลังศึกษาต่อแต่ส่วนใหญ่แรงงานจะทำงานนอกภาคเกษตรแล้วไปตั้งถิ่นฐานมีครอบครัวภูมิลำเนาอื่น

ตารางที่ 73 จำนวนและร้อยละของการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน

การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน		
หมู่บ้านอื่นหรืออำเภออื่น	130	32.9
จังหวัดอื่นในภาคใต้	68	17.2
จังหวัดอื่นในประเทศไทย	4	1.0
ประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว	4	1.0
ไม่อพยพแรงงาน	99	25.1

จากตารางที่ 73 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่อพยพมาจากหมู่บ้านอื่นมากที่สุดจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ไม่อพยพแรงงานจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 อื่นๆ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 อพยพมาจากจังหวัดอื่นในภาคใต้ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อพยพมาจากจังหวัดอื่นในประเทศไทยและอพยพมาจากประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ เหตุผลที่แรงงานบางส่วนทำงานนอกภาคเกษตร เพราะว่าต้องการหารายได้เสริมมาเลี้ยงครอบครัวแต่บางครอบครัวไร้ที่ดินในการทำสวนยางจึงจำเป็นต้องทำงานนอกภาคเกษตร ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …เคยกรีดสวนยางมาหลายแปลงแล้วแต่เป็นยางแก่ เจ้าของสวนยางต้องการโค่นและปลูกยางใหม่ รวมทั้งในประเทศมาเลเซีย เพราะราคายางสูงดีกว่าประเทศไทย ต่อมาเกิดผลกระทบ คือ ต้นยางแก่จัดจึงต้องโค่นต้นยางเก่าทิ้งทำให้มีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายเพราะว่าของแพงขึ้นทุกวัน รู้สึกเครียดมากจึงจำเป็นต้องอพยพมากรีดยางในตำบลควนเสม็ด อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา …” (นายสิบ๊ะ นุ่นศรีปาน สัมภาษณ์เมื่อ 23 มีนาคม 2554)

บางครอบครัวสมาชิกในครัวเรือนแต่งงานแล้วทำงานโรงงานแล้วก็กลับมาทำสวนยาง ช่วง 20 ปีที่ผ่านมาแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ใช้แรงงานชายหญิง มีพื้นที่กรีดเฉลี่ย 5-15 ไร่ ทำงานเฉลี่ย 6-8 ชั่วโมง วันทำงาน 80-90 วัน/ปี ผลผลิตเฉลี่ย 14.8กิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 10,000-30,000 บาท/เดือน รวมทั้งมีการประกอบอาชีพเสริมนอกภาคเกษตรอีกประเภท คือ ลับมีดรับจ้าง ทำงาน 4 ชั่วโมง/วัน เป็นการหารายได้เสริมเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว พบว่า แรงงานจ้างส่วนใหญ่พ่อแม่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้าน เนื่องจาก มีสาเหตุหลักอยู่ 2 ประการ คือ สาเหตุที่หนึ่ง คือ บ้านเดิมอยู่ที่นี่โดยบางครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้มาตั้งแต่รุ่นปู่โดยมีสวนยางอยู่ในหมู่บ้าน บางคนพ่อแม่เข้ามาตั้งถิ่นฐานด้วยวิธีการจับจองพื้นที่ปลูกสวนยางเป็นคนแรก โดยมีญาติพี่น้องดั้งเดิมจับจองพื้นที่อยู่แล้ว และสาเหตุที่สอง คือ พ่อแม่ย้ายถิ่นฐานหรือครอบครัวอพยพมาจากหมู่บ้านอื่นหรือในเขตจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งส่วนใหญ่มากรีดยางจ้าง ดังแสดงในตารางที่ 74

ตารางที่ 74 จำนวนและร้อยละของภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
ท้องถิ่นหรือเกิดในหมู่บ้าน	220	55.7
อพยพมาจากภูมิลำเนาอื่นหรือพื้นที่อื่น	175	44.3

จากตารางที่ 74 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนในท้องถิ่นหรือเกิดในหมู่บ้าน มากที่สุดจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 อพยพมาจากภูมิลำเนาอื่นหรือพื้นที่อื่น จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 75 จำนวนและร้อยละของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน (ปี)		
$\leq$ 5	30	7.6
5-10	63	15.9
11-20	55	13.9
21-30	77	19.5
$\geq$ 31	170	43.0

จากตารางที่ 75 พบว่า แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 31 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 21-30 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 5-10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 11-20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ13.9 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่า แรงงานจ้างกรีดของเกษตรกรชาวสวนยางคาดหวังแรงงานบุตรหลานที่กำลังศึกษาอยู่แล้วช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์จะช่วยพ่อแม่เก็บน้ำยาง บางรายหยุดเรียนกลางคันเนื่องจากมีปัญหาติดขัดเรื่องการเงินในครอบครัวจึงจำเป็นต้องออกมาช่วยพ่อแม่กรีดยางจ้างต่อไปแล้วแต่งงานย้ายครอบครัวออกไปเป็นแรงงานจ้างกรีดต่อไป บางครัวเรือนในช่วงก่อน 10 ปีที่ผ่านมา เดิมสมาชิกในครัวเรือนเคลื่อนย้ายอพยพแรงงานออกไปทำงานนอกภาคเกษตร เช่น ทำงานในห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า บริษัท โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> “ …ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมามีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือน 3 คน คือ ลูกชายคนโต อายุ 30 ปี อาชีพรับราชการตำรวจ อพยพออกจากหมู่บ้าน พ.ศ. 2549 อพยพไปทำงานที่หาดใหญ่และแต่งงานมีครอบครัวลูกชายคนกลางอายุ 28 ปี และลูกชายคนเล็กอายุ 26 ปี อพยพออกจากหมู่บ้าน พ.ศ. 2550 อพยพไปทำงานบริษัทในจังหวัดสงขลา…” (นางอารีย์ วิเชียรคู่ สัมภาษณ์เมื่อ 18 มีนาคม 2554)

> “ …ลูกสาวคนโต อายุ 30 ปี ทำงานบริษัทเบทาโกร ลูกชายคนกลางอายุ 27 ปี เป็นนักจิตวิทยา และน้องชายอายุ 37 ปี ทำงานที่บริษัทหลักทรัพย์ แผนกผู้จัดการฝ่ายขาย รายได้ 3,000-5,000 บาท/เดือน …” (นางสุวรรณา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

ต่อมาเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา เกิดภาวะราคายางปรับตัวสูงขึ้นและพบว่ามีรายได้สูงกว่าทำงานนอกภาคเกษตรเหล่านั้น ทำให้แรงงานครัวเรือนเริ่มอพยพกลับเข้ามาสู่แรงงานภาคเกษตรโดยเป็นแรงงานจ้างกรีดยางเพิ่มมากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> " …สมัยก่อนราคายางตกต่ำมาก ทำให้มีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย สามี ไปประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างบ้าง ทำงานโรงงานอุตสาหกรรมไม้ยางบ้าง เหนื่อยมาก และทำทั้งวัน มีรายได้ 2,000-3,000 บาท/ครั้งไม่คุ้มค่าเลย ช่วงหลังมานี้ราคายางดีขึ้นมาก สามีจึงกรีดยางจ้างอย่างเดียวแล้ว…"
> (นางกัญญา สว่างรัฐ สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

> " …ช่วงแรกสามีใช้แรงงานจ้างทั่วไป ได้ค่าจ้างวันละ 300 บาทก็เอา แต่นานครั้งจึงจะมีคนมาจ้างทีประมาณเดือนละครั้งได้กระมัง แต่ก็ต้องทนเพราะว่าราคายางไม่ดีเลย ปัจจุบันกรีดยางดีที่สุดแล้ว…"
> (นางปรีดา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง

ตารางที่ 76 จำนวนและร้อยละของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีด

ความสัมพันธ์ที่ดี	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ที่ดี		
ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดี	21	5.3
มีความสัมพันธ์ที่ดี	374	94.7

จากตารางที่ 76 พบว่า แรงงานจ้างกรีดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางมากที่สุด จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

4. ลักษณะกายชีวภาพของสวนยาง

ตารางที่ 77 จำนวนและร้อยละของการใช้แรงงานกรีดยางในสวนยางในปัจจุบัน

การใช้แรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่สวนยางที่กรีดในปัจจุบัน (ไร่)		
≤ 5	49	12.4
6-10	28	7.1
11-15	127	32.2
16-20	68	17.2
21-25	30	7.6
26-30	28	7.1
≥ 31	11	2.8

จากตารางที่ 77 พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางส่วนใหญ่จะมีพื้นที่กรีดมากที่สุด 11-15 ไร่ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 มีพื้นที่กรีด 16-20 ไร่ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 มีพื้นที่กรีดไม่เกิน 5 ไร่ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 มีพื้นที่กรีด 21-25 ไร่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 มีพื้นที่กรีด 6-10 ไร่ และมีพื้นที่กรีด 26-30 ไร่ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีพื้นที่กรีดน้อยที่สุดจำนวน 31 ไร่ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 78 จำนวนและร้อยละของสภาพพื้นที่

การใช้แรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
สภาพพื้นที่		
สภาพพื้นที่ราบ	307	77.7
สภาพพื้นที่ลาดเชิงเขา	53	13.4
สภาพพื้นที่ลุ่ม	16	4.1
สภาพพื้นที่ลาดชัน	19	4.8

จากตารางที่ 78 พบว่า มีสภาพพื้นที่สวนยางเป็นพื้นที่ราบมากที่สุดจำนวน 307คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 พื้นที่ลาดเชิงเขาจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 พื้นที่ลาดชันจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และพื้นที่เป็นที่ลุ่มน้อยที่สุดจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

5. เงื่อนไขข้อตกลงค่าจ้างที่เป็นธรรม

ตารางที่ 79 เงื่อนไขข้อตกลงค่าจ้างที่เป็นธรรม

การใช้แรงงานกรีดยาง	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
สัดส่วนผลประโยชน์		
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60 : 40	185	46.8
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45 : 55	56	14.2
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50 : 50	152	38.5
สัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70 : 30	2	0.5

จากตารางที่ 79 พบว่า การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 50:50 จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 แบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 45:55 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 80 จำนวนและค่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด

การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีด		
ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีด	320	81.0
เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีด	75	19.0

จากตารางที่ 80 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 81 จำนวนและค่าร้อยละของการจ้างงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต

การจ้างงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต	จำนวน (n=395)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิต		
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตเพิ่มขึ้น	58	14.7
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตลดลง	294	74.4
การจ้างแรงงานแบ่งสัดส่วนผลผลิตเท่าเดิม	43	10.9

จากตารางที่ 81 พบว่า เจ้าของสวนยางมีการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตลดลงมากที่สุดจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 เจ้าของสวนยางมีการการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตเพิ่มขึ้นจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และเจ้าของสวนยางมีการการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตเท่าเดิมจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 82 จำนวนและค่าร้อยละของความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด

ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ความยุติธรรมของแรงงานจ้างกรีด		
ไม่มีความยุติธรรม	38	9.6
มีความยุติธรรม	357	90.4

จากตารางที่ 82 พบว่า เจ้าของสวนยางมีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 รองลงมาเจ้าของสวนยางไม่มีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6

6. คุณภาพแรงงาน

ตารางที่ 83 จำนวนและค่าร้อยละของการต่อรองสัญญาจ้างกรีด

การต่อรองสัญญาจ้างกรีด	จำนวน (n =395)	ร้อยละ
การต่อรองสัญญาจ้างกรีด		
ไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีด	359	90.9
ต่อรองสัญญาจ้างกรีด	36	9.1

จากตารางที่ 83 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดมีการต่อรองสัญญาจ้างกรีดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 84 จำนวนและค่าร้อยละของการพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นๆในหมู่บ้าน

สัญญาจ้างกรีดยางอื่นๆในหมู่บ้าน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
สัญญาจ้างกรีดอื่นๆในหมู่บ้าน		
ไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น	363	91.9
พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น	32	8.1

จากตารางที่ 84 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นมากที่สุดจำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1

ตารางที่ 85 จำนวนและค่าร้อยละเป็นอาชีพที่ยั่งยืน

เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
เป็นอาชีพที่ยั่งยืน		
ไม่เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	141	35.7
เป็นอาชีพที่ยั่งยืน	254	64.3

จากตารางที่ 85 พบว่า แรงงานจ้างกรีดเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนมากที่สุดจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ไม่ยั่งยืนจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7

ตารางที่ 86 จำนวนและค่าร้อยละของการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต

การเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดในอนาคต		
ไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	313	79.2
ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคต	82	20.8

จากตารางที่ 86 พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคตมากที่สุดจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคตจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8

7. ความชำนาญของการกรีด

ตารางที่ 87 จำนวนและค่าร้อยละการใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ

ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ		
ไม่รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	217	54.9
รู้จักระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	178	45.1
การใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ		
ไม่ใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	240	60.8
ใช้ระบบกรีดที่ สกย.แนะนำ	155	39.2

จากตารางที่ 87 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุดจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารารู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่ใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุดจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 อย่างไรก็ตาม แรงงานจ้างกรีด มีทั้งรู้จักระบบกรีด และไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. แต่ส่วนใหญ่ รู้จักระบบกรีดและใช้ระบบกรีดตาม สกย.แนะนำ คือ แบบ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 50 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...ตนเองก็รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. รวมทั้งใช้ระบบกรีดตามที่ สกย.แนะนำ ใช้ระบบกรีดแบบ 3 หน้ากรีดมาตลอดตามเพื่อนบ้านและไม่ใช้สารเร่งน้ำยางเริ่มใช้ปี 2540 แยกกรีดทีละหน้าทั้ง 2 แปลง ไม่มีการเปลี่ยนระบบกรีดเพราะว่า มีความเหมาะสม โดยแต่ละต้นจะแบ่ง 3 ส่วน ยืดระยะเวลาในการกรีด..." (นางลัดดา รัตนกุล สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 88 จำนวนและค่าร้อยละของการเปลี่ยนระบบกรีด

การเปลี่ยนระบบกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนระบบกรีด		
ไม่เปลี่ยนระบบกรีด	369	93.4
เปลี่ยนระบบกรีด	26	6.6

จากตารางที่ 88 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่เปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตารางที่ 89 จำนวนและร้อยละของการใช้ระบบกรีดในสวนยาง

การใช้ระบบกรีด	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การใช้ระบบกรีดยางพาราแบบ		
กรีดหนึ่งในสองของลำต้น	32	8.1
กรีดหนึ่งในสามของลำต้น	85	21.6
กรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้น	278	70.4

จากตารางที่ 89 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้นมากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 และแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดหนึ่งในสามของลำต้นจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 และ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราใช้ระบบกรีดหนึ่งในสองของลำต้น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ตามลำดับ ค่านิยมกรีดแปลงเดียวมากที่สุด พื้นที่สวนยางขนาดเล็ก 5-15 ไร่ ระบบกรีด 2-3 หน้ากรีด กรีดทีละหน้า แบบ 3 เช้าเว้นเช้า ปีที่เริ่มใช้ 2540-ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 80 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...ขนาดสวนยาง 10 ไร่ ระบบกรีด แบบ 3 พูกรีดทีละหน้า ปีที่เริ่ม 2520-ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2543 เปลี่ยนรูปแบบผลผลิตจากการแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นน้ำยางสด เหตุผล เพราะว่า ทุ่นแรง ทุ่นเวลา ไม่เหนื่อยเยอะ ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อน..." (นางจงจิตต์ สุขสว่าง สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2554)

และพื้นที่กรีดสองแปลงขึ้นไปเป็นสวนยางขนาดกลางมีพื้นที่กรีด 15-50 ไร่ ระบบกรีด 3d/4 เริ่มใช้ ปี2546-ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 6 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

> "...พื้นที่กรีด 15 ไร่ ระบบกรีด 3 หน้ากรีด ไม่มีการเปลี่ยนระบบกรีด ใช้ระบบกรีด 3 หน้ากรีด กรีด 3 วัน เว้น 1 วัน แต่บางครั้งก็อาจกรีด 2 เว้น 1กรีดทีละหน้า ในระหว่าง 7 วัน ให้ยางเท่าไหร่ยังเท่านั้น (หน้ายาง) ปีที่เริ่มใช้ 2549-ปัจจุบัน ..." (นางกัญญา สว่างรัฐ สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554)

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกระบบกรีดที่นิยมใช้มี 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ใช้ระบบกรีดแบบ 2 พู หรือ 2 หน้ากรีดและ 3 พู หรือ 3 หน้ากรีดสลับกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นอยู่กับต้นยางบางต้นกรีด ทำมาตั้งแต่อดีต ถ้า 2 หน้ามันหมดแล้ว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"... ทำมาตั้งแต่อดีต ถ้า 2 หน้ามันหมดแล้ว เราเป็นคนแบ่งเองว่ากรีด 3ส่วน กรีดทีละหน้า เพราะคิดว่ากรีดได้นานหลายๆปี ยางได้พักหน้ายาง , % DRC ดี 33, 32 จนถึง 30,31 % DRC ปริมาณน้ำยางเยอะ ไม่ใช้สารเร่ง และไม่อัดแก๊ส พักยาง 1 วัน /กรีดทุกวันขอให้ออก แบบ 3d/4 / แบบ3เช้าเว้นเช้า ..." (นางหวา เบ็ญจฤทธิ์ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

" ...ขึ้นอยู่กับต้นยางบางต้นกรีด 2 หน้า บางต้นกรีด 3 หน้า มีการเปลี่ยนระบบกรีด เพราะว่ายางผลัดใบ ทำงานได้หลายปี ประหยัดหน้ายาง ..." (นางกัลยา วาดี สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

รูปแบบที่สอง ใช้ระบบกรีดแบบ3 พู หรือ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 60 การกรีดแบบนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าของสวนยาง พบว่า สามารถกรีดได้นาน มีความยืดหยุ่นในการกรีด หน้ายางมีความเหมาะสมไม่ยาวหรือสั้นเกินไป ซึ่งได้รับความนิยมมากที่สุดในแรงงานจ้างกรีด โดยเว้นห่างจากโคนต้นยางประมาณ 3 คืบ แล้วเริ่มขึ้นหน้าหนึ่งใหม่ เนื่องจากเมื่อหมดหน้าสามแล้วสามารถกรีดกลับมากรีดหน้าหนึ่งใหม่ได้ เพราะต้นยางได้ซ่อมแซมเปลือกยางเดิมจนปิดสนิทแล้ว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"... ใช้ระบบกรีดแบบ 3 พู กรีดทีละพู แบบ3เช้าเว้นเช้า ไม่ใช้สารเร่งน้ำยาง ไม่อัดแก๊ส ไว้พักยาง 1 วัน กรีดได้นาน ยืดอายุยางโดยแบ่งแบบ 3 พู มาตลอดโดยกรีดทีละพูหรือหน้ากรีดให้หมด โดยเว้นระยะห่างจากโคนยางประมาณ 3 คืบ แล้วขึ้นหน้ายางพูที่สองต่อไป ..." (นางยุพา นวลวดี สัมภาษณ์เมื่อ 28 มีนาคม 2554)

ไม่ใช้สารเร่งน้ำยาง แบบที่สาม ใช้ระบบกรีดแบบ 2 พู หรือ2 หน้ากรีด โดยกรีดทีละหน้าให้หมดแล้วเว้นไว้ช่วง 3 คืบ ก่อนถึงโคนต้นยาง แล้วเริ่มกรีดหน้าหนึ่งใหม่ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ตัดสินใจเลือกระบบกรีดแบบ 2 พูดีแล้ว เพราะว่า น้ำยางมี % ดีอยู่ ถ้ามากกว่านี้จะทำให้ % ลด คนในหมู่บ้านนิยมกรีดแบบ 2 หน้า เช้าเว้นเช้า เพราะว่า น้ำยางมี % ดีอยู่ ถ้ามากกว่านี้จะทำให้ % ลด..." (นายอำเน๊าะ ขินโสะ สัมภาษณ์เมื่อ 28 เมษายน 2554)

และแบบที่สี่ ใช้ระบบกรีดแบบหน้าเดียว /ใช้ระบบกรีดแบบพูเดียว การกรีดแบบนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าของสวนยาง พบว่า ได้ปริมาณน้ำยางน้อย ต้นยางมีอายุสั้น เนื่องจากกรีดหน้าเดิมตลอดและมีหน้ายางที่ยาวเกินไป นิยมใช้ในยางเริ่มเปิดกรีดช่วงระยะเวลาสั้นๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" ...ใช้ระบบกรีดแบบพูเดียว ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกระบบกรีด คือ เพราะว่ายางยังมีอายุอ่อน เพื่อปรับระดับน้ำยางเริ่มเปิดกรีด..." (นางสุมาลี ประทุมทอง สัมภาษณ์เมื่อ 28 เมษายน 2554)

เจ้าของสวนยาง ไม่นิยมใช้สารเร่งตอนต้นยางอ่อน เพราะ ทำงานได้หลายปี ประหยัดหน้ายาง แต่ใช้สารเร่งน้ำยางช่วงระยะเวลายางแก่มากแล้ว มีการกรีดซ้ำหลายๆหน้ามาก หรือยางใกล้โค่น ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำยางและความเข้มข้นของน้ำยางลดลง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...กรีดยาง 3เช้าเว้นเช้าได้พักยาง ตลอดจนได้มีการใช้สารเร่ง ได้มีการใช้อัดแก๊ส ออกมาเกินต้นดูสวนยาง อัดแก๊สได้ 20-22 % DRC ..." (นายสมหมาย หมาดทอง สัมภาษณ์เมื่อ 22 เมษายน 2554)

ทั้งนี้ พบว่า แรงงานจ้างกรีด ร้อยละ 80 ไม่เปลี่ยนระบบกรีด คือ 1/3 ส่วนกรีดทีละหน้า 3เช้าเว้นเช้า โดยกรีดทีละหน้าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ระบบกรีดนี้เพราะว่า สภาพอากาศ และแรงงานจ้างกรีด ร้อยละ 20 เปลี่ยนระบบกรีด เพราะอดีตใช้ระบบกรีด 2 หน้ากรีด แต่ปัจจุบันใช้ระบบ 3 หน้ากรีด โดยขึ้นอยู่กับอายุของต้นยางที่กรีดดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

" ...สมัยก่อนต้นยางยังอ่อนอยู่เจ้าของสวนยางบอกว่าต้องการรักษาต้นยางจึงให้กรีดหน้าเดียวก่อนแต่มีปัญหาว่าหน้ายาว น้ำยางก็ออกดีนะ แต่เมื่อต้นยางแก่ขึ้นและราคายางดี เจ้าของจึงให้ลุกกุลีกรีดแบบ 3 ส่วนหน้ายางสั้นน้ำยางออกเยอะดีปัจจุบันใช้แบบ 3 หน้ากรีด โดยยางซ้ำหน้ากรีด..." (นางอภิญา ปานซะ สัมภาษณ์เมื่อ 22 เมษายน 2554)

ตารางที่ 90 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต

การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิต		
เปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	263	66.6
ไม่เปลี่ยนรูปแบบผลผลิต	132	33.4

จากตารางที่ 90 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตมากที่สุด จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 รองลงมาไม่เปลี่ยนรูปแบบผลผลิตจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 ตามลำดับ แรงงานกรีดนิยมเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตจากเดิมแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสด คิดเป็นร้อยละ 70 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"… เพราะว่า เดิมทำยางแผ่นอยู่ช่วงหนึ่งสั้นๆ ปัจจุบันขายน้ำยางสด เปลี่ยนในปี 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเจ้าของสวนยางเป็นคนตัดสินใจ …" (นางกลอยใจ บุญเทพ สัมภาษณ์เมื่อ 26 มีนาคม 2554)

"…เดิมปี พ.ศ. 2530 แปลงที่หนึ่งแปรรูปยางแผ่นดิบจนมาถึงปี 2540 เพราะว่าไม่มีคนรับซื้อน้ำยาง และแปลงที่สองปี 2540 – ปัจจุบัน ขายน้ำยางสด เพราะว่า มีคนเข้ามารับซื้อน้ำยางมากขึ้น…" (นายกอซี เลหนุด สัมภาษณ์เมื่อ 22 มีนาคม 2554)

"…ตนเองเป็นคนตัดสินใจ ขาย น้ำยางสด ดีกว่ายางแผ่นดิบ ปีที่เริ่มในปี 2544 จนถึงปัจจุบัน เหตุผลเพราะว่า กรีดยางได้เยอะ ไม่เหนื่อยเท่าไหร่ ทุ่นแรง และสามารถนำน้ำยางสดมาส่งได้เลย ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อน เกิดขึ้นมาประมาณ 10 ปี แล้ว…" (นายราชิต คงคาลิหมิ่น สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

และไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตเนื่องจากขายน้ำยางสดมาตลอด คิดเป็นร้อยละ 50 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"…เพราะว่า ขายน้ำยางสด รวดเร็ว ง่ายต่อการขนส่ง ได้เงินเร็ว มีเวลาพักผ่อน/ประกอบอาชีพเสริม ตั้งแต่ปี 2540 ที่โรงรมของ สกย.ในหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มเปิดกรีด จนถึงปัจจุบัน…" (นายจรูญ นวลบุญ สัมภาษณ์เมื่อ 28 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 91 จำนวนและร้อยละของรูปแบบผลผลิต

รูปแบบผลผลิต	จำนวน (n = 395)	ร้อยละ
รูปแบบผลผลิต		
แปรรูปยางแผ่นดิบ	18	4.6
น้ำยางสด	123	31.1
เปลี่ยนการแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสด	254	64.3

จากตารางที่ 91 พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในปัจจุบันประวัติรูปแบบผลผลิตคือเปลี่ยนจากการแปรรูปยางดิบเป็นขายน้ำยางสดมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตโดยขายน้ำยางสดจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 และรูปแบบผลผลิตคือแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับประวัติรูปแบบผลผลิตในสวนยาง แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่กรีดแปลงเดียว คิดเป็นร้อยละ 90 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ตัดสวนเดียว ขายน้ำยางสด เหตุผลเพราะว่า ขายง่าย ได้เงินเร็ว เดิม ขายยางแผ่น และสิ้นสุดในปี 2539 เพราะว่า ส่วนใหญ่เค้ามีการขายน้ำยางกันมากขึ้น ไม่ค่อยมีใครขายยางแผ่นแล้ว..." (นางสานีหย๊ะ แสนชุม สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

"... เดิมชนิดของผลผลิต คือ ขายน้ำยางสด และสิ้นสุดในปี 2539 เหตุผล เพราะว่า ส่วนใหญ่เค้ามีการขายน้ำยางสด สะดวกในการปฏิบัติงาน..." (นายเมธัส บิลลาเตะ สัมภาษณ์เมื่อ 24 มีนาคม 2554)

กรีดสองแปลงขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30 ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...แปลงที่หนึ่งและสองจำนวน 25 ไร่ ชนิดของผลผลิต คือ ขายยางแผ่นดิบ เพราะว่า ยางแผ่นราคาสูงกว่าแต่ 5 ปีที่ผ่านมารับซื้อน้ำยางสูง โดยโรงรม สกย. ให้ราคาน้ำยางสดเท่ากับราคายางแผ่น ..." (นายสิบ๊ะ นุ่นศรีปาน สัมภาษณ์เมื่อ 23 มีนาคม 2554)

"...ขายน้ำยางสด ปีที่เริ่มคือ 2553 มีความสะดวกและง่ายต่อการกรีด รวดเร็วในการปฏิบัติงาน ได้เงินเร็ว มีเวลาว่างในการพักผ่อนสูง ..." (นางมารีหยำ หมีดโต๊ะหมาด สัมภาษณ์เมื่อ 25 มีนาคม 2554)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 พลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปี พ.ศ. 2524-2531 เกษตรกรชาวสวนยางพาราปลูกยางพาราอย่างเดียว ใช้แรงงานกรีด 2 คนคู่สามีภรรยา ปฏิบัติงาน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 180-200 วัน / ปี รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000บาท/เดือน ผลผลิต คือ แปรรูปยางแผ่นดิบ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพารามีส่วนในการสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนยางพาราในด้านการถางพลา ขุดหลุมปลูก วางคันดินปลูกให้ได้ระดับ และในพื้นที่ลาดเอียงจะมีคันดินกั้นน้ำในรูปแบบขั้นบันได รวมทั้งแนะนำวิธีการปลูกพันธ์ยางกับเกษตรกรชาวสวนยางพาราเกษตรกรพบว่าแรงงานกรีด 3-5 คน นิยมใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลักและแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ มีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่เนิน จำนวน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด70-80วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 9,000-25,000บาทต่อเดือน ผลผลิต คือ แปรรูปยางแผ่นดิบ ช่วงเวลา ปี 2532-2533 เป็นช่วงการปฏิวัติเขียวทำให้เกษตรกรชาวสวนยางเริ่มปรับเปลี่ยนจากทำสวนยางแบบวนเกษตรหรือเรียกว่าการปลูกพืชร่วมยางจำพวกไม้ยืนต้นหรือไม้ผล เช่น ขนุน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มะพร้าว เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นในสวนยางการปลูกพืช 12 ชั้นเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน เช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อน เถาวัลย์ เป็นต้น และต้องการให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจำพวกผักพื้นบ้าน เช่น ผักเหมียง ข้างตก เต่าร้าง หยวกกุด สัปปะรด เป็นต้น เลี้ยงไก่ เป็ด วัว และปลาไว้บริโภคในครัวเรือน ไม่นิยมการเคลื่อนย้ายอพยพออกไปหางานทำนอกภาคเกษตร ใช้แรงงานกรีด 3-5 คน แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ มีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบ ทำงาน 5-6 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 120-170วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 10,000-30,000 บาทต่อเดือน และพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ 50 ไร่ขึ้นไปเริ่มนิยมใช้แรงงานข้ามชาติแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ เช่น พม่า มอญ ลาว เนื่องจากค่าจ้างแรงงานถูกกว่าแรงงานไทย ช่วงเวลาปี 2534-2539 มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของราคาที่ดินราคาที่ดิน และพื้นที่บางส่วนถูกแปรรูปไปใช้ในธุรกิจด้านอื่น

นอกภาคเกษตรของนายทุน ช่วงเวลาปี 2540-2541 เกิดภาวะราคายางลดต่ำลงอย่างรวดเร็วและประสบกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพงส่งผลกระทบทางด้านลบต่อเกษตรกรชาวสวนยางหลายรายต้องอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปทำงานนอกภาคเกษตรเพิ่มมากขึ้นเพื่อหาเลี้ยงชีพในครัวเรือน ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางบางส่วนก็ขายที่ดินเดิมให้กับนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลแล้วอพยพแรงงานไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรช่วงเวลาปี พ.ศ.2542-2548โลกเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์มีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามีกระแสวัตถุนิยมเข้ามา ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราหลายคนเริ่มเข้าสู่ยุคของการเสพข้อมูลข่าวสารที่มีความสะดวกรวดเร็วโดยผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ รวมทั้งมีการรณรงค์เรื่องการศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ สมาชิกของแรงงานครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราวัยหนุ่มสาวต่างมุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ช่วงเวลาปี 2544-2548 เริ่มมีแรงงานข้ามชาติ เช่น พม่า เขมร เข้ามาประกอบอาชีพเป็นแรงงานจ้างกรีดยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง การจ่ายค่าแรงระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้าง มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง เป็นการแบ่งสัดส่วนรูปแบบผลประโยชน์ แบบ 60:40 แบบ 50:50 แบบ 45:55 และแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามและการแบ่งค่าจ้างแรงงานแบบรายวัน แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา) จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน) เป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ ใช้แรงงานกรีด 2 คน และใช้แรงงานจ้างกรีดโดยใช้แรงงานเครือญาติ แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 50:50 และแบ่งสัญญาจ้างกรีดแบบ 45:55 และสัญญาจ้างกรีดแบบ 60:40 สำหรับแรงงานในพื้นที่และแรงงานต่างจังหวัดในภาคใต้ในสวนยางทุกขนาด เป็นพื้นที่ราบ สวนยางขนาดใหญ่มากนิยมแบ่งสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 สำหรับแรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า ลักษณะพื้นที่ที่ลาดลอนลูกคลื่น และที่ควน จำนวน 4-5 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 200-250 วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 7,000-15,000 บาทต่อเดือน ช่วงเวลาปี 2549-ปัจจุบัน ราคายางเริ่มปรับตัวสูงขึ้นแรงงานเริ่มกลับเข้าสู่แรงงานภาคเกษตรใช้แรงงานกรีด 3 คนขึ้นไป รูปแบบที่ 1 แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 70:30 60:40 50:45 และแบบ 45:55 คือแบบ 70:30 เป็นแรงงานข้ามชาติ เช่น มอญ พม่า ในพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่ และแบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดแบบ 60:40 สำหรับแรงงานในพื้นที่ แรงงานต่างจังหวัด และแรงงานต่างภูมิภาค แบบ 50:50 สำหรับแรงงานเครือญาติ แบบ 45:55 และรูปแบบที่สองใช้ทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ คือ การแบ่งค่าจ้างแรงงานแบบรายวัน มี 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่ เฉลี่ย 20-30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา) จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน) และประเภทที่สอง คือ อัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 10 – 20 บาท เป็น

แรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ เฉลี่ยรายได้ประมาณ 500 บาท/วัน สำหรับแรงงานเครือญาติและแรงงานในพื้นที่ ได้รับความนิยมในพื้นที่สวนยางขนาดเล็กและขนาดกลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงงานในแต่ละประเภทด้วย อาทิ แรงงานเครือญาติ แรงงานในพื้นที่ แรงงานในภาคใต้และแรงงานต่างภูมิภาค พื้นที่สวนยางมีทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่เนิน พื้นที่ลาดลอนลูกคลื่น ใช้เวลาปฏิบัติงานจำนวน 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนวันกรีด 60-70วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 9,000-20,000บาทต่อเดือน ผลผลิต คือ เปลี่ยนแปลงจากแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสด เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่เนินควน มีการสนับสนุนด้านที่พัก(กงสี)จากเจ้าของสวนยาง แต่ปัจจุบันแรงงานจ้างกรีดนิยมอยู่บ้านตนเองเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 5

1.2 ลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

นายจ้างหรือเจ้าของสวนยางส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางพารามากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักในหมู่บ้าน มากที่สุด แรงงานจ้างกรีดยางนิยมกรีดยางจำนวนแปลงเดียว มีพื้นที่และใช้แรงงานจ้างในพื้นที่กรีดจำนวน 11-15 ไร่มากที่สุด และมีพื้นที่กรีดน้อยที่สุดจำนวน 31 ไร่ขึ้นไป การใช้แรงงานจ้างกรีดยางมีการใช้แรงงานจ้างกรีดยางเพศชายและเพศหญิง มีจำนวนแรงงานจ้างกรีด 2 คนเริ่มกรีดมีการใช้แรงงานจ้างกรีดระหว่างปี พ.ศ. 2540-2545 พื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางของแรงงานจ้างกรีดมีจำนวน 11-15ไร่ มีจำนวนต้นกรีดมากที่สุดจำนวน301-400ต้น/วันสำหรับลักษณะทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ของสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบมากที่สุดจำนวนแต่มีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มน้อยที่สุด แต่แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสวนยาง แต่แรงงานจ้างกรีดเหล่านี้ไม่มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบ รวมทั้งไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดและไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีดกับนายจ้างด้วย โดยแรงงานจ้างกรีดไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดด้วย เนื่องจาก เจ้าของสวนยางมีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดยางอยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจร่วมกันเนื่องจากแรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักในหมู่บ้านมากกว่าประเภทอื่นๆ แรงงานจ้างกรีดเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนส่งผลให้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางไม่นิยมเปลี่ยนสวนยางกรีดมากเพราะว่ามีความรู้จักสนิทสนมกับเจ้าของสวนยางเป็นการส่วนบุคคล แรงงานจ้างกรีดยางที่พบจะเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบ ทำให้ไม่มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีดปัจจุบัน แรงงานจ้างกรีดจะอาศัยอยู่บ้านตนเอง ทำให้เจ้าของสวนยางไม่มีการสนับสนุนด้านที่พัก

เช่น กงสีเหมือนกับในอดีต จากการศึกษาทำให้ทราบว่า แรงงานจ้างกรีดใช้เวลากรีดยางเฉลี่ย 4.0 ชั่วโมง เก็บน้ำยางสดเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมง และขายผลผลิตเฉลี่ย 0.5 ชั่วโมง มีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 มากที่สุด และมีการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 70:30 น้อยที่สุด ซึ่งเจ้าของสวนยางมีการจ้างแรงงานจ้างกรีดแบ่งสัดส่วนผลผลิตลดลงมาก จากการศึกษา พบว่า แรงงานจ้างกรีดจำแนกตามกิจกรรมที่ทำ คือ ประเภทที่หนึ่ง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม และประเภทที่สอง คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม คือ แรงงานจ้างทำกิจกรรมตั้งแต่กรีดยางพารา เก็บยางพาราและเตรียมผลผลิตและขายด้วย ส่วนใหญ่การแบ่งผลประโยชน์จะเป็นแบบสัดส่วนตามข้อตกลง และต้นทุนการจัดการสวน ค่าจ้างแรงงานกรีดแบ่งทั้งสัดส่วนผลผลิตและต้นทุนการจัดการสวน ได้แก่ 60:40 45:55 50:50 และ 70:30 โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ เวลางานกรีดยางในแต่ละวันของแรงงานจ้างกรีดทำทุกกิจกรรม คือ เริ่มกรีดยางเวลา 02.00-05.00 น. เวลางานเก็บน้ำยางในแต่ละวัน พบว่า เริ่มเก็บน้ำยางเวลา 08.00-10.00 น. ขายเวลา 09.01-11.00 น. เริ่มทำยางแผ่นในช่วงเวลาประมาณ 09.00-12.00 น. ขายน้ำยางสดทุกวัน และขายยางแผ่นดิบเวลา 13.00 น.เจ้าของสวนยางมีบทบาทในการขายผลผลิตพ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขาย แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่ได้ค่า ปริมาณเนื้อยางแห้งน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวน 30 % DRC กิโลกรัม/วัน ผลผลิตยางแห้ง 30 กิโลกรัม/วัน ขายยางแผ่นดิบขายสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง แปรรูปยางแผ่นดิบมากที่สุด 30-35 กิโลกรัม/วัน จำนวน 322 คน ทำงานมากที่สุด 9 ชั่วโมง ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ราคาประมาณไม่เกิน 100 บาท/กิโลกรัม และประเภทที่สอง แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรมรายวัน คือ แรงงานจ้างจะทำกิจกรรมบางกิจกรรมตามข้อตกลง เช่น กรีดยางเพียงอย่างเดียวแต่ไม่เก็บผลผลิต หรือเก็บผลผลิตอย่างเดียวโดยไม่กรีด เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างแบบรายวันหรือรายสวน กล่าวคือ อัตราค่าจ้างกรีดเฉลี่ย 20-30 บาท / ไร่ มีจำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน เฉลี่ยรายได้วันละประมาณ 500 บาท และอัตราค่าจ้างเก็บผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 10-20 บาท เป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลานหรือแรงงานผู้สูงอายุโดยไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะด้าน สำหรับการจ่ายค่าจ้างแรงงานกรีด พบว่า เจ้าของสวนยางนิยมจ่ายเงินสดให้แรงงานจ้างกรีด และโรงงานน้ำยางสดจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดน้อยที่สุดโดยเจ้าของสวนยางเป็นผู้จ่ายต้นทุนการผลิต และควบคุมแรงงานจ้างกรีดแต่ขี้ยางส่วนใหญ่ได้แรงงานจ้างกรีด จากผลการศึกษา ทำให้ทราบว่าแรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่มีทักษะกรีดยางโดยอาศัยประสบการณ์และความชำนาญของตนเองหรือได้รับการอบรมและฝึกกรีดกับแรงงานสมาชิกในครัวเรือน ปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยางในปีที่ผ่านมาของแรงงานจ้างกรีดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยาง กลุ่มที่หนึ่งปฏิทินกรีดยาง พบว่า กรีดยางมากที่สุดจำนวน 8-9 เดือนและ

กลุ่มที่สองการจัดการสวนยาง พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางและใส่ปุ๋ย ฤดูกาลกรีดยางและจำนวนวันกรี มีฤดูกาลกรีดยางโดยกรีดฤดูร้อนและฤดูฝนมากที่สุด และกรีดเฉพาะฤดูร้อนน้อยที่สุด สำหรับจำนวนวันกรีด พบว่า มีจำนวนวันกรีด 101-120 วัน/ปี มากที่สุด มีจำนวนวันกรีด 121 วัน/ปี จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ความถี่ในการกรีดแบบ 3d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วันเว้นวัน มากที่สุด และความถี่ในการกรีดยางแบบ การกรีดทุกวัน d/2 เป็นการกรีดทุกๆ 2 วันน้อยที่สุดปกติการกรีดกรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S) เป็นการกรีดครึ่งลำต้นสามารถ กรีดได้ 450-500 ต้นต่อวัน และการกรีด 1/3 ของลำต้น กรีดคนหนึ่ง สามารถกรีดได้ 650-700 ต้นต่อวัน เมื่อต้นยางสามารถเปิดกรีดได้ แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. และไม่ใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.โดยอาศัยทักษะการกรีดยางจากประสบการณ์ตนเองและบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว ไม่เปลี่ยนระบบกรีดใช้ระบบกรีดหนึ่งในสามของลำต้น รวมทั้งเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตโดยเปลี่ยนจากแปรรูปยางแผ่นดิบมาเป็นการขายน้ำยางสดมากขึ้น

1.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง เป็นปัจจัยและเงื่อนไขในความสำเร็จในการจัดการแรงงานจ้างกรีด

พบว่า ด้านเศรษฐกิจแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารามากที่สุด จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 สำหรับด้านสังคม พบว่า เมื่อราคายางแพงมีการเข้ามาของกระแสวัตถุนิยมผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่อพยพมาจากหมู่บ้านอื่นมากที่สุดจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน 31 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 แรงงานจ้างกรีดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางมากที่สุดจำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 ลักษณะกายภาพ ชีวภาพของสวนยาง พบว่ามีพื้นที่กรีดมากที่สุด 11-15 ไร่ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 พื้นที่สวนยางเป็นพื้นที่ราบมากที่สุดจำนวน 307คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 สำหรับเงื่อนไขข้อตกลงค่าจ้างที่เป็นธรรม พบว่าการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81 เจ้าของสวนยางมีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 357คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 ด้านคุณภาพแรงงาน พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน359 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดมีการต่อรองสัญญาจ้างกรีดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1รวมทั้งไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นมากที่สุดจำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 เชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนมากที่สุดจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 แรงงานจ้างกรีดไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างใน

อนาคตมากที่สุดจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 และความชำนาญของการกรีด พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุด จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ใช้ระบบกรีดตาม สกย.แนะนำ คือ แบบ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 50 ไม่เปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4ใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้นมากที่สุดจำนวน278 คน คิดเป็นร้อยละ70.4แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตมากที่สุด จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 เปลี่ยนจากการแปรรูปยางดิบเป็นขายน้ำยางสดมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3

2. อภิปรายผล

2.1 พลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ชีวภาพการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ปี 2532-2533เกษตรกรชาวสวนยางเริ่มปรับเปลี่ยนจากทำสวนยางแบบวนเกษตรหรือการปลูกพืชร่วมยางเช่น ขนุน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มะพร้าว เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวพืช 12 ชั้นเช่น พืชหัว พืชผิวดิน พืชถมดิน ผักกินยอด ไม้พึ่งเพื่อน เถาวัลย์และใช้แรงงานจ้างกรีดในสวนยางใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชเลี้ยงไก่ เป็ด วัว และปลาไว้บริโภคในครัวเรือนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร คือ ลักษณะพื้นที่สวนยางพารา สาเหตุเพราะการประกอบอาชีพกรีดยางเป็นงานที่ไม่ต้องอาศัยความรู้มาก(อาฟีซา เมาะมิง 2551)พบว่า ด้านเศรษฐกิจ รายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา มาจากผลผลิตในการทำสวนยางพาราและประกอบอาชีพเสริม เช่น ทำสวนผลไม้ประเภทลองกอง เงาะ มะพร้าว มังคุด และเลี้ยงสัตว์ เช่น โค แพะ ไก่และเป็ดนิยมเลี้ยงบริโภคภายในครัวเรือน ปี 2534-2539 เริ่มขาดแคลนที่ดินทำกิน พื้นที่บางส่วนถูกแปรรูปไปใช้ในธุรกิจด้านอื่นนอกภาคเกษตรของนายทุน จนกระทั่งปี 2540-2548 เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ โลกเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์มีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามีกระแสวัตถุนิยมและยุคข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีแรงงานข้ามชาติ เช่น พม่า เขมร เข้ามาเป็นแรงงานจ้างกรีด แบ่งสัดส่วนสัญญาจ้างกรีดอย่างชัดเจน ต่อมาปี 2549-ปัจจุบัน แรงงานเริ่มกลับสู่ภาคเกษตรนิยม แบบสัดส่วน และแบบค่าจ้างรายวัน สอดคล้องกับ ธนิต พงศ์อินทร์วงศ์ 2547 พบว่า แรงงานครัวเรือนเริ่มทำงานนอกภาคเกษตรตามกระแสวัตุนิยมและข้อมูลข่าวสาร แต่เมื่อราคายางสูงขึ้นแรงงานเริ่มเคลื่อนย้ายกลับสู่ภาคเกษตร และ ด้านสังคมชาวสวนยางพารามีความผูกพันกับกลุ่มอื่นๆในสังคมค่อนข้างสูง เพราะว่ารูปแบบของวัฒนธรรมในการกรีดยาง ส่วนใหญ่แล้วจะใช้เวลาในการปฏิบัติงานในสวนยางเพียงแค่ช่วงค่อนรุ่งและเลยมาถึงครึ่งวันเช้าเท่านั้น สำหรับในช่วงบ่ายจะเป็นเวลาในการหยุดพักผ่อนช่วงปี 2524-2531เกษตรกรชาวสวนยางพารามีพื้นที่ในการปลูกยางพาราอย่างเดียว ใช้

แรงงานกรีด 2 คนคู่สามีภรรยาปฏิบัติงาน 7-8 ชั่วโมง/วัน กรีด 180-200 วัน/ปี รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาทต่อเดือน แปรรูปยางแผ่นดิบ มีเจ้าหน้าที่ สกย.ดูแลการถางพลา ขุดหลุมปลูก วางคันดินปลูก ที่ดินโฉนด สปก.4-01 และที่ดินเขตป่าสงวน สอดคล้องกับ สุภา แก้วบริสุทธิ์ (2547) พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราประกอบด้วย เพศ สถานภาพสมรส และรายได้ มีอิทธิพลในด้านบวกต่อเกษตรกรชาวสวนยาพารา ซึ่งหมายความว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่นับถือ ศาสนาพุทธ รับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์และเกษตรกรที่มีคู่สมรสรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่เป็นโสด หม้าย แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง

2.2 ลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

การใช้แรงงานในสวนยางพาราของภาคใต้ มีพ่อบ้านหรือแม่บ้านเป็นแรงงานหลัก โดยมีแรงงานเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน บางครัวเรือนมีแรงงานภาคเกษตรจากบุตรที่ทำงานอยู่กับบ้าน โดยช่วยกรีดยาง เกษตรกรใช้แรงงานในกิจกรรมการทำสวนยางมากที่สุด ซึ่งมีการใช้แรงงานตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ในการปลูก การปลูก การดูแลรักษาต้นยาง จนอายุโดยเฉลี่ย 7 ปี จึงสามารถเปิดกรีดยางได้ (ศิษฐ์ธวัช มั่นเศรษฐวิทย์ 2544) เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนจะมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่ได้รับการศึกษาในระบบอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุและวัยกลางคน สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเกิดขึ้นจากสมาชิกในครัวเรือนบางครอบครัวมีกลุ่มแรงงานที่เรียนจบปริญญาตรีแล้วไม่มีงานรองรับ ส่วนหนึ่งก็กลับมาช่วยกิจการที่บ้านกับครอบครัว นอกจากนี้สมาชิกที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียน และสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราบางคนก็ทำงานนอกภาคเกษตร เช่น ห้างสรรพสินค้าต่างๆ บริษัท เป็นต้น รายละเอียดสมาชิกในครอบครัวในปัจจุบันของแรงงานจ้างกรีด มีสมาชิกในครอบครัว 5-6 คนมากที่สุด และน้อยที่สุดไม่เกิน 2 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนของแรงงานจ้างกรีดมากที่สุด 3-4 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยที่สุด 5-6 คน จำนวน 40 คน จำนวนแรงงานในภาคเกษตรมากที่สุด 2 คน และจำนวนแรงงานในภาคเกษตรน้อยที่สุด 5-6 คน จำนวนแรงงานในการทำสวนยางของแรงงานจ้างกรีด 2 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างประจำและไม่เพียงพอกับระบบฟาร์ม (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย 2542) ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลของแรงงานย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา พบว่าสาเหตุที่ทำให้แรงงานเกษตรอพยพ คือ ปัญหาความยากจน รายได้จากภาคเกษตรไม่พอกับรายจ่าย สภาพที่ดิน

ขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร(เสียงชัย เปรมกระสิน 2542)ซึ่งการอพยพของแรงงานส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นฤดูกาล คือ หลังจากที่เกษตรกรปลูกพืชผลเรียบร้อยแล้วก็จะออกเดินทางไปหางานทำ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาไม่มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพออกจากครัวเรือนมากที่สุดและไม่มีผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน สอดคล้องกับบัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ (2538)ได้ทำการศึกษา การเคลื่อนย้ายแรงงานกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นในสวนยางพาราของเกษตรกรที่พ้นสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา พบว่า สาเหตุการเคลื่อนย้ายแรงงานการกรีดยางพาราและการทำยางแผ่นของครัวเรือนที่สำคัญ คือ เพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนและต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของตนเอง และสาเหตุทางสังคม เช่น โอกาสทางการศึกษา โอกาสในการรับบริการของรัฐที่จัดสรรให้ และค่านิยมส่วนตัว สอดคล้องกับ จิระ สุวรรณประเสริฐ (2549)เกษตรกรส่งบุตรหลานศึกษาต่อที่สูงขึ้นเมื่อสำเร็จการศึกษาบุตรหลานของเกษตรกรได้มีการประกอบอาชีพภาคนอกภาคเกษตรกรรมแล้วส่งเงินกลับมาที่บ้านเกิด เพื่อให้ผู้ปกครองได้ใช้สำหรับเป็นทุนประกอบกิจกรรมทางการเกษตร นอกจากนี้ ชไมพร ไชยลังกา (2546) กล่าวว่า เกษตรกรยังประกอบอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม เช่น การรับจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช รับจ้างดายหญ้าและตัดแต่งกิ่งยางพาราด้วยเครื่องสะพายบ่า ทั้งนี้การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชส่งผลให้ขาดความสัมพันธ์กันในชุมชน คือ เมื่อครั้งที่มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในชุมชนยังไม่แพร่หลาย เกษตรกรใช้วิธีการดายหญ้า ซึ่งมีการเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนบ้านมีความสามัคคี แต่ปัจจุบันการช่วยเหลือเช่นนี้ลดลง ปัจจุบันราคายางมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลให้เจ้าของสวนยางมีการจ้างแรงงานลดลง เพราะว่ามีสวนยางขนาดเล็กพ่อแม่แบ่งให้ลูกๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเริ่มมีแรงงานครัวเรือนกลับเข้ามากรีดยางตนเองเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมฟาร์มของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางเป็นแรงงานจ้างประจำ อย่างไรก็ตามแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง มีทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีดร่วมอยู่ด้วย แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ได้รับค่าจ้างกรีดเฉลี่ย 5,000-10,000 บาท / เดือน อย่างไรก็ตาม แรงงานจ้างกรีดมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่นอกภาคเกษตรลดลง เนื่องจากภาวะราคายางที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน

เกษตรกรในระบบสังคมเกษตรการผลิตยางพารามีการใช้ที่ดินควบคู่กับแรงงานจ้างกรีด (อ้างถึงใน ศิริจิตร ทุ่งหว้า 2541)แรงงานส่วนหนึ่งของเกษตรกรกรเป็นแรงงานจ้างกรีดให้กับเกษตรกรรายใหญ่ ขณะเดียวกันอาจมีการจ้างแรงงานนอกฟาร์มเข้ามาด้วย เกษตรกรมีที่ดินมากกว่าปริมาณแรงงานในครัวเรือน ส่วนใหญ่เกษตรกรให้เช่าที่ดินมีอายุวัยกลางคนขึ้นไป นายจ้างหรือเจ้าของสวนยางเป็นเกษตรกรชาวสวนยางพารามากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับ

แรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักในหมู่บ้านมากที่สุด และเป็นคนรู้จักต่างภาคน้อยที่สุด มีการจ้างแรงงานกรีดยางแบบถาวร เกษตรกรที่ให้ผู้อื่นทำการกรีดยางในแบบแบ่งครึ่งผลผลิตในที่ดินทั้งหมด คือ เนื่องจากเกษตรกรประเภทนี้มีแหล่งรายได้อื่นเป็นหลักอยู่แล้ว เช่น รับราชการ หรือทำธุรกิจ เกษตรกรที่อพยพมาเป็นลูกจ้างกรีดยางและแปรรูปยางเต็มเวลาส่วนใหญ่เป็นแรงงานหนุ่มสาวและสามีภรรยา สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา และบัญชา สมบูรณ์สุข (2544)พื้นที่ถือครองสวนยางขนาดเล็กน้อยกว่า 15 ไร่ เจ้าของสวนยางประเภทนี้เลือกใช้แรงงานครัวเรือนซึ่งเป็นคู่สามีภรรยา แต่หากครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนแรงงานและความสามารถแรงงานครัวเรือน เช่น มีแรงงานผู้สูงอายุมากขึ้น และความสามารถทำงานลดลง ทั้งนี้แรงงานจ้างกรีดยางนิยมกรีดแปลงเดียว มีพื้นที่กรีด 11-15 ไร่ ใช้แรงงานจ้างกรีดยางเพศหญิง จำนวน 2 คน เริ่มใช้แรงงานจ้างกรีด พ.ศ. 2540-2545 ครัวเรือนที่มีขนาดพื้นที่ถือครองสวนยางมีน้อยกว่า 7 ไร่ แรงงานเลือกที่จะกรีดจ้างร่วมกับกรีดยางในสวนยางพาราของตนเอง ความสามารถของแรงงานจ้างกรีดยางมีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางมากที่สุดจำนวน 11-15 ไร่ และมีพื้นที่กรีดและเก็บน้ำยางน้อยที่สุดจำนวน 31 ไร่ขึ้นไป มีจำนวนต้นกรีดมากที่สุดจำนวน 301-400 ต้น/วันครัวเรือนที่มีพื้นที่ถือครองสวนยางขนาด 15-50 ไร่ เป็นเจ้าของสวนยางขนาดกลาง มีการใช้แรงงานทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้าง สำหรับลักษณะทางกายภาพของสวนยางพารา ตั้งอยู่ใน 3 เขตนิเวศเกษตร คือ เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ราบ เขตนิเวศเกษตรพื้นที่ควนและเขตนิเวศเกษตรพื้นที่ลาดชันหรือภูเขา ซึ่งลักษณะทางภูมิศาสตร์ พบว่า มีพื้นที่ราบมากที่สุด (Angchuan A 2000) การใช้แรงงานกรีดยางในพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้างกรีด โดยแรงงานกรีดยางส่วนใหญ่เป็นคู่สามีภรรยาทำงานร่วมกันซึ่งมีความสามารถกรีดเฉลี่ย 15 ไร่ต่อวันกรีด ความสามารถทำงานของแรงงานจ้างกรีด ถูกกำหนดโดยปัจจัยที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่กรีด จำนวนแรงงาน ชีวกายภาพสวนยาง เทคโนโลยีระบบกรีดและสมรรถนะแรงงาน แรงงานจ้างกรีดยางพารามี 4 แหล่งคือ แรงงานที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานต่างด้าว กับปัจจัยที่กำหนดการเลือกจ้างแรงงานกรีดที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงาน คุณสมบัติของแรงงาน ลักษณะชีวกายภาพสวนยาง ค่าจ้าง และปัจจัยด้านสถาบัน เจ้าของสวนยางที่ถือครองพื้นที่สวนยางขนาดเล็ก (<15ไร่)ใช้แรงงานเครือญาติ หรือแรงงานในหมู่บ้าน ขณะที่เจ้าของสวนที่ถือครองสวนยาง 15-50 ไร่ใช้แรงงานเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้และอาจเลือกจ้างแรงงานข้ามชาติและแรงงานต่างภูมิภาคในพื้นที่ขนาดใหญ่ จ้างแรงงานต่างอำเภอหรือจังหวัดในภาคใต้ แรงงานต่างภูมิภาค และแรงงานข้ามชาติ(บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ 2538)แหล่งอุปทานแรงงานกรีดที่สำคัญคือ แรงงานเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างจังหวัดและบางรายอาจเลือกใช้แรงงาน

ต่างด้าว จากการศึกษา พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางหนึ่งแปลง 3-4 คน ไม่เปลี่ยนสวนยางกรีด มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบ ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดและไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีด ไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น มีพื้นที่กรีดได้ 20-25 ไร่ต่อวันกรีดจากข้อจำกัดของความสามารถงานกรีดโดยเฉลี่ย สามารถใช้เป็นเกณฑ์การเลือกใช้แรงงานกรีด (Somboonsuke B 2009) เจ้าของสวนยางที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางและมีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 15 ไร่ มักจะเลือกใช้แรงงานครัวเรือน ในขณะที่พื้นที่สวนยางส่วนเกินเลือกจ้างแรงงานกรีดโดยกำหนดแปลงกรีดขนาดประมาณ 15 ไร่ต่อครัวเรือนกรีด เจ้าของสวนยางที่อยู่นอกภาคเกษตรเลือกจ้างแรงงานกรีดเกือบทั้งหมด ยกเว้นเจ้าของสวนยางที่ถือครองสวนยางขนาดเล็ก (พื้นที่สวนยางไม่เกิน 10 ไร่) หรือขนาดพื้นที่สวนยางที่มีงานกรีดไม่เกิน 2-3 ชั่วโมงกรีด อาจเลือกใช้แรงงานในครัวเรือน แรงงานจ้างกรีดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของสวนยางเชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนไม่เปลี่ยนสวนยางแต่มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบ และไม่มีความเสี่ยงของสัญญาจ้างกรีด อย่างไรก็ตามเจ้าของสวนยางไม่สนับสนุนด้านที่พักจากเจ้าของสวนยางเนื่องจากแรงงานจ้างกรีดพักบ้านตนเอง ซึ่งแรงงานจ้างกรีดใช้เวลากรีดยางเฉลี่ย 4.0 ชั่วโมง เก็บน้ำยางสดเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมง และขายผลผลิตเฉลี่ย 0.5 ชั่วโมง แรงงานจ้างกรีดที่ขายน้ำยางสดใช้เวลาทำงานเฉลี่ย 7.0 ชั่วโมงต่อวัน แรงงานจ้างกรีดจำแนก 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง แรงงานจ้างกรีดที่ทำทุกกิจกรรม ตั้งแต่กรีดยางพารา เก็บยางพาราและเตรียมผลผลิตและขายด้วย แบ่งทั้งสัดส่วนผลผลิตแบบ 60:40 70:30 45:55 และ 50:50 โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ งานกรีดยางในแต่ละวันของแรงงานจ้างกรีดทำทุกกิจกรรม คือ เริ่มกรีดยางเวลา 02.00-05.00 น. เริ่มเก็บน้ำยาง เวลา 08.00-10.00 น. หากพื้นที่สวนยางขนาดใหญ่และแรงงานที่มีพื้นที่สวนยางมาก หรือระยะที่พักกับสวนยางไกลก็จะเริ่มกรีดยางเร็วขึ้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่กรีดยางเสร็จสิ้นในเวลา 06.00 น. เก็บน้ำยางหลังงานกรีดยางเสร็จสิ้นต้องทิ้งช่วงเวลาให้น้ำยางไหลลงสู่ถ้วยรองน้ำยางใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง เริ่มเก็บน้ำยางสดในช่วงเวลา 06.00-08.00 น. ระยะเวลาในการเก็บผลผลิตน้ำยางประมาณ 07.00-09.00 น. หรืออาจจะสายได้ไม่เกินเวลา 08.00-10.00 น. สอดคล้องกับ ศิษฐ์ธวัช มั่นเศรษฐวิทย์ (2544) การกรีดยาง เริ่มตั้งแต่ 24.00-06.00 น. หรือเกษตรกรอาจร่นเวลากรีดเร็วขึ้นก่อนเที่ยงคืนเพื่อให้กรีดแล้วเสร็จก่อนหกโมงเช้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่สวนยาง ระยะทางระหว่างที่พักกับสวนยาง และจำนวนแรงงานกรีด จำนวนแรงงานกรีดต่อแปลงกรีดเฉลี่ย 2 คนคู่สามีภรรยา เพราะว่าจะได้ปริมาณน้ำยางใสและไม่จับกันเป็นก้อนในปริมาณที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ(Somboonsuke B 2009)กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานในแต่ละวัน เริ่มตั้งแต่เวลา 02.00-08.00 น. ซึ่งเกษตรกรเริ่มกรีดยางในช่วงไหนขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ จำนวนแรงงาน และระยะเวลาการเดินทางจากบ้านถึงสวนยางของเกษตรกรและประเภทที่ 2 คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม อัตรา

ค่าจ้างกรีดต่อไร่เฉลี่ย 20-30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา)จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน(เฉลี่ย 7-8 ไร่/วันแรงงาน) เฉลี่ยรายได้/วัน ประมาณ 500 บาท และอัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 10-20 บาทเป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน แรงงานผู้สูงอายุ ไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ ปัจจุบันแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ขายผลผลิต 2 รูปแบบ คือ ขายผลผลิตน้ำยางสดและแปรรูปยางแผ่นดิบ ดังนี้ ประเภทที่หนึ่ง ขายผลผลิตประเภทน้ำยางสด เกษตรกรชาวสวนยางเริ่มนำผลผลิตมาขายกับพ่อค้าในหมู่บ้านหรือจุดรับซื้อน้ำยาง กลุ่มรับซื้อน้ำยางหรือสหกรณ์ สกย. เริ่มเวลา 09.00 น. ระยะเวลาขายผลผลิตจะมีความแตกต่างกัน เพราะว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านขนาดพื้นที่สวนยาง จำนวนแรงงานเก็บน้ำยาง ระยะทางเดินทางระหว่างสวนยางกับแหล่งจำหน่ายผลผลิต ยานพาหนะบรรทุกน้ำยาง และการบริการบรรทุกน้ำยางของพ่อค้า ขายน้ำยางสดทุกวันมากที่สุด ผู้ที่มีบทบาทในการขายผลผลิต พบว่า เจ้าของสวนยางเป็นผู้ขายผลผลิต แต่ผู้ตัดสินใจด้านราคาขายคือพ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน คือ งานขายน้ำยางสดประกอบด้วยกิจกรรม5ขั้นตอน คือ การชั่งน้ำหนักน้ำยางสด วัดค่าปริมาณเนื้อยางแห้งด้วยเครื่องเมโทรแลคหรืออบแห้ง บันทึกน้ำหนักน้ำยางสด ราคาประจำวัน และค่าเนื้อยางแห้ง และรับรายได้เป็นเงินสดหรือบันทึกรายได้ประจำวัน ทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้ค่าเนื้อยางแห้งเฉลี่ยประมาณ 30 % DRC กิโลกรัม/วันมากที่สุด ผลผลิตยางแห้งมากกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม/วัน และผลผลิตยางแห้งน้อยที่สุด จำนวน 46 กิโลกรัม ขายน้ำยางสดเวลา 09.01-11.00 น. ขายน้ำยางสดเวลา 11.01-13.00 น. และมีความถี่การขายผลผลิตประเภทยางแผ่นดิบขายสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง การแปรรูปยางแผ่นดิบ คือและแปรรูปยางแผ่นดิบน้อยที่สุด โดยมีขั้นตอนปฏิบัติงาน คือ เมื่อรวบรวมน้ำยางสดจากสวนแล้วนำมากรองเพื่อแยกสิ่งสกปรก และสิ่งเจือปน เติมสารทำให้น้ำยางจับตัว รีดเป็นแผ่นแล้วทำให้แห้ง ทำในรูปของยางแผ่นดิบ ทั้งนี้การแปรรูปยางแผ่นดิบมากที่สุด 30-35 กิโลกรัม/วัน(อ้างถึงใน อาลี หวังแฮ 2544)การขายยางแผ่นดิบจะเลือกขายอาทิตย์ละครั้งหรือสองอาทิตย์ครั้ง เป็นหน้าที่ของเจ้าของสวนยาง แรงงานกรีดยางหรือทั้งสองทำงานร่วมกันขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างกันสอดคล้องกับ (Somboonsuke B 2009) เกษตรกรจะเริ่มทำยางแผ่นในช่วงเวลาประมาณ 09.00 น.และเสร็จขั้นตอนการผลิตยางดิบในเวลาประมาณ 12.00 น. เวลาขายยางแผ่นดิบของแรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า ขายยางแผ่นดิบเวลา 13.00 น.มากที่สุด ชั่วโมงการทำงานของแรงงานจ้างกรีดมีจำนวนมากที่สุด 9 ชั่วโมง ราคาเฉลี่ยของน้ำยางสดและการแปรรูปยางแผ่นดิบเฉลี่ยราคาประมาณ 100 บาท/กิโลกรัมมากที่สุด แรงงานจ้างกรีดส่วนใหญ่นิยมขายน้ำยางสด สำหรับ การจ่ายค่าจ้างแรงงานกรีด พบว่า เจ้าของสวนยางจ่ายเงินสดให้แรงงานจ้างกรีดมากที่สุด และโรงงานน้ำยางสดจ่ายเงินสดให้เจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดน้อย

ที่สุด การจัดการผลผลิตเกี่ยวกับการขนส่งและบรรจุภัณฑ์ พบว่า เจ้าของสวนยางเป็นผู้จัดการผลผลิต บรรจุภัณฑ์ การร่วมจ่ายต้นทุนการผลิต และการควบคุมแรงงานกรีด ในกรณีที่มีบรรทุกยางแผ่นดิบไปขายตั้งพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัดจะนำยางที่รับซื้อจากเกษตรกรชาวสวนยางนำไปส่งที่โรงงานแปรรูปยางซึ่งมีบทบาทในการส่งออกยางด้วย แต่โรงงานแปรรูปยางเหล่านี้จะไม่รับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากมีความยุ่งยากในการจัดการ นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งรับซื้อน้ำยางสดที่สมาชิกของกลุ่มสหกรณ์นำมาจำหน่ายแล้วผลิตยางแผ่นรมควันในบางจังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง เป็นต้น(อ้างถึงใน สุภาภรณ์ อัศวไชยชาญ 2541)สำหรับขี้ยางส่วนใหญ่ได้แรงงานจ้างกรีด จากผลการศึกษา พบว่า แรงงานจ้างกรีดใช้ความชำนาญและฝึกกรีดด้วยตนเองในส่วนของปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยาง กลุ่มที่หนึ่งปฏิทินกรีดยาง พบว่า กรีดยางมากที่สุดจำนวน 8-9 เดือน และกลุ่มที่สองการจัดการสวนยาง พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางและใส่ปุ๋ย มีฤดูกาลกรีดยางโดยกรีดฤดูร้อนและฤดูฝน กรีด 101-120 วัน/ปี จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าความถี่ในการกรีดแบบ 3d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วันเว้นวัน มากที่สุด และความถี่ในการกรีดยางแบบ การกรีดทุกวัน d/2 เป็นการกรีดทุกๆ 2 วัน น้อยที่สุด สอดคล้องกับ(Somboonsuke B 2009) เกษตรกรชาวสวนยางมีระบบการแบ่งหน้ากรีด คือ กรีดรอบลำต้น เป็นการกรีดรอบต้น เวียนจากซ้ายลงมาขวา กรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S) เป็นการกรีดครึ่งลำต้น กรีด 1/3 ของลำต้น(1/3 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสามของลำต้น และกรีด1/4 ของลำต้น (1/4 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสี่ของลำต้น และ1/8 ของลำต้น (1/8 S) เป็นการกรีดหนึ่งในแปดของลำต้นยางพารา ประมาณ 8 เซนติเมตร มีวันกรีด คือ กรีด d/2 เป็นการกรีดทุกๆ 2 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นวัน d/3 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นสองวัน และ d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 4 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นสามวัน สำหรับการกรีดยางแบบ 3d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วัน โดยมีการกรีดแบบสามวันเว้นหนึ่งวัน ทั้งนี้แรงงานจ้างกรีดไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. และใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้น โดยใช้ระบบกรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S) เปลี่ยนรูปแบบผลผลิตจากยางแผ่นดิบเป็นขายน้ำยางสดมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาและมีเวลาว่างในการพักผ่อน

2.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง เป็นปัจจัยและเงื่อนไขในความสำเร็จในการจัดการแรงงานจ้างกรีด

พบว่า ด้านเศรษฐกิจแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารามากที่สุด จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 สำหรับด้านสังคม พบว่าเมื่อราคายางแพงมีการเข้ามาของกระแสวัตถุนิยมผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ แรงงานจ้างของ

ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่อพยพมาจากหมู่บ้านอื่น สอดคล้องกับ (อาฟีซา เมาะมิง 2551) พบว่า ด้านเศรษฐกิจ รายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามาจากผลผลิตในการทำสวนยางพาราและประกอบอาชีพเสริม เช่น ทำสวนผลไม้ประเภทลองกอง เงาะ มะพร้าว มังคุด และเลี้ยงสัตว์ เช่น โค แพะ ไก่และเป็ดนิยมเลี้ยงบริโภคภายในครัวเรือน (Somboonsuke B 2009) เจ้าของสวนยางที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางและมีขนาดพื้นที่ไม่เกิน15ไร่ มักจะเลือกใช้แรงงานครัวเรือน ในขณะที่พื้นที่สวนยางส่วนเกินเลือกจ้างแรงงานกรีดโดยกำหนดแปลงกรีดขนาดประมาณ 15 ไร่ต่อครัวเรือนกรีด เจ้าของสวนยางที่อยู่นอกภาคเกษตรเลือกจ้างแรงงานกรีดเกือบทั้งหมด สำหรับเงื่อนไขข้อตกลงค่าจ้างที่เป็นธรรม พบว่า การแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์แบบ 60:40 มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81 เจ้าของสวนยางมีความยุติธรรมกับแรงงานจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 และด้านคุณภาพแรงงาน พบว่า แรงงานจ้างกรีดไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีดมากที่สุดจำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาแรงงานจ้างกรีดมีการต่อรองสัญญาจ้างกรีดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1รวมทั้งไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นมากที่สุดจำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 เชื่อว่าการกรีดยางจ้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืนมากที่สุดจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 แรงงานจ้างกรีดไม่ต้องการเปลี่ยนสัญญาจ้างในอนาคตมากที่สุดจำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 สอดคล้องกับ(บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ 2538)แหล่งอุปทานแรงงานกรีดที่สำคัญคือ แรงงานเครือญาติ แรงงานในหมู่บ้าน แรงงานต่างจังหวัดและบางรายอาจเลือกใช้แรงงานต่างด้าว กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานในแต่ละวัน เริ่มตั้งแต่เวลา 02.00-08.00 น. ซึ่งเกษตรกรเริ่มกรีดยางในช่วงไหนขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ จำนวนแรงงาน และระยะเวลาการเดินทางจากบ้านถึงสวนยางของเกษตรกรและประเภทที่ 2 คือ แรงงานจ้างกรีดที่ทำบางกิจกรรม อัตราค่าจ้างกรีดต่อไร่ เฉลี่ย 20-30 บาท แรงงานที่มีความชำนาญและกรีดยางอย่างเดียว(กรีดเหมา)จำนวนแปลงที่กรีดมากกว่า 1 แปลงใน 1 วัน (เฉลี่ย 7-8 ไร่/วัน/แรงงาน)เฉลี่ยรายได้/วัน ประมาณ 500 บาท และอัตราค่าจ้างการเก็บผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 10-20 บาทเป็นแรงงานที่จ้างเฉพาะในบางโอกาสและบางประเภทของแรงงาน เช่น แรงงานลูกหลาน / แรงงานผู้สูงอายุ ไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะความชำนาญของการกรีด พบว่า แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย.มากที่สุดจำนวน 217คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ใช้ระบบกรีดตาม สกย.แนะนำ คือ แบบ 3 หน้ากรีด คิดเป็นร้อยละ 50 ไม่เปลี่ยนระบบกรีดจำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4 ใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้นมากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 แรงงานจ้างกรีดของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตมากที่สุด จำนวน 263 คน คิดเป็น

ร้อยละ 66.6 เปลี่ยนจากการแปรรูปยางดิบเป็นขายน้ำยางสดมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 สอดคล้องกับ(Somboonsuke B 2009) จากการศึกษา พบว่า แรงงานจ้างกรีดยางหนึ่งแปลง 3-4 คน ไม่เปลี่ยนสวนยางกรีด มีประสบการณ์หยุดกรีดยางกลางคันยกเว้นช่วงยางผลัดใบ ไม่เปลี่ยนสัญญาจ้างกรีดและไม่ต่อรองสัญญาจ้างกรีด ไม่พิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่น มีพื้นที่กรีดได้ 20-25 ไร่ต่อวันกรีด จากข้อจำกัดของความสามารถงานกรีดโดยเฉลี่ย สามารถใช้เป็นเกณฑ์การเลือกใช้แรงงานกรีด เกษตรกรชาวสวนยางมีระบบการแบ่งหน้ากรีด คือ กรีดรอบลำต้น เป็นการกรีดรอบต้น เวียนจากซ้ายลงมาขวา กรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S) เป็นการกรีดครึ่งลำต้น กรีด 1/3 ของลำต้น(1/3 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสามของลำต้น และกรีด1/4 ของลำต้น(1/4 S) เป็นการกรีดหนึ่งในสี่ของลำต้นและ1/8 ของลำต้น (1/8 S) เป็นการกรีดหนึ่งในแปดของลำต้นยางพาราประมาณ 8 เซนติเมตร มีวันกรีด คือ กรีด d/2 เป็นการกรีดทุกๆ 2 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นวัน d/3 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วัน โดยมีการกรีดแบบวันเว้นสองวัน และ d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 4 วันโดยมีการกรีดแบบวันเว้นสามวัน สำหรับการกรีดยางแบบ 3d/4 เป็นการกรีดทุกๆ 3 วันโดยมีการกรีดแบบสามวันเว้นหนึ่งวัน ทั้งนี้ แรงงานจ้างกรีดไม่รู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย. และใช้ระบบกรีดมากกว่าหนึ่งหน้าต่อต้น โดยใช้ระบบกรีด 1/2 ของลำต้น (1/2 S)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยเชิงนโยบาย

1.ในปัจจุบันมีความหลากหลายในเทคโนโลยีการกรีดยางพารามากในภาคใต้ เช่น ระบบกรีดแบบรอยเดียว แบบสองรอยกรีด และเทคนิคการกรีดแบบ RRIMFLOW เป็นต้น ส่งผลให้รูปแบบการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเกษตรกรกับแรงงานจ้างกรีดเปลี่ยนแปลงไปและมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อวงจรชีวิตประจำวันของแรงงานจ้างอีกด้วย

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ เจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีดต้องมีการสร้างเงื่อนไขพันธะสัญญารูปแบบข้อตกลงร่วมกันในรูปแบบลายลักษณ์อักษรที่มีความมั่นคงและยุติธรรมต่อกันโดยทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับผลที่ตามมาร่วมกันจะมีประสิทธิผลสูงกว่ารูปแบบการตกลงร่วมกันด้วยวาจา เกิดผลประโยชน์ทางตรง คือ ทั้งฝ่ายเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างในการทำสวนยางสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เกียรติต่อกัน แรงงานจ้างกรีดก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมีความสุข มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เกิดการทุจริตคดโกงในการปฏิบัติงานทั้งต่อหน้าและลับหลังเจ้าของสวนยาง สำหรับผลประโยชน์ทางอ้อม คือ ลดความเสี่ยงเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม และการฟ้องร้องการจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรมในระยะยาว

2. ผลของราคายางพาราที่สูงขึ้นในปัจจุบันทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น สถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้น แต่ผลกระทบทางลบคือ เกษตรกรเร่งการกรีดยางพารามากขึ้นส่งผลมีการใช้แรงงานกรีดยางพารามากขึ้นและการต่อรองค่าจ้างจะมีมากขึ้น และซับซ้อนมากขึ้นด้วย และเมื่อเกษตรกรมีรายได้มากขึ้น การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก และมีความสามารถจะส่งบุตรหลานไปเรียนสูงขึ้นโดยไม่ต้องการให้มาทำงานเป็นแรงงานในสวนยางพารา

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ควรหาวิธีการเพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการทำสวนยางแก่ลูกหลานเกษตรกรชาวสวนยางพาราให้เล็งเห็นคุณประโยชน์ของสวนยางและพื้นที่ในภาคเกษตร เช่น ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาวะราคายาง คุณประโยชน์ของการปลูกยางพารา ราคาผลผลิตจากยางพาราและราคาต้นยางพาราในปัจจุบัน เพื่อเป็นการลดปัญหาการว่างงานของแรงงานภาคเกษตรรวมทั้งลกจำนวนแรงงานที่ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

3.การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว และนโยบายที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในปัจจุบันของไทย ส่งผลให้มีการอพยพของแรงงานต่างด้าวเข้ามารับจ้างในสวนยางพารามากขึ้น แก้ปัญหาแรงงานขาดแคลนได้ระดับหนึ่ง และส่งผลให้รูปแบบการจ่ายค่าจ้างและข้อตกลงซับซ้อนมากขึ้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของแรงงานภาคเกษตรให้มีความเท่าเทียมกับแรงงานภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งปลูกฝังลูกหลานเกษตรกรชาวสวนยางพาราให้เกิดความรู้สึกสำนึกรักษ์บ้านเกิดของตนเองเข้าใจในผลประโยชน์ของแผ่นดินและการประกอบอาชีพภาคเกษตร รวมทั้งเกิดผลประโยชน์ทางอ้อม คือ เชื่อมโยงสายใยแห่งความรักความผูกพันธ์ของสถาบันครอบครัวและลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานในระยะยาว

4.ในอนาคตมีแนวโน้มรูปแบบการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์กับแรงงานจ้างจะขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ชุมชน และจะซับซ้อนมากขึ้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้นำชุมชนในท้องถิ่น อาทิ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) กรมที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเหล่านี้โดยวิธีการจัดอบรมให้ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานในการทำสวนยางพาราอย่างถูกวิธีแก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราอย่างเข้มงวดและกำหนดแผนการปฏิบัติงานระยะสั้นและแผนการดำเนินงานระยะยาวเป็นมาตรการส่งเสริมติดตามดูแลความก้าวหน้าจากการฝึกอบรมอย่างใกล้ชิดและแก้ปัญหาได้อย่างทั่วถึงเข้าใจเกษตรกรชาวสวนยางอย่างแท้จริง และควรส่งเสริมรณรงค์ให้เกษตรกรเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพของน้ำยางให้มีคุณภาพสูงและมีราคาอยู่ในเกณฑ์ดี คือ ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในขั้นตอนการออกแบบปุ๋ยชีวภาพ

ที่เพิ่มปริมาณน้ำยางหรือผลผลิต การใช้แก๊สชีวภาพในการปราบศัตรูพืชแทนสารเคมี ในขั้นตอนการกรีดยาง จำนวนวันกรีดและฤดูกาลกรีด ควรศึกษาหารูปแบบในการทำงานที่ถูกต้อง เช่น การออกแบบมีดกรีดยางที่ไม่ต้องใช้แรงมาก กา การศึกษาช่วงฤดูกาลกรีดและจำนวนวันกรีดที่เหมาะสมเป็นรายเดือน และความถี่ในการกรีดยางที่เหมาะสมและปริมาณน้ำยางคงที่ เป็นผลให้แรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้ที่มั่นคงและรักษาสภาพต้นยางและหน้ายางได้ดีช่วยยืดอายุต้นยางให้สามารถกรีดได้นานมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ศึกษาข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับแรงงานจ้างที่เป็นธรรม การส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐ ปริมาณและคุณภาพแรงงานของแรงงานจ้างกรีด เทคโนโลยีการกรีดยางที่เหมาะสม และการควบคุมบริหารจัดการที่ดีของเกษตรกรในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางยางพาราเพื่อให้เกิดความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่ายในรูปแบบการทำงาน ชนิดของสัญญาจ้างกรีดที่เป็นธรรม เพื่อให้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข และลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานและการกระจายรายได้ที่ไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจทั้งเจ้าของสวนยางและแรงงานจ้างกรีด ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราในอนาคต

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลและความเป็นธรรมของแรงงานจ้างกรีด สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของแรงงานจ้างกรีด

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจ้างงานเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างกรีด

3. ศึกษาระบบกรีดที่เหมาะสมและยอมรับร่วมกันระหว่างแรงงานจ้างกรีดกับครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

บรรณานุกรม

กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2550. การใช้โปรแกรมสำหรับการวิจัย. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา ศักดิ์เกษม. 2540. ความรอบรู้ในเครือข่ายเศรษฐกิจ.กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. http://www.reg.ksu.ac.th/teacher/sakkasam/lession 2. html (สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2554).

ก้าวหน้า อัครปฐมกุล. 2547. บทบาทของสหกรณ์กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางต่อการผลิตและการตลาดยางพารา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กิตติ ตันไทย. 2545. เศรษฐกิจท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา :ศึกษาเฉพาะกรณีข้าวและยางพารา ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 – 2549. ชุดโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้บริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา. 2544. เครือข่ายทางสังคม การมีส่วนร่วม และความเป็นผู้นำระหว่างกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและการขายยางที่ประสบความสำเร็จกับกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน.สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขาและบัญชา สมบูรณ์สุข. 2544. ปฏิกิริยากลุ่มการมีส่วนร่วมและความเป็นผู้นำระหว่างกลุ่มปรับปรุงยางแผ่นและขายน้ำยางที่ประสบความสำเร็จกับกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน.สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ขัดติยา ขวัญวิชิต. 2547. ข้อมูลวิชาการยางพารา.สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

ขิรธิดา ช่วยชุม. 2550. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

จันทวรรณ คงเจริญ. 2550. ผลการสำรวจยางพาราปี 2549. การประชุมคณะทำงานจัดทำข้อมูลยางพาราครั้งที่ 1/2550. เศรษฐกิจทางภาคใต้.

จิตรกร พงศดิลก. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเกษตร คณะอุตสาหกรรมเกษตร,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

จิระ สุวรรณประเสริฐและคณะ. 2549. ประสิทธิผลการแทรกแซงตลาดยางพาราของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร.

จำนง เกาะยอ. 2554. การอัดแก๊สในภาคใต้ของประเทศไทย. การอัดแก๊สต้นยางพาราในจังหวัดสงขลา. http://www.liverubber.com/index.php/rubber-news-events/27-from-rubber-plantation/227-innovation-increasing-rubber-yield (สืบค้นเมื่อ15 สิงหาคม 2554).

จุมพล สุขเกื้อ, และนุชนาฏ กังพิสดาร. 2545. การบำรุงดินในท้องที่อำเภอทุ่งหว้าตามความต้องการของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.วารสารกรมวิชาการเกษตร.ม.ป.ป. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

ฉลาด นันทโพธิเดช. 2546. ภาพการผลิตและความต้องการบริการส่งเสริมการผลิตยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดอุดรธานี.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภูมิศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.

เฉลิมขวัญ คงแก้ว. 2542. ปัจจัยด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ ,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ชไมพร ไชยลังกา. 2546. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางพาราในพื้นที่ภาคเหนือ : กรณีศึกษาโครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา จังหวัดพะเยา.รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการพัฒนาสังคม คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชวลิต ธุรพิพัฒน์พงศ์. 2550. การศึกษาโค่นล้ม – ตัดทอนต้นยางพารา.กรมป่าไม้.

ชัยพร วงศ์พิศาล. 2541. เศรษฐศาสตร์การเคลื่อนไหวในการปฏิบัติการกรีดยางพาราในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะอุตสาหกรรมเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยภัทร รัชคุปต์. 2544. เศรษฐกิจการผลิตไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพืชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชุติมา ฐิติพงศ์กรพัชร. 2544. การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตยางพาราใน 7 ลุ่มน้ำสาขาของภาคใต้ตอนล่าง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการผลิตพืชเมืองร้อน คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตสกลนคร.

ชุมสิน ทองมิตร. 2543.รายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราของจังหวัดตรัง.ม.ป.ป.สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.http://www.nsc.go.th/index./research/23/ bo5.html (สืบค้นเมื่อ12 เมษายน 2554).

ฐานันดร์ศักดิ์ เทพญา. 2542. ข้อกำหนดเทคนิคที่ดีในการอบไม้ยางพาราแปรรูปภายใต้ชุดโครงการการพัฒนาอุตสาหกรรมไม้ยางพารา.วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการผลิต คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2546. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. จิตวิทยาวัยรุ่น.

ดิลก แสวงแก้ว. 2546. การจัดการการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แขมมณี. 2533. “การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด” คิดให้ฉลาด .

ธงชัย คำโคตร. 2544. การศึกษาเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธนิต พงศ์อินทร์วงศ์. 2547. ความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อการปลูกยางพารา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยียาง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร.

ธรณิศวร์ พิรุณละออง. 2553. อัดแก๊สเร่งผลผลิตปรากฏการณ์ช่วงยางแพง . http://www.bangkokbiznews.com/2011/01/10/news_32231139.php?news_id=32231139 (สืบค้นเมื่อ15 สิงหาคม 2554).

นภาพร วงษ์วิชิต. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขายยางพาราของชาวสวนยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการผลิต คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

นัยนา หลงสะ. 2546. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนระหว่างการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา ในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยียาง คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.

นุชนาฏ กังพิสดาร. 2549. พื้นที่สวนยางปลูกแทนปีงบประมาณ 2549. ฝ่ายส่งเสริมการสงเคราะห์ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญญา จันทร์เจริญ. 2538. การเคลื่อนย้ายแรงงานเกษตรในจังหวัดสงขลา กรณีศึกษาแรงงานกรีดยางพาราและทำยางแผ่นของเกษตรกรที่พ้นสงเคราะห์สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในอำเภอหาดใหญ่และนาทวี จังหวัดสงขลา. สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

บัญชา สมบูรณ์สุข. 2544. การจัดการฟาร์มเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กในจังหวัดสงขลา. สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

บัญชา สมบูรณ์สุข และปราโมทย์ แก้ววงค์ศรี. 2546. ตลาดผลผลิตภายใต้ระบบวนเกษตรยางพาราในภาคใต้. สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

บัญชา สมบูณ์สุขและคณะ. 2548. การปรับตัวของระบบการทำฟาร์มสวนยางพาราขนาดเล็กที่มีไม้ผลร่วมในสวนยางพาราของประเทศไทย:กรณีศึกษา 3 จังหวัดได้แก่ พัทลุง สงขลาและนครศรีธรรมราช. สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ปกาศิต สมาธิ. 2540. ปัจจัยทางการเกษตร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความต้องการร่วมพัฒนาการผลิตยางพาราของสมาชิกสหกรณ์ผู้ผลิตยางพารา อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาเทคโนโลยีเกษตร คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร.

ประคอง กรรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประคอง ส่งเสริม. 2542. ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตยางพาราในจังหวัดหนองคาย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประภัสสร สมบัติชรี. 2549. ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพืชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ประพาส ร่มเย็น. 2547. ราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ปี2545-2549. ฝ่ายการบริการข้อมูลและราคายาง สำนักงานตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่.

ปิยดา สุริยะการ. 2550. ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ.สำนักวิชาการ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.http://www.gotoknow.org/blog/smihla (สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2552).

ปุรทิพย์ สุระมนตรี. 2551. พระบรมราโชวาทการศึกษา.วารสารวิชาการเฉลิมพระเกียรติ. http://isc.ru.ac.th/data/ED0001070.doc (สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2554).

พัฒนวดี ชูโตและคณะ. 2540. จริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.

พลชิต บัวแก้ว. 2550. การประเมินผลโครงการงานตลาดประมูลยางพารา.สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.

พูลศักดิ์ อินทร์โยธา. 2540. การประเมินผลโครงการงานตลาดประมูลยางพารา.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพของแรงงานหญิงย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ไพรัตน์ ทรงพาณิชย์. 2550. ข้อมูลยางพาราไทย. ม.ป.ป.สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. http://www.oae.go.th/main..html (สืบค้นเมื่อ12 เมษายน 2554).

วัฒนศักดิ์ ศรีสมบัติ. 2542. ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่อการดำเนินการธุรกิจเกษตรในจังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพืชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แววสุดา หนูอุไร. 2542. ศึกษาวัฒนธรรมการทำงานของชาวสวนยางพาราในตำบลทับช้าง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.

ศิริจิต ทุ่งหว้า และบัญชา สมบูรณ์สุข. 2541. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาถาวรภาพทางการเกษตรในระบบสังคมเกษตรการผลิตยางพาราจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล. สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ศิวพร จันทร์หอม. 2546. การจัดการแรงงานและผลผลิตของเจ้าของสวนยางพาราในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลการผลิต คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ศิษฐ์ธวัช มั่นเศรษฐวิทย์. 2544. การศึกษาสถานภาพและปัญหาเกษตรกรชาวสวนยางพาราในจังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ที่มีผลกระทบต่อโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ อินโดนีเซีย มาเลเซีย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สตันยรักษ์ พรหมขวัญ. 2541. ประสิทธิภาพทางการตลาดของตลาดประมูลยางพารา.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยียาง คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุขุม วงษ์เอก. 2543. ตลาดยางของไทย.กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุวรรณ์ จันเรือง. 2552. ความไม่เป็นธรรมของแรงงานจ้างนอกระบบ. ความไม่เป็นธรรมของแรงงาน. http://www.thailawyer.net/surapolhk/d01_6.htm (สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2554).

สธนธร เบญจหิรัญ. 2552. การจัดการทางการเงินในครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนยางพาราตำบลตำทุ่งเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สมโชค ศรีมณี. 2541. ปัญหาการจ้างแรงงานกรีดยางพารา ศึกษากรณี :แรงงานในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สมนึก พันธา. 2530. มโนมติเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. สาขาเทคโนโลยีการยาง คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.

สมบัติ ศรีจันทร์. 2547. ความพึงพอใจของแรงงานกรีดยางพารา อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สุภา แก้วบริสุทธิ์. 2547. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยียาง คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สุภาภรณ์ อัศวไชยชาญ. 2541. ยางพาราในระบบเศรษฐกิจไทย. รอบรู้เรื่องยางพารา.

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2548. จิตวิสัยวัยรุ่น. วารสารจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวนิต รัตนวิจิตร. 2547. ความรู้คู่หลักคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. http://www.kr.ac.th/ebook2/reera/3.html (สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2554).

อภิชาติ จงกล. 2554. ความรอบรู้ในความยุติธรรมและความไม่เป็นธรรมของแรงงาน. http://www.reg.dekdee.ac.th/teacher/sakkasam/lession 2. html (สืบค้นเมื่อ20สิงหาคม2554).

อภิสมา เย็นบุตร. 2544. การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจการผลิตยางพาราในเขตสหกรณ์กองทุนสวนยางสตึกคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยียาง คณะวนเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

อภิสิทธิ์ ไชยลาภ. 2545. ผลผลิตยางพาราในสวนป่าของกรมป่าไม้.กรมป่าไม้.

อร จุนถิระพงศ์. 2543. ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมของการผลิตยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเทคโนโลยีการผลิตยาง คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัจฉริยา สุกใส. 2550. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยางพารา ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง.สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ฮาฟีซา เมาะมิง. 2551. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในสวนยางพาราที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะของเกษตรกร ในอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ฮาลี หวังแอ. 2544. ระบบธุรกิจแปรรูปยางพารา.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาเทคโนโลยียาง คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.

Angchuan A. 2000. Progress on rubber strategy.Rubber international magazine.

Arshard N.L.,and Ismal.,T. 2009. Maximizing land use in rubber small holdings.The progress and Development of rubber smallholders seminar, Pelebang, Indonesia.

Somboonsuke B. 1994. Natural and Education and Demonstration on conservation development and Restoration resources and Environment in the disaster area, Amphoe Piboon, Changwat Nakornsrithummarat.Prince of Songkhla University Hatyai.

Somboonsuke B. 1997. The database design and management in para rubber production in Southern : Case study of rubber replanting.Prince of Songkhla University Hatyai.

Somboonsuke B. 2009. Agricultural system of natural para rubber smallholding sector in Thailand:System,Technology,Organization,Economics and Policy implication. department of agricultural development,Thailand: Facultural of natural resources, Prince of Songkhla University Hatyai.

Yamane T. 1970. Statistics.An introductory Analysis. Newyork.

บุคลานุกรม

กลอยใจ บุญเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 127/3 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

กอซี เลหนุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 2 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

กัญญา สว่างรัฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 205 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

กัลยา วาดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 171/1 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

กานดา หมัดยาบา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 168/2 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554.

กิติพงษ์ เหมือนทองเกื้อ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 127/7 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554.

กิติภูมิ ศรีวัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 163 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

ขวัญตา มหาพล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 86/1 หมู่ที่ 4 ตำบล ปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

ขิม ทัดสโร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 6 บ้านปริกตก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

เคลื่อน ฤทธิเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 4/2 หมู่ที่ 6 อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2554.

เคลื้อม สุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 111 หมู่ที่ 11 ตำบล เขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

เคียน มากมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/5 หมู่ที่ 2 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

จงจิตต์ สุขสว่าง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554.

จรูญ นวลบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 8 บ้านคลองเขาล้อน ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2554.

จันทิมา ดำแป้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 242 หมู่ที่ 1 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

จารึก ธาระบูรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 102/2 หมู่ที่ 1 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

จำนง รัตนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 122 หมู่ที่ 11 บ้านทุ่ง หลุมนก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2554.

จินตนา เกตุเอียด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

จิราภรณ์ จันทร์ดอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

จิราภา เศียรวง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 265 หมู่ที่ 1 ตำบล ทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

จีรพรรณ ขวัญชุม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 70/9 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

จำรัส สถิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554.

เจี๊ยม กือตุ้ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124/3 หมู่ที่ 1 อำเภอ บางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

เจือ ทองคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 3/1 หมู่ที่ 6 บ้านบนควน ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

ช้อย ชัยรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

ชัญรัตน์ พุดหอม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 147 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

ไชยะ กาญจนแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 4 ตำบลเขามีเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2554.

ซิ่น กฤษนุกูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 163 หมู่ที่ 3 บ้านนาลึก ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2554.

ซิ่น คำแป้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41/1 หมู่ที่ 7 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

โซเฟีย บินลาเต๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

ณรงค์ชัย ส่งไข่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

ดวงใจ รักจิตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113/6 หมู่ที่ 6 อำเภอ นาหม่อม จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

เตือนใจ ทองบูรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124/1 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

แต้ว เพชรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 271 หมู่ที่ 4 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

ถวิล เชาเทกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 7 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

ทวี วรรณดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 12 ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554.

ทำเนียบ หนูยัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 174 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

นพร ยังสง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

น้อม ใกล้ฉิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 221/6 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

น๊ะ บินโต๊ะหมาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57/3 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

นิกรณ์ เหมาะนิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 241 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

เนื้อม ไกรสรศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

บุญศรี ณวาโย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 7/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

ประคอง สุวรรณดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 303 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

ประคัน เซ่งเข็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

ประจวบ ไกรศรศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 26/8 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554

ประจวบ เขดนิ่ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

ประดับ สุวรรณรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 13/2 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

ประนอม ศรีแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

ปราณี ขุนบันเดิง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

ปรีดา รัตนกูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

แผ้ว บุญชัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44/1 หมู่ที่ 11 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

พนิดา สว่างนนท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/7 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2554.

พร สุขงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 221/1 หมู่ที่ 6 บ้านปริกตก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

พันธ์ธีรา เกื้อกูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41/8 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

พิตร นุ่นมีสี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 263 หมู่ที่ 8 อำเภอ ควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

พิราบ ขุนกำแหง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 156 หมู่ที่ 2 อำเภอ บางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

เพ็ญศิริ คงสกูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554.

เพียน สระศรีทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

มารีหยำ หมัดโต๊ะหมาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49/1 หมู่ที่ 4 บ้านคะเคียนเภา ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

มู้สา บินหนีม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554.

เมธัส บินลาเต๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

เมธา ละอองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 108/3 หมู่ที่ 4 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

ยุพา นวลวดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 1 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

ยูเวน ไม่มีนามสกุล (แรงงานพม่า) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, หมู่ที่ 11 ตำบลปริก อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

ยูหรัด หะเงะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 104 หมู่ที่ 6 ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

ยูหรัด หะเงะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 104 หมู่ที่ 6 ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

เยื้อน อินทร์ชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 59 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

รอเหม กาสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 246 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

ระเบียบ สุทธิศารา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

ราชิต คงคาลิหมิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

เรียม แซะอาหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 117/5 หมู่ที่ 6 อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

ละเมียด ทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 4 ตำบลพังลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

ลัดดา รัตนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/7 หมู่ที่ 6 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

ลั่น ด้วงรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

ลำไย รายาพงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 13/2 หมู่ที่ 6 บ้านปริกตก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

เล็ก จรรยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 26 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554.

วณิดา ละเต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9/1 หมู่ที่ 3 บ้านนาลึก ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

วรรณ สุกอร่าม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 4 อำเภอ บางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

วรรณา วิไลรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 6 บ้านปริกตก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

วรรณี ทองจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 54 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

วรัตมา เพงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 93 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

วาด ฤทธิ์เนียม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 112/5 หมู่ที่ 2 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

วินัย จันทร์เพราะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 180 หมู่ที่ 1 บ้านหนองจอก ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

วิมล คำเชื้อ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 85/2 หมู่ที่ 11 ตำบลปริก อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

วีรยุทธ วิจัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 8/1 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554.

แววดี ปิ่นนุราช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 62/2 หมู่ที่ 1 อำเภอ บางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

สบ๊ะ นุ่มศรีปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

สเผน บุญสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 321 หมู่ที่ 2 อำเภอ บางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

สมคิด เช่งเข็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 6 บ้านปริกตก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

สมใจ ศรีหนูสุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

สมนึก พรานบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 250/10 หมู่ที่ 1 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554.

สมพร แปะเตียว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554.

สมศรี สระศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76/6 หมู่ที่ 3 ตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

สมศรี อินทร์แก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 118 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

สมหมาย หมาดทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 1 บ้านนาสีทอง ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

สะมะ มัสหมัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 78//10 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

สังเวียน จัดสงคราม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9/1 หมู่ที่ 4 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

สานีหน๊ะ แสนชุม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 บ้านคลองเขาล้อน ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

สาบีหรอ นิเอะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 192 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554

สาลาโสม หมัดร่าหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2554.

สิบ๊ะ สนยาทหล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 331 หมู่ที่ 2 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

สุจิรา เสนบวรดัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 70/1 หมู่ที่ 1 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

สุทิน อินหมัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6/7 หมู่ที่ 11 ตำบล เขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

สุมาลี ประทุมทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35/7 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอเขาพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

สุย เหมาะทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 3/2 หมู่ที่ 1 บ้านหนองจอก ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

สุรัตน์ สุดเอื้อม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 13/1 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

สุไรยา หวังสว่าง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

สุวรรณา รัตนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 7 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

โสปียะ สาหริม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 3 บ้านนาลึก ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554.

โสภณ สามทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 144 หมู่ที่ 2 ตำบลเขามีเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2554.

หวันหลี สูโส๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 96/4 หมู่ที่ 1 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

หวา เบ็ญจฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 104 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

เห้ง ชูเชะมิตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 126 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

อนันค์ คุณเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38/5 หมู่ที่ 2 ตำบลเขาพระ อำเภอเขาพระ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2554.

อภิญญา แหล๊ะล๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 17/1 หมู่ที่ 1 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

อภิญา ปานซะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 6 อำเภอ รัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2554.

อภินันต์ หมัดหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/3 หมู่ที่ 6 อำเภอ รัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554.

อัจฉรา เจริญศิลป์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 138/3 หมู่ที่ 10 ตำบลปริก อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554.

อับดุล แวะซายห์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 250/10 หมู่ที่ 1 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554.

อารีย์ วิเชียรคู่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 7/2 หมู่ที่ 1 บ้านปริก ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554.

อาอีฉ๊ะ บิลละฟะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 82/2 หมู่ที่ 3 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

อำเนาะ ขินโส๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10/1 หมู่ที่ 6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2554.

อำมร บุญประกอบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 37/2 หมู่ที่ 4 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554.

อุไรบะ เสมสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 125/2 หมู่ที่ 8 บ้านนาสีทอง ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2554.

เอียด หมานนาโต๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 250/10 หมู่ที่ 4 อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554.

โอภาส รัตนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ประสมศรี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 193/1 หมู่ที่ 7 อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554.

ภาคผนวก

หมายเลขแบบสอบถาม …..……

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามรายบุคคลสำหรับแรงงานจ้างกรีดยางพารา

งานวิจัยเรื่อง ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวยางในจังหวัดสงขลา

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลประชากร วิวัฒนาการการใช้แรงงานและประเด็นแรงงาน

ตอนที่ 3 แรงงานกรีดยาง สัญญาจ้างและวิวัฒนาการ

วันที่สำรวจ: ……../……/……

ชื่อ สกุล: ……

ที่อยู่: ……

สถานที่สัมภาษณ์: …… เวลา: …….

สัมภาษณ์……...

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนเกษตรกร

1. อายุ .....ปี
2. เพศ

   1. ชาย 2.หญิง

3. ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนปีศึกษา …….ปี

   1.ประถมศึกษาปีที่ 6 2.ประถมศึกษาปีที่ 4 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3

   4. มัธยมศึกษาปีที่ 3

   5.ประกาศนียบัตร 6.ปริญญาตรี 7. ปริญญาโท

   8.อื่นๆ ระบุ ……

4. ศาสนา

   1.พุทธ 2.อิสลาม 3.คริสต์ 4. อื่นๆ

   ระบุ…….

5. สถานะ

1.โสด 2.แต่งงาน 3.หย่าร้าง 4.หม้าย

6. อาชีพหลัก

1.ยางพารา 2.ไม้ผล ระบุ……

3.ทำนา 4. ทำไร่ ระบุ……

5.เลี้ยงสัตว์ ระบุ…… 6.ประมง ระบุ……

7.ค้าขาย ระบุ…… 8.ราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ ระบุ……

9.อื่นๆ ระบุ…….

7. อาชีพรอง

1.ยางพารา 2.ไม้ผล ระบุ……

3.ทำนา 4. ทำไร่ ระบุ……

5.เลี้ยงสัตว์ ระบุ…… 6.ประมง ระบุ……

7.ค้าขาย ระบุ…… 8.ราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ ระบุ……

9.อื่นๆ ระบุ…….

8. ประสบการณ์ทางการเกษตร .....ปี

9. ภูมิลำเนา:

1. ท้องถิ่นหรือเกิดในหมู่บ้าน 2. อพยพมาจากที่อื่น ระบุ…….

10. ถ้าอพยพ โปรดระบุสถานที่หรือภูมิลำเนาดั้งเดิม:

1. หมู่บ้านอื่นหรืออำเภออื่นๆ 2. จังหวัดอื่นในภาคใต้ ระบุ…….

3. จังหวัดอื่นในประเทศไทย ระบุ…… 4. ประเทศอื่นๆ ระบุ…….

11. ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน …….ปี

12. โปรดอธิบายเหตุผลอะไรที่พ่อแม่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านนี้? หรือถ้าอพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ทำไมคุณเลือกที่จะตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านนี้(ระบุ)

……

……

……

<u>ตอนที่ 2</u> ข้อมูลประชากร วิวัฒนาการการใช้แรงงานและประเด็นด้านแรงงาน

13. โปรดระบุรายละเอียด สมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน

สมาชิกครัวเรือน	ชาย(คน)	หญิง (คน)	อาชีพ กิจกรรม ของแต่ละคน	ทั้งหมด (คน)
0-14 ปี				
15 – 24 ปี				
25 – 35 ปี				
35 – 59 ปี				
> 60 ปี				
ทั้งหมด				

14. จำนวนแรงงานที่เป็นสมาชิกในครอบครัว: จำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งหมด ..... คน

∉ แรงงานภาคเกษตรทั้งหมด ..... คน: ชาย .....คน, หญิง .....คน

○ แรงงานภาคเกษตรทำงานฟาร์มตนเอง .....คน: ชาย .....คน, หญิง .....คน

○ แรงงานรับจ้างภาคเกษตร .....คน: ชาย .....คน, หญิง .....คน

∉ แรงงานนอกภาคเกษตรทั้งหมด .....คน: ชาย .....คน, หญิง .....คน

15. โปรดระบุประเภทของแรงงานที่ใช้ในฟาร์ม(เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1. แรงงานครัวเรือน 2. แรงงานประจำ 3. แรงงานจ้างชั่วคราว

4. แรงงานแลกเปลี่ยน 5. แรงงานแบ่งผลผลิต

16. แรงงานครัวเรือนมีเพียงพอสำหรับระบบฟาร์มของครัวเรือนหรือไม่?

ไม่เพียงพอ เพียงพอ

∉ ถ้าไม่เพียงพอ มีวิธีการจัดการอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

17. สมาชิกครัวเรือนที่ทำงานนอกภาคเกษตร (Non-farm) (ถ้ามี)

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	อายุ (ปี)	อาชีพ	ปีที่เริ่มทำงาน (ปี)	ทำงานที่ไหน	รายได้ (บาท/เดือน)	เหตุผลของการทำงานนอกภาคเกษตร
1						
2						
3						
4						
5						

18. ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนมีการเคลื่อนย้ายเข้าหรือออก (Labor mobility from/to family) จากครัวเรือนหรือไม่? *(ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ 21)*

ไม่มี ใช่ เพราะสาเหตุอะไร

……

……

19. ถ้าใช่ โปรดระบุ ประวัติการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Labor mobility) ในครัวเรือน

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	อายุ (ปี)	อาชีพก่อนเคลื่อนย้าย	ปีที่เคลื่อนย้าย	อาชีพหลังเคลื่อนย้าย	ปีที่เคลื่อนย้ายกลับสู่หมู่บ้าน	ทำงานที่ไหน	เหตุผลของการเคลื่อนย้ายแรงงาน

20. การเคลื่อนย้ายของแรงงาน (Labor mobility) ในครัวเรือนมีผลกระทบต่อระบบฟาร์มของคุณหรือไม่? ไม่มี ใช่

∉ถ้าใช่ โปรดอธิบายการเคลื่อนย้ายของแรงงานในครัวเรือนมีผลกระทบต่อระบบฟาร์มของคุณอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

……

21. โปรดอธิบาย ประวัติการรับจ้างนอกฟาร์ม (Off farm) ในครัวเรือนของท่าน (ถ้ามี)

(ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ 23)

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	อายุ (ปี)	อาชีพนอกฟาร์ม	ระยะเวลาทำงาน (ปีที่เริ่ม-สิ้นสุด))	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	รายได้ (บาท/ปี)

หมายเหตุ; แรงงานจ้างประจำ (PL), แรงงานชั่วคราว (TL), แรงงานแลกเปลี่ยน (BL), แรงงานแบ่งผลผลิต (SL)

22. ถ้ามีแรงงานในครัวเรือนรับจ้างนอกฟาร์ม (Off-farm) เพราะเหตุผลอะไร? (ระบุ)

……

……

……

……

23. โปรดระบุ ประวัติการรับจ้างนอกฟาร์มประเภทการกรีดยางรับจ้าง (sharetapping labour) ของสมาชิกในครัวเรือน (ถ้ามี) *(ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ 25)*

ช่วงเวลาทำงาน (ปีเริ่ม-สิ้นสุด))	จำนวนแรงงาน (คน ช/ญ)	พื้นที่กรีด (ไร่)	ที่ไหน	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/วัน)	รายได้ (บาท/ปี)	ความสัมพันธ์กับเจ้าของสวน

24. เพราะเหตุผลอะไรที่คุณตัดสินใจรับจ้างกรีดยาง นอกสวนยางของตนเอง (Off-farm tapper) ? (ระบุ)

……

……

……

……..…….

25. ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพออก (Labor migration) จากครัวเรือนหรือไม่? *(ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ 28)*

ไม่มี ใช่ เพราะสาเหตุอะไร

……

……

…….……..…….

26. ถ้าใช่ โปรดระบุประวัติการอพยพแรงงาน (Labor migration) ในครัวเรือน (ถ้ามี)

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	อายุ (ปี)	อาชีพหลังอพยพแรงงาน	ปีที่อพยพออกจากหมู่บ้าน (ปี)	แรงงานอพยพไปที่ไหน	เหตุผลของการอพยพแรงงาน

27. การอพยพของแรงงาน (Labor migration) ในครัวเรือนมีผลกระทบต่อระบบฟาร์มของคุณหรือไม่? ไม่มี ใช่

ถ้าใช่ โปรดอธิบายการอพยพของแรงงานในครัวเรือนมีผลกระทบต่อระบบฟาร์มของคุณอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

……..…….

28. โปรดอธิบาย เหตุการณ์หรือปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้าย (Mobility) อพยพ (Migration) หรือ ทำงานนอกฟาร์ม (Off farm)ของแรงงานในครัวเรือน?

ปี	เหตุการณ์	ผลลัพธ์หรือผลกระทบที่มีต่อการเคลื่อนย้าย (mobility) อพยพ (Migration) หรือ ทำงานนอกฟาร์ม (Off farm)

29. โปรดอธิบายการใช้แรงงานในฟาร์ม (ในปัจจุบัน)

∉ แรงงานในครัวเรือน (Family labour)

29.1 กรีดยางด้วยแรงงานครัวเรือน (Tapping with family labor) กรีดในสวนยางตนเอง

กิจกรรมฟาร์ม	พื้นที่กรีด (ไร่)	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ปี)
กรีดยางอย่างเดียว							
เก็บผลผลิตอย่างเดียว							
ขายผลผลิตอย่างเดียว							
กรีดยาง-ขายผลผลิต							
กรีดยาง-เก็บผลผลิต							
เก็บผลผลิต--ขายผลผลิต							

หมายเหตุ; ประเภทแรงงาน: แรงงานครัวเรือนชาย (MF), แรงงานครัวเรือนหญิง (FF), แรงงานครัวเรือนเด็ก (CF), แรงงานครัวเรือนสูงวัย (OF)

29.2 ทำงานประจำอื่นๆ (Working permanent on farm)(ทำนา ปลูกผัก ไม้ผลหรือเลี้ยงสัตว์)

กิจกรรมฟาร์ม	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ความสามารถผลผลิต (กก/วัน)

หมายเหตุ; ประเภทแรงงาน: แรงงานครัวเรือนชาย (MF), แรงงานครัวเรือนหญิง (FF), แรงงานครัวเรือนเด็ก (CF), แรงงานครัวเรือนสูงวัย (OF)

29.3 ทำงานชั่วคราว (Working occasion on farm) (ใส่ปุ๋ย ปราบวัชพืชในสวนยาง ทำนา ปลูกผัก ไม้ผลหรือเลี้ยงสัตว์)

กิจกรรมฟาร์ม	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ความสามารถผลผลิต (กก/วัน)
ใส่ปุ๋ยยาง						
ปราบวัชพืช						

หมายเหตุ; ประเภทแรงงาน: แรงงานครัวเรือนชาย (MF), แรงงานครัวเรือนหญิง (FF), แรงงานครัวเรือนเด็ก (CF), แรงงานครัวเรือนสูงวัย (OF)

∉ แรงงานจ้าง (Paid labour)

29.4 แรงงานจ้างประจำ (Permanent labour)

กิจกรรมฟาร์ม	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	เริ่มจ้างเมื่อไร (ปี)	แรงงานมาจากไหน	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ความสัมพันธ์กับแรงงาน	ค่าจ้าง (บาท/เดือน)

หมายเหตุ; ประเภทแรงงาน: แรงงานจ้างประจำชาย (MPL), แรงงานจ้างประจำหญิง (FPL)

29.1 แรงงานจ้างชั่วคราว (Occasional labour) (ใส่ปุ๋ย ปราบวัชพืชในสวนยาง ทำนา ปลูกผัก ไม้ผลหรือเลี้ยงสัตว์)

กิจกรรมฟาร์ม	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	เริ่มจ้างเมื่อไร (ปี)	แรงงานมาจากไหน	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ความสัมพันธ์กับแรงงาน	ค่าจ้าง (บาท/วัน)
ใส่ปุ๋ยยาง									
ปราบวัชพืช									

หมายเหตุ; ประเภทแรงงาน: แรงงานจ้างชั่วคราวชาย (MTL), แรงงานจ้างชั่วคราวหญิง (FTL)

29.2 แรงงานแลกเปลี่ยน (Barter labour)

กิจกรรมฟาร์ม	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	เริ่มจ้างเมื่อไร (ปี)	แรงงานมาจากไหน	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ความสัมพันธ์กับแรงงาน	ค่าจ้าง (บาท/วัน)

29.3 แรงงานกรีดยาง (tapping labor) จ้างแรงงานกรีดยางในสวน (เป็นเจ้าของสวน)

กิจกรรมฟาร์ม	พื้นที่กรีดทั้งหมด (ไร่)	แรงงาน (คน)	ประเภทแรงงาน*	ที่มาของแรงงาน**	ระยะเวลาทำงาน (ปีเริ่ม)	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)	วันทำงานต่อปี (วัน)	ความสามารถทำงาน (ไร่/คน)	ประเภทของสัญญาจ้าง	ค่าจ้าง (บาท/เดือน)
กรีดยางอย่างเดียว										
เก็บผลผลิตอย่างเดียว										
ขายผลผลิตอย่างเดียว										
กรีดยาง-ขายผลผลิต										
กรีดยาง-เก็บผลผลิต										
เก็บผลผลิต--ขายผลผลิต										

Remark; * ประเภทแรงงาน; แรงงานแบ่งกรีดชาย (MST), แรงงานแบ่งกรีดหญิง (FST), แรงงานแบ่งกรีดเด็ก (CST), แรงงานแบ่งกรีดสูงวัย (OST), แรงงานจ้างชั่วคราวชาย (FTL), แรงงานจ้างชั่วคราวหญิง (FTL)

** ที่มาของแรงงาน; ญาติ (KS), แรงงานในหมู่บ้าน (LV), แรงงานจากอำเภออื่นในจังหวัด (OD), แรงงานจากจังหวัดอื่นในภาคใต้ (OS), แรงงานจากภาคอื่น (OP), แรงงานต่างประเทศ (OC)

30 คุณคิดว่าอะไรคือแผนการจ้างแรงงานในฟาร์มหรือสวนยางของท่าน?

จ้างแรงงานเพิ่มขึ้น เพราะเหตุผล

อะไร……

จ้างแรงงานลดลง เพราะเหตุผล

อะไร……

จ้างแรงงานเท่าเดิม เพราะเหตุผล

อะไร……

31 คุณคิดว่าแรงงานฟาร์มทั่วไปง่ายต่อการหาแรงงานและว่าจ้างแรงงานฟาร์ม? (ว่าจ้างใส่ปุ๋ย ปราบวัชพืช) ไม่ ทำไม? ใช่ ทำไม? (ระบุ)

……

……

……

32 คุณมีความยากลำบากในการได้มาซึ่งแรงงานจ้างหรือไม่? ไม่ ใช่

∉ถ้าใช่ เมื่อไรและกิจกรรมอะไรที่หาแรงงานจ้างยาก? (ระบุ)

……

……

……

30 คุณสังเกตพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงาน (Number of Labor) ที่ทำงานในภาคเกษตรหรือไม่? ไม่เปลี่ยน เปลี่ยนแปลง

ถ้าใช่โปรดอธิบาย การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น ลดลงอย่างไร และเมื่อไร(ระบุ)

……

……

……

31 โดยประสบการณ์ของคุณ อะไรคือทัศนคติของแรงงานต่อการทำงานในภาคเกษตร? ทัศนคติของแรงงานมีผลกระทบต่อฟาร์มของคุณอย่างไร? (ระบุ)

……
……
……
……

32 ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา คุณคิดว่าเกษตรกรมีการทำงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นหรือไม่? *(ประกอบอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร)*

ไม่ ใช่, เพราะสาเหตุอะไรและกิจกรรมนอกภาคเกษตรแบบไหน? (ระบุ)

……
……
……
……

33 คุณคิดว่าแรงงานมีแนวโน้มเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกภาคเกษตรเพิ่มสูงขึ้นใช่ไหม?

ไม่ ใช่, เพราะสาเหตุอะไรที่แรงงานตัดสินใจเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกภาคเกษตร? (ระบุ)

……
……
……
……

34 คุณคิดว่าคุณมีความประสงค์ให้ลูกทำงานนอกภาคเกษตรใช้หรือไม่?

ไม่ ใช่, ทำไม?(ระบุ)

……
……
……
……

35 อะไรคือความคาดหวังสำหรับอนาคตของฟาร์มของคุณ? (ระบุ)

……

……

……

36 คุณประสงค์ให้ลูกประกอบอาชีพอะไรในอนาคต? และ ทำไม? (ระบุ)

……

……

……

<u>ตอนที่ 3</u> แรงงานกรีดยาง สัญญาจ้างและวิวัฒนาการของแรงงานและสัญญาจ้างกรีด

37 โปรดระบุประเภทของนายจ้างหรือเจ้าของสวนยาง?

ชาวสวนยาง ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ ระบุ…….

พ่อค้า นักธุรกิจ อื่นๆ (ระบุ) ……

38 โปรดระบุความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเจ้าของสวน?

ญาติพี่น้อง คนรู้จักในหมู่บ้านเดียว (ระบุ)…….

คนรู้จักต่างจังหวัด (ระบุ) …… คนรู้จักต่างภาค (ระบุ)…….

แรงงานต่างชาติ(ระบุ)……. อื่นๆ (ระบุ)…….

39 ท่านคิดว่าเหตุผลหรือปัจจัยอะไรที่ทำให้ท่านตัดสินใจเป็นแรงงานจ้างกรีดยาง (ระบุ)

……

……

……

40 แรงงานในสวนของท่านหรือคุณกรีดยางมากกว่าหนึ่งแปลงหรือไม่?

ไม่ ใช่

∉ ถ้าใช่ โปรดอธิบายคุณจัดการการใช้แรงงานในแต่ละวันอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

41 โปรดระบุความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเจ้าของสวน?

ญาติพี่น้อง คนรู้จักในหมู่บ้านเดียว (ระบุ)…….

คนรู้จักต่างจังหวัด (ระบุ) …… คนรู้จักต่างภาค (ระบุ)…….

แรงงานต่างชาติ(ระบุ)……. อื่นๆ (ระบุ)…….

42 ท่านคิดว่าเหตุผลหรือปัจจัยอะไรที่ทำให้ท่านตัดสินใจเป็นแรงงานจ้างกรีดยาง (ระบุ)

……

……

……..……

……..

43 แรงงานในสวนของท่านหรือคุณกรีดยางมากกว่าหนึ่งแปลงหรือไม่?

ไม่ ใช่

∉ ถ้าใช่ โปรดอธิบายคุณจัดการการใช้แรงงานในแต่ละวันอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

…….

44 ประสบการณ์งานกรีดยางมากี่ปี ..... ปี (ถ้ากรีดเอง)

45 โปรดอธิบาย แรงงานกรีดยางในสวนยาง ในปัจจุบัน

แปลงที่	พื้นที่กรีด (ไร่)	แรงงาน (คน,ช/ญ)	ประเภทเจ้าของสวน	จำนวนแรงงาน (คน)	ปีที่เริ่มกรีด	ประเภทสัญญา	สถานที่ตั้ง (ที่ตั้งอายุและสภาพพื้นที่)

46 โปรดระบุ ตารางเวลาของงานกรีดยางในแต่ละวัน ในแต่ละแปลง (ค่าเฉลี่ยทั้งปี)

แปลงที่	เวลากรีดยาง (เริ่ม-สิ้นสุด)	เวลาเก็บน้ำยาง (เริ่ม-สิ้นสุด)	เวลาแปรรูปยางแผ่น (เริ่ม-สิ้นสุด)	เวลาขายน้ำยาง (เริ่ม-สิ้นสุด)	เวลาขายยางแผ่น (เริ่ม-สิ้นสุด)	ชั่วโมงทำงานต่อวัน (ชม)

47 โปรดระบุ ผลผลิต/ความสามรถทำงานของแรงงานกรีดยางในแต่ละวัน ในแต่ละแปลง (ค่าเฉลี่ยทั้งปี)

แปลงที่	พื้นที่กรีด (ไร่/คน)	จำนวนต้นกรีด (ต้น/คน)	พื้นที่เก็บน้ำยาง (ไร่/คน)	แปรรูปยางดิบ (กก/วัน)	ขายน้ำยาง (% DRC, กก/วัน)	ผลผลิตยางแห้งต่อคน (กก/วัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก)	ชนิดของผลผลิต

48 โปรดอธิบาย สัญญาจ้างกรีดในปัจจุบันของท่าน ในแต่ละแปลง (ระบุรายละเอียดในแต่ละแปลง)

รายการ	แปลงที่ 1	แปลงที่ 2	แปลงที่ 3
1) แรงงานกรีด			
4 ความสัมพันธ์แรงงาน			
2) ชนิดของสัญญาจ้าง Type of contracts (เจ้าของสวน : แรงงานกรีด)			
3) การแบ่งผลผลิต (Output sharing)			
4 ชนิดผลผลิตที่แบ่ง			
4 ขี้ยางจัดการอย่างไร			
4 ความถี่การขายผลผลิต			
4 ใครขายผลผลิต			
4 ใครตัดสินใจด้านราคาขาย			
4 ใครตัดสินใจด้านการตลาด (พ่อค้า)			
4 จ่ายค่าจ้างแรงงานกรีดอย่างไร			
4 วิธีการยืนยันปริมาณและราคา			
4 จัดการผลผลิตอย่างไร เกี่ยวกับขนส่ง เก็บรักษาและบรรจุภัณฑ์			
4) การร่วมจ่ายต้นทุนการผลิต (Cost sharing) (เจ้าของหรือเจ้าของ+แรงงานกรีด)			
4 ชนิดต้นทุนร่วม (ปุ๋ย ตัดหญ้า			

อื่นๆ)			
4 สัดส่วนต้นทุนเจ้าของ : แรงงานกรีด			
4 ค่าใช้จ่ายทุนร่วมทั้งหมด (บาท/ปี)			
4 ความถี่การจ่ายต้นทุนร่วม (ครั้งต่อปี)			
4 ค่าปุ๋ยเคมี/อินทรีย์ (ใครจ่าย บาท/ปี)			
4 แรงงานใส่ปุ๋ย (ใครจ่าย บาท/ปี)			
4 แรงงานปราบวัชพืช (ใครจ่าย บาท/ปี)			
4 อื่นๆ			
5) การควบคุมแรงงานกรีด (Control of labor)			
4 วิธีการควบคุมแรงงาน			
4 ความถี่การควบคุม (ครั้ง/ปี)			
4 กลยุทธ์การควบคุม			
4 ต้นทุนการควบคุม (บาท/ปี)			
6) ความเสี่ยงของสัญญา (Risk of contract)			
4 ชนิดของความเสี่ยง			
4 การจัดการความเสี่ยง			
4 อื่นๆ			
7) การสนับสนุนอื่นๆจากเจ้าของสวน (Other Advance)			
4 ที่พัก			
4 อื่นๆ ระบุ			

49 ตั้งแต่เป็นแรงงานกรีดยาง คุณเปลี่ยนสวนยางหรือไม่?

ไม่เปลี่ยน เปลี่ยน ทำไม และระยะเวลาจ้างกรีเฉลี่ยกี่ปี

∉ ถ้าใช่ โปรดระบุ เกิดขึ้นเมื่อไร ทำไม และเปลี่ยนแปลงอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

……

50 ใครเป็นคนตัดสินใจหยุดสัญญาจ้างกรีด?เพราะเหตุผลอะไร? (ระบุ)

……

……

……

…..

51 คุณมีประสบการณ์งานกรีดยางมากี่ปี ..... ปี

52 โปรดระบุ ประวัติการรับจ้างกรีดยางแบบแบ่งผลผลิต(Sharetapping Contracts)ใน ประสบการณ์ของท่าน

ช่วงเวลา	ขนาดสวนยาง (ไร่)	แรงงานกรีด (คน ช/ญ)	สถานที่ (ที่ตั้ง สภาพพื้นที่ อายุ)	ชั่วโมงทำงาน (ชม.วัน)	จำนวนวันกรีด (วัน/ปี)	ความสามารถกรีด(ไร่/วัน)	รายได้ (บาท/ปี)

53 อ้างถึง ข้อ 52 โปรดระบุประวัติสัญญาจ้างกรีดแบ่งผลผลิตในประสบการณ์ของท่าน

ช่วงเวลา (ปี)	ประเภทเจ้าของสวนยาง	ประเภทสัญญา (ระบุสัดส่วน)	รายละเอียดสัญญาจ้างกรีด	
			เจ้าของสวนยาง	แรงงานกรีด

54 วิธีการใดที่ท่านใช้ในการหาแหล่งอุปสงค์แรงานกรีด (หาสวนยางกรีดอย่างไร)? (ระบุ)……

……

……

……...

55 คุณมีประสบการณ์หยุดกรีดยางหรือไม่ (ไม่รวมระยะเวลายางผลัดใบ)?

ไม่ ใช่

∉ ถ้าใช่ ปัจจัยอะไรหรือปัญหาที่หยุดกรีดยางคืออะไร เกิดขึ้นเมื่อไร คุณตอบสนองหรือแก้ปัญหาอย่างไร?

(ระบุ)……

……

……

……

56 ในประสบการณ์ของท่านมีการเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีดหรือไม่?

ไม่ ใช่

57 คุณคิดว่าสัดส่วนผลผลิตสำหรับแรงงานกรีดมีการเปลี่ยนอย่างไร

เพิ่มขึ้น ลดลง เท่าเดิม

∉ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง โปรดระบุ เกิดขึ้นเมื่อไร และเพราะสาเหตุใด?(ระบุ)

……

……

……

……

58 คุณบรรลุสัญญาจ้างกรีดในครั้งล่าสุดอย่างไร?(ระบุ)

……

……

……

……

59 คุณคิดว่าสัญญาจ้างกรีดมีความยุติธรรมหรือไม่?

ไม่ ใช่

∉ ถ้าไม่ ทำไม ประเด็นใดของสัญญาจ้างกรีดที่คุณต้องการแก้ไข? (ระบุ)

……

……

……

……

60 คุณมีการต่อรอง (Negotiate contract agreements) ในสัญญาจ้างหรือไม่?

ไม่ ใช่

ถ้าใช่ ประเด็นใดที่มีการต่อรองระหว่างเจ้าของสวนและแรงงานกรีด? (ระบุ)

……

……

……

……..

61 โปรดอธิบายสัญญาจ้างกรีดแบบใดบ้าง ที่คุณรู้จักในหมู่บ้าน?

ประเภทสัญญา	ประเภทเจ้าของสวนยาง	ประเภทแรงงาน *	แหล่งที่มาแรงงาน **	ลักษณะสวนยาง (อายุ ที่ตั้ง)	รายละเอียดสัญญาจ้างกรีด	
					เจ้าของสวนยาง	แรงงานกรีด

หมายเหตุ; * ประเภทแรงงาน; แรงงานแบ่งผลผลิตชาย (MST), แรงงานแบ่งผลผลิตหญิง (FST), แรงงานแบ่งผลผลิตเด็ก (CST), แรงงานแบ่งผลผลิตสูงวัย (OST), แรงงานจ้างชั่วคราวชาย (FTL), แรงงานจ้างชั่วคราวหญิง (FTL)

** แหล่งที่มา; แรงงานครัวเรือน (FL), เครือญาติ พี่น้อง (KS), แรงงานในหมู่บ้าน (LV), แรงงานต่างหมู่บ้านหรืออำเภอ (OD), แรงงานต่างจังหวัดในภาคใต้ (OS), แรงงานจากภูมิภาคอื่น (OP), แรงงานต่างด้าว (OC)

62 ในประสบการณ์ของท่าน สัญญาจ้างกรีดมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง และทำไม? (ระบุ)

……

……

……

……

63 ชาวสวนยางรายอื่นสร้างสัญญากรีดรูปแบบอื่นๆได้อย่างไร? โปรดอธิบายว่าเป็นสัญญาอะไรที่กำหนดขึ้นใหม่? และอะไรคือผลกระทบต่อสวนยางคุณ? (ระบุ)

……

……

……..

……

64 โปรดระบุ เหตุการณ์อะไรที่คุณคิดว่ามีผลต่อและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีดยางในหมู่บ้าน

ปี	เหตุการณ์	ผลกระทบ

65.คุณพิจารณาสัญญาจ้างกรีดอื่นๆในหมู่บ้าน ก่อนบรรลุข้อตกลงสัญญาจ้างหรือไม่?

ไม่ ใช่

∉ ถ้าใช่ ประเด็นใดบ้าง และมีผลต่อสัญญาจ้างของท่านอย่างไร?

(ระบุ)……

……

……

……

65 อะไรคือกลยุทธิ์(Strategy)ของท่านในการจัดทำสัญญาจ้างกรีดของท่าน? (ระบุ)

……

……

……

……

66 อะไรคือความเสี่ยง(Risk)ในสัญญาจ้างกรีดที่มีต่อการจ้างแรงงานของท่านในอนาคต?โปรดอธิบายคุณมีการจัดการความเสี่ยงนี้อย่างไร (ระบุ)

……

……

……

67 คุณพิจารณาว่าคุณมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าของสวนยางกับแรงงานกรีดหรือไม่?

ไม่มี ทำไม? มี ทำไม? (ระบุ)

……

……

……

……

68 สัญญาจ้างกรีดแบบไหนที่คุณคิดว่าเหมาะสมสำหรับอนาคตของเศรษฐกิจยางพารา?เพราะสาเหตุอะไร? (ระบุ)

……

……

……

69 คุณคิดว่าความสัมพันธ์แรงงานกรีด(labor relation)ระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดมีผลกระทบต่อ:

ระดับการผลผลิต (The level of production):

อธิบายผลกระทบ

.....

คุณภาพงานกรีด (The quality of tapping):

อธิบายผลกระทบ

.....

70 คุณคิดว่าเงื่อนไขของสัญญาจ้างกรีดแบ่งผลผลิตมีผลกระทบอย่างไรต่อ:

ระดับการผลผลิต (The level of production):

อธิบายผลกระทบ

.....

คุณภาพงานกรีด (The quality of tapping):

อธิบายผลกระทบ

.....

71 สัญญาจ้างกรีดของท่านสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเพิ่มคุณภาพงานกรีดอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

72 คุณคิดว่าการกรีดยางจ้างแบบแบ่งผลผลิตเป็นอาชีพที่ยั่งยืนสำหรับครัวเรือนของท่านหรือไม่? ไม่ ใช่ เพราะสาเหตุอะไร? (ระบุ)

……

……

……

……

73 ท่านมีความประสงค์เปลี่ยนแปลงสัญญาจ้างกรีดแบบแบ่งผลผลิตในอนาคตหรือไม่?

ไม่ ใช่ เพราะสาเหตุอะไร? (ระบุ)

……

……

……

……...

74 คุณพิจารณาตัวเองว่า เป็นแรงงานที่มีทักษะกรีดยางหรือไม่? ไม่มี มี

∉ ถ้ามี ลักษณะแรงงานที่มีทักษะกรีดที่ดีคุณสมบัติอะไรบ้าง ทำอย่างไรจึงมีทักษะกรีดที่ดี? (ระบุ)

……

……

……

……..…….

∉ ถ้าไม่มีทักษะกรีดที่ดี คุณนิยามฝีมือกรีดยางของคุณอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะเพิ่มทักษะกรีดยาง? (ระบุ)

……

……

……

……

75 โปรดอธิบายคุณลักษณะของแรงงานกรีดที่เป็นที่ต้องการของเจ้าของสวนยางมีอะไรบ้าง?

ระบุ)……

……

……..

76 การกรีดยางและการใช้แรงงานกรีดยาง ในประสบการณ์ของท่านการเปลี่ยนแปลงอะไร และอย่างไรบ้าง?

ระบุ)……

……

……

……

77 คุณมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะกรีดยางอย่างไร? ทักษะกรีดยางมีผลกระทบต่อการผลิตของสวนยางอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

78 โปรดระบุปฏิทินกรีดยางและการจัดการสวนยางในปีที่ผ่านมา (วันกรีดในแต่ละเดือน จำนวนใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช และยางผลัดใบ)

รายการ	มค	กพ	มีค	เมษ	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
กรีด												
ใส่ปุ๋ย												
วัชพืช												
ยาง ผลัดใบ												

79 โปรดระบุระบบกรีดและจำนวนวันกรีดในปีที่ผ่านมา

แปลงที่	ฤดูร้อน (ระยะเวลา, จำนวนวันกรีด/เดือน, ระบบกรีด)	ฤดูฝน (ระยะเวลา, จำนวนวันกรีด/เดือน, ระบบกรีด)	ยางผลัดใบ (ระยะเวลา, จำนวนวันกรีด/เดือน, ระบบกรีด)	จำนวนวันกรีดต่อปี (วัน)

80 คุณรู้จักระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย หรือไม่?

ไม่รู้จัก รู้จัก

∉ ถ้าใช่ โปรดอธิบายระบบกรีดที่ สกย แนะนำ? (ระบุ)

……

……

……

81 คุณเลือกใช้ระบบกรีดที่แนะนำโดย สกย หรือไม่?

ไม่รู้จัก รู้จัก

∉ ถ้าไม่ เพราะสาเหตุอะไร? (ระบุ)

……

……

……

82 ปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเทคโนโลยีระบบกรีด? (สารเร่งน้ำยาง ระบบกรีด) เพราะเหตุผลอะไร? (ระบุ)

……

……

……

……

83 ก่อนหน้านี้ คุณมีการเปลี่ยนระบบกรีดหรือไม่?

ไม่เปลี่ยน เปลี่ยน เพราะสาเหตุอะไร? (ระบุ)

……

……

……

……

84 โปรดระบุประวัติการใช้ระบบกรีดในสวนยางของคุณ

แปลที่	พื้นที่ (ไร่)	ระบบกรีด	ปีเริ่มใช้	ปีสิ้นสุด

85 ปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกระบบกรีดยาง? (ระบุ)

……

……

……

……

86 คุณมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตหรือไม่?

ไม่เปลี่ยน เปลี่ยน

(ระบุ)

……

……

……

87 ถ้าใช่ โปรดระบุประวัติรูปแบบผลผลิตในสวนของคุณ

แปลงที่	ชนิดของผลผลิต	ปีที่เริ่ม	ปีที่สิ้นสุด	เหตุผล

88 การเปลี่ยนรูปแบบผลผลิตมีผลกระทบต่อสวนยางคุณอย่างไร? (ระบุ)

……

……

……

……

89 เหตุการณ์อะไรในหมู่บ้านที่คุณคิดว่ามีผลต่อการวิวัฒนาการของรูปแบบผลผลิต? การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อสวนยางคุณอย่างไร?

ปี	เหตุการณ์	ผลลัพธ์/ผลกระทบ

(บัญชา สมบูรณ์สุข 2554)

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ (ไม่มีโครงสร้าง)

งานวิจัย เรื่อง ลักษณะการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสงขลา

.....

1. พลวัตในการใช้แรงงานจ้าง เศรษฐกิจ สังคมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

1.1 การใช้แรงงานในการทำสวนยางพารา

1.2 พลวัตการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง

1.3 เศรษฐกิจ สังคม

2. ลักษณะการปฏิบัติงานและค่าจ้างของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

2.1 ประเภทรูปแบบผลผลิตของแรงงานจ้าง

2.2 ช่วงเวลาทำงานของแรงงานจ้างกรีด

2.3 ชั่วโมงการทำงานของแรงงานจ้างกรีด

2.4 ความสามารถของแรงงานจ้างกรีด

2.5 แหล่งที่มาของแรงงานจ้างกรีด

2.6 กิจกรรมของแรงงานจ้างกรีด

2.7 การปฏิบัติงานของแรงงานจ้างในการทำสวนยางพาราในปัจจุบัน

2.8 ปัญหาในการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

2.9 ข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของการใช้แรงงานจ้างในการทำสวนยางพารา

3. เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแรงงานจ้างของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ -สกุล นางสาววาสนา ประสมศรี

รหัสประจำตัว 5311120009

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	**ชื่อสถาบัน**	**ปีที่สำเร็จการศึกษา**
ค.บ. (สังคมศึกษา) เกียรตินิยมอันดับ 2	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	2552

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ วาสนา ประสมศรี,บัญชา สมบูรณ์สุข,วันชัย ธรรมสัจการ และไชยะ คงมณี.2554. “การจัดการแรงงานจ้างกรีดยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยาง กรณีศึกษาจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง” **ในการประชุมวิชาการระบบเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 7 “ระบบเกษตรไทยใต้ร่มพระบารมี เพื่อความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน”**The 7th National Agricultural System Conference ระหว่างวันที่ 8–10 สิงหาคม 2554 ณ โรงแรมตักสิลา จังหวัด มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม